

ВІСТНИК

УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЧЬКОЇ ЦЕРКВИ У ФРАНЦІЇ
MESSAGER DE L'ÉGLISE UKRAINIENNE GRÉCO-CATHOLIQUE EN FRANCE

MENSUEL

АДРЕСА: 186, BOULEVARD SAINT GERMAIN, PARIS (6). ТЕЛЕФОН: LITré 48-65.

Співаймо і граймо — Ісуса вітаймо!

До вірних Української Церкви у Франції

— Дорогі Браття і Сестри!

З ласки Милосердного Бога, діждали ми і цьогорічного Христового Різдва. Свято Народження Божого Сина, таке ніжно-чарівне й радісне, що людською мовою не в силі ми висловити того, що відчуває наше серце.

Для нас лишається, хіба, лише, з цієї нагоди, перейнятися тими піднесеними почуваннями, які містяться в пісні великого біблійного пророка Ісаї. Та пісня, «З нами Бог», перейнята до сліз зворушливим настроєм, і вона стала невіддільною і кінцевою частиною наших різдвяних богослужень.

До часу приходу Спасителя на світ, вона мала лише місянянсько-пророче значення, але з хвилиною, коли, тому 1947 літ, на полях Вифлеєму, у тиху, ясно-погідну ніч, «Слово сталося тілом», то ця настроєва пісня пророка, побіч ангельського гимну: «Слава во вишніх Богу», стала складовою частиною нашого обрядового привіту, для народженого Бога, — Царя всесвіту.

І ми цього року, як і рік-річно перед тим, в день Празника Різдва, що навіває на нас завжди такий свіжий і ніжний настрій, злучений з найкращими споминами нашої безжурної молодости, вітаємо разом з Ангелами та чистими серцем і повними віри пастухами Народжене вбоге Дитячко і віддаємо Йому доземний поклін.

Те чудесне Дитячко своїм скромним, аж до крайнього убожества, приходом на світ дало доказ, що погорджує пустим людським блиском і брутальним насильством. Ця Дитина не зброєю, але лагідним словом, повалила згодом могутні трони царів і на їх руїнах розгорнула прапор вічної правди і любові.

Це дає нам міцну надію, що прийде хвиля, коли Цей Всесильний Милосердний Бог гляне ширим оком і на українську землю і на український нарід, а тоді настане час, що змії заплатять за злобу і кров, та настане волі день. Тож, пригорнувшись думками до убогих і холодних вифлеємських ясел Богочоловіка, можемо глядіти сміло у вічі, й найважчим ударом долі, бо «З нами Бог».

Наша радість цьогорічного Христового Різдва побільшується ще й тим, що маємо щастя привітати на нашому західньо-європейському місійному терені Достойного Гостя з

Апостольської Столиці, Їх Високопреосвященство Апостольського Візитатора, Ексцеленцію д-ра Івана Бучка, єдиного з наших галицьких Владик, що, дякуючи Всевишньому, лишився на волі. Їх Ексцеленція, наш Пастир і Опікун, відвідує українські душпастирські осередки, щоб передати вірним благословення від Вселенського Архидіакона Пія XII і ширими словами, повними гарячої батьківської любові, заохотити до витривалости в вірі та в чесному християнському житті. Нехай ті бадьорі і зворушливі слова Найдостойнішого Гостя наповнять Ваші зболілі серця правдивою радістю і потіхою, так само, як колись, на Вифлеємських полях, радість і потіху викликали в серцях убогих пастухів слова Ангела: «Звіщаю вам велику радість: Месія народився».

З тою правдивою, надземною радістю, що завжди огортає нас під час цього родинного свята Христового Різдва, бажаю Вам, дорогі в Христі, всього того, чого Вам на чужині потрібно до чистого й правдивого духового і тілесного життя. Бажаю так само, щоб в цьому Новому Році, в який вступаємо, Божий Син благословив нашу святу Церкву, весь український нарід і Вас, як частину того народу.

Благаю Милосердного Бога, щоб Він зродився й у Ваших обледенілих байдужістю серцях, щоб Ви пізнали й зрозуміли Божу Правду і полюбили її. А вона пригадає Вам, Дорогі Браття і Сестри, що найвищою ціллю Вашого життя — це правдиво християнська любов Бога і ближніх, а, в першу чергу, любов своїх братів, членів української спільноти.

Любов Бога вимагає від Вас додержуватись Його святих законів, віддавати Йому прилюдну пошану, ставити Божі справи понад свої приємності і вигоди. Правда скаже Вам, що не вільно відрікатися від своєї віри, що не годиться з байдужости опускати в неділі і свята Богослуження та відмовлятися від св. Тайн часто лише тому, щоб той час віддати на ліниство, піятику, чи інші пересадні догоджування своєму тілу. Такою поведінкою людина не зближається до Бога, але, принизивши свою людську гідність, чимраз далі, часто навіть того не помічаючи, від Нього відходить.

Правда Вам допоможе пізнати, в чому саме лежить жертвенна любов до Батьківщини, що тут, на еміграції, проявляється вона найкраще

любов'ю ближнього. Рідної землі, для якої Ви бажаєте жити, а в разі потреби навіть умерти, Ви тут не бачите, але маєте завжди перед очима її дітей, — таких самих, як Ви, єдинокровних Ваших братів і сестер, робітників, вигнанців чи втікачів, які потребують Вашої допомоги духовної і матеріальної. Любов Батьківщини не полягає в тому, щоб при всяких нагодах лише співати, що «душу й тіло ми положим», бо не завжди такої жертви потрібно й не кожний здатний її принести, але в ім'я Христа, з любови до Батьківщини, допомогти братові й утерти сльозу його горя, це доступне кожній людині доброї волі. Бо любити брата — це значить: бажати йому добра, рятувати в біді, направдити на чесну дорогу, допомогти йому досягнути потрібні засоби до життя на землі і вічне щастя в небі.

Бажаєте Божого миру, то шукайте його найперше у своїх серцях, домах і рідинах, у своїх відносинах з другими, а тоді, певно, запанує він і в цілому світі. Старайтеся про чистоту і чесність подружнього життя українських родин, бо тільки в таких чесних і чисто-українських подружжях зможе зберегтися жива віра в Бога, сильне прив'язання до всього, що Ваше рід-

не, освячене традицією віків; лише такі подружжя зможуть виховати здорове духом і тілом молоде покоління, здатне і в майбутньому змагатися за здійснення найкращих ідей своїх героїських предків.

Нехай з тим святом Різдва й Нового Року розжевріє у Ваших серцях сильна і непохитна віра, яка творить чуда і гори переносить. Нехай запанує між народами дар небес — справедливий мир, у якому і український нарід міг би стати господарем на своїй рідній землі. Нехай той чар вифлеємської ночі розплинеться ген, аж до найдалших закутин землі, розкує кайдани неволі і зростить взаємну любов і справедливість. Нехай Всевишній дозволить Вам і Вашим найдорожчим, тим, що є біля Вас, і тим, до яких линете своїми думками у невідому далечинь, поконати мужньо свої щоденні злидні, шасливо, в Бозі, відсвяткувати ці свята, а других, кращих діждати вже на відновленій правдою і справедливістю українській землі, і там чистим серцем і вільними устами Народженого Бога привітати.

Христос раждається!

о. Мітрат Я. Перрідон.

Париж, 4 січня 1947.

У стіп вифлеємської Дитини

... Довгі хвилини шукання за Новонародженим Ісусом. Шукаємо в цілому Вифлеємі, але там нічого про Нього не знають. Багаті не бачили Його, гарно зодягнені нічого про Нього не чули, у пишних домах немає Його.

А може, Він там... за містом... І спрямовуємо туди свої кроки. І справді. Ясна зоря освітлює убогу печеру пастушків. Входимо. Убожество, крайне убожество. Лиш якась дивна ясність в одному кутку печери. Це Вони...

Так. Це Вони. Св. Йосиф, опертий об мур, стоїть усміхнений. Трохи далі — убогі ясла, над якими схилилась чудової краси Діва. А в яслах — Маленька Дитина. Плаче...

Ісусику! Любе Дитя. Ми приходимо до Тебе з поклоном від бідної української землі. Там убого, Ісусику, і ми нічого Тобі не приносимо. Але ми приходимо Тебе забрати зі собою. Ходи з нами, на Україну. Хоч і в нас убого, але там є щирі, люблячі серця, які Тебе приймуть до убогих хатин і оگریють своєю любов'ю...

Мовчки клячимо і ждемо на відповідь. Легенький усміх в устах Божого Дитяти. Убога Діва Марія бере Його у свої непорочні руки

і благословляє нас. Убогий Ісус погодився прийти до нас, і ми можемо спокійно вертати в рідний край і звістити всім велику радість, що Новонароджене Дитя приходить і замешкає в нашій убогій землі.

Глядимо ще кілька хвилин. З яким довір'ям і спокоем перебувають ці всі Істоти. Малий Ісус у всьому довіряє Своїй Матері. А Вона, Марія, спокійна, бо св. Йосиф це її Обручник. А Він — цілком з довір'ям глядить у Боже Провидіння. Воно про все подбає і пішле все, що треба.

О, яка це безпечна дорога! Іти з довір'ям дитини, що вірить в опіку батька. Це шлях милої Святої з Лізьє, Святої Терези Дитяти Ісуса. Це шлях самого Ісуса Дитяти. О, йти нам цим шляхом, а тоді будьмо спокійними про майбутне...

Ще останній погляд на Вифлеємський вертеп, і ми спішимо в рідний Край звістити йому радісну вістку, що Убоге Дитя приходить до нього і несе йому щастя та мир на руках Убогої Діви Марії...

Сон, чи дійсність?..

о. Прокопів.

У різдвяну ніч

Немов далекий гарний сон,
Село ввижається мені.
Хати стоять в вінку сосон
І квіти на шибках вікон
Мороз малює чарівні.

Крізь квіти видно: білий стіл
Родина при столі сидить,
В куті сніп хилиться на діл,
І дідухом прикритий піл,
І пісня гомонить.

Велика пісня прежніх днів,
Мов дзвони з-під могил,
Мов брязк окрилених мечів,
Мов предків зойк, мов крик дідів:
«Добудьте решти сил!».

Добудьте сил, бо Господь вість,
Чи ще далекий день,
Що злий за злочин відповість,
Що згине кривда, зависть, злість,
Настане волі день! **Б. Лепкий.**

Вифлеємське чудо

ВИФЛЕЄМ, арабське Бет-Лягем, біблійне Евфрата, сягає давньої давнини, бо ще патріархальних часів. Тут народився Давид і тому воно називається місто Давида; тут Давид на буйних пасовиськах випасав отари овець, тут також був помазаний пророком Самуїлом на ізраїльського царя і з його попомства мав прийти Месія.

Вифлеєм, це те місто, де народився наш Спаситель світу і де ступав своїми людськими ногами.

Прекрасна тут околиця. У далечині видніється прегарна чаруюча долина. Дивишся на неї і ока не годен відірвати. Посеред цієї долини в'ється срібною смугою холодна ріка, — преславний Йордан.

Ціла Свята Земля купається в зелені, освітленій ясним соняшним сяйвом. Аж пробивається тут могутня святість, що наповнює душу людини гарячою любов'ю до Всевишнього. Якись нестримні пориви тягнуть душу у безвісті, у безконечність, — до Бога.

Назарет

Ген від півдня видніє широка вода, — край їй нема. Це Тиверіядське озеро. За тим озером — гора Тавор, де Христос Спаситель переобразився.

Ходім на ту гору. Звідси бачимо невеличке містечко, оточене, ніби вінком з барвінку, всілякими деревами, буйними гранатовими яблуньками, оливними деревами, фіговими та помаранчевими. Це — містечко Назарет. Тут прийшла на світ і довго прожила Пречиста Діва Марія.

Попри Назарет в'ється вузька стежка. Тут

є обильне джерело, до якого Пречиста Діва ходила по воду.

Недалеко Назарету є Єрусалим, а побіч цього славного святого міста видко невеличке містечко Вифлеєм.

Про це місто знає кожна християнська і нехристиянська душа: кожна дитина знає. Це те місто, про яке Господь Бог сказав: «Ти, Вифлеєме, хоч малий між тисячами юдейських міст, з тебе вийде Мені володар Ізраїля.

Загляньмо до цього Вифлеєму.

Перенесімся гадкою близько дві тисячі літ назад. Ішло тоді цією дорогою багато людей до Вифлеєму. Всі спішилися чогось...

Подорожні

Серед цих подорожніх була одна пара: чоловік і жінка. Жінка, молоденька дівця, з обличчям, заслоненим синім серпанком, сидить на ослі. Біля неї ступає старий мужчина і веде осла. Ідуть мовчки. Ані словечком не відзиваються. По одінню пізнати, що це простенькі собі люди. Лише з лиця їх видко, що не прості вони, а якісь, немов з царського роду. На їх лицах сяє таємна радість, якесь неземне щастя відбивається на їх лицах. Це, відай, святі люди. Вони поважно задумані.

Хто ж це?

Це — найсвятіші особи, які колинебудь були на землі. Це — Пресвята Діва, п'ятнадцятилітня Дівця зі своїм Обручником Йосифом.

Перепис населення

Ідуть разом з іншими до Вифлеєму виконати наказ: записатися. Бо римський цісар Август, що панував тоді над Палестиною, ви-

дав наказ списати всіх громадян своєї розлогої держави.

І ті двоє людей ідуть до Вифлеему — теж записатися. Але це буде запис, що тямитиме його ціла людскість до кінця світу.

При цьому записі станеться те, за чим людський рід тисячі й тисячі літ зітхав, підносив руки до неба і благав Всевишнього про змилювання.

І Всевишній змилювався.

На цих двох особах Бог виповнить Свою відвічну обітницю: пішле людям Спасителя, щоб відкупив їх від того гріха, від того прокляття, у яке попав через гріх першого чоловіка, Адама.

У місті — натовп, що ні перепхатися; гамір, що слова не чути. Така сила-силенна зійшлася сюди з цілої Юдеї.

Ніде ані кутика

Увійшов Йосиф з Марією теж до міста. А була вже ніч. Треба було десь переночувати. Але ніде ані куточка вільного. Де не заходив, де не питав, просив — скрізь відмовляли: нема та й нема місця. Навіть у найближчих свояків не було місця. А Йосиф має тут багато свояків та знайомих, бо звідси був.

Не було ради. Треба було шукати місця переночувати десь за містом.

І знайшов. Була в полі печера, куди під час негоди заганяли худобу. Тут було трохи місця.

Недалеко міста — поле. Це Вифлеємські поля, де колись давно ще цар Давид пас вівці свого батька Єсея. На цих полях паслися отари овець. Доглядали їх пастухи. Це бідні, дуже бідні люди. Простенькі собі, найпростіші, так, як і їх ремесло просте. Колись ще за часів царя Давида пастушення було великою честью, але тепер...

Ці пастухи, це люди найбідніші, але їх серця багаті. Багаті простотою й покорюю. Ці чесноти відбиваються на їх ликах. Їх думки простенькі, але чисті, як краплини ранньої роси. Вони не знають облуди, фалшу. До їх сердець не має доступу гидка світова гниль. Доглядають своїх овець, що теж такі прості, тихі, сумирні, слухняні, — пасуться на вифлеємських полях.

Поява ангела

Нараз сталося щось дивне, дуже дивне. Невидана, нечувана ясність освітила ціле поле. А найбільше там, де ті простенькі пастухи

сиділи. Хоч то була темна ніч, а ясніше було, як удень.

Пастухи налякалися. Бо хоч це світло було миле, як проміння ясного літнього сонця, то все таки було воно незвичайно дивне.

Та в тому сяйві з'явився чудововродливий молодець. Одіння його біле як сніг. Він був у тому сяйві, не на землі. І відізався він до пастухів так:

— Не бійтеся, бо оце звіщаю вам велику радість, яка буде всім людям. Що народиться сьогодні в місті Давида Спас, який є Христос Господь. І це вам знак: знайдете дитя, повите пелюшками, і лежить в яслах...

Потому залунав чудовий спів. Такий гарний, такий милий, такий солодкий, що аж серце німіло з радості. Це було незчисленне множество ангелів, що хвалили Бога:

«Слава в небі Богу, на землі мир людям доброї волі».

Пастухи йдуть до Вифлеему

Пастухи слухали і з дива не могли вийти. Дивувалися і, неначе громом вражені, самі не знали, що почати. Та коли вже трохи отямлися, сказали один одному: «Ходім до Вифлеему і подивімся на те чудо, що сталося, яке нам явив Господь».

Ішли.

Не йшли до міста. Звернули свої кроки просто до стайні, бо над нею теж було таке саме дивне світло, якого, крім них, ніхто не бачив.

З острахом, тремтячи всім тілом, вступили до середини. Побожні почуття обняли їх. Побачили все так, як говорив їм дивний молодець: молоденьку жінку, що сяяла радістю, і, в яслах, малецьке дитя, сповите пелюшками. Мовчки, у німому захопленні, впали навколішкі перед дитиною і поклонилися.

Це народився Спас, що ангели звістили їм. Але ніхто не знав про Нього. Лише ці простенькі, покірні пастухи перші побачили Його. Вони перші прийшли до Нього з поклонами.

Бо покірним Бог об'являє Себе.

Противенство

Там, у Вифлеемі, — гамір, метушня, крики, дикі співи: всі тиснуть до запису. А тут тихо, спокійно, надземна радість, нікого нема, лише Марія, Йосиф і убогі пастирі в німому захопленні віддають честь своєму Творцеві.

Яке дивне противенство!

Так, бо оце тут лежить Князь миру, що

прийшов на світ помирити людей, дати їм свій мир, якого світ не знав.

Клякнім і ми у стіп цієї маленької дитини, віддаймо їй глибокий поклін. Клякнім перед цим Царем миру і розкриймо перед Ним свої серця і просім Його про той мир. Він вислухає нас, бо нас дуже любить.

Мир Христа

Ой, бо треба тепер світові того миру, того Божого миру.

Народи розгукались, пристрасті розпряглись. Ворожнеча між народами настала страшна. Просім же Боже Дитятко, цього Князя Миру, щоб зглянувся на поріжнені народи, зм'якшив їх серця, вплив до них взаємну любов, щоб вони помирились і стали наново, в згоді і любові, жити.

Помири їх, Князю Миру, і нехай любов, радість та дружба запанують між ними.

Просім Його і за наш нещасний, знедолений український нарід, щоб і він вернув на дорогу Правди, прийшов до світла й єдності. Щоб післяв йому людей добрих, чесних, побожних, справедливих керманців, щоб вони зуміли повести його дорогою правди до Світла, до крашої долі.

Різня невинних дітей

У Єрусалимі царював тоді лютий Ірод. Від мудреців, що прийшли з поклоном до народженого Христа, він довідався, що в Вифлеемі народився жидівський цар. Він налякався, щоб цей не відібрав йому царства, — хотів згладити його зі світу.

Наказав повбивати у цілій околиці Вифлеєму всіх хлопців. І ця різня спричинила такий крик, плач, зойк та лемент у Вифлеємі і в цілій околиці, що весь світ здивувався. Тим і сповнилося те, що сказав був старозавітний пророк: «Було чути голос в Рамі, плач і голосне ридання; Рахила оплакує своїх дітей і не далася потішити, бо їх нема».

Рахила — це була жінка патріярха Якова, а мати славного Йосифа Єгипетського. Її гріб лежить при дорозі до Вифлеєму. Її муж Яків виставив їй гробовець, до якого щороку сходиться багато жидів на молитву.

Ціла Вифлеємська околиця гірко ридала над своїми діточками, що лютий Ірод казав їх повбивати. Плакали і не могли потішитися, бо дітей не було. Плакали та ридали і згадували Рахило.

**

І тепер ціла людськість стогне та плаче над своїми дітьми, що загинули у страшній різанині — світовій війні. Плаче і ридає, і не може потішитися, бо їх нема, тих побитих дітей.

Плаче людськість над долею, яка стрінула їх по такій страшній війні. Нема миру, нема ладу, нема порядку, нема пошани старших, лише гниль, запустіння і чорна недоля.

О, Ти, Боже Дитятко; Ти, Князю Миру! Уздоров ті бідні душі з того божевілля і введи їх на дорогу правди.

Дай миру того миру, що Ти приніс його з неба для людей доброї волі!..

Взвеселімся всі разом нині...

СВЯТ-ВЕЧІР... Радісне і настроєве те свято, але на наших обличчях смуток, а в серці журба й горе. Ми знову мусимо засідати до святої Вечері при чужому столі з важким хрестом душевних страждань і стрічати цей великий день Христового Народження далеко, далеко від своїх рідних, поза межами Батьківщини.

І хоч на небі засяла вже ясна зірка, то ми її не бачимо, а навіть не стараємося її шукати, бо знаємо, що вона не засвітить нам так ясно на чужому небі і не дасть нам такої радості, якої ми зазнавали при її появі, над нашою рідною українською землею.

Кожний з нас лине на крилах мрій у рідні

сторони, до батьків, до рідних, де так гарно, гарно, з таким теплим настроєм, як ніде в іншому краю, обходили ми той празник приходу Божого Сина на грішну землю. Ми бажали б очима наших думок заглянути крізь ті, морозом завігчані, віконця рідних хат, дізнатися, чи живі й здорові наші найдорожчі. Які то у них тепер свята?..

Чи й нині мерехтять зірки

Над хатою старою?

Гей, що чувати там у вас,

Чи йдете з колядою?..

(Б. Лепкий).

Наші сподівання, що ми їх плекали минулого Різдва, ще й досі не справдилися; ми ще

й досі, скривджені мачухою-долею, носимо на собі тавро рабів... Нас не хоче знати європейська спільнота народів... Ми — бездомні ізгої ХХ віку...

Нам тут, на чужині, пригадується тепла і святково-чиста хата, поважно радісний настрій рідні, і запах сіна, і смак куті, і безжурний сміх дітей, і голоси колядників під замерзлимими вікнами, і те незабутнє, милозвучне: «З нами Бог...» серед таємничої тиші Святої Ночі у ясноосвітленій церкві...

Там сьогодні вже зовсім інакше. У спалених селах потопають де-не-де у снігу кілька зацілілих похилих хатинок. От, в одній з них, у півтемряві, за убого заставленим свят-вечірнім столом, сидить старий, пригнічений горем, батько, сперши на руки зажурену голову, а біля печі, похила від старости і важких терпінь, мати. Вона вправді готує кутю, та не медом, а гіркими сльозами підливає її. З ними, в цей день українського родинного свята, більш нікого немає. Одні діти розбіглися світами, інші — незламні борці за волю — будуть зустрічати свято в лісах, по нетрях, щоб зловне людське око їх не побачило. А ще інші — за холодними ґратами, в такий світлий, радісний празник «за слушну справу смерті ждуть»...

Але серед тих важких дум, що малюють в нашій уяві такі страшні образи дійсності, усвідомлюємо собі в мить, що такі сьогодні не личить сумувати, бо Різдво — це свято радості і надії, бо сам Бог

Пришов днесь із небес,
Щоб спасти люд свій весь
І утішив вся...

І ця ідея Різдва наливає в наші знеможені тіла цілющу силу і підбадьорює наш дух. Бог прийшов з неба на землю, щоб поневолених звільнити з ярма неволі. Під впливом радісних коляд зникає в нас зневіра, а повертає знову рівновага духа, оповиває нас гармонійний спокій.

Ми раді дякувати Богу, що дозволив нам дожити цієї святкової хвили, та хоч вправді на вигнанні, але все таки в гурті своїх друзів чи родини, у спокою стрінуть це, навiane чаром глибокої містерії, торжество. Хоч ми сьогодні вправді розбиті, розділені, порозкидвані по всьому світу, то все таки ми творимо в Христі одну сім'ю, ми всі еднаємося думками біля ясел Божого Дитятка, приносимо в да-

рі віру серця і щирю любов, і просимо, палко благаємо:

Глянь оком щирим, о, Божий Сину,
На нашу землю, на Україну.
Пішли їй з неба дар превеликий,
Щоб Тя славили во вічні віки...

Ми ж не самітні й покинуті, як нам це спочатку видавалося, бо «з нами Бог, розумійте всі народи і покоряйтеся, яко з нами Бог!»... І наповнює нас усіх дух надії... і усміхається із-за тюремних ґрат бліде обличчя вільного духом борця, — сина поневоленої Української Землі. **З нами Бог**, — гомонять рідні ліси й байраки, — **і покоряйтеся, яко з нами Бог!** — відгукнеться Холодний Яр і у блиску Вифлеємської зірки заіскриться ще в ньому новий вогонь! Вмить розступаються кордони і тюремні стіни, немає для нас вже жодних перепон, бо нас об'єднує сьогодні всіх в одну сім'ю гимн на честь Втіленого Божого Слова.

Дух бадьорости й потіхи наповнює також і тих наших бідних, самітних, осиротілих батьків у рідній землі. Надія на краще утирає їм сльози гіркого їх поневіряння. Під впливом коляд, які так бадьоро закликають:

Возвеселімся всі разом нині,
Христос родився в бідній ясині...

вони вже гонять від себе зневіру у глибокому переконанні, що Христос тому саме народився, щоб знищити злобу цього світу.

Свята ніч чуда діє! Згадка великої історичної події, що тому дев'ятнадцять століть заіснувала на Вифлеємських полях, не дає нікому спокійно заснути. Хотілося б, щоб ця Ніч тривала довго, щоб ми могли належно вглибитися в її зміст, напоїти свою спрагнену душу її цілющим чаром...

Занімили в святковій задумі наші непрохідні бори, а з них також линуть на зоряний шлях тихі колядки на славу Народженого Бога.

Це в глибокому лісовому яру, при палаючій ватрі, гонені кровожерними Іродами, дивні «колядники»-борці за святу Правду полум'яними серцями й щирими голосами славлять Царя Світу:

Благослови нас, наш любий Христе,
Зло побідити силу дай!
Засій в серцях нам бажання чисте,
Кріпко любити рідний край!
Щоб Україна могла радіти,
Христос родився: славіте!

Свята ніч діє чуда!

У виснажених тілах мучеників, ув'язнених по далеких каторгах, засланих у сибірські тайги й киргизькі степи, цього Свят-вечора будиться також бадьорість і відвага...

В тому натхненні і завзятті, яке зроджується в них при згадці свята Народження Того, Хто має дарувати гнобленим Воскресення, вони, в нелюдський спосіб гноблені, до краю уполісуджені, кидають у вічі своїм катам смі-

ливі, повні твердої віри, слова, що ніколи і найлютіший з лютих сатрапів

Не скує душі живої
І слова живого!
Не понесе слави Бога,
Великого Бога...,

бо Христос народився!

о. Яцків.

Дещо про співпрацю з німцями

(СПОГАДИ СВЯЩЕНИКА)

— Був недільний ранок, 2-го січня 1944 р. Ще було темно, як у моїй кімнаті з'явився мій 17-літній син і сказав, що SS'и, озброєні машиновими крісами, з кількома гарматами, оточили ціле село та зганяють всіх мужчин до шкільного будинку. За хвилину з'явилися в кімнаті двоє SS'івських старшин, загрожуючи пістолями, наказали, щоб я і мій малолітній син ішли до школи. Я миттю зібрався, і, як вели мене, я побачив на подвір'ї, що ведуть і мого слугу, молоденького хлопчину.

Шкільні кімнати були переповнені мужчинами села. В одній були поляки, у другій українці-старі, а у третій молодь і старші до 40 років, всі українці. Нещасні жертви позасідали на шкільних лавках, а дула машинових крісів були звернені в їх бік.

За якийсь час з'явився старшина SS'ів, викликав мене і наказав мені перекладати на українську мову те, що він скаже. А саме: за те, що в лісі є «бандерабандітен», що нібито вбили кількох фольксдойців, відповідь збірною вся зібрана в школі громада мужчин. Якщо присутні хочуть цієї збірної відповідальності оминути, то нехай видадуть самі 20-тьох таких, що ведуть боротьбу проти німців, тоді всі інші будуть звільнені... Я повторив це людям, що були в двох кімнатах, бо в міжчасі з третьої кімнати поляків німці звільнили.

У кімнатах панувала смертельна тиша. Багато шептало молитви. Я сказав до людей: «Мабуть, всі згинемо. Збудить у своїх душах шире розкаяння, я дам прощення всіх гріхів». Я благословив людей, і сльози ринули з моїх очей.

Десять хвилин, які офіцер SS'ів дав до надуми, були дійсним пекельним ожиданням.

І ось, перед шкільну катедру виступив мій малолітній син і промовив каліченою німецькою мовою:

— Пане команданте! Всі ці люди, що тут є, це спокійні селяни, які нічого проти німців не вчинили. Ті, що проти вас, криються по лісах, і за них мирні люди не можуть відповідати...

Командант з іронічною усмішкою сказав:

— За антинімецьки вчинки відповідають всі збірною. Німецький жовнір задорогий, щоб він гинув, шукаючи у лісі бандитів...

За хвилину він покликав двох жовнірів, які вивели мене, мого сина і вїйта перших, і поставили під стіною школи. Напроти нас, через дорогу, стояли мури читальняного будинку. Біля нас поставили двох вартових, а старшина SS'ів сказав до нас:

— Ви провідники цього села. Будете оглядати смерть своїх людей, яка відстрашить ваших бандитів від зухвалих вчинків...

Почалась страшна езекуція... Перед мурами читальні установили чотири скоростріли. Щокілька хвилин виволікали душоуби по чотири шокращих людей і... розстрілювали.

Згинув голова читальні, вїйтів син, два церковні провізори, вчитель, ветлікар, — всіх 42 чоловіки. Стіни читальні опливали кров'ю, а під стінами лежала гора трупів в різних позах... Деякі вже загинули, а деякі вмирили серед мук. Хтось почав дзвонити. Збіглися всі жінки з цілого села, плач, зойки, та крик розпуки, здавалося, тряс землею і небом, мов громовиця, та оскаженілі німаки своїми прусацькими чобітьми та прикладами крісів копали, били людей куди попало, щоб розігнати на-

товп. Стогнала земля від людської кривди, шумів помстою ліс...

Набравши ще повні два авта чоловіків живими, душогами відвезли їх до тюрми, до Тернополя. На від'їзді, командант SS'івського загону, вказуючи на горі трупів, сказав:

— За одного німця згине сто українців, якщо ще раз повторяться протинімецькі дії. — і я, загикуючись, бо сльози душили горло, мусів це перекласти людям, що вміли над трупами сорока двох найкращих синів села.

Сумні були похорони жертв німецького окупанта. Сорочка два березові хрести стали у го-

ловах сорока двох могил, а між ними один високий-високий, понад цвинтарні дерева... Чиясь рука на хресті написала: «Від лютого німецького наїзника лягли за волю України!.. Спить, хлопці, народ помстить Вас»...

Через кілька днів були Різдвяні свята. Дівчата зняли в церкві з хоругов вишивки, і вбрали їх чорними хустками. Не чути було колядок того року. Серед плачів та глибокого смутку плили молитви за скорий кінець німецькому Іродові.

Подібні масакри відбувалися того ж дня в чотирьох селах повіту.

Так виглядала співпраця українського народу з німцями.

Вірні вітають свого Пастиря

Доля наших Архиєреїв тісно зв'язана із долею нашого народу. Вони ведуть довірене їм стадо шляхами Христа і все являються там, де воно найбільше цих Пастирів потребує. На Україні наші Архиєреї залишилися при своєму стаді, хоч певні були, що тяжко буде виконати їм всі ті обов'язки, які поклав на них наш найвищий Пастир, Христос. Сьогодні, як відомо, всі наші Владики караються в ув'язненні. І тільки один із тих Пастирів залишився на волі, бо, видно, Боже Провидіння інакше призначило йому завдання, зберегло його для інших цілей. За два місяці перед війною Святіший Отець призначив Преосв. Кир Івана Апостольським Візитатором для Південної Америки, де розкинена по різних краях українська еміграція. Війна його заскочила зараз по його приїзді до Америки. Хоч як Преосвященний старався вернутися на Україну, не дозволили йому на це ні більшовики, ні пізніше німці. Одні й другі вважали його чомусь небезпечним. І Преосвященний мусів залишитись на еміграції... І певно така була Божа воля. Хто ж більше потребує гідного Пастиря як не українська еміграція, розкинена по різних краях Західної й Центральної Європи, що насильно вирвана із рідних земель, що часто забуває про свої християнські обов'язки, що потребує всякої охорони? Хто ж може мати більший престиж і більшу відвагу боронити її перед ворожими заціями, як не той, що має взяти на своє рамя заблудшу вівцю і привести її до свого стада? Ми можемо напевно сказати,

що Боже Провидіння про нас не забуває, коли дозволило нам стрічати на еміграції Преосв. Кир Івана і мати його за нашого найвищого духовного Провідника. Не один із нас пригадує собі його палкі, глибокого змісту і християнського натхнення проповіді, які він так часто виголошував під час відвідин парохій на Західних Землях України. Хто не пригадує собі його високопатріотичних виступів в обороні українців на територіях, прилучених по останній війні до Польщі?

Тому не диво, що іменування Преосв. Кир Івана Апостольським Візитатором для українців у Західній Європі є великою подією в нашому релігійному житті і запорукою, що наша еміграція під його проводом відродиться і духово і національно, що зникне з-перед неї небезпека деморалізації, яка чигає на кожну еміграцію.

Цього року в грудні наспіла вістка, що Преосвященний Іван завітає у Францію, Англію, Бельгію і Голяндію, щоб, як висланик Святішого Отця, відвідати, потішити, підбадьорити своє стадо, яке від довгих літ не бачило свого Архиєрея.

* І справді, 17 грудня 1946 року приїхав Преосвященний, в супроводі о. Мітрата Перрідона, до Парижу. Українська еміграція в столиці Франції мала перша зустрічати високодостойного гостя.

Нагода для цього випала прекрасна. У неділю, 22 грудня 1946 року, у день свята нашої небесної Матері, у празник Непорочного

Зачаття, українці греко-католики, разом з цим святом, урочисто святкували 350-ліття з'єднання Української Церкви з Апостольським Престолом. Це велике свято звеличав своєю присутністю і Архиерейською Службою Божою наш Преосвященний Владика Кир Іван. І саме тому цього річчя пражник Непорочного Зачаття залишиться надовго в пам'яті наших вірних.

О 10 год. 30 хв. ранку, численно зібране українське громадянство, представник Паризької Архиєпархії Крилошанин Рюп, Настяель Української Місії у Франції о. Мітрат

Кінчається Безкровна жертва. Увага всіх зосереджена на нашому Владиці. Всі ждуть від нього слів потіхи і підтримки...

У своїй проповіді вітає нас Владика на «гостинній, але чужій землі». Він передає батьківське благословення від Святішого Отця, Папи Пія XII, і Його слова заохоти до витривання у нашому сучасному лихолітті. Преосвященний Апостольський Візитатор закликає вірних до чесного життя і до розкаяння: «О, якби ми так уміли робити, як це вчинив Закхей, що, зворушений до глибини душі, твердо прирік перед Спасителем поправитися і сторицею на-

Владика в храмі св. Володимира Великого в Парижі.

Перрідон, духовенство французьке й українське, вперше вітали нашого Архиєрея в українському храмі св. Володимира Великого у Парижі. Від українського громадянства Парижу привітав Преосвященного хлібом і сіллю та коротким сердечним словом п. Заяць, а від парохії о. Марків. Діти Української школи у Парижі піднесли Преосвященному китиці квітів.

По привітанні почалась урочиста Архиєрейська Служба Божа, під час якої співав новостворений хор під мистецькою орудою Впр. о. Северина Сапруна. Церковні мури відбивають милий спів. І мимоволі думки линуть туди, де годилося б святкувати цей нинішній пражник...

правити кривди, які він заповідяв своїм ближнім... Треба нам каятися за наші гріхи і прохати Божого милосердя. Де ж воно? Воно найпевніше у Божої Матері, у Тієї, Яка нас так любить і Яку наш нарід так гаряче шанує. В Ній наша надія і рятунок...».

І тепер наступає зворушлива хвилина... За прикладом св. Отця, що у свято Непорочного Зачаття, у 1942 році, посвятив увесь світ Божій Матері, — Ті Непорочному Серцю, — Владика припадає до стіп Евхаристійного Ісуса і, в імені цілого народу, посвячує нашу знедолену еміграцію, цілий наш нарід, — Непорочному Серцю Марії. До стіп Всевишнього, через руки Марії, несеться молитва:

«Царице пресвятої Вервиці, Опіко християн, Пристановище людського роду, Переможнице у всіх Божих змаганнях! Благаючи, ми припадаємо до Твого престолу, певні, що вимолимо милосердя і одержимо ласки, потрібну поміч і охорону в теперішньому лихолітті, не за наші заслуги, вони бо є ніщо, але тільки завдяки безмежній доброті Твого материнського серця.

Це Тобі, Твоєму Непорочному Серцю, у цій трагічній годині людської історії, ми доручаємо й посвячуємо себе не тільки в злуці зі Святою Церквою — містичним тілом Твого Сина Ісуса, — яка терпить і кривавиться в багатьох місцях і зазнає мук у різний спосіб, але також у злуці з цілим світом, пошматованим лютими незгодами, охопленим пожегом ненависти, жертвою власного безправ'я.

Зглянься на всі ті матеріальні й моральні руїни, на все те горе, на весь той неспокій батьків і матерей, подружжя, тей, на всі ті істоти, скошені в розквіті літ, на всі ті тіла, скалічені в страхітливій різанині, на всі ті душі, катовані й конаючі, на всіх тих, що є в небезпеці вічної загибелі.

О Ти, Мати Милосердя, виблагай нам у Бога мир, а головню ті ласки, що можуть в одну мить повернути людські серця, ті ласки, що готують, погоджують, забезпечують мир! Царице миру, молися за нас і пошли світові, що у війні, мир, за яким тужать народи, мир у правді, у справедливості, у Христовій любові ближнього. Пошли мир зброї і мир душам, щоб у мирних обставинах ширилося Боже Царство.

Прийми під Свій Покров невірних і всіх тих, хто ще живе в темряві смерті; надли їх миром і вчини так, щоб і для них зійшло Сонце правди, щоб і вони могли, разом з нами, перед єдиним Спасителем світу, повторювати: «Слава на висотах Богу і на землі мир людям доброї волі!». (Лука, 2, 14.).

Народам, роз'єднаним блудом або незгодою, а зокрема тим, що виявляють до Тебе особливу побожність, і що в них не було ані одної хати, де не шанували б Твоєї святої ікони (може, сьогодні схованої й зберіганої на кращі дні), пошли їм мир і збери їх знову в одне Христове стадо під єдиного правдивого Пастиря.

Виєднай мир і повну свободу святій Божій Церкві, зупини заливний потоп новопоганства; розвий у вірних любов до чистоти, практику християнського життя і апостольську ревність, щоб нарід Божих слуг зростав заслугами й числом.

Нарешті, так само, як Серцю Твого Сина Ісуса посвятили себе Церква і весь людський рід,

покладаючи на Нього всі надії, щоб Воно стало для них ознакою і запорукою перемоги й спасіння, отак і ми навіки посвячуємо себе Тобі, Твоєму Непорочному Серцю, о, наша Мати й Царице світу, щоб Твоя любов і Покров приспішили перемогу Божого Царства і щоб усі народи, помирені між собою і з Богом, прославляли Тебе Всеблаженну й заспівали разом з Тобою, з одного кінця світу в другий, вічний гимн слави, любові і вдячності до Ісусового Серця, що тільки в ньому можуть знайти Правду, Життя і Мир».

Акт посвяти Марії довершений. Цей акт дитячого довір'я до Цариці небес, у празник Ї Непорочного Зачаття і в 350-літню річницю Берестейської Унії, у хвилях жакливого переслідування нашої Церкви й народу на рідних українських землях, має своє вимовне значення.

Відспіванням широї молитви за Україну і за єдність у народі закінчилося це величне торжество, що було яскравою відповіддю всім тим темним духам, що хочуть зламати силу українського народу, захитати його довір'я до Бога, відлучити від правдивого Христового стада і його Вселенського Архипастиря.

МЕЦ

Бажанням Владики було відвідати кожную місцевість, де б'ється українське серце на чужині. І часто він казав: «Я хотів би бути з кожним із вас, з кожним поговорити, кожного обняти, з кожним посумувати в його горі й порадуватися в щасті». І для виконання цього Апостольського обов'язку Преосвященний постановив відвідати всі душпастирські округи у Франції, Бельгії, Англії, Голяндії і навіть понести слова потіхи нечисленним українським збігцям у Данії.

По Парижі, припала честь вітати Владика старовинному місту Мец. Мец — столиця Льотарингії, що її доля подібна до долі Західніх земель України. Раз прилучували її насильно до Німеччини, то знову вертала вона до своєї батьківщини, Франції. За останньої війни гітлерівська Німеччина робила всі старання, щоб насильно винародовити населення й стерти всі сліди прив'язання Льотарингії до Франції.

В самому Меці, а головню по цілій Льотарингії, оселилось багато українських емігрантів. Одні з них — це старі емігранти, що пережили останню війну й ділили свою долю разом з льотарингцями, а інші — це нові, що їх або насильно туди депортували німці, або опинилися тут і знайшли гостинність по 1945 році. Серед них працюють два наші душпастирі: о. д-р Сидорів і о. Чеховський, не шкодуючи своїх сил для піддержання й організації духовного й релігійного життя серед українців.

Дня 24. XII. біля 4 год. пополудні, з майже годинним опізненням, заїхав на станцію в Мец паризький експрес, з якого висів Їх Ексцеленція Преосвященний Кир Іван, в супроводі о. канцлера Леськовича. На нього вже ждали старенький 72-літній Єпископ Мецу Мон-

сеньйор Гайнц, якого під час війни німці були насильно викинули з Льотарингії, його Генеральний Вікарій Монсеньйор Люї, директор журналу «Ле Льоррен» о. Аннезер та наші обидва душпастирі. По привітаннях, обидва Владики перейшли до вітальні на двірці, де їх чекали представники українського громадянства. Владика привітано ширими словами, хлібом і сіллю, по старовинному звичаю, а малі діти вручили Преосвященному китиці квітів, немов символ їхніх чистих, непорочних сердець. Кожна дитина, відважно глядячи у вічі Владичі, промовляла кілька слів по-українськи, а Владика, в подяку, обіймав їх і цілував маленькі українські голівки, благословляючи дітей, щоб зростали на радість батькам, рідній Церкві й Батьківщині.

Цього ж таки дня, в каплиці при вулиці Аббе Ріш, Преосвященний і душпастирі о 6 год. вечора, сповідали вірних, яких бажанням було підготуватися до цього свята по-християнськи і прийти на Архиерейську Службу з чистим серцем, щоб запричащатись з одної чаші разом з Владикою. Вони розуміли, що це найкращий вияв християнської радості і єдності в Бозі.

Дня 25 грудня, в день латинського Христового Різдва, на год. 10 ранку, призначено Архиерейську Службу Богу. Точно в означеній годині, Преосвященний, в супроводі Монсеньйора Гайнца, станули в дверях семінарської каплиці Мецу. На порозі ждали на них наші душпастирі й о. канцлер Леськович. З хорів залунало тріумфальне «Буде ім'я Господне» і обидва Владики подались, благословляючи народ, до вітваря. Тоді справді видались оправданими слова псалмоспівця, які виголошував хор, «Хай буде благословенне ім'я Господне», бо Господь посилає нам ревних Владик, що нами опікуються й ведуть нас стежками Його заповітів. Монсеньйор Гайнц засів праворуч на троні між двома Генеральними Вікаріями, а Владика станув перед вітварем, відмовляючи молитви. Потому Кир Іван подався до свого трону на лівому боці, де священники почали вбирати його в архиерейські ризи.

Церква була виповнена вщерть нашими вірними. Хор, під проводом о. д-р Сидорова, чудово виконував літургичні пісні.

Почалася повна величі Архиерейська Служба Божа. Владика на троні, а при вітварі — о. Леськович і о. Чеховський з асистією. Ба-

гачом з вірних станули в очах сльози, глядаючи на Владику, якого вони колись бачили на рідних землях, але в інших обставинах.

По заамвонній молитві звернувся Владика до вірних зі словами привіту та науки:

— Прислав мене до вас наш найвищий Пастир, Вселенський Архиерей, Папа Пій XII, щоб вас благословити і запевнити вас, що Він буде разом з вами над долею нашої Церкви, так жахливо переслідуваної, і над долею ці-

чався дружньою атмосферою, загостили обидва Владики, щоб заприятелювати ближче зі своїми вірними. Владику вітали представники різних українських організацій і представники українців з Люксембургу, що прибули на це свято спеціальним автобусом. Матері приводили дітей до Владики, щоб їх благословив, а вірні приходили до нього, як до батька, якому розкажується свою долю.

На годину 17 пополудні призначено Акаде-

Зустріч Преосвященного Кир Івана на двірці Мецу.

лого українського народу, що стільки терпів мільйон-Концерт на честь Високодостойного Гостя в останніми роками та й тепер переживає важкі хвилини в своїй історії...

— Будьте вірні на чужині своїй Церкві, своєму обрядові, своєму народові, бо це запоручка, що будете гідні того імені, яке вам дано при вашому хрищенні...

Ці слова Владики глибоко запали в серця вірних і коли Преосвященний просив всіх зложити обітницю, що будуть вірні цим наказам і порадам, до склепінь семінарської церкви відбилась луна звучного, грімкого, немов з одних уст, простого та величного «будемо!».

По Службі Божій всі вірні подалися до спільної трапези, приготовленої в залах захисту при вулиці Аббе Ріш. Наприкінці обіду, що визна-

в муніципальній залі Мецу «Саль Фабер». Перед концертом, на якому були присутні Монсеньор Гайнц, духовні та світські достойники міста Мецу, о. Чеховський виголосив зворушливу промову. Почався концерт, який вміло підготував о. д-р Сидорів. Виступ наших артистів, співаків, декляматорів, скрипачок викликали заслужені оплески. Несподіванкою був виступ української співачки з Люксембургу, п-і Федчук, що проспівала кілька французьких і українських арій. Чудово дзвеніло «Аве Марія», виконане справді помистецьки. «Цвітка дрібная» багатьом нагадала далеку рідну батьківщину.

Щиро попрощався Владика з нашими гро-

мадянами, що залишилися ще в залі по концерті для товариських забав.

На другий день, заходами українського громадянства Мецу й околиць, влаштовано прийняття-обід на честь французьких гостей в одному з найкращих готелів міста. Точно о 12 годині прибули обидва Владики, заступник мера міста, представники французького християнського Синдикату і Префектури, журналісти, о. канцлер Леськович, обидва душпастирі і численні духовні особистості дієцезії Мецу. Серед дружніх розмов проминув час. Їх Ексцеленція Кир Іван дякував французьким гостям за ввічливе прийняття і зрозуміння становища української еміграції. Монсеньйор Гайнц, відповідаючи Преосвященному, підкреслив подібність долі обох народів — українців і льотарингців. Він пригадав присутнім, як 1942 р. всі мешканці Мецу палко молились перед статуєю Пречистої Диви, що стоїть на одній з площ біля собору, і прохали, щоб Вона звільнила Мец від наїзду загарбників...

Промовляв також заступник мера і представник французького християнського Синдикату, бажаючи, щоб найближчий час приніс свободу й нашій батьківщині.

По обіді Преосвященний з душпастирями і о. канцлером Леськовичем пішли на площу до статуї Пречистої, перед якою побожні льотарингці під час німецької окупації склали квіти й благали про своє визволення, щоб віддати Їй честь і просити в Неї опіки й заступництва над нашим народом.

Наступного дня, 27. XII., Преосвященний відслужив уранці Службу Божу в каплиці Сен-Кльосінд, яку віддано для потреб українського душпастирства. Чудова старовинна каплиця, оздоблена українськими вишиваними рушниками, про що подбали наші вірні, щоб цим бодай зазначити, що це вже український храм.

Пополудні, о год. 13., вірні востаннє цілували на станції своєму Архиєреві руки. І поїзд забрав Преосвященного в дальшу його апостольську дорогу, в напрямі другої посестри — провінції Альзакії.

СТРАСБУРГ

Страсбург, — старе історичне місто, що бачило Цезареві легіони, — осідок українського душпастирства Альзакії. Вже з 1945 року душпастирем Страсбургу є о. Цурковський, що

обслуговує українську еміграцію, розкинену по департаментах От-Рен і Ба-Рен.

Біля 4 год. пополудні на станції вітали Преосвященного Генеральний Вікарій Небель, що заступив відсутнього Єпископа Страсбургу Монсеньйора Вебера, крилошанин Лянг, о. Цурковський і українські громадяни. Вітано Владикоу хлібом-сіллю і квітами.

На другий день, 28. XII., призначено на год. 5 пополудні св. Сповідь в каплиці Сен Арбогаст, де багато вірних з побожністю підходили до сповідальниці, в якій засів Преосвященний. Каплиця Сен Арбогаст, апостола Альзакії, є одночасно храмом для українського громадянства Страсбургу і міститься біля славної страсбурзької катедри, якої вежа стрілою вбивається в альзакське прозоре небо.

В цій же каплиці наступного дня, в неділю, 29. XII., о 10 годині відслужив Преосвященний для страсбурзьких українців Архиєрейську Службу Божу в сослуженні о. Цурковського і о. канцлера Леськовича. Наприкінці Служби Божої, благословляючи вірних, Преосвященний звернувся до вірних з палкими словами:

— Сійте вірно при батьківській вірі, за яку наші Владики і наш нарід, переслідувані на рідних землях. Червона Москва заповзляла твердий замір знищити прадідну віру й нарід на наших, українських, землях. І тут, на чужині, чигають на вас її висланці, але ви не давайте захитати себе у вашій вірі...

І всі вірні, яким стали перед очима все горе емігрантського життя, ворожа пропаганда, що охопила деяких наших братів в Альзакії, прирікали Владиці не зрадити ні віри, ні народу і слухатися наказів лише наших найвищих Пастирів.

По Службі Божій відбувся спільний обід, на якому був присутній Преосвященний. Вірні колядували, а з часом перейшли до концертної залі, де відбулася мала Академія на честь Дорогого Гостя. Хором диригував син о. Цурковського, Адріян. Миле вражіння лишила інсценізація «Розритої могили». На святі були присутні: М. Альтгофен, директор віровизнань на Альзакію й Льотарингію, представник французького християнського Синдикату та інші французькі гості.

В понеділок, 30. XII., українці Страсбурга прощалися з Владикою, що повертав до Парижу, щоб на латинський Новий Рік відвідати українську громаду в Орлеані.

Дальший порядок візитацій Високопреосвященного Єпископа Кир Івана Бучка

Дальший порядок візитацій Їх Ексцеленції Апостольського Візитатора Високопреосвященного Кир Івана такий: після візитації в м. Ліль, дня 19 січня ц. р., Владика відвідає Бельгію, Голяндію, Данію.

Повернувшись до Франції, Високопреосвященний продовжуватиме далі свою працю:

дня 9 лютого ц. р. прибуде до Кан-Мондевіль (душпастирська округа Впр. о. Бачинського Йосипа);

дня 16 лютого ц. р. візитація в Труа (душпастирська округа Впр. о. Старуха);

дня 23 лютого відвідини Реймсу (душпастирська округа Впр. о. І. Гаврилюка);

Наше релігійно-культурне життя на провінції

У загальному прагненні урухомити по війні у Франції релігійно-культурне життя серед українців — округа Об та місто Труа, як то кажуть, не пасе задніх. У місті відновлено місцеве Т-во «Просвіта», що почало свою діяльну працю серед місцевої громади українців. Організуються громадяни і в інших ділянках суспільно-релігійної праці.

Дня 10. XI. м. р., по відправі Служби Божої, о. Душпастир відправив урочисту панакхиду в пам'ять поляглих. Пополудні зібралися місцеві і околичні громадяни, в числі понад 80 осіб, в осібній залі, де, з нагоди Листопадових днів, по своїй спроможності, відсвятковано академію, в програмі якої були: доповідь, виголошена о. Душпастирем, співи і деклямації старших і дівчорі; кінцеве слово мав голова місцевої «Просвіти», п. Рокіцький. На закінчення свята всі присутні відспівали національний гімн.

Дня 8. XII. м. р. відбулися загальні збори місцевої «Просвіти», при участі близько 40 осіб, де вибрано новий виділ, який своїм складом дає повну запоруку активного життя Товариства під проводом п. Рокіцького.

Дня 15. XII. 1946 р. відбулися збори громади українців міста Труа для обговорення і уложення праці в ділянці релігійно-суспільній. Збори започаткував п. В. Моравський, а провадив їх п. Кузьма.

На цих, вповні ділових, зборах переведено в життя чимало актуальних справ. По жвавій дискусії, ухвалено: заснувати школу навчання української мови і літератури. До цього вибрано осібний Шкільний комітет в особах: го-

лова — п. Борсук Гр., секретар — п. Кірієнко, скарбник — п. Кузьма; ревізійна комісія: п.п. Лисенко і Кліш. До школи, покищо, зголосилося 31 учень. Наука буде відбуватися щотижня, в четвер. Обов'язок навчання взяв на себе о. Душпастир, Микола Старух.

Вибрано окружний Церковний комітет в особах: голова — п. Томашевський, члени: п.п. Моравський і Яремко. При цьому основано хор, яким буде керувати п. Томашевський; секцію аматорсько-театральну вестиме п. Андрійвський; провідник музичної секції — п. Кузьма.

Оттак, при добрій волі всіх українців місцевої колонії, а при запопадливій праці названих вище чільних громадян, релігійно-суспільне життя налагодиться якнайкраще.

С. М.

СВ. МИКОЛАЙ В РЕЙМСІ

ЗАХОДОМ Батьківського Гуртка і під проводом місцевого душпастиря о. Івана Гаврилюка, в неділю, 22. XII. 1946 р., о год 3 попол., відбулася в Реймсі дитяча імпреза: «Св. Миколай серед українських дітей». У програмі свята була коротенька дитяча вистава, в якій взяло участь 7 дітей, забавляючись в українську школу. В ході дії, діти віддеклямували кілька гарних віршів про Україну, батька та неньку, про Різдво Христове, а своїми бадьорими маршовими піснями, справді зворушили батьківські серця. На закінчення вистави загостив до дітей традиційний український св. Миколай, в розмові з дітьми заохотив їх до дальшої науки українських пісень, віршів та рідної молитви, та вкінці роздав дітям пам'яткові дарунки.

Ця скромна дитяча імпреза мала свій великий моральний вплив на ціле зорганізоване українське життя в Реймсі, а передусім стала вона початком і зав'язком українських виховних годин, на які будуть діти ходити кожного тижня в четвер. Імпреза та впровадила наново стару прегарну виховну українську традицію на терені парохії, традицію, освячену віками,

в якій так гарно і чутливо увидатнюється любов та пошана дитини до батьків і навпаки.

Щасливі ми були б, якби такого роду імпрези стали початком чи дальшим продовженням знання і пізнання для наших дітей на чужині рідної мови, історії, культури та традиції.

Учасник.

ХРОНІКА

Церковне життя

ДУХОВНІ ВПРАВИ ДЛЯ ДУШПАСТИРІВ

У другій половині лютого відбудуться в Парижі для Впр. отців місіонарів триденні духовні вправи і нарада під проводом Їх Ексцеленції. Про день, годину і приміщення Отці будуть своєчасно повідомлені.

УВАГА!

Хто з українців є фермером, або знає французьких фермерів, чи інших підприємців, які могли б виставити для українських збігів сертифікати праці, які потрібні їм для приїзду до Франції, хай ласкаво негайно пише до Редакції «Вістника» зі зазначенням: «Для о. Прокопова».

За цю надзвичайної ваги прислугу для наших збігів заздальєгідь щиро дякуємо.

Шукають

Инж. Кивелюк Богдан, Австрія, Wien — Mann, Gebirgsgasse, 54, шукає:

Кузьмінського Євстахія, нар. 1908 р., в Самборі, перед війною жив у Nancy.

Кузьмінського Івана, нар. 1912 р., в Самборі; жив перед війною в околицях Парижу.

Дмитра Клюка, що 1928 року виїхав до Канади, шукає його сестра, Параня Клюк, донька Миколи і Гасі Клюк, зі Сосниці, пов. Ярослав. Писати на адресу:

Paranka Babij, Cambon par Baumont le Roger, Eure, France.

Параскевія Стець Лісова шукає **Михайла Стеця**, народженого в Галичині, в с. Колтів, повіт Золочів, який перебував у Нью-Йорку. Прошу ласкаво писати на адресу: Лісовий Іван:

27, rue Diderot, St. Germain en Laye.

Ольга, донька Катерини Шеремети, шукає свого вуйка, **Василя Шеремету**, що походить з с. Ушня, повіт Золочів, а тепер мешкає в Америці.

Писати прошу ласкаво на адресу: Лісовий Іван: 27, rue Diderot, St. Germain en Laye.

Чижевський Іван — Параскеву, Марію і Юстину Чижевських.

Юристий Григорій — Лева Приймака, Соною Скотницьку, Христину Соколовську.

Яницький Петро — Марію Яницьку (мати) і Марію Яницьку (сестра).

Решта розшуків буде вміщена в наступному числі. Редакція.

Видавництво „Наша Культура“

що було 1939 року закрито німцями, знов приступило до активної праці під головним проводом

Митрополита ІЛАРІОНА

(Проф. Д-ра Івана Огієнка)

«НАША КУЛЬТУРА» ставить своєю метою видавання праць головно з ділянки української культури, мови та красеного мистецтва.

Вже вийшли такі дві книжки:

- 1) **Митрополит Іларіон:**
ЛЕГЕНДИ СВІТУ . . . . . 180 фр.
- 2) **Митрополит Іларіон:**
МАРІЯ ЄГИПТЯНКА. Поема. 180 фр.

Ціна кожної книжки у Бельгії — 75 бельгійських франків; в Америці та Канаді — півтора долара.

Замовлення на книжки й грошеві перекази просимо слати на адресу:

70, Faubourg Poissonière, Paris (10e)
EDITIONS J. A. B.,

● ВИДАВНИЦТВО «НАША КУЛЬТУРА» ●

● шукає кольпортерів ●

● для поширювання найновіших книжок. ●

● Вигідні умови. Зголошення з усіх ●

● осередків української еміграції у Франції ●

● та Бельгії просимо слати на адресу: ●

● 70, Faubourg Poissonière, Paris (10e) ●

● EDITIONS J. A. B., ●

Redacteur responsable : **Abbé J. Leskovycz.**

Directeur : **A. Savtchenko-Belsky.**

MENSUEL
 АДРЕСА: 186, BOULEVARD SAINT GERMAIN, PARIS (6). ТЕЛЕФОН: Littré 48-65.

Про світське апостольство

Дорогі в Христі!

Одного разу Ісус Христос уздоровив біснуватого над Генезаретським озером, недалеко міста Гергесину. Уздоровлений чоловік хотів з вдячності йти вслід за Ісусом, щоб Йому служити, але Спаситель сказав до нього: «Вертайся до свого дому і оповідай усім, що зробив тобі Господь». Цими словами Христос Спаситель установив світське апостольство. Цей чоловік мав, з наказу Христа, піти до Гергесину, у ту саму місцевість і до тих людей, що перед хвилиною заборонили Спасителеві вступити до їх міста. Вони були так засліплені своїми дочасними вигодами, земними марними турботами, що не виреклися їх навіть в обличчі маєстату Божого Сина. І саме той, звільнений від бісів, чоловік був покликаний Христом на те, щоб своїм оповіданням про милосердя Боже, тою, так би мовити, свого роду проповіддю, зм'якшити зашкорублі, холодні серця невдячних гергесинців, щоб вони стали здатними прийняти в себе проміння Божої науки.

Але ці слова Спасителя: «Йди й оповідай усім, що тобі зробив Господь» — не торкаються виключно того одного чоловіка; вони стосуються всіх тих, які з почуття своєї вдячності і силою свого обов'язку супроти Бога,

мають ширити Боже царство на землі.

Цей уряд світського апостольства так довго буде потрібний на світі, як довго будуть існувати невдячні, холодні, байдужі, тільки з метрики, а не з життя й переконання, християни. До таких замкнених в собі людей Христос Спаситель не має доступу зі скарбами своїх ласк, яких Він бажає їм так щедро уділити. Він кличе їх до себе, але вони не слухають Його голосу; Христос стукає до їх сердець, просить відчинити Йому, а вони бояться Ісуса, щоб Він, поселившись між ними, не зруйнував отого маленького їх світу, якого осередком є такі їх власне тіло, з цілим легіоном розпаношених у ньому поганих, що принижують людську гідність, привичок. На перестороги й напучення Христової Церкви ті люди мають вже задалегідь приготувану сталу відповідь: «Таж ми, прецінь, християни. Нас охристили і на доказ цього маємо метрику. Але життя таке коротке, а два рази жити не будемо, то чому не маємо по своїй спроможності і умінню догодити собі; як будемо вже старі, то тоді віддамося релігійним практикам і умертвленню».

Для таких саме, до краю збайдужнілих життєвих філософів, що своїм вільнодумством приспали совість, не слухають голосу св. Цер-

кви, її пересторог і вказівок, якраз і потрібні працівники світського апостольства, які своєю зразковою поведінкою, своїми впливовими розмовами і чесним християнським життям мають повернути заблуклих на дорогу Христових заповідей. При цьому належить пам'ятати, що багато людей вважає, що коли св. Церква навчає і пояснює безсмертну науку Божественного Вчителя, коли священники, проповідуючи, вясняють питання, зв'язані з вічністю, то вони це роблять з обов'язку свого уряду, просто кажучи, говорять так, бо їм не личить інакше говорити; а дехто навіть твердить, що священники так мусять говорити, бо з того хліб їдять.

От саме для таких нерозумно упереджених людей добре слово або гарний живий приклад іншої світської людини часто має вирішальний вплив. Христос Спаситель передбачив усі ці перепони, що їх самі люди своєю байдужністю будуть ставити на шляху до розширення Божого царства в їх душах, і саме тому установив світське апостольство, як помічний орган для душпастирської праці єпископів у єпархіях, а священників у парохіях.

Хто ж покликаний до цього світського апостольства?

Усі практикуючі християни, що справді люблять Бога і що їм, як вірним Христовим воїнам, залежить, щоб до всесвітньої держави їх Володаря-Христа належали чесні й вірні патріоти, які піднесли б могутність цієї держави. До всіх учнів, а не тільки до апостолів і їх наступників, єпископів і священників, сказав Христос оці преважливі слова: «Найперше дбайте про царство Боже, а все інше дасться вам». Ось тому на світських апостолів покликані й ті, які задля Бога люблять щиро своїх братів, бажають їм добра і хотіли б, щоб вони не були осуджені найвищим Божим Трибуналом як дезертири, щоб не почувли страшних слів прокляття: «А того лукавого і лінивого слугу вкиньте в темряву кромішну, де буде плач і скрегіт зубів». А навпаки, світський Христовий апостол бажає, щоб усі люди, за яких пролялася Найсвятіша Кров Спасителя, за свою працю і вірність почувли від найвищого Володаря світу слова нагороди: «Добрий і вірний слуго, ти в малому був мені вірний, над великим тебе поставлю, — увійди в радощі пана твого».

Яким же способом виконується той уряд і праця світського апостола?

Зовсім простим способом. До цього не треба ніяких надзвичайних зусиль. Своїм сумлінним виконанням обов'язків супроти Христа і щоденним правдиво християнським життям, що містить у собі чесні слова і хочби найменші, але добрі вчинки щодо Бога й ближніх, як відвідини найсв. Евхаристії, відавання Богу належної пошани на кожному місці, милостиня, поміч іншим у потребі і чимсь подібним, — проповідуй своїми вчинками всім довкруги, що сотворив для тебе Господь.

А маєш що проповідувати! Вглибися лише, брате й сестро, в своє серце, полинь думками у минуле, то побачиш і переконаєшся, що твоє, довше чи коротше, життя було одним безперервним актом безмежних добродійств, помочі, опіки і охорони всемогутнього Творця і доброго Батька. Особливо в останніх, повних небезпек часах! Коли це пізнаєш і зрозумієш, то, певно, закличеш словами гимну Пренепорочної Марії: «Величає душа моя Господа і радіє дух мій у Бозі, Спасі моїм, що Він зглянувся на покору слуги Своєї». А тоді, напевно, ані одної неділі не залишиш без молитви, ані одної нагоди не змарнуєш, щоб, по своїй зможі, зробити добрий вчинок і тим зблизитися до Ісуса. Будеш уникати гріха, як отрути гадюки, бо він приносить смерть твоїй душі. Не пропустиш ані одної нагоди, щоб свого блудного брата повернути легким, повним любови, християнським напученням, доброю книжкою чи гарним прикладом освідомити його про нехристиянський і шкідливий зміст дотеперішнього його життя.

До одного великого католицького письменника і вченого прийшли, ніколи ненаситні цікавістю, журналісти й запиталися його, з якого джерела черпає він такі цінні відомості до своїх творів. Вчений, замість відповіді, вийшов до своєї робітні і за хвилину вернув, тримаючи в руках хрест з розп'ятим Спасителем, де було видно сліди від частого цілування. Підносячи хрест, цей вчений відповів: «Ось бездонне джерело мудрости, з якого я черпаю своє знання». Чи не будуюча це відповідь світського апостола?

Покійний маршал Франції Фош, переїжджаючи через Польщу, наказав затримати свій поїзд біля храму Божої Матері в Ченстохові, висів з нього і пішов до церкви помолитися перед чудотворним образом Небесної Цариці.

Чи це не прегарний вчинок світського апостольства, що заохочує до наслідування всіляких збайдужілих і недовірків?

Президент міністрів Австралії до 9-ої год. ранку додержує суворої мовчанки, бо перші ранкові молитви присвячує на розмову з Господом Богом, вислуховує Службу Богу, приймає щоденно св. Причастя і в тому черпає силу до виконання своїх важких громадянських обов'язків.

А от закордонні часописи подали недавно гарне оповідання самовидця з нашої нездоланої Батьківщини. У великодню п'ятницю минулого року, увечері, на одне наше галицьке приходство прийшли три штабові старшини Повстанчої Армії і просили священника, щоб був такий ласкавий висповідати в суботу чималий відділ українських борців, бо ті бажали б у самий день Воскресення приступити до св. Причастя. Священик радо згодився, а що до сповіді мало бути до тисячі вояків, то попросив собі до помочі ще й інших священників. Якою то набожністю було перейняте місцеve населення, коли побачило, як на сам Великдень приступають до Господньої трапези вишиковані лави бойовиків, щоб у свої, повні палкої любови, серця прийняти воскреслого Спасителя, у сильній надії, що Той, Хто переміг смерть, увінчає і їх святу справу, за яку змагаються, вінцем перемоги. Чи той гарний вчинок не є одним з найкращих прикладів світського апостольства?

Отже, нехай ці наведені приклади благородних подвигів світських Христових апостолів стануть для вас заохотою до посиленої праці, найперше над самими собою, а через вас і для інших. Станьте й ви світськими апостолами Христової науки! Цього вимагає від вас Божа справа теперішнього часу. У повоєнному світі йдуть і далі завзяті змагання між двома світоглядями: світоглядом духової вартости життя людини і напрямком скрайньо безбожного матеріалізму. У Петрову скелю вдаряють сильні буревії диявольської злоби, щоб її знищити. Раз-у-раз лунають з тієї незнищимої твердині Христової Церкви слова остороги, заохоти й батьківські напучення Христового Намісника. Нехай же ті слова запалюють нас усіх до най-

вищих зусиль до Божої справи. Це поклик найвищого Вождя до нас, Христових воїнів. Слухаймось його! Ставаймо під Христовим прапором до завзятих змагань аж до остаточної перемоги.

Станьте в лави світських апостолів, помагайте ширити Боже Царство на землі, бо того вимагає й наша українська справа. Страшне лихоліття, що його тепер переживає наш український нарід, мабуть, чи не найбільше в історії. Нашу Церкву на рідних землях знищено, національне життя придушено важким, брудним чоботом наїзника; наших єпископів і священників ув'язнено й заслано на каторгу. У цілій Європі залишився на волі лише один наш Владика, Преосвященний Кир Іван, наш Пастир і Опікун, якого Боже Провидіння зберегло для нас і поклато на його рамена важкий хрест обов'язків супроти Бога і України. Якраз тепер Він прибув до нас, щоб відвідати своїх вірних, подати їм слова потіхи й надії. Станьте ж світськими апостолами і допоможіть йому здійснити його великі, благородні задуми, щоб у цих важких часах зберегти безпритульну частину нашої української спільноти в батьківській вірі, в чеснотах життя, в єдності й любові. Ви ще, дякувати Всевишньому, живете в обставинах, у яких вам вільно визнавати безкарно свою святу віру і згідно з її приписами жити; вам вільно зберігати свою людську гідність. Дякуйте за це Богу і причиніться до Його прославлення. Творіть діла покути за гріхи свої і беззаконня інших, але не лише пустими словами, а будуочим чесним прикладом свого життя. Св. Кипріяні сказав: «Ми, християни, не говоримо великих слів, але даємо свідоцтво своїм життям». То йдіть і давайте іншим свідоцтво Божій правді, справедливості й любові, тим чеснотам і ідеям, для яких варто жити й зносити найбільші труди, бо тільки на них збудується тривале людське щастя. Впоюйте в своє оточення високу вартість християнського, чесного життя, і тим сповните гідно своє почесне покликання світських апостолів та станете будівничими Христового Царства на землі.

Аміль.

о. Іван Яцків.

Обличчя Юди Іскаріотського

ОДИН старий священик розповів мені цю історію, коли я був ще зовсім молодим. Згодом я хотів докладніше довідатись про цю подію, але ніхто мені не міг у цьому допомогти.

Кілька сторіч тому якийсь великий маляр узявся був намалювати для собору одного міста на Сицилії великий образ з життя Христа. Довгі роки працював артист із запалом і вкінці закінчив свій твір, з винятком двох важливих постатей: Христа-Дитяти і Юди Іскаріотського. Довго шукав він по всіх місцевостях моделів для цих двох постатей, але не знаходив.

Одного дня, гуляючи в старих дільницях міста, він випадково стрінув дітей, що грались на вулиці. Між ними був маленький дванадцятилітній хлопчик, якого обличчя порушило серце артиста. Це було янгольське лице, — може, трохи замурзане, але таке, що вповні відповідало задумові маляра.

Артист забрав до себе хлопчика, що цілими днями позував терпеливо, доки не була викінчена голова Христа-Дитяти.

Однак, моделю для голови Юди маляр не знаходив. Довгі роки, охоплений страхом, щоб його твір не залишився невикінченим, продовжував він терпеливо свої розшуки.

Його справа стала далеко відомою, і багато людей, думаючи, що мають лихий вираз обличчя, зголошувалось до нього позувати для голови Юди. Але маляр серед них не знайшов обличчя, яке задовольняло б його задум: обличчя спідленого розпустою і жадобою.

Аж одного пополудня артист сидів при

склянці щоденного вина в одному заїзді. Бідний босяк, вимарнілий і обідраний, хитаючись, переступив поріг коршми і впав на землю: «Вина, вина!», белькотав він. Маляр підняв його і глянув в обличчя. Дрож перейшов по ньому: це лице, здавалось, відзеркалювало всі гріхи людського роду! Отже, він знайшов модель для Юди.

Глибоко зворушений, старенький маляр поміг нещасному піднятися на ноги: «Ходи зі мною, — промовив він до нього, — я тобі дам вина, нагодою і одягну».

Довгими тижнями, днями й ночами, маляр гарячково працював над викінченням свого ар-хитвору.

В міру того, як його праця поступала, він почав помічати в моделі певну зміну. Його попередній, спустошений, звироднілий, погляд змінило якесь дивне напруження; його очі, залиті кров'ю, з острахом і мукою вдивлялися у власний портрет. Одного разу, бачачи велике зворушення нещасного, маляр перестав працювати.

— Друже мій, — промовив маляр, — я бажав би тобі допомогти. Що тебе так мучить?

Модель вибухнув плачем, заслоняючи руками собі обличчя. По кількох хвилинах звів очі на старенького маляра з благальним виразом:

— Невже ви собі не пригадуєте мене? Колись я служив вам за модель Христа-Дитяти...

За Бонні Чемберленом,

Переклав І. Л.

Думки з нагоди св. Чотиридесятниці

У ВІДКРИТТІ св. Івана читаємо, що ангел Божий оперся одною ногою на землю, а другою на море і сказав: «Часу більше не буде».

Що означають ці дивні слова?

Земля — це дочасність, небо — це вічність. Отже, ангел Божий остерігає, що колись дочасність скінчиться і прийде вічність, а тоді вже не буде «більше часу» на поправу, на покаяння.

З початком посту добре собі усвідоммо те, що колись і для нас скінчиться дочасність, скінчиться час, коли ми могли б поправити своє життя й спокутувати свої провини.

Уявімо собі: пливе чотири ріки: одна вели-

ка, рвучка, її хвилі високі, піною вкриті; друга ріка — також доволі велика й глибока, і хвилі її високі, в ній повно вирів; третя ріка — саме розливається в широке русло, вона пливе вже спокійно; четверта ріка — це радше потічок, що щойно вплив з джерела. Ці ріки плывуть далі... ген-ген до широкого моря... і там в ньому пропадають...

Ці ріки — це людське життя, що чотирма струменями пливе до моря — вічності — і там западає. Рвучка, піниста ріка — це старики, що довго прожили й швидко плывуть до моря вічності; глибока, з вирами ріка — це

люди, що в силі віку вмирають; ріка, що щойно розлилась у своє широке русло на леваді, — це молодь, що тільки почала жити, а вже її забирає неблаганна смерть до вічності; потічок, що ось випливає з джерела, це — діти, що заледве почали жити, а вже ангел смерті бере їх в обійми вічності.

Може, цього року і з нас когось підхопить ріка смерті й понесе до моря вічності? Якщо так, то з якою душею, з яким сумлінням станемо перед судом Вічності? Пам'ятаймо, що тоді вже **«часу більше не буде»** на розкаяння, на поправу. Зробімо це ще тепер, у цьому таки св. пості, доки ще є час, зведемо рахунки зі своєю совістю, щоб у випадку, коли ріка смерті когось з нас забрала б з собою, ми могли б стати на судді перед Богом, як праведник, що, хоча й згрішив, але спокутував свої провини. Визнавши широко на св. Сповіді свої гріхи, підійдімо вже з чистим серцем до нашого Спасителя і поєднаймося з Ним у св. Тайні Причастя. А Той Ісус такий добрий, такий солодкий, а одночасно й сильний, Він всемогутній!

Вороги Христа хотіли християнську еру закінчити за 33 році: поставили на Голготі хрест, знамено злочину й кари, і на ньому розп'яли Ісуса Христа, Спасителя світу. Але триумф

ворогів тривав коротко, бо третього дня Христос воскрес! Заяснила Божа всемогутність, об'явилась Божа справедливість! Ім'я Ісус стало найсолодшим іменем, а хрест — знамено прокляття й погорди — став знаменом перемоги й спасіння, прикрасив корони володарів цього світу і піднісся високо на вежі Божих храмів, щоб звідти людям пригадувати про вічність, про Божу всемогутність, про спасіння.

Час Великого посту — це час покути, час поправи. Злучімося в цьому часі покути з тим добрим, солодким і всемогутнім Ісусом. Визнаймо Йому в св. Тайні сповіді свої прогріхи, свої упадки, свою неміч, і просімо Його про поміч у наших добрих намірах, благаймо Його, щоб оселився в наших серцях, щоб дав нам там кріпку віру і сильну надію на Божу справедливість і всемогутність. Просімо окремо Ісуса, щоб між українцями запанувала єдність, щоб кожний з нас почувався більше християнином-українцем, ніж вузько-партійником, щоб Божа опіка не залишила ні нас, ні цілий український нарід, та щоб Божа справедливість дала нашому знедоленому народові кращу долю; щоб вже скінчилися дні нашого терпіння й скитальництва і щоб так, як Христос воскрес, воскресла й Воля України.

о. Юліян Габрусевич.

Тарас Шевченко і релігія

I.

ХОЧ як старалися очистителі «релігійного дурману» і творці «раю на землі» зробити Тараса Шевченка своїм предтечею і апостолом їх ідеології, то це їм не вдалося, бо кожна поема, кожний найменший вірш говорить, що Шевченко не лише був гарячим українським патріотом, народнім пророком, співцем вільної, незалежної української держави, але був і глибоко релігійною та віруючою людиною. У його творах немає майже ні одної сторінки, на якій не було б згадки про Бога, не говорячи вже про цілі великі поеми, як: «Неофіт», «Псалми», «Іван Гус», «Марія» і інші, основані на чисто релігійних мотивах. Та глибока віра поета, виражена молитвами чи релігійними практиками українського народу, як проща, христини, сповідь, похорони, свячення ножів, — снується золотою ниткою крізь цілу Шевченкову твор-

чість. Він терпить із народом і за нарід, та в цьому терпінні покладає велику надію на Бога і Його справедливість. У молитві бачить заохоту до витривання і **рятунок**:

Не плачте, братія! За нас
І душі праведних, і сила
Архистратига Михаїла.
Не за горами кари час.
Моліться, братія!

(«Гайдамаки»).

Колись Бог нам верне волю,
Розіб'є неволю...

(«Псалми Давидові»).

Тільки Господа благаю:
Не дай, Боже, в чужім краю
Згинуть у неволі!

Любіться, брати мої,
Україну любіте,
І за неї, безталанну,
Господа моліте!..
(«Моїм соузникам»).

Заплакала Мати Божа
Сльозами святими;
Заплакала Милосерда
Неначе за Сином,
І Бог зглянув на ті сльози
І на Україну...
(«Іржавець»).

У цілій творчості Шевченка панує **християнський дух всепрощення**, що створений любов'ю брата, а це саме є найвищим у житті, до чого може злинути людська думка. Цю чесноту тим більше належить подивляти саме у Шевченка. Обставини життя устелювали йому дорогу колючим терням і не сприяли тому, щоб він міг так спокійно оцінювати своїх ворогів. Та поет уважав, що ворог, скинутий із того місця, на якому він шкодив людям, вже не є ворогом. І саме ця думка є провідною в поемах: «Відьма» і «Неофіти». У чистому, без злоби, серці поета не жила довго пімста; він умів ненавидіти, але вмів і любити, а передовсім прощати:

Отак, люди, научайтесь
Ворогам прощати...
(«Між скалами»).

або:

Помолюся Господеві
Серцем одиницею,
І на злих моїх погляну
Не злим моїм оком...
(«Псалми Давидові»).

Навіть у найвищому обуренні свого «Посланія», серед громових слів, що заповідають суд, кару, висловлює поет ще пересторогу: «Схаменіться!».

До нещадних засобів пімсти, як у «Гайдамакам» чи «Заповіті»:

і вражою злою кров'ю
волю окропіте!..

закликає Шевченко аж тоді, коли чаша терпеливості вже переливається, а кати, далі, з наругою:

Кайданами міняються,
Правдою торгують...

Шевченко не любив також **фалшу і забриханости**; правдою жив і за святу правду терпів:

Мені ж, о Господи, подай
Любити правду на землі...
(«Молитва»).

І в тоні натхненого пророка передбачує таку перемогу Божої правди на землі, не зважаючи на всі удари гіркої і страшної дійсності:

Ми віруєм Твоїй силі
І Духу живому,
Встане правда! Встане воля!
І Тобі одному
Поклоняться всі язики...
Во-віки і віки.
(«Кавказ»).

II.

ВЕЛИКИЙ релігійно-моральний вплив на поета мала освічена, із глибокими духово-моральними основами, княжна Варвара Репніна. І в наслідок того впливу, Божий Маєстат у Шевченка осяяний німбом недосяжної святості і всемогутності. Він обурюється на те, що люди — фарисеї — зробили Бога співучасником своїх злочинів:

Щоб братню кров пролити просять,
А потім в дар Тобі приносять
З пожару вкрадений покров...
(«Кавказ»).

Мотта до своїх більших поем бере Шевченко з Псалмів Давида, Апостольських послань, або св. Євангелія, а також деякими своїми поезіями наслідує псалмоспівців і пророків.

Правда, часом у хвилях надмірної ненависти до найбільшого зла, яке поет уважав на світі, а саме до страшного режиму російських самодержців; за знущання, несправедливість, неволю і неповинну кров, що витікала з організму найдорожчої його України, коли то біль його серця, налитого горем і недолею, доходив до найвищого щабля, що межував вже з крайньою розпукою, — то з уст поета, як юродивого за розп'яту Україну, вихоплювалися такі, питомі зболілій людській душі, слова нарікання на Бога:

Чи Бог бачить із-за хмари
Наші сльози, горе?
(«Сон»).

Або:

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що прокляну святого Бога,
За неї душу погублю!..

(«Сон»).

Та це розпучливе хвилювання, що виглядало б на духове заломання поета у його глибокій вірі в Бога, проминає скоро, бо дух любови перемагає розпуку, і Шевченко, відзнавши рівновагу духа, приходять до переконання, що:

Не нам на прою з Тобою стати!
Не нам діла Твої судить!..

(«Кавказ»).

а далі, пройнятий почуванням вдячності, складав Творцю акт подяки:

Молюся Тобі, Боже милий,
Господи великий,
Що не дав мені загинути,
Небесний Владико!

(«Сон»).

У 52-м Давидовім псалмі Шевченко суворо осуджу безбожників:

Пребезумний в серці скаже,
Що Бога немає,

В беззаконії мерзє,
Не творить благая...

Щоденні свої життєві вчинки і бажання, скарги і кари, які йому доводилося зазнавати в житті, лучить поет з Божою волею, і при цьому виявляє добровільне беззастережне віддання Тій волі:

О, Боже, мій Боже! Волею Твоєю
Розбий моє тіло і душу розбий!..

Вкінці варто б згадати і про ще одну суто релігійну прикмету, що відзначає творчість Шевченка, а саме: правдива **християнська покора і скромність**. Цей велетень духа, зумів бути малим і непомітним у своїх особистих вимогах. Для України він жив, за Україну борювався і за Україну молився, а для себе самого у життя і лукавої долі просив лише малої хатинки, на Україні, над Дніпром, щоб звідти міг глядіти на вільну, розлогу, багату Україну і радіти її щастям. А якщо б для нього впала бодай одна сльоза з карих очей, то він почував би себе «паном над панамі».

Із повищих коротких доказів бачимо наочно, як сильно і всебічно розвинений релігійний принцип у поетичній творчості нашого безсмертного Кобзаря і народнього Пророка Тараса Шевченка.

о. Іван Яцків.

Квіти під хрестом

Цього липневого дня, коли ми вдвох із Віктором Сошенком мандрували по Баварії, я сердився як ніколи. Дорога, що круто п'ялася під гору, насувала мені думки про вічність, а великий ранець на плечах важчав з кожним кроком. До того ж муляв мене черевик, збільшуючи досаду.

Піт заливав обличчя, а зрадлива курява до роги начеб ждала хвилини, коли я розкрию рота, щоб звогчити язиком уста. Тоді вона хмарою сідала на очі, заліплювала рота, продиралася в горло.

Та найдужче сердив мене таки сам Віктор. Він ішов кілька кроків переді мною легкою, пружною ногою, начеб ми не були в дорозі вже сім годин, а щойно вийшли з хати. Скільки разів я випростовував свої худі плечі й глядів з-під своїх ніг у даль, бачив я Вікто-

рову високу постать, рівний, розмацний крок.

До того ж, Віктор співав. Перед кількома днями він почув від мене слова пісні, що її співають наші славні повстанці - месники, і тепер вивчав їх, затягаючи гарним тенором:

Як ворог підступить під місто,
І Львову він видасть війну,
Ми підемо разом до бою,
Тебе не залишу саму...

Спочатку я навіть милувався співом, але дедалі моя досада зростала, і я не втерпів, щоб не крикнути Вікторові, хай замовкне.

Мій друг на мить озирнувся, звертаючи до мене своє молоде, смагле обличчя, й знову почав:

Ти будеш підносиш набої,
Щоб краще нам ворога бити,

Ворожая куля як скосить,
Ти мусиш мене заступить...

Втома перемогла мене, і я вилаявся досадно, з душі. Віктор зупинився і здивовано поглянув на мене. Він не промовив ні слова, але його погляд схаменув мене. Мені стало соромно своєї невиправданої сердитости.

Незручно затираючи погане враження, я відвернувся від друга, почав розглядатися. Край шляху, на порослім буйною травою горбку, стояв хрест. Високе дерево обгорнуло його своїми конарами, наче зеленими раменами, кинуло в прохолодну тінь, запрошувало до відпочинку.

Я шпурнув свій ранець у траву, важко сів, протягаючи натомлені ноги. Не дивлячись на друга, я сказав йому:

— Сідай, Вікторе, спочинемо, й далі в дорогу!..

Я старався вложити в свій голос дрібку тепла, начеб прохав у друга вибачення. Але Віктор не сів. Він хвилину стояв на шляху, потім перестрибнув придорожний рів і почав зривати на луці квіти. При тому він легенько посміхався.

Холод трави й деревної тіні успокоїв мої нерви, я веселіше глянув на світ, картаючи себе в душі за свою погану поведінку супроти Віктора, з яким я жив, мов брат.

«Оце я образив його через свою кволість, а він хоче принести мені квітів!», — подумав я.

Та Віктор зривав квіти не для мене. Він підійшов до хреста, нахилився і зложив свою китицю у стіп Того, Кого вбила людська злоба. Потім випростувався, зняв з голови кашкета і так станув без руху, вдвляючись у лице Розп'ятого, як людина, що молиться в душі.

Я онімів. Пробуваючи з Віктором уже рік, я знав його минуле, немовби зросли вкупі від дитинства.

Селянський син, якого батьки згинули голодною смертю на вулицях Харкова, Віктор Сошенко виростав у жадливій совєтській дійсності. Спочатку жив із тисячами таких, як він, безпритульних, ховаючись по норах і провулках міста, доки не спіймала його облава. Відданий до дитясел, двічі втікав малий Віктор, затуживши за диким, але привабливим життям вільного бурлаки. Втретє не пощастило втекти, і Сошенко скоро забув про дитячу сво-

боду. Узятий в карби залізної дисципліни, Віктор покінчив школи, став завзятим комсомольцем. Вчення Леніна було для нього релігією, а Сталін — видимим богом.

Але непокірний Вікторів дух не завжди міг погодитися з канонами совєтської віри. Питання про те, чому батьки мусіли вмерти з голоду серед багатих ланів України, чому тисячі таких самих як він, ширих радянських людей, ішли в тюрми, або й гинули від куль, жахлива соціальна нерівність у соціалістичній країні, часто турбували молодого Віктора. Він шукав розв'язки, не міг збагнути причини. Практичне життя йшло в розріз із наукою партії і воно поволі захитувало духову рівновагу Сошенка.

Решту довершила війна. Віктор зустрівся зі своїми ровесниками із Західної України, почув від них велику тайну: тільки в самостійній державі повне щастя українського народу!

Перед Віктором Сошенком, що дійшовши літ, і далі був «безпризорним», у власній країні, розкрилися нові надії. Із властивим йому запалом та завзяттям, Віктор став неофітом нової істини, воїном у боротьбі зі займанцями. Але гітлерівське насилля скоро поклато край змаганням Сошенка, й він помандрував у концтабір Авшвіц.

Я зустрівся з Віктором під кінець війни у концтаборі Ебензее, і ми подружили. На волі ми також жили разом, як два брати. Хоча в розмовах ми не раз порушували різні теми, я й досі не знав релігійних поглядів Віктора. Мені здавалося, що він, як і більшість наших східних братів, ставиться до цього питання байдуже, тим більше, що сам Віктор ніколи не починав розмови про віру.

Тепер він стояв перед хрестом, поклавши під ним квіти, і молився. Мое здивування провало мовчанку і я запитався друга:

— Ти молишся, Вікторе?

Мабуть, у моему питанні друг відчув щось надзвичайне, бо він пильно поглянув на мене, потім тихо підійшов і ліг у траву.

— Не знаю, чи мої слова можна назвати молитвою, — почав Віктор поважно, — а все-таки я кожного разу, коли побачу придорожній хрест, зупиняюся і проказую в душі кілька слів. Улітку я також складаю китичку квітів. Усе це на згадку про один випадок.

Я присунувся ближче до друга й поглядом попросив його розказувати далі.

— Справжньої молитви я не вмю, — Вік-

тор посміхнувся до мене вибачливо, — нікому було навчити. Зрештою, тобі відомо, Саньку, що я був колись, ще в хлоп'ячих роках, головою школярського клубу безбожників... Та до суті...

Віктор на хвилину заплющив очі, начеб хотів у своїй уяві викликати давні образи. Коли він відкрив їх, між його бровами залилася глибока зморшка.

— У 1942 році я попав у конітабір Авшвіц. Був саме такий гарячий липень, як сьогодні. Нас, 50 людей, працювало за табором, і ми кожного ранку, оточені сторожами SS'манами, мандрували 6 кілометрів до праці. Дорога вела через місто Авшвіц і скручувала повз залізничну станцію. При одному закруті стояв хрест, і один з в'язнів, уже літній чоловік, кожного разу скидав перед хрестом свою шапку. Спочатку я не звертав на це уваги, але подія, що зайшла, змусила мене пильніше поцікавитися цим чоловіком.

— Одного дня провідником SS'манів став молоденький рудий штурман. (1). Він держався віддалік, згорда, не звертаючи на в'язнів великої уваги. Після кількох днів цей штурман завважив, що наш товариш здіймає перед хрестом шапку.

Морщина на чолі Віктора потемніла ще дужче.

— Я не вірив у чортів, Саньку, але цей штурман міг бути втіленням усіх пекельних сил. Він прискочив до нашого товариша й збив його ударами ніг до втрати свідомости. Втопившись, штурман наказав старому перейти в останню п'ятку й цілу дорогу підганяв його прикладом рушниці. А все за те, що старий зняв перед хрестом шапку...

Віктор на хвилину замовк, вигідніше просягся на траві й почав знову:

— Так тривало кілька днів. В'язень скидав шапку, коли наш відділ переходив попри хреста, за це штурман бив його мало не до смерті. Я дивився на що подію, як на дивовижу, і, скажу тобі правду, Саньку, навіть бавився в душі. Мені було дивним, що «забобони», як я тоді думав про релігію, можуть бути сильніші від страху перед смертю. Аджеж штурман міг забити цього в'язня!..

— Врешті, старий скорився. Пройшов день, другий. Ми переходили закрутом коло хреста, але наш товариш не відважувався більше знімати своєї шапки. Ішов понурений, незамі-

ний. Зате штурман ожив. Він гордо обводив нас поглядом, начеб радів зі своєї перемоги.

Віктор закурив і видмухнув клубок диму.

— Ці радощі штурмана вразили мене до живого. Мені видалося, що це німецька голова насміхається з мене, з нас усіх. Тому чергового дня, я, проходячи повз хреста, підняв руку й скинув шапку.

Я голосно зітхнув. Віктор побачив моє хвилювання, тому посміхнувся:

— Можеш собі уявити лице штурмана, Саньку? Він просто оскаженив. Почалася історія, як зі старим. Але я був дужий, а головне, впертий. Штурман бив, а я затискав зуби й робив своє. Ба, до того ж я в таборі зняв кільком мертвим зі шиї хрестики, обвішався ними, як якийсь чернець, і теж навчився христитись. Так озброєний почав я боротьбу зі штурманом. Я знав, що мушу вмерти, що мій ворог виграє. Не раз я вговорював себе, що роблю дурницю, що немає ніякого Бога, хотів змінити навіть команду праці, (2), щоб не зустрітися зі штурманом, та все це не помагало. Кожного ранку я вирушав до праці за табором, хоча моє тіло шеміло від побоїв, а сісти я не міг ніяк від ударів ногами в зад. Зближаючись до хреста, я починав тремтіти, начеб попадав у екстаз, забував про біль. Я бачив тільки ненависне обличчя ворога і в мене було тільки одне бажання: побачити на ньому почуття програної, а потім умерти.

Віктор хотів перервати, але я не дозволив йому.

— Це була, Саньку, боротьба, що в ній один із нас мусів покоритися. Звичайно, я був слабший, побої й праця виснажували мене, забирали частинками й духову силу. Були хвилини, коли я хотів іти на дроти. (3). Але дух бунту тужавів у мені й я вчував, що скорше штурман затовче мене на смерть, ніж я скорюся. Я почав ненавидіти і той хрест, що перед ним я мусів, кажу дослівно, мусів скидати шапку.

— Мабуть, вітер відірвав був Ісусові руку від рамени хреста, бо вона висіла вільно в повітрі. Часом, у вітряний день, ця рука хиталася, як у живій людини, й манила мене ще здалеку, гіпнотизувала, тягла. І я скидав шап-

2) Відділ праці, призначений на якусь певну роботу. Складався з сотні, а то й більше, в'язнів.

3) З великого розпачу, не витримавши мук, деякі в'язні, щоб укоротити собі віку, кидалися на дроти, що огорожували табір. Через ті дроти проходив електричний струм високої напруги.

1) Старший SS'ман.

ку, обливався кров'ю, вмирав кожного дня. Товариші вважали мене божевільним, а капо (4) дораджував повіситися. Я схуд, зчорнів, став тінню людини. До того ж, на лихо, в мене взялася бігунка з поганої їжі й я викінчувався. Я, вправді, вже не відчував болю, але в мене замирало також бажання боротьби. В свого ворога я помічав ознаки нудьги. Ця забава вже не тішила його.

— Одного ранку я, за звичкою, зняв перед хрестом шапку й, на моє здивування, штурман навіть не торкнувся мене й пальцем. Цілий день я працював спокійно, навіть капо не кричав і не підганяв до праці. В мене зродилася думка, що я виграв. Та це був обман. Штурман затіяв чортівський плян.

— Коли ми, над вечір, верталися з праці, штурман підійшов до капа й про віщось прошептався з ним. У віддалі яких 20 кроків від хреста капо зупинив наш відділ. Посміхаючись ехидно, він викликав мене з п'ятки до себе. Коло нього стояв штурман, граючись рушницею у руках. Підходячи до цих панів нашого життя, я мусів зняти шапку, як наказували таборові закони.

«Слухай, русек, — почав був капо. — Підди-но до хреста й принеси онту китичку квітів, що там лежать...

— Я глянув на хрест і побачив у його підніжжі свіжу китичку маків. Була схожа на широку криваву пляму. Потім я подивився на штурмана й зрозумів. Мене висилали по смерть. Коли я відйду від свого відділу, штурман вистрілить, а капо посвідчить, що я «застрілений під час спроби втекти». Я добре знав таборову практику, тому й не дивувався. Зрештою, я був уже такий утомлений, що для мене все було байдуже. Вправді, на хвилину я забунтував у душі, що штурман у цей спосіб хоче виграти, але скоро знову охляв. «Хай кінчиться!», — подумав я.

— Не кажучи навіть привичного «яволь!» (5), я відвернувся від штурмана плечима й пішов до хреста. Ішов не поспішаючи, але вже по

4) В'язень, переважно з великих кримінальних злочинців, що мав довір'я SS'івського начальства і був призначуваний, як допоміжна поліційна сила, відповідальним за працю цілого відділу-«командо».

5) Гаразд!

кількох кроках я зрозумів, що боюся смерті. З кожним кроком я відчував, що огортає мене дивний страх. Я оглянувся. Штурман стояв на своєму місці, але його руки міцно держали приклад рушниці. Капо крикнув до мене, щоб я спшився, і докінчив свій наказ лайкою.

— Я знову підійшов кілька кроків. Ноги підо мною затрусилися, мов у лихоманці, на чолі рясно виступив холодний піт.

— З боку повів вітер, і рука Христа замахала, мов на привіт. Я глянув у лице Бога. Широко відкриті з муки очі дивилися на мене якимсь теплим поглядом...

Вікторів погляд заволікся мною, я не вдержався і принаглив його:

— Кажі далі, Вікторе, докінчуй!

Віктор стрепенувся, мов виривався із думи:

— Ці Божі очі притягали мене до себе, мов таємна сила. Я зблизився до хреста й, мимоволі, викрикнув: «Рятує мене, Боже, я ще не хочу вмирати!». Потім я згадав, що штурман зараз вистрілить, і здеревів. Тоді я, — Віктор зам'явся, — тоді я відчув, як на мою голову лягла рука дерев'яного Христа й зі силою надавила її в долину. В цій хвилині впав стріл. Куля м'яко цокнула в тіло статуї саме над моєю головою...

Віктор подивився на мене, а на його устах зацвіла усмішка:

— З того часу, Саньку, я молюся перед кожним придорожним хрестом і складаю влітку китицю квітів...

— А що зі штурманом, брате? — хрипло запитав я.

— Сердитий, що промахнувся, він намагався стрілити вдруге, але замок відскочив, уриваючи йому пальця. Я підняв пучечок маків з підніжжя хреста й приніс капові, а штурмана забрали в лікарню, — докінчив Віктор і підвівся зі землі.

Сонце підкралося до нас і освітило лице Божого Сина на хресті. З-під легко примружених повік Розп'ятого впав на нас теплий погляд, що обдав мене ласкою, як весняними пахощами.

О. Данський.

Вірні вітають свого Пастиря

ОРЛЕАН

Осередком шостої округи, в яку входять департаменти Луаре і Шер, є місто Орлеан. Обслуговує вірних цієї округи о. Соломка, чия кількомісячна праця на релігійному та громадському полі увінчалася гарними успіхами. До цього старовинного, славного своєю катедрою та подіями, зв'язаними з життям св. Жанни д'Арк, міста, прибув 1. 1. 1947 р. Їх Ексселенція Преосвященний Кир Іван. На станції привітав його, о. Соломка і голова окружної Церковної ради п. Радавець.

По привітанню Кир Іван з душпастирем переїхали до каплиці при рю С.-Ан, де звичайно відправляються українські Богослуження в Орлеані. В каплиці вже ждала на Дорогого Гостя громада українців Орлеану.

З хорів лунав чудовий напів київського «Достойно», під звуки якого Преосвященний подався до солеї. При Службі Божій сослужив Преосвященному о. Соломка, а дияконував о. канцлер Леськович.

Архиерейська Служба Божа, звеличена старовинними київськими напівами, які дуже гарно виконав орлеанський хор під кермою п. Костюка, зробила помітне вражіння на всіх вірних. Та ще більше запала їм в душу, глибока змістом, проповідь Владика. В цій скромній каплиці заклик Преосвященного про виконання християнських обов'язків на чужині, згадки про рідний Край і рідну Церкву лунали мов віщі слова апостолів, що колись відвідували громади своїх вірних, розкинені по розлогій Римській Імперії.

Певно, що його слова залишаться на довгі роки в пам'яті орлеанських українців і допомагатимуть їм переборювати всі злидні і нудьгу емігрантського життя. І, немов на знак подяки, коли Преосвященний вже виходив з церкви, підійшли до нього маленькі дівчатка з китицями квітів і прохали прийняти ці вислови їхньої радості, вдоволення і любови. Вони відпровадили Дорогого Гостя до авта, яким Преосвященний відїхав до Їх Ексселенції єпископа Орлеану монсиньйора Курку.

ПРЕОСВЯЩЕННИЙ В АНГЛІЇ

З січня ц. р. Преосвященний Кир Іван, разом з о. Мітратом Перрідоном, виїхав з Парижу до Англії, щоб відвідати українську громаду в Манчестері та українських вояків з польської армії.

У навечер'я празника Різдва Христового відбулася спільна Свята вечеря в Манчестері, в якій взяли численну участь українські вояки, делегати українських товариств в Англії і українська громада з Манчестеру.

Наступного дня, 7 січня, о 10-й год. ранку, Преосвященний відслужив, в сослуженні о. Колянківського і о. Мітрата Перрідона, урочисту Службу Божу. По Службі Божій в доміві манчестерської громади відбулося спільне снідання.

На другий день Різдвяних Свят Преосвященний, перед Архиерейською Службою Божою, сповідав вірних. На Службі Божій, під час якої співав хор українських вояків, вірні приступали до св. Причастя. Ці два дні Різдвяних Свят принесли багато радості і втіхи українцям в Англії, що вперше зустрічали тут свого Владикау.

Після свят, Преосвященний відвідав Їх Еміненцію Кардинала Грифіна та англійських єпископів. Вислідом цих розмов з англійськими владиками засновано в Англії два нові душпастирства для українців-католиків у Англії: одного у Лондоні, а другого в Манчестері. На душпастиря українців у Лондоні іменовано о. Йосифа Жана ЧСВВ, а манчестерське душпастирство обняв о. Колянківський.

ЛІЛЬ

Апостольські відвідини українського душпастирства в Ліль випали на день свята Йордану, 19-го січня. В цей таки день, під головуванням Їх Еміненції Кардинала Ліенара, католики-французи святкували День молитви за з'єднання Церков. Ці два свята та посвячення іконостасу в українській церкві в Ліль злилися в одну велику релігійну маніфестацію, в якій виступили найкращі представники католиків обох обрядів та народів. Підготовка цього великого свята було справді без закиду. З українського боку, о. Михайло Гаврилук не шко-

дував труду, щоб його округа гідно привітала Апостольського Візитатора і виявила, що українці-вуглекопи і рільні робітники околиць Лілю стоять твердо при своїй вірі і національності. З французького боку, о. Деметр, директор Духовної Семинарії в Ліль, рядом конференцій, ознайомив французьке громадянство з суттю нашого гарного обряду. Крім цього, він видав переклад французькою мовою україн-

раїнської еміграції у північній Франції: о. Курилас ЧСІ, від «Об'єднання Українських Робітників у Франції» п. Бринявський, від Окружної Парохіяльної Ради п. Шеремета, від робітників п.п. Тарасюк і Дук, від шахтарів п. Підкович, від студентів п. Гаврилюк і від української дітвори — Леся Підкович. Прийнявши квіти, які вручили йому маленькі українці, Владика висловив у кількох зворушливих сло-

Архиерейська Служба Божа в катедрі Нотр Дам у Лілю.

ської Літургії з музикою і взяв на себе обов'язок навчити семинаристів та учениць лільських католицьких шкіл літургійного співу для Архиерейської Служби Божої.

Владика приїхав до Лілю в суботу, 18 січня, пополудні, в супроводі о. Мітрата Якова Перрідона та о. канцлера Леськовича. В приймальній залі на двірці зібралися представники українського громадянства північної Франції, з о. Гаврилюком та о. Куриласом ЧСІ, щоб привітати свого Пастиря. Їх Еміненція Кардинал Ліенар був представлений о. крилошанином Деметром, який побажав Кир Іванові успіхів у відвідинах лільських українців та заявив радість Кардинала Ліенара з приводу приїзду українського католицького Архиєрея східного обряду. З українського боку вітали Владика, підкреслюючи вагу такої рідкої події в житті ук-

вах подяку за таке гарне привітання, яке він зрозумів як вияв широго прив'язання до рідної Церкви.

У неділю, 19 січня, немов у Рідному Краю, численно спішили українці всіх околиць північної Франції до лільського собору, з якого дзвони сповіщали, що вnedовзі починається Архиерейська Служба Божа. Простору наву ще зовсім невикінченого собору заповнили маси українців та французів. За престолом зайняв місце хор, що складався з двохсот співаків, під орудою о. крилошанина Деметра. Під звуки рідного «Буде ім'я Господне благословенно», ввійшли у вівтар Архиєрей: Їх Еміненція Кардинал з причтом і Єпископ. Їх Еміненція засіли з Генеральними Вікаріями і крилошанами на троні, а супроти них Преосвященний. Чи не гарний вияв соборности Католицької Церкви?

З часом почалась Архиерейська Служба Божя, під звуки рідних галицьких напівів, які виконували французькі питомці і школяри. Виконання й вимова були бездоганні. Сослужили Преосвященному в Службі Божій о. Мітраг Перрідон, о. канцлер Леськович, о. М. Гаврилюк і о. Курилас ЧСІ. До св. Причастя приступило біля 400 осіб.

Перед закінченням Служби Божої Владика

Сен-Мішель, в яких взяли участь Їх Еміненція Кардинал та Преосвященний Кир Іван.

Увечері була приготована спільна вечеря для вірних і Владики. Її переплітано колядами та промовами до пізнього вечора. У відповідь промовцям, мило діткнений таким прийняттям, Преосвященний заявив: «Від'їжджаючи до Бельгії в дальшу дорогу, щоб і там понести слова потіхи нашим братам, заявляю вам, що

Вірні з Владикою по Службі Божій перед катедрою.

відправив Йорданське Водосвяття. На цьому закінчено першу частину цього великого свята для українців та французів.

По спільному обіді, о 3-ій годині пополудні, був посвячений іконостас у Нотр Дам де Реконсілясьйон, церкві, яку Їх Еміненція Кардинал Ліенар призначив до виключного вжитку українців. Від цього дня вона стала офіційно українською церквою, новою релігійною станицею Української Церкви у Франції. Свято це небуденне; воно буде записане в історії нашої Церкви на еміграції. По відслуженні молебня, який, по старому нашому звичаю, відспівали усі вірні, Владика промовив до свого стада, закликаючи вірних твердо триматися своєї Церкви та рідного обряду.

Як продовження дня молитов за з'єдинення Церков, о 18 годині відбулися спільні молитви за єдність Христового стада у церкві

моїми почуваннями остаюсь при вас».

20 січня, приїхавши до Бельгії, по відвідинках Їх Еміненції Кардинала Бельгії Ван Руя і Їх Ексцеленції Апостольського Нунція, Преосвященний відвідав монастирі, де перебувають Сестри-Служебниці.

ВЛАДИКА В ГОЛЯНДІ

В четвер, 23 січня, Владика прибув до Голляндії, де задержався в Гаазі, щоб зложити візиту Їх Ексцеленції Апостольському Нунцієві. Також відбув Преосвященний конференції з голляндськими єпископами в справі вірних східнього обряду в Голляндії.

Ближчого контакту з вірними українцями, на жаль, Преосвященний не міг нав'язати. Причиною цього було те, що душпастирство в Голляндії, яке очолює о. Ван де Мале, тільки недавно створене (від жовтня 1946 р.); отже

душпастирська праця ще не розгорнута так, як, наприклад, у Франції або в Бельгії. Певно, що вірні будуть жалкувати, що не змогли бачити і зблизитися до такого дорогого та рідкого Гостя.

АРХИЕРЕЙСЬКА ВІЗИТАЦІЯ В ЛЬЕЖІ

Небувало крута зима покрила снігом льезький край димарів і шахт, де знайшли гостинну, хоч і важку, працю сотки українських емігрантів-скитальців. Одної такої морозної січневої неділі, 26. I. 47., завітав до нас довго і давно очікуваний, Дорогий і Достойний Гість із Риму, Посланець-Візитатор від Вселенського Архидієка Папи Пія XII, сам теж від довгих літ скиталець, Єпископ Кир Іван Бучко. У суботу, 25. I. 47., приїхав він у Льєж прямо з Голяндії і замешкав ув обителі о.о. Ч. Н. Ізбавителя в Льєжі. Тут привітав його о. душпастир вуглекопів льезької округи, о. І. Тетерка, та зложив до перевірки всі урядові і ділові книги душпастирської станиці, основаної і веденої впродовж двох літ.

Зимна, холодна і непривітна — та історична неділя 26. I. 47. у Льєжі, а така дорога серцеві убогих шахтарів, що з своїх кантин і бараків поспішають трамваями і тролейбусами, щоб встигнути на час до церкви.

Простора церква о.о. Ч.Н. Ізбавителя в Льєжі поволі наповняється вірними, своїми і чужинцями. Бельгійських католиків повідомлено про св. Архидієку Літургію афішами, оповістками в пресі та окремими запрошеннями.

Точно о годині 9,50 о. душпастир І. Тетерко вітає Владика у притворі церкви, віддає ключі і своїх вірних до розпорядження Архидієка, а голова Українського Католицького Церковного Комітету п. інж. Ю. Сороківський, в імені вірних, вітає Архидієка хлібом і сіллю, прастарим українським звичаєм, як колись, у рідному краю. Єпископ благословляє хліб і, прийнявши його, в почоті відходить до престолу. Перед ним дівчатка у білих строях і серпанках, з віночками на головах, сиплять квіття під ноги Архидієка...

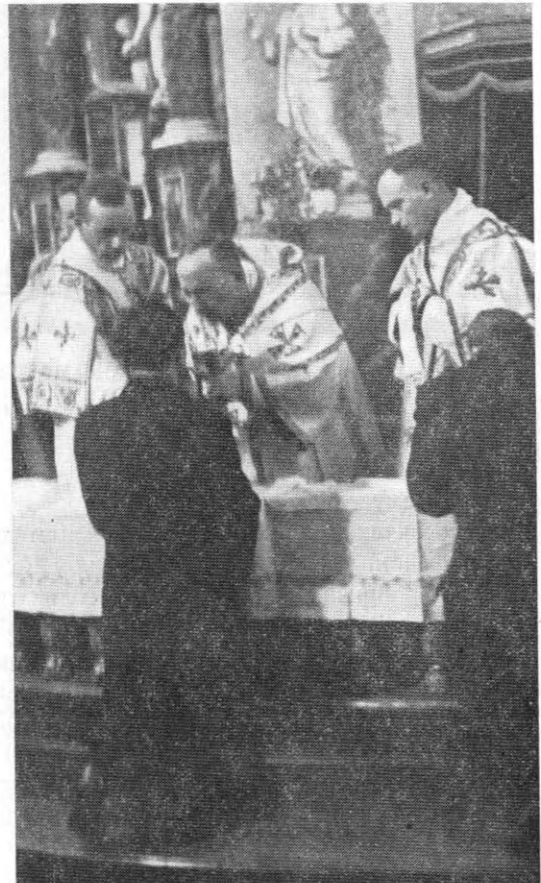
Зворушливе «Благословенно Царство» велично лунає під склепінням церкви, і, здається, лине... ген далеко, у святий Юр, у катедру св. Івана у Перемишлі й до св. Софії у Золотоверхому...

Співає гарно хор українських вуглекопів під проводом п. проф. С. Фарміги. Св. Літургію концелебрують: о.о. Люїс Регарт, Купе, Деверт, Бульс, д-р Германюк і о. Ван де Мале,

ЧНІ; дякують: о.о. Ю. Мельничин ЧСВВ і о. душпастир І. Тетерко. На проповідальниці пояснює по-французьки св. Літургію о. Кінцінгер ЧНІ. У сповідальницях о.о. Білька ЧНІ і о. Савка Д. Головний церемонієр о. канонік Лободич з Брюсселю, помічні: о.о. Сірий Юрій ЧНІ і богослов І. Атаманець, дяк і питемець Духовної Семінарії в Льєжі. Архидієку асисту творять вуглекопи, під проводом Брата Юрія Петричковица, ченця ЧНІ.

Спереду, мов білі лілеї, клячуть діти з Ромзе, до І св. Причастя; по боках хорунжі з історичними прапорами комбатантів українських армій, далі делегати з усієї Бельгії: з Ейздену, Намюру, Шарлеруа, Маліну, Брюсселю... А за ними — сила вірних, українців і чужинців. Багато ченців і черниць різних чинів.

Святе Причастя розділює сам Архидієк. Його розмолена постать нагадує Пророка, що жертвує найвищу офіру, св. Літургію, за Україну, за свій знедолений Нарід, за нашу мученицьку Церкву.

Під час Архидієку Служби Божої в Льєжі.

Наче сніжно-білі янголята, приймають Ісуса до своїх сердець невинні школярки з Рэмзе, а за ними вірні, свої і чужі. Замітна висока постать директора копальні Верістер, п. інж. Бонце, що приймав св. Причастя з рук Владика із своєю сім'єю. Це — щирий наш приятель, ревний католик і добрий опікун наших вуглекопів.

По св. Літургії Архиерей проголошує Многоліття св. Отцеві Папі Пієві XII, Митрополитові і всьому нашому Єпископатові, а о. Ван де Мале вносить «Многая і блага Ліга» Владичі.

Після того Владика виголосив глибокозмистовну проповідь на тему: «Будьмо вірні св. Католицькій рідній Церкві». У своїй проповіді Архиерей яскраво змалював псевдо-релігію московсько-сталінського православ'я як найбільш небезпечну ересь усіх століть, і вказав на Рим, як на єдине й останнє забороло волі Української Церкви і Нації, особливо в теперішні трагічні часи руїни нашого народу. Слова Владика, повні болю й скарги, то знов нап'имнень і вогню віри й любови, цілющим ліком падали на зболілі душі скитальців. Спільним «Боже великий» закінчено це велике церковне торжество. Школярки Мірза подякував Владичі за уділення І св. Причастя, а учениця Ганя Михайлів вручила китицю червоних рож. Потому Архиерей поблагословив вірних, а також гарний образ Матері Божої, Покровительки скитальців, що його, спеціально на пам'ятку Архиерейської Візитації, намалював арт. Є. Цимбала.

По спільному обіді в обителі о.о. Редемптористів, прибув Владика, в супроводі о. душпастиря та інших отців, до домівки філії У.Д.К., де його привітав п. скарбник Михайлів хлібом і

сіллю в імені управи філії. Учениця Настуня Лучка виголосила гарний привітальний вірш і вручила Владичі прекрасну китицю квітів. Владика привітався з представниками громадянства, п. ред. Карлом Мулькевичем, делегатом головної управи У.Д.К. в Бельгії, д-р мед. Б. Цимбалою, дир. Ст. Ткачуком та ін., і, вислухавши частину концерту, влаштованого на його честь, розпрощався сердечно зі скитальцями і від'їхав назад до монастиря.

Тут відбувся І Соборчик усіх духовних Греко-Католицької Церкви в Бельгії і Голяндії, під проводом Архиерея Кир Івана, що, хоч перетомлений, виголосив двогодинну доповідь про організацію і завдання Греко-Католицької Церкви в Західній Європі перед лицем сучасних історичних подій. У висновках, подав Владика свої зарядження та номінації, після чого відбулось обговорення різних біжучих церковних справ. По закінченні, розпрощавшись з Всеч. Отцями, що роз'їхались по домівках, удався Владика, в товаристві о. душпастиря І. Тетерки і о. Ван де Мале, на банкет, що ним Український Католицький Церковний Комітет частував Владика в гостинному домі голови, п. інж. Юрія Сороківського.

У понеділок, 27. І. 47., зложив Його Експеленція Кир Іван іще деякі візити ввічливості і, сердечно попрощавшись, опівдні від'їхав у далеку Данію, щоб і там шукати своїх розгублених дорогих овечок українського скитального стада.

На жаль, перебування Високопреосвященного в Бельгії було так організоване, що на особистий контакт з вірними не вистачило часу. А з цього вірні, зрозуміла річ, не могли бути задоволені.

Духовні справи під проводом Владики Кир Івана Бучка

У днях 18-21 лютого 1947 року відбулися, під проводом Високопреосвященного Апостольського Візитатора Кир Івана Бучка, духовні справи для греко-католицьких священників, зайнятих на душпастирській праці у Франції. Перший раз, від кількох літ, знайшли вони, далеко від Батьківщини, вигідні обставини у Клямар (Манрез), біля Парижу, де мали змогу, відірвані від світу і життєвих турбот, віддатися цілком обнові своєї душі.

Високопреосвященний Архипастир, провідник реколекцій, не жалів труду і в цьому ко-

роткому часі використав кожную нагоду свого спільного перебування з підлеглим духовенством, щоб зміцнити у ньому любов до Бога та розбудити ще більшу ревність до виконання душпастирських обов'язків на чужині.

По реколекціях відбулася, під керівництвом Владика, нарада священників, на якій обговорені були різні організаційні питання.

На цих нарадах був також приявний о. крилошанин Рюп, який передав від французького єпископату привіт і побажання гарних успіхів у подальшій праці.

Президент Франції відповідає на привітання Української Греко-Католицької Місії

ВІД РЕДАКЦІЇ

З нагоди обрання п. Венсана Оріоля на Президента Французької Республіки, настоятель Української Греко-Католицької Місії у Франції, Всесв. о. Мітрат Яків Перрідон вислав на адресу новообраного Президента привітальну телеграму. Президент Французької Республіки

відповів на цю телеграму листом.

Нижче подаємо тексти й переклад привітальної телеграми о. настоятеля Греко-Католицької Місії і листа-відповіді Президента Французької Республіки.

A Monsieur le Président
de la République Française.

Le Supérieur de la Mission Ukrainienne Catholique a l'honneur d'adresser à Votre Excellence ses meilleurs vœux à l'occasion de votre élection à la Présidence de la République et de vous assurer qu'il priera Dieu Tout-Puissant pour qu'Il bénisse vos efforts dans l'accomplissement de votre lourde tâche pour le bien de la France.

Jacques Perridon.

Le Président
de la
République.

Monseigneur,

Vous avez bien voulu m'adresser à l'occasion de mon élection à la Présidence de la République des félicitations auxquelles j'ai été très sensible.

Je vous en remercie vivement et je suis heureux de vous donner l'assurance que vous trouverez auprès de moi la plus bienveillante compréhension des intérêts spirituels dont vous avez la charge.

Veillez agréer, Monseigneur, les assurances de ma haute considération.

Vincent Auriol.

Панові Президентові
Французької Республіки.

Настоятель Української Католицької Місії має честь переслати Вашій Експеленції свої найкращі побажання з нагоди обрання Вас на Президента Республіки і запевнити Вас, що він благатиме Всемогутнього Бога поблагословити Ваші зусилля у виконанні Вашого важкого завдання задля добра Франції.

о. Яків Перрідон.

Президент
Республіки.

Монсиньйоре!

Ви були ласкаві переслати мені з нагоди мого обрання на Президента Республіки привітання, які мене вельми зворушили.

Палко дякуючи Вам, я щасливий запевнити Вас, що Ви знайдете у мене найприхильніше зрозуміння у духовних справах, які доручено Вам.

Прошу прийняти, Монсиньйоре, запевнення моєї найглибшої пошани.

Венсан Оріоль.

Вісім років на престолі св. Петра

Дня 16 березня ц. р., об 11 год. 15 хв. ранку, в базиліці Нотр Дам, в Парижі, була відправлена урочиста Служба Божа з нагоди восьмої річниці понтифікату Святішого Отця Папи П'я XII.

На цьому Богослуженні були приявні Його Еміненція Кардинал Сюар, Нунцій Апостольської Столиці Його Експеленція Ронкалі, весь французький єпископат і вище духовенство Парижу. Велична, простора святиня, прибрана папськими і французькими державними прапо-

рами, була вщерть заповнена вірними різних народностей, що своїми ширими молитвами благали Бога про здоров'я, силу і довге життя для Вселенського Архидієка і найвищого Пастиря Христової Церкви.

Це торжество було масовим виявом щирої синівської любові і вірності Христовому Намісникові в часах нагінки ворожих сил на Апостольську Столицю і кривавих переслідувань, що їх зазнали і зазнають визнавці Христової Церкви.

Наше релігійно-культурне життя на провінції

СВЯТИЙ ВЕЧІР У ТРУАТЕНІ

У Труатені, — це 3 км. від Ангулему (департамент Шарант), — замешкує три українські родини греко-католицького обряду. Вже 18 років вони живуть у Франції, в цій місцевості, працюючи у фабриці паперу. Один свідомий громадянин у Труатені, п. Теодор Вовк, запросив місцевого душпастиря о. Романа Бялецького і голову Філії «Об'єднання Українських Робітників у Франції» в Ангулемі, щоб, як він сказав: «За вісімнадцять років по-нашому, українському, звичаю відсвяткувати цей святий різдвяний вечір, наколи вже маємо свого священика. Адже вісімнадцять років ми не бачили свого священика та свого Богослуження і не чули слова-проповіді у рідній мові».

Отож, 6 січня, увечері, я, разом зі священиком та місцевим головою Філії «Об'єднання», вибрався до Труатену. Зайшовши в хату п. Вовка, ми привітали домашніх і запрошених гостей нашим українським: «Христос раждається!» У хаті справді все було приладжене по старому українському звичаю. На підлозі розстелена солома, а в кутку стоїть дідух. Стіл прикритий білою лляною скатертину, а під нею розстелено сіно. На столі, у склянці, наповненій зерном, стояли дві воскові горящі свічки. По другому боці стола красувалася гарно прибрана ялинка з вертепом.

До хати, крім родини п. Вовка та запрошених, увійшли також ще дві родини, що мешкають у тім самім домі. Це було панство Городиські: батько з дружиною, з сином, невісткою та унуками. Поки господиня робила останні приготування до вечері, місцевий душпастир розмовляв з присутніми. Коли все було приготоване, гостей запросили до столу. Перед вечерею усі разом зі священиком відспівали «Роздество Твое Христе Боже наш», а опісля священик, як духовий батько, ділився з усіма проскурою, бажаючи всього доброго, щедрих ласк і скорого повороту до рідного краю, щоб вже там відсвяткувати наступне Христове Різдво. Вечерею починали, як і годиться, від борщу. Під час вечері усі присутні, разом із священиком, співали різних коляд. Трохи згодом місцевий душпастир о. Роман Бялецький в своєму слові згадав про переслі-

дування нашої Церкви, про наш нарід, що не може на своїй рідній землі так вільно відсвяткувати день Христового Різдва, як ми його святкуємо на чужині. При кінці своєї промови він закликав присутніх, при найближчій нагоді, як буде Служба Божа, висповідатися і приступити до Господньої трапези та жертвувати те святе причастя на інтенцію терплячого нашого українського народу. Зворушені слухачі приобіцяли цю обітницю додержати. Потому забрав голос голова місцевої Філії, п. Фірман. Згадав він також про страждання нашого народу, закликаючи присутніх до взаємної національної любови, щоб показати перед чужинцями, що ми нарід зрілий, культурний, любимо свою Церкву і рідну Батьківщину. Опісля попросив усіх однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять борців, що згинули за волю України. Господар дому, п. Теодор Вовк, перевів збірку на добродійні цілі. Зібрано при цьому 500 франків. По вечері присутні продовжували колядувати і ділилися спогадами з свого життя в рідному краю...

Приємно відзначити, що п. Вовк, дарма що вже 18 років перебуває у Франції, а щороку обходить святий вечір по старому українському звичаю, не соромлячись свого перед чужинцями. Виходить, що не всі занедбують своє рідне, є такі, що й на чужині бережуть свої гарні звичаї, і з таких, власне, треба брати приклад!

Учасник.

МОНБАР

Дня 12 січня 1947 року, о 10-ій годині ранку, в місті Монбар, наш душпастир о. Старух відправив Службу Божу в наміренні українського народу і виголосив в цієї нагоди проповідь.

Того ж таки дня, маленька громада українців, робітників у Монбарі, відсвяткувала по своїй спроможності наш, ще з дитинства серцю милий, Свят-вечір. При гарно прибраному столі зібрані громадяни спожили вечерю і при милій гутірці перебули кілька годин. При цьому співали коляд і світських пісень. Цей гарний Свят-вечір відбувся в домі громадянина Дмитра Скірина. Між присутніми переведено збірку на пресовий фонд «Вістника». Зібрано 200 фр.

Присутній.

Мої душпастирські осередки

1. КЛЕРМОН-ФЕРРАН

Це історичне славнозвісне місто з раних і середніх віків християнства має славу й величну катедру Нотр Дам дю Пор та інші цінності старовини й середньовіччя. Тепер тут фабрики гум, леговища тощо. Навколо підносяться старезні гори, між ними й та, що її назву носить і весь департамент: Пюї де Дом. Це місто в центральній Франції впродовж віків вбирало в себе й поглинуло багато праці та людських зусиль і прийняло чимало мандрівників різних народів, перетоплюючи їх в своєму горні. Після обох світових війн забрело аж сюди, може, більше як колись, дітей Сходу й України. У самому місті є тільки чотири наші родини, але з околицею нараховується близько сотні душ українців. По волі чи по неволі, багато з них по дорозі до пофранцуження. Проти цього й найкраще освідомлення нічого не вдіє, коли зважити, що наші люди з часом змушені закладати родинні вогнища, бо для цих шукачів хліба й гроша покищо вороття до рідного краю нема, навіть і по останній війні, що так мало корисних вислідів принесла нашим, працюючим тут, масам. Чимало є серед них презрілих кавалерів і мужчин, що їхали до Франції із розрахунком заробити щось і додому вертати, а вже дома закласти родинні вогнища. Як же їм тепер бути? Як то кажуть, ні об стіну, ні в двері: на всі листи до рідних — жадної відповіді! Чи живі вони, чи не вивезли їх з рідного села, згідно з сьогоднішньою справедливістю в світі. Не краще й тим, хто залишив у Краю жінку, дітей. Коли б не війна, видний був би їх дорібок, за два десятки років у декого з них, бодай грошевий, а так навіть і сотня тисяч франків, якими дехто з них може похвалитися, сьогодні — ніщо. Багато з них, як розповідають, слали зароблений гріш родині на купівлю поля, на будівництво й поліпшення будинків, а тепер як не війна їм змела те все, то сталінські колгоспи цим багатіють, навіть не згадуючи, що там у них і піт і сльози «роботяшого» пролетаря, який мозолистими руками здобував собі приватну власність і бажав стати собі, як і всі, самостійним «хазяїном домовитим». Отже багато з нежонатих українців, не маючи вигляду на поворот до

рідного Краю, змушені одружитися тут, але дуже часто, не знайшовши відповідної української дівчини, вони одружуються з чужинками. На жаль, у таких мішаних подружжях, здебільша, українська сторона піддається, як то кажуть, капітулює, і, наприклад, вже діти цілком втрачені для України. Наші українки щодо цього також не стоять на висоті завдань жінки-українки-патріотки, але, осівши в чужому гнізді, зовсім занедбують свої, перед рідною Україною відповідальні, національні обов'язки. І хоч це лихо можна зрозуміти: завдуже було рабство на рідній, не своїй землі, проте наші церковні і громадські організації не повинні цієї справи легковажити, бо це замало сумно похитати на це головою і повторити слова поета: «така наша доля», треба цілий час вести наполегливу роботу щодо перевиховання цієї рабської психіки серед наших людей.

До війни національне українське життя в Клермон зосереджувалося в читальні «Прогресива», яку тепер беруться збудити знову до діяльності. Побажати б успіхів, бо труднощів буде багато. Головне, чого й давніше, як чуємо з оповідань, не доставало нашим товариствам у Франції, це потрібної кількості високодейних, національно-вироблених і морально-авторитетних одиниць у проводі. Таких повинна виховувати, й справді завжди виховує, Церква, що знаходило велике зрозуміння серед шарів нашого суспільства в Краю і починає знаходити це зрозуміння тут, на чужині. Дійсність залишається незбитою: так, як людина потребує заглянути від часу до часу в дзеркало, чи не брудна вона зовні, так само не менша буває у неї потреба приглянутися душі у дзеркалі-сумління й моралі, чи не брудні її діла, виконувані свобідною волею, з огляду на закон Божий. А в нас серед українців виконувати суспільну працю завжди вважалося за якесь священне діло.

У цьому осередку кожного разу з'їздить ся й сходиться на Службу Богу не менше, як тридцять душ. Це доказ, що Церква в нашому народі і далі користується любов'ю і авторитетом, хоч як цьому намагаються перешкодити різні явні і приховані вороги.

СЕН ЕЛЬОА ЛЕ МІН

Це — другий осередок у департаменті Пюї де Дом, де живе до десяти українських родин. Місцевина правдиво вуглекопська: зачаджена, насаджена коминами, порита вибоїнами, ровами. Домики робітників, немов коробки від сірників. Усе набудоване — нове, ще не вікове. Нова також, недавно збудована в готичному стилі, церква. Її душа — старий парох, що вже догорає в глибокому віці. Він, оповідають,

Вірні зі своїм душпастирем
у Сен Ельоа Ле Мін.

до здвигнення цього храму, призибував фонди навіть збиранням лічних зел по лісах, які сам збирав і продавав в аптеці. Приклад витривалості праці, як і в тих вуглекопів. Невтомною, витривалою працею взагалі здвигуються всі людські твори в світі, о якби тільки всі вони добру людства та славі Божій служили! На жаль, відхристиянізована суспільність це огидна потвора.

Усіх українців тут, разом з околицею, близько сотні. На українські Служби Божі пересічно з'являється не менше двадцяти душ. Перед і напрям у релігійно-національному житті веде тут кілька родин з нашої Лемківщини, які міцно трималися своєї Церкви й обряду і вдома і так само держаться тут, на чужині. Честь їм! Дай, Боже, щоб дві діючі серед них організації, Церква й «Просвіта», були правдивими устоями серед чужинного моря і ворожої пропаганди. Побажати б, щоб уся наша вихідщина з України, ведена цими організаціями, відчула що тугу за своїм рідним, «там на ясных зорях, тихих водах, у краю веселому, серед миру хрищеного». Багато гостинности, помочі дізнали від цієї жменьки наших українців і ді-

знають наші інтелігенти, священники, яких тут гостять правдивим українським гостинним щирим серцем.

МОНЛЮСОН-КОМАНТРИ

Це перший мій осередок у департаменті Алліе. Назва ця походить від ріки, що перепливає і ділить це місто на дві частини. В одній частині — центр міста, до другої ж, немов дочеплена зовсім відмінними коробочними домами, третина цього ж міста, — робітничка. В останній — Сіте Дюльо і Сіте Божероль — між слов'янськими робітничими масами й наших жменька — тепер три родини. З них заведде 6-8 осіб приходить на Служби Божі, коли не допише околиця і з віддаленого другого промислового містечка Комантрі, де так само стільки є наших родин, також не з'являться вірні. Усіх разом, що вчащають на Служби Божі, з Монлюсон і Комантрі, 50-60 осіб.

До другої світової війни тут діяли товариства: читальня «Рідна хата» та ліва організація «Громада», під проводом генерала Шаповала. На тодішню свою масу, жертвність одиниць на національно-освітній ниві, українці тут (приблизно 150 душ) вибивалися з-посеред інших слов'янських і неслов'янських робітничих груп. Чи не вершком їхніх досягнень на цьому ж полі це церковно-національне свято 1938 року, з нагоди проголошення й створення Закарпатської України. У цьому святі, яким провадив наш теперішній Настоятель Місії на Західню Европу, Всесв. о. Мітрат Перрідон, брали участь майже всі українці центральної Франції. Знімки з цього свята показують мені колишні учасники, що ще тут залишилися, як певного роду гордоці їх колишніх патріотичних національно-релігійних змагань і зусиль. Оповідають, що майже повною була тоді монлюсонська церква. До неї тепер і не мрію заходити, щоб з якимсь там десятком українців правити тут Служби Божі, наші Богослуження відбуваються в «Пті фрер» таки в Сіте Божероль. На жаль, в цьому осередку й цих кілька десятків українців важко тепер звести до купи. Поза іншими специфічними нашими лихами, до цього причиняється ще й той загальний духовий розгартіаш, який охопив усі маси в Європі. На нього ж і до повоєнних ран людства потрібно було негайно вжити та вказати на ліки-рятунок зразу ж таки, на початках. А тим часом котлується й вариться двома демократіями Сходу й Заходу якийсь «своєрідний» мир, мир цього світу, а не Божий, що

єдино був і буде ліком на рани душі, бо іншого ліку досі й наймудріші голови не знайшли.

Ноаянт-Сувінї — другий мій осередок у департаменті Алліє, де я маю провадити душпастирську працю. Але спочатку треба розшукати наших людей. Зовсім принагідно з адреси, вміщеної в «Українці у Франції», дові-

Українська громада по Богослуженні в Ноаянт.

дався, що в тих краях живе родина Налісвітів. З картотеки редакції скопіював перед виїздом у місійний терен цю назву родини, як «Полісмунт», тож не був певний, чи це українці.

Ця ж родина, як небагом провірив, була і є в тутешній околиці, серед моря польського робітництва, шахтарів, мов біблійна родина Ав-

раама, серед поганства. В неї і шанування Бога, національні традиції, любов українства, України та наша гостинність, як рідко можна знаходити. Сам Ноаянт, С-Гілер, Біксієр, промислова вуглекопна околиця. По Мулен, головне місто департаменту, списав до 8 українських родин, з котрих ледве половина — з виразним українським обличчям і патріотизмом; решта — неоформлена маса. Згадувати їм за Бога, Церкву, це згадувати також усю їхню біду-злидні, які вони лишили в рідному краю.

Після покращання свого матеріального життя, вони тепер радо за атеїстичним французьким робітництвом повторюють, що їхній Бог — це «су» в кишені. Тут і там це й інші причини довели до вихолощення серед них усякого духового, ще більше — духовного життя, яке колись, може, жевріло тільки.

Тому вважаю своїм великим успіхом тут те, що, пригадавши собі свою Службу Божу, почали відвідувати Богослуження, що я їх відправляю здебільшого в Ноаянт, або й у Сувінї, що славиться монументом святинею з XII віку, фундовоною, чи дофундовоною Бурбонами.

Це й були б усі мої осередки в двох згаданих департаментах, де, приблизно, українських душ є, по списанні дотепер, чотириста.

Відбуваючи самітно прощу до Паралемоніаль (Сона і Луара), почав був в'язати п'ятий осередок в дієцезії Отен, але виявилось, що це не мій місійний терен, а о. Юл. Габруевича, що осів трохи пізніше по мені в місті Ліоні.

о. Михайло Шевчук.

У справі виїзду в Америку

ІНФОРМАЦІЇ

В СПРАВІ ДОЗВОЛУ НА В'ЇЗД ДО КРАЇН ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

А р г е н т и н а

Аргентинський уряд видає дозволи на в'їзд українських скитальців на старання і відповідальність Українського Допомогового Комітету при Аргентинському Червоному Хресті, наколи заінтересовані відповідають таким умовам:

1) Замешкують в країнах, де є аргентинські консульства і можуть особисто з'явитися до реєстрації;

2) Мають документи в порядку (важний паспорт країни, до якої належали, або нансенівський, або Червоного Хреста);

3) Здорові фізично і розумово; коли самітні, то не старше як до 60 років;

4) Розумові працівники та торговці не впускаються;

5) Першенство дається групам, зорганізованим в хліборобські кооперативи до 300 душ кожна;

6) Уряд селитиме емігрантів на державних землях і обіцяє кредити в найпотрібніших речах і матеріалах на загосподарення.

П а р а г в а й

Парагвайський уряд впускає тільки хліборобів, а ремісникам та технікам і інтелігентам дає дозвіл на в'їзд у виняткових випадках.

Хлібороби по приїзді зобов'язуються поселитись на колоніях.

Бажаним було б, щоб емігранти записувалися групами і приїздили зорганізованими, технічно самовистарчальними, по кількості душ. В таких групах закон дозволяє впускати 15% ремісників і 5% культурних працівників.

В проханнях слід виказувати, через який порт заінтересована група має надію виїхати.

Крім того, необхідні такі дані, як ім'я та прізвище, вік, місце народження, фах і назва чи число документу.

Український Допомоговий Комітет робить старання в справі перевозу поселенців, однак дотепер позитивної відповіді ще не одержав.

В справі віз до Південної Америки треба робити старання через місцеві Українські Допомогові Комітети, або через уповноваженого Українського Допомогового Комітету в Парижі, до якого треба звертатися листовно на адресу: п. Михайло Погорельський, 186, бульвар С.-Жермен, Париж (6).

Н О В І К Н И Ж К И

ВІД РЕДАКЦІЇ

Один з читачів «Вістника» прислав до нашої Редакції свою рецензію про книжечку, яка вийшла в другі роковини смерті сл. п. Ми-

трополита Андрея Шептицького, видана Українською Греко-Католицькою Місією в Парижі. Цю рецензію подаємо без змін:

Добрий пастир і великий громадянин. Українська Греко-Католицька Місія у Західній Європі. Париж. 1946. Стор. 32.

Два роки минуло з того дня, коли князь Української Церкви, Митрополит Шептицький, скінчив свою страдницьку путь на цьому світі й вже починають з'являтися праці, присвячені найбільшому українському єрархові, що його мала Україна від часів Петра Могили. Саме в Парижі в останніх часах вийшли дві книжки, різні мовою, змістом і світоглядами авторів. Французька книжка проф. Борщака й книжка о. Івана Яцкова, що її заголовок ми подали вище.

Самий заголовок книжки ясно показує, про що саме хотів священник Греко-Католицької Церкви оповісти читачам. Митрополит як пастир Греко-Католицької Церкви і як український громадянин — ось теми, що ними займається автор. Загалом, треба сказати, що він дав собі раду зі своїм завданням, хоч перша частина (діяльність Митрополита як пастиря) краще висвітлена. Книжка написана з любов'ю і, присвячена широкому загалові, носить, як і слід, популярний характер. Не зайвим буде підкреслити добру мову викладу, що, на жаль, не завжди зустрічається в галицько-українських письменників.

Певно, що в книжці о. Яцкова чимало риторичних і ліричних, з широкими цитатами з віршів Бабія, Гриця, Саєка, Франка, Лепкого, та

в такій праці це не шкодить, бо вірші вибрано слушно й доцільно.

Читаючи цю працю, ми зауважили деякі недолатності. Від 1914-1917 р.р., — пише автор, — Митрополит перебував як царський в'язень на карному засланні в Суздалі (стор. 4). Але за цих часів Митрополит перебував не тільки в Суздалі!

На стор. 5 автор пише: «Минає два роки відтоді, як одного дня, на радіохвилях, рознеслася по цілому світу страхітлива для нас вістка: 1-го листопада 1944 р., у княжому городі Льва, навіки заснув великий син Землі Української, Князь нашої Церкви і духовий провідник народу, Кир Андрей Шептицький, з ласки Божої Митрополит Галицький»... Читач може з здивуванням запитати, на яких властиво радіохвилях розійшовся оцей, суто український змістом, текст? Чи на київських, або московських? Бо Львів був уже в руках советських армій. Тут автора завело його ліричне перебільшення, що, зрештою, є цілком виправдане в гагіографічній літературі, що нею є по суті книжка о. Яцкова, яку можна поручати читачам, особливо читачам греко-католикам.

***

Дякуючи Шановному Рецензентові за його вклад праці при оцінюванні цієї книжечки, дозволяємо собі коротенько відповісти на ті дві, згадані у рецензії, недоречності.

1). Правда, що Митрополит під час свого

ув'язнення під караулом, а опісля, по звільненні Його з тюрми у Суздалі, від 1914 р. до 1917 р., бував у різних місцевостях Росії і України, але це не було ціллю автора, щоб докладно описувати цілу ту тернисту путь «Царського В'язня», зазначаючи точно кожне місце Його перебування, бо на це треба було б посвятити цілу окрему книжку. Автор згадав лише холодний Суздаль, як остаточне, повне терпіння і знущання, місце перебування Митрополита-В'язня, де каралися в суворій монастирській в'язниці всякі сектанти, еретики та інші духовні злочинці, з якими царський

уряд Росії порівняв і Князя нашої Української Церкви.

2). Таке «суто українське» повідомлення про смерть Голови Української Церкви, яке Шановний Рецензент приписує ліричному перебільшенню автора, вправді не вийшло з большевицьких радіостанцій Москви, Києва, ані Львова, але все ж таки були деякі європейські радіостанції, які передавали цю сумну вістку і в українській мові. Між іншим, радіовисильня Ватикану сповіщала світ про смерть великого українського Єрарха всіма європейськими мовами.

Редакція «Вістника».

ЗНОВУ ПРО ДЕЯКІ ТІНІ

(ДО ВИСТАВИ «ТІНІ ЗАБУТОГО ФЛІРТУ»)

Вже вдруге довелось паризькій українській публіці бачити оцю, невисокої мистецької вартости, комедію. Цим разом, щоправда, в змінений обсаді, що вийшло цій виставі, безперечно, на користь. Але заки обговорюватимемо гру наших молодих і старших виконавців, дозволимо собі торкнутися інших питань, а саме: вибору п'єси і режисерії.

Хоч у наших еміграційних обставинах, особливо післявоєнних (не в одного з нас пропала бібліотека), важко найти відповідний драматургічний твір для вистави, але, гадаємо, що, при добрій волі, можна було для української публіки вишукати щось краще. Та коли вже п. Чайка вирішила поставити саме цю п'єсу, то першим її обов'язком було виправити мову. Сцена, так як і школа і церква, мають бути для нас трибуною, звідки лунала б чиста, незасмічена українська мова, а тому й наші побажання до Шановного Режисера — не забувати про це! Такі вислови, як: «припоми-наеш» замість «пригадуеш», «цьої» замість «цієї», «не запомінайте» замість «не забувай-те», а то й цілі фрази, як «в самому безпечному місці», «більш енергійнішим», «не без інтересу до пана», — справді не приносять чести ні перекладачеві п'єси, ні, тим більше, режисерові, що допускає їх на сцену. Зокрема, вживання форми: «пан» погодяться, перешкоджаю «панові», «пам мусить знати, — таке пито-ме для розхристаної мови галичан, що запозичи-ли живцем цю форму від поляків, — різало вуха навіть галичанам, привним на виставі, не кажучи вже про придніпрянців, що для них така форма чужа і смішна.

Якщо мова про режисуру, то, насамперед, треба було б призадуматися режисерові, як слід цю п'єсу поставити: реалістично чи підкреслено-театрально. У постанові п. Чайки цього, мабуть, не бралось на увагу, бо коли, наприклад, адвокат Петренко був виведений наскрізь реалістично, то зате п. Точний — фігура з так званої комедії типів, зі всіма її причадалами — ніяк не гармонізував з ансамблем. Режисер не звернув також потрібної уваги на епоху, коли відбувається дія, про що свідчать костюми дійових осіб: дівчата та адвокат одягнені в «найновіший крик моди», а головний герой — у передпотопну «ластівку», хоч роками він і молодший за адвоката; старше покоління також: фабрикант — у сучасному, а Точний — в одязі з минулого століття. Так і не знати, чи дія відбувається сьогодні, чи п'ятдесят років тому.

Мізансцени теж не досить добре продумані: сцена і меблі невикористані як слід, «необі-грані», кажучи театральним жаргоном. Виграш-на лірична сцена (Мазія і Мілі) режисерськи недотягнена. А в той саме час явно перебор-щено в деяких комедійних сценах: у першій дії Антін ховає папери між ноги, чим викликає вибух сміху в безкритичній публіки, але не-смак у любителів театру. Те саме із Мазієм, що в третій дії лазить під стіл.

Що ж можна сказати про виконавців? Пана Люба Кобрин виявила великі здібності на тип «субретки» і, разом з п. Дніпровим, твори-ла гарну комедійну пару. П. Мартинюк при наполегливій праці міг би мати успіхи в комедії. Найкращому виконавцеві, п. Маяцькому,

зовсім непотрібний був приклеєний ніс для створення типу «комісара моральности». Його добра, неперешаржована гра та міміка не потребували таких дешевих засобів. Дебют панни Марківни можна тільки похвалити. Майстерно грала п. Чайка. П.п. Чехівський, Павлівський, Шкод, Білошицький, Маяцька і дівчина,

що грала служницю, вив'язалися зі своїх ролей добре.

Не зважаючи на всі зазначені недотягнення, численна публіка раділа, що, замість у кіні, могла провести вечір на виставі наших аматорів.

К. Л.

Х Р О Н І К А

Церковне життя

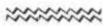
ДУХОВНІ ВПРАВИ (РЕКОЛЕКЦІЇ) В СОБОРІ Св. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО В ПАРИЖІ

Українське душпастирство в Парижі уряджує для українців Парижу і округи духовні справи (реколекції) в днях: від неділі, 30 березня, до неділі, 6 квітня ц. р.

Духовна наука буде кожного дня о 8 год. 30 хв. вечора.

Св. Великодня Сповідь буде відбуватися в суботу, 5 квітня, від 4-ої год. попол. і в неділю, 6 квітня, від 8-ої год. ранку до 12-ої год., і від 4-ої год. до 8-ої вечора.

Спільне св. Причастя буде в неділю, 6 квітня, і в понеділок, 7 квітня (Благовіщення Пресвятої Діви Марії), на співаних Службах Божих.

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ

У СОБОРІ Св. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО В ПАРИЖІ

НА СТРАСНИЙ ТИЖДЕНЬ І СВІТЛИЙ ПРАЗНИК ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ

7 квітня, понеділок. Благовіщення Пресвятої Діви Марії. — Співана Служба Божа о 10-ій год. ранку. (Закінчення реколекцій. Спільне св. Причастя). О 5 год. попол. Вечірня.

9 квітня, середа. — О 10 год. ранку: Служба Божа Преждеосвященних Дарів.

10 квітня, четвер. — О 10 год. ранку: Служба Божа з вечірнею. О 8 год. вечора: Духовний концерт Страсних пісень; Христові Страсті (Страсні Євангелії).

11 квітня, п'ятниця. — О 9 год. ранку: Царські часи; об 11 год.: Вечірня; о 8 год. вечора: винесення Плащаниці; Єрусалимська Утренья (над Божим Гробом).

12 квітня, субота. — О 10 год. ранку: Служба Божа.

13 квітня, неділя. Христове Воскресення. — О 9 год.: Воскресна Утренья; о 10 год.: Уро-

чиста Служба Божа, посвячення паски; о 5 год. попол.: Вечірня і духовна наука.

14 квітня. Світлий Понеділок. — О 9 год. ранку: Утренья; від 9-10: Читані Служби Божі; о 10 год.: Співана Служба Божа; о 5 год. попол.: Вечірня.

15 квітня, Світлий Вівторок. — О 9 год. ранку: Утренья; від 9-10: Читані Служби Божі; о 10 год.: Співана Служба Божа; о 5 год. попол.: Вечірня.

УКРАЇНСЬКИЙ

ДУХОВНИЙ РАДІО-КОНЦЕРТ

У середу, 2 квітня 1947 року, від 20 год. 30 хв., до 22 год., радіо-висильня Париж-Ентерни, на хвилі 491 м., пересилатиме з церкви Сен-Жермен де Пре український духовний концерт Страсних пісень у виконанні хорової капелі собору св. Володимира Великого в Парижі.

Шукають

Залеський Іван шукає свояків, які виїхали у 1920 році до Франції.

о. Іван Яцків шукає свою тіточну сестру, з роду Федоришин, з Верхні, повіт Калущ, яка від довгого часу перебуває у Франції.

Потило Софія (Англія) шукає свою сестру, Колодій Наталку, та інших кривняків та односельчан зі села Маківів, повіт Мостиська.

Іван Гасяк (Рим) шукає Олеса Крета, Чікала Володимира, Ількава Василя, Ганаса Романа.

Костецького Миколу, з Луга Ходовицького, пов. Стрий, шукає родина. До Франції виїхав 6 років перед війною, згодом мав оженитися з французенкою.

Василь Новотарський, зі села Рогізно, пов. Самбір, Львівського воеводства (Галичина), шукає рідних і знайомих.

Ярослав Савяк, родом з Годані, повіт Камінка Струмілова (тепер у Ріміні), — свого односельчанина, Мартиноюка Петра.

Куценок Василь розшукує Параскевію Лихолай (уродж. Масенко), та земляків з с. Мала Яблунівка, на Київщині.

Бондар Іван — Марка Лихолая. Адреса: Basile Koutzenosse Jean Bondar, Château de Sillery, Epinay-sur-Orge (S. et O.), France.

Федицький Антін — Софію Буру, Марію Локочьку.

Фіголь Іван — Ілька Саківського, Якова Фіголя.
Харабарук Марія (Канада) — Стефана Харабарука.

Хвастовський А. — Всеволода Хвастовського.

Шабо Марія (з дому Мельничук) — братів Осипа, Михайла, Василя і Юрка Мельничуків, що були в Детройті.

Шевців Іван — Настю, Теклю, Ксеню Шевців, знайомих з села Лукавець, пов. Броди.

Чекайло Василь — Дмитра і Параскевію Чекайло, з с. Конопатів, пов. Золочів.

Шербан Марія — знайомих з села Залуква, пов. Станіславів.

Бабій Михайло, зі села Андріянів, пов. Львів, — свою сестру, **Катерину Бабій**, також зі села Андріянів, яка 1925 року виїхала була до Франції.

Данилюк Марія, з села Диковина, повіт Горохів, Волинь, — свого стричного брата, який давніше був виїхав до Франції на працю.

Глинка Надія (уродж. Карпа) — брата **Карпа Богдана**, уродж. в селі Трудович, біля Золочева.

Бандура Володимир (Англія) — брата **Івана Бандуру**, який в останньому часі перебував в околицях Гамбургу.

Polish South Camp Nettlebed, Henley-on-Thames (England).

Турчин Андрій, (через Українську Греко-Католицьку Місію в Парижі, 186, бульвар С.-Жермен) —

Бойка Гриця, з с. Чернця, пов. Броди, що виїхав перед війною до Франції.

Василя Шевчишина, зі с. Дворець, пов. Бережани, що перед 10 роками виїхав до Франції, — Музика Марія, —

Wirtschaft Heiss, Gemeinde Winterstetten, Kreis Wangen im Allgau Württemberg French Zone Allem.

Чепчака Леона — Приймак Микола: —

Ukrainisch Lager Eltingen, UNRRA Team, Baden Germany.

Сороку Романа і Василя, зі с. Чаплі, пов. Самбір, що в 1939 р. оселились в Клермон-Ферранд, — Сорока Юрій:

München 23, Ursulastr.4/II. USA, Zone Germany.

Макогона Михайла, з Денисова, пов. Тернопіль; виїхав до Франції 1923 р., — Макогін Ольга, —
Ganghofersiedlung, Ukr. Bl. IV/86. Regensburg, USA, Zone Germany.

Шпик Анну, зам. Жикмонт, — брат, Шпик Ярослав, із с. Гайворонка, пов. Підгайці, —
Ukrainian Camp 1, Rimini, Italia.

Голу Марію, з 2 сестрами, зі с. Ішків, пов. Підгайці; **Штокайко Марію**, виїхали до Франції у 1928 році; **Гнапа Володимира і Марію** з дому **Швак**, із с. Росохованьще, пов. Підгайці, — Оніхрив Михайло, із с. Росохованьще:

Foxley Camp nr. 2. Hereford Shire England.

Витчак Анну, з дому Липецька, із Хирова; у 1934 р. виїхала до Франції, — Масляник Олександр:
Augsburg Schäferbachstr., 25 b. bei Fr. Schuster US, Zone Allem.

Панаса Теодозія, з Тернопільщини, — батько, Панас Іван:

Nobilciten 3 (Neulrofen), Post.: Ried i Y. Oberösterreich — Austria US Zone.

Шурин Софію, зі с. Биківці, пов. Сянік, виїхала до Франції в 1936 р. — Галиняк Володимир.

Дубравського Михайла, зі с. Лопушанка, пов. Старий Самбір, — Наливайко Василь.

Матвія Григорія, зі с. Кувинці, — Купіль Іван, зі с. Містковичі, пов. Самбір.

Буцяка Ярослава, брата, зі с. Шебрешин, пов. Люблин, що перебував до березня 1945 р. в Триєсті, — Буцяк Юрій.

Своїх рідних, зі с. Яблонці, пов. Косів, — Богдан Михайл.

Широго Михайла, зі с. Жовтанці, пов. Жовква, Ширий Олекса.

Решта розшуків буде вміщена в наступному числі.

Редакція.

УКРАЇНЦІ ГРЕКО-КАТОЛИКИ!

ЯК ВІДОМО, нашу Церкву на рідних землях зруйновано. Її Єрархія: Митрополита Кир Йосифа і всіх Єпископів запероторено в тюрми й Сибір, багатьох священників, що відмовились перейти на московське православ'я, розстріляно; наші брати, під страхом заслання, не можуть свобідно виконувати свої обов'язки християн-католиків супроти Бога...

Ми маємо щастя жити, хоч і на чужині, але в країні, де нам ніхто не забороняє вільно виявляти свою відданість нашій рідній Церкві. Під час недавніх відвідин Франції Високопреосвященним Кир Іваном вірні греко-католики виявили свою любов і прив'язаність до прадідної Церкви, до рідного обряду.

Наближаються Великодні свята. Серед нашої еміграції, особливо новішої, є чимало таких, що через матеріальні злидні не матимуть

навіть скромного свяченого, а в той саме час дехто з нас матиме всього подостатком... Щоб дати змогу всім українцям греко-католикам, які будуть у великий день Христового Воскресення в Парижі по-християнськи, спільною родиною традиційно поділитися свяченим, Парохіяльна Рада при Соборі св. Володимира Великого в Парижі влаштує 13 квітня ц. р., по урочистій Службі Божій, спільні розговини вірних разом з українськими душпастирями Паризької округи.

Просимо вірних вже наперед зголошувати своє бажання взяти участь у цих розговинах.

Особам, що зможуть добровільними датками або пожертвами в натурі, допомогти якнайкраще влаштувати це свято, заздалегідь дякуємо.

Парохіяльна Рада.

Directeur : A. Savtchenko-Belsky.

Redacteur responsable : Abbé J. Leskovycz.

ВІСТ **НИЦЯ**

УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЧЬКОЇ ЦЕРКВИ У ФРАНЦІЇ
MESSAGER DE L'ÉGLISE UKRAÏNIENNE GRÉCO-CATHOLIQUE EN FRANCE

MENSUEL
 АДРЕСА: 186, BOULEVARD SAINT GERMAIN, PARIS (6). ТЕЛЕФОН: LITré 48-65.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Христове Воскресення

У СКАРБНИЦІ людської мови немає інших слів, які мали б у своїх чотирьох складах такий глибокий, бадьорий і радісний зміст, як саме ті два повищі слова, що звіщають Христове воскресення. На звук того воскресного привітання роз'яснюються смутком огорнені обличчя, ясніють блиском віри померклі очі, випростовуються пригнічені важким тягарем життєвих злиднів плечі; у гнаних і визискуваних народжується надія на кращу прийдешність, боже Христос воскрес! — Воскресне потоптана правда і справедливість!

Христос воскрес — це означає, що, замучений невдячними синами світу, Ісус Христос, власною силою знову злучив свою душу з тілом, вийшов переможцем із запечатаного гробу, цим показавши світові, що Він є правдивим Богом, Паном життя і смерті. «Ніхто не бере мого життя від мене, Я сам даю його», — сказав Спаситель. І хоч Він «плотію уснув, яко мертв», то таки «тридневен воскрес», упокорив і засоромив своїх ворогів та проголосив урочисто: «Пам'ятайте, що Я перемиг світ».

I. — Чи Христос був справді вмер?

Багато є доказів на те, що Ісус Христос справді вмер, розп'ятий на хресті. Важніші з них такі: криваве цілонічне бичування і дике знущання з Ісуса так Його знесилили, що Він кілька разів, вже на хресній дорозі, падав з утоми, і жиди навіть боялися, щоб Спаситель не вмер, ще заки дійде на Голготу. Як відомо зі св. Письма, розп'ятих разом з Ісусом Христом розбійників римські вояки добивали, ламаючи їм кості, а Ісусового тіла ніхто не займав, бо воно, проколоне списом, висіло на хресті вже мертве. Але, коли припустити, що по зняттю з хреста в Ісуса тліла ще якась іскорка життя, то Пречиста Мати, тримаючи на своїх руках зняте з хреста Христове Тіло, була б це завважила і не дозволила б ховати свого Сина живцем до гробу. Коли хтось з наївних противників християнської віри держався б таки тієї думки, що Христа зняли ще живого, то треба знати, що сильний, задушливий запах великої кількості бальзаму і мира, якими було злито Тіло Ісуса, а опісля, згідно з тодішнім звичаєм, враз з головою щільно оwinуте простиралами, були б задушили навіть зовсім здо-

рову людину. Самі жиди не мали жодного сумніву щодо смерті Ісуса, і тому просили Пилата дати сторожу до гробу, пильнувати не того, щоб, мовляв, Христос сам не встав, а того, щоб ученики Христові не викрали Його Тіла й потім не сказали, що Він воскрес.

II. — Чи Ісус Христос справді воскрес?

Ісус Христос справді воскрес, а було це того пропам'ятного недільного ранку... В городі Йосифа з Ариматеї залягла нічна тиша, ані листочок на дереві не заколихався під подихом вітру. Лише від часу до часу вистрибнув з тріскотом вогник з багаття, розложеного вояками біля дивного гробу, що був привалений важким каменем, запечатаний урядовою печаттю римського цісарського намісника.

Та нараз сталося щось несподіване: серед сильного землетрусу, блискавкою злетів з неба Янгол, зірвав печать, і, мов легеньке пір'ячко, відкинув важкий камінь від гробу.

Неземне сяйво освітило непривітний гріб і в цьому блискучому світлі вийшов живий Ісус. Болючі, перед тим, рани на Його руках і ногах, які завдали Йому кати, тепер чудово блищали, як дорогоцінні рубіни. На голові не було вже тернового вінка, лише німб святости і небесної краси давав свідоцтво Божества. Ясніше від сходячого сонця, яке освітлювало гори Юдеї, сяяв воскреслий Божий Син...

III. — Що підтверджує правду Христового Воскресення?

Про воскресення Христа свідчить найперше військова сторожа, що, перестрашена, побігла в місто і звістили жидівській старшині про все, що діялося біля гробу. А ті дали воїнам багато грошей і наказали: «Скажіть всім, що вночі, як ви заснули, прийшли учні Христа і викрали Його Тіло». Дальшими свідками воскресення є Апостоли і учні, що бачили живого Ісуса, Його дотикалися, навіть разом з Ним їли, і за ту правду, що Христос воскрес, багато з них віддало своє життя. Це свідоцтво записане в Апостольських Діяннях гл. 2, ст. 33: «Цього Ісуса воскресив Бог, чого ми всі є свідками». Воскреслого Ісуса бачили також побожні жінки-мироносиці, що з Магдалиною були в неділю вранці біля Христового гробу.

Коли б не те найбільше Христове чудо, — воскресення самого Себе, — то світ глядів би на Христа лише як глядять на Заратустру або Аристотеля; тобто, як на одного з найбільших філософів світу; Його порівнювали б з найславнішими промовцями, що захоплювали своїми промовама маси слухачів, як це також вмів робити, наприклад, Цицерон в римському сенаті; уважали б Христа великим релігійним організатором, як уважають Мойсея, або Магомета, з якими ще й досі порівнюють Його турки й араби, але не вважали б Його Богом. Без воскресення не було б Христової Церкви, не було б мучеників, не було б справедливості і морального поступу, а, головнo, не було б любови ближнього.

Св. Апостол Павло виразно сказав: «Якщо Христос не воскрес, то даремні наші проповідання і даремна наша віра».

На Христовому воскресенні основана ціла християнська релігія, бо тим найбільшим своїм чудом Ісус Христос довів, що Він є Божим Сином, і що та наука, якої Він упродовж трьох років навчав на землі, є наукою Божою.

«Як ти можеш уважати Богом такого чоловіка, що вмер на хресті між двома злочинцями?», — запитав був антиохійський префект Олідрій святу Маргариту, що стала на суд за Христову віру.

«А звідки ти це знаєш?» — запитала Маргарита.

«Я вичитав це у ваших книгах», — відпо-

вів префект.

«Але в тих книгах є також написано, що Ісус воскрес третього дня з гробу власною силою», — відповіла вірна Христова учениця. — «І ми не тому віримо в Ісуса, що Він вмер на хресті, але саме тому, що Він в о с к р е с !»

Наша християнська релігія, збудована на історичній події Христового воскресення, має ясно визначену мету, до якої ступає простими, хоч і тернистими дорогами.

***

Цей «празників празник і торжество торжеств», як називається в наших воскресних піснях свято світлої перемоги Христа над смертю, впевняє нас, що наша недоля не буде тривати віками. Перейшовши мужньо той життєвий шлях, з хрестами і хрестиками наших сірих буднів, станемо також учасниками славного Христового воскресення.

Крім радості, надії й піднесення духа для вірних Христових учнів і послідовників, це світле свято Воскресення дає грізну пересторогу всіляким Юдам, Каяфам, Пилатам і всім тим, хто кричав і кричить: «Розпни Його!» Нехай же вони пам'ятають грізні слова Спасителя, сказані про Юду: «Краще було б, щоб той чоловік був на світ не р'юдився».

З тим святом перемоги і любови нехай забудуться між нами всякі незгоди і сварні. «Друг друга обіймим і р'цім всі, братіє!»...

— Христос воскрес!

о. Іван Яцків.

Перемога над звірем

СПРАВЖНІ їх прізвиська стояли лише десь у таборових списках Політичного відділу. В таборі їх звали просто: Великий і Малий Івани.

Перед ранішньою збіркою Великий Іван відшукав у натовпі Малего й сказав йому: «Нині маємо другу неділю. *). Якщо хочеш, погуляємо по таборі: може, знайдемо щось».

Малий підвів угору голову, щоб краще бачити лице товариша, а його горлянка заворушилася, начеб він ковтав слину. Потім він перевів погляд на пасмо високих гір, що замикали табір.

— А буде, мабуть, хороший день! — сказав ніби до себе, бажаючи приховати свою радість. Біляві вії його очей затіпалися швидко,

немов під повіками в нього була пор'юшина. Сіреньке обличчя вкрилося зморшками. Після апелю товариші зійшлися знову. Вони побралися за руки, щоб додати собі певности в ході: дерев'яні черевики й рвана одежа були важким тягарем для їх худого тіла. Постійний голод і праця в каменоломнях виснажили їх до краю. Кожного дня в таборі вмирало з голоду кілька сот в'язнів, а їх товариші ждали своєї сумної черги. Все ж таки обидва Івани не хотіли так рано покидати життя і решту своїх сил вони віддавали, шукаючи їжі.

— Ану, ходімо під кухню — сказав Великий Іван. — Учора Заремба знайшов там цілу брукву...

Малий зітхнув голосно й цупкіше здавив то-

*) У таборі Ебензее щодруга неділя була вільна від праці.

варишеві руку. Другою він добув з кишені грудку сивої глини, яку їли часто в'язні.

— Можє, хочеш грудочку? — запитав друга.

Великий звисока глянув на глину, але взяв і поклав її в рот.

— Вправді, це тільки глина, — немовби вибачався Малий, — але помагає: не так хочеться їсти...

Розжована глина осідала на устах, красила їх на страхітливий мертвецький колір, але це друзям було байдуже.

**

Травневе сонце підійшло вгору. Земля запарувала дужче, пропускаючи наверх пагінці молодих рослин. У зелених наметах ялиць невгамовно свистали дрозди.

Великий Іван важко сперся об стовбур дерева, розкритим ротом ловив повітря. Малий скулився біля його ніг, схожий на купку лахміття. Він механічно розгріб рукою вогку землю, рвав бідаву травичку...

Друзі не знайшли ніякої їжі, а довга мандрівка по таборі навколо бараків забрала їм решту сил. Голод прокинувся, і, мов хижий звірок, бушував у нутрі. Було щойно полудне, а обід мали видавати перед вечірньою збіркою. Муки дождання породжували розпач. Спека дня томила ще дужче: перед очима вже миготіли криваві кола. У душі ворухився намул злоби. Витривалість Малого перейшла межі. Він запахав у рота жмутки трави, корінці, щоб по хвилині викидати їх із себе, давлючись власною слиною і сльозами. В очах Великого спалахували блудні вогники. Він став навкарачки і, схожий на дивовижного смугастого звіря, пас навколо себе очима. Добачений під сухим листком слимак миттю стріщав на Іванових зубах. Майже непритомний з голоду, Великий Іван повз поміж кущами, нишпоривши, мов пес.

Малий, лякаючись самотньої смерти, подався за ним. Він зауважив, як Великий раптово зупинився перед чимсь, простягаючи руку. Малий порачкував бистріше. Великий наткнувся на людське тіло й спостеріг у затуленій жмені мертвяка хліб. Шматок черстої хлібної скоринки. Затамовуючи радісний крик, Великий кинувся на цю худу, жовту руку і почав

тремтячими пальцями гарячково рознімати застиглу жменю. Малий Іван вже встиг доповзти до друга і пищав з утіхи: «Хліб, правдивий хліб!». Малий жалібно простягнув руку: «Дай, Івасю! Дай мені! Поділися ж зі мною!» Радощі зникли з лиця Великого, він викрикнув люто: «Йди геть!». Жадова вирвала в нього лайку, він обкидав нею друга, мов камінням.

Хвилину Малий не міг зрозуміти страшної правди, потім розпука кинула його на товариша. Він учепився в нього руками, намагаючись вирвати хліб, забрати собі. Великий Іван не лишився в боргу; він бив малого, захищаючи знайдене добро.

Від удару вони юбидва впали на землю і борушкалися по ній цуценятами, били себе, пищали з болю і страху перед утратою хліба. Нарешті важкий удар ноги Великого згасив запал Малого Івана.

Боротьба вичерпала вкрай сили товаришів. Малий лежав на землі, а кров з його роз'юшених уст всякала в неї червоними кораликами. Він тихенько голосив по-дитячому з болю і з глибокої образи.

Великий Іван ще здужав сісти, але в нього не було вже сили навіть піднести до рота хліб. Він тільки дивився на цей шматочок і радість здобичі заспокоювала його.

Час зупинився у верхів'ях ялиць. Замовкли дрозди. Малий Іван затих. Вид шматка хліба в руках товариша привертав йому сили. Та він не ворухився, лише його очі стали схожими на очі пса, що бачить накритий стіл.

З міста Ебензее долетів до табору голос дзвона. Десь прогули літаки. Стежкою пройшли два ситі вартові: «Нині в людей Великдень, а ми мусимо в таборі стирчати...». — дійшли до Великого слова вартового».

Сонце позолотило пні смерек. З міста голосніше залунали дзвони. Великий Іван сидів мовчки, затискаючи в руці шматок здобутого хліба. Він дивився кудись понад чорні дахи таборових бараків і йому в очах поволі гасли вогники. З-під повік виступили круглі сльозинки і покотилися по обличчі, мов дві кульки живиці по жовтій корі смереки.

— Христос воскрес, Іване! — сказав він, нахилившись до товариша, і простягнув Малому хліб.

О. Данський.

Т. ШЕВЧЕНКО.

Великдень

На Великдень, на соломі,
Проти сонця, діти
Грались собі крашанками,
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштвою пошили
Сорочечку, а тій стьожку,
Тій стрічку купили;
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шкапові;

Кому свитку... Одна тільки
Сидить без обнови
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукава.
— «Мені мати купувала...
— Мені батько справив...
— А мені хрищена мати
Лиштву вишивала...
— А я в попа обідала!..»
Сирітка сказала...

Вірні вітають свого Пастиря

ВЛАДИКА ІВАН У ДАНІЇ

Вістка про приїзд Владика схвилювала усіх українських та білоруських скитальців у Данії. Довідавшись, що Високопреосвященний має прибути в Данію літаком, вірні з великою тривогою чекали цього прибуття. Ця тривога була викликана страхітливою катастрофою на летовищі у Копенгазі, в якій, між іншими, загинув шведський принц, син престолонаслідника. Кожний молився в душі за щасливу подорож Владика, щоб, борони Боже, чого не сталося з літаком. Що тільки надлетить літак, очікуючі стежать за кожним пасажиром, що висідає з літака, поїдають їх зором, протирають очі, щоб краще бачити. Нарешті, аж з третього літака висів Владика і, побачивши це, зустрічаючи глибоко зітхнули, немов би скидаючи з себе важкий тягар; дехто нишком утирає сльози радощів; усі дякують Всевишньому за опіку і щасливу подорож свого дорогого Владика.

На цьому, однак, не кінець. Інші питання мучать наболілу душу скитальців. Чи пізнає Владика мене? Як Він мене прийме, привітає, питає себе кожний. Між очікуючими майже всі давні знайомі Єпископа. Вони здалека вітають свого Владика, що проходить у черзі митно-паспортові формальності. Та Владика, зайнятий розмовою зі своїм супутником, Всесв. о. Мігратором Перрідоном, що супроводив його в цій подорожі, і розмовляючи з митними урядовцями, не бачить і не чує цього. Скитальцям не лишається нічого іншого, як чекати, адже не довго вже. Але не видержують:

то один, то другий скидають шапки, махають на привіт... Вкінці, спостережені, вдоволено усміхаючись, поздоровляють себе взаємно. В широких сердечних обіймах зникає стареча голова о. Сивенького, що з радощів забув що має робити: чи цілувати єпископський перстень, чи і собі обнімати Високопреосвященного... Д-р Ловчий прослезився на згадку шкільних часів та дитячих літ, безжурно пережитих у рідному для них обох селі Германові. Щиро сердечне поздоровлення з представником білорусів завершив вибух сміху присутніх: це Владика оповів, з властивим йому гумором, про суперечку, яку він мав з одним греко-католицьким священником-білорусом про Берестя Литовське. Той священник твердив, що Берестя Литовське має належати білорусам, а Владика на це відповів: «А ми не дамо!» Дружне привітання з рештою членів делегацій, загальна радість усіх, замкнули уста офіційним промовам: д-р Сайкевич коротким словом про передачу скитальців під опіку Владика і св. Отця закінчив це свято. У своєму слові він шкодував, що не може передати Владиці, за нашим рідним звичаєм, ключів і хліба й солі, щонайменше на срібному підносі. Але зате він приносить від усіх дар цінніший, це — «віру серця і любов щирю». Владика, а з ним кожний з присутніх, були глибоко зворушені. Всі замовкли на хвилину, не на чиюсь пропозицію, а під впливом тих почувань, що опанували кожного на згадку про рідний край та горе і недолю, що їх терпить многострадальний український та білоруський народи.

Роз'їхались. Владика до данського Єпископа, Їх Ексцеленції Сура, а делегати з відповідними припорученнями до підготовки загальної зустрічі українських та білоруських скитальців з Високодостойним Гостем, Апостольським Візитатором у Данії. І ніхто не задумувався над тим, чи він православний, чи греко-, чи римо-католик. Всі відчули серцем, що Він, і тільки Він, Їх справжній Пастир на чужині.

Решту дня 29. 1. 1947 р. наш Владика провів на обговоренні скитальничих справ з данським католицьким єпископом. Ця розмова відзначалася великою щирістю, взаємним довір'ям та зрозумінням долі українських та білоруських скитальників. Данський єпископ виявив жваве зацікавлення справою та велику охоту допомогти цим знедоленим у всіх Їх потребах. Зрештою, він і до цього часу старався про них не менше широко, як про скитальників католиків інших націй. Тепер скитальники мусять доказати, що вони заслуговують на це. Вони мусять пам'ятати, що приятеля позискати не легка справа, але втратити можна легко. Кожен повинен відповідно поводитися, бо ж на чужині кожен репрезентує не себе тільки, а цілий свій нарід.

Дня 30. 1. о восьмій годині ранку, прибув наш Владика, в товаристві Їх Ексцеленції Данського Єпископа Сура, до костела св. Марії і, в асисті Всесв. о. Міграта Перрідона та о. М. Сивенького, відправив Архирейську Службу Божу в грецькому обряді. По Службі Божій відбувся сніданок у пароха церкви, о. Гаке, після чого Владика провадив далші розмови в справі потреб скитальників і вірних.

Увечері 30. 1. зібралися майже всі українці і велика частина білорусів у костелі св. Марії. Владика Іван, в асисті обидвох згаданих вище українських священників, відправив в архирейських ризах молебень до Пречистої Діви, а опісля ще й суплікацію. По суплікації Владика проголосив проповідь. Він привітав усіх скитальників, передаючи батьківське благословення св. Отця. Далі говорив Владика про долю Церкви і про долю українського народу взагалі... Піснею «О, спомагай нас, Діво Маріє» закінчено церковну частину Владичого дня.

Після відправи зфотографовано нашого Владика, щоб залишити скитальникам видимий знак на пам'ятку про перебування Високпреосвященного в Данії. Другу знімку зробили під час скромного прийняття, яке зладили на честь Владика українські скитальники, запро-

сивши в гостину білорусів та декілька осіб данців, що є ширими приятелями українського народу. Владика не погодився на видаток скитальників і повернув усі кошти. Годі йому відмовити в цьому, як він говорив твердо: «Я не хочу надуживати вашої любови до мене. Люблю вас такими, якими ви є... Від'їжджаючи від вас, не від'їду цілий; частину себе залишу вам, залишу вам своє серце, забираючи всі ваші турботи».

Під час прийняття співали український та білоруський хори. Співали коляд, народних та стрілецьких пісень. Тужливим гомоном летіла пісня у рідні простори, де Збруч-річку проходили, чи туди, де з очей зникала та Золотая Липа. І не диво, що після того сумувала трембіта та по всьому світу на всі Карпати. То знову бачили усі присутні широке село під горою та стрункі ряди січових стрільців, поперед самих генералів. На відміну було видно, було чути, як реве ревучий, а понад ним, на сторожі, — св. Володимира з хрестом. Не обійшлося без зітхань дівчиноньки, бо ж їхав стрілець на війноньку та прощався з нею; ой, пішов та не вернувся, як кинений камінь у річку. Тому теж не диво, що у лузі червона калина похилилася, — цей символічний знак кінцевого епізоду кожночасного героя, що кладе голову за високу ідею, бо нарід у кайданах, край у руїні і лютий ворог молитись не дасть. У відповідь на це, немов би крик розпуки, залунало сотнею відгомоном: «Хлопці, алярм! Гей, вставаймо, вже найвищий час!», і захопило, розпалені сентиментом національної традиції, серця усіх, щоб поставити всіх присутніх у ряди поготівля, немов на команду присяги: «Клянусь і присягаю!»

На це відповіли білоруси своєю невмирущою «Погонєю», віддаючи всі свої почування, сили й труди «Табе, Беларусь». Не обійшлося й тут без сентименту дівчиноньки, яка «Не адчине, бо захоча начаваць».

Зітхав кожний, зітхав також і Владика. Не знати, чи під впливом дум про долю Греко-Католицької Церкви, її єпископів, Митрополита Йосифа, чи про недолю українського народу під вражінням пісень. У своїй промові він нам цього не сказав. Владика, привітавши всіх гостей та скитальників, подякував за численну приявність і скромне прийняття, а данцям подякував за гостинність і християнське ставлення до українських та білоруських скитальників, запевняючи, що добре діло, зроблене ближньому, не може піти на марно.

По відспіванню українського та білоруського гімнів закінчилося святочне прийняття молитвою про єдність народу: «Бо в єдності сила народу, Боже, ту єдність подай!»

Повних три години провів наш Владика серед вірного йому стада. Автом данського єпископа від'їхав Владика, разом з Всесв. о. Мітратом, до палати, де він тимчасово перебував. Присутні розійшлися, горді з особи свого Владика.

День 31 січня провів Високопреосвященний на різних відвідинах у скитальничих справах. Досить пізнім вечором прибув Владика до табору у Скодеборг. Каплиця наповнена своїми й чужими. Владика починає: «Бог Предвічний» і, довгостримуваний голос української коляди раз назавжди пробиває мури національної нетерпимости поляків та, відбиваючись об береги Швеції, повертає назад і звіщає всім данцям і полякам, що тут живе скромний і побожний український скитальник, що глибоко в серці таїв звук своєї мови, в часі заборони її уживати. Українцям у співі дружно помагали білоруси.

У своїй проповіді навів Владика четверту заповідь Божу: «Шануй батька й матір свою і довго проживеш і добре тобі буде». Він широко розвинув зміст цієї заповіді, щоб пригадати скитальникам, що, не забуваючи молитви, якої нас навчила наша рідна мати, тим самим шануємо також її. «Бо хто знає, — говорив Владика, — чи, повернувши додому, зможемо знайти бодай гріб наших родин, дітей. І де ж тоді ставити пам'ятник по них? Тому треба поставити незнищимий пам'ятник для своїх рідних у своєму серці та берегти його так щиро й любо, як нас берегла наша ненька». Передаючи благословення св. Отця, Владика запевнив, що св. Отець дбає про наших скитальників та докладає всіх зусиль, щоб облегшити їх долю. Сам приїзд Владика це теж справа св. Отця. Закінчуючи проповідь, Високопреосвященний передав скитальників греко-католиків під управу о. М. Сивенького, що, не зважаючи на свої 82 роки, не проминув, навіть у зимі, і одного дня, щоб не відчитати чи відспівати Служби Божої. Його ревність служити Богові й народові повинна стати всім за приклад, а тоді віри нашої, нашої Церкви, нашого обряду «врата адові не одоліють».

По проповіді роздав Владика медальйоники, посвячені св. Отцем, та образки. Малі діти

одержали в дарунок ласощі. Кожний тішився з цієї візитації, як мала дитина, і різним запитам не було кінця. Але команданти таборів у Скодеборг та Рунгшед чекали зі своїми співробітниками з офіційним привітанням, після якого всі зібралися в їдальні, де була подана кава. Під час кави порушувалося найпекучішу тему, — становище скитальників і вигляди на майбутнє... У своєму слові Високопреосвященний, між іншим, подякував данському командантові за опіку та людяно-християнське ставлення до українських та білоруських скитальників. Данський командант табору, відповідаючи нашому Владичі, заявив, що він особисто щасливий, що зміг привітати таку достійну особу у своєму таборі і що він докладе усіх старань, щоб улегшити перебування скитальників у Данії, забезпечуючи кожному, хто потребує, належну опіку, щоб кожній порядній людині Данія могла, бодай частинно, заступити рідну батьківщину.

Пізньої години від'їхав наш Владика до Копенгаги, щоб наступного дня виїхати до Брюсселю. Знову з'явилися представники скитальників і, сердечно дякуючи за ласкаві відвідини, попросилися з Владикою, хто знає, як на довго. Перебування Владика у Копенгазі згадують усі й до сьогодні, як про небувалу подію. У данців також залишив наш Єпископ дуже милі спогади, а головню у данського католицького єпископа.

МОНДЕВІЛЬ (КАЛЬВАДОС)

З великою нетерпеливістю очікували наші вірні у Мондевіль і околиці Кан заповідженого на 9-те лютого приїзду Дорогого Владика, Високопреосвященного Апостольського Візитатора, Кир Івана Бучка.

Вже в суботу, 8-го лютого, привіз паризький експрес Достойного Гостя, якого привітали на станції Кан місцевий душпастир о. Осип Бачинський і представники українського громадянства, п.п. Нестор Підгайний і Юрій Наконечний. По зложенні візити місцевому Ординарієві, єпископові в Байє, наш Владика був гостем французького пароха в Мондевіль, о. Мішо, який дуже сердечно і гостинно прийняв Іх Ексцеленцію до свого дому на нічліг.

У неділю, о 9-тій год. ранку, Владика сповідав вірних, а о годині 10-ій, в притворі парохіяльної церкви, відбулося офіційне приві-

Вірні з Владикою по Службі Божій у Мондевіль.

тання Високопреосвященного Апостольського Візитатора, духовенством обох католицьких обрядів і вірними, хлібом і сіллю. Від української громади висловили свої радісні почування в зв'язку з небуденною гостинією, о. душпастир Бачинський і голова Церковного комітету п. Захаревич. Від дітей, що з китицями квітів вийшли на зустріч Владиці, склали привітання найменші з них, Іруся і Ромко Підгайні.

Опісля почалася св. Літургія, яку відправив дуже урочисто Високопреосвящений Архирей в сослуженні о. Бачинського. Дияконував о. І. Леськович з Парижу. Під час Служби Божої вдало співав місцевий, недавно зорганізований, хор. По заамвонній молитві, промовив Високопреосвящений Апостольський Візитатор до численно зібраної у храмі, з усіх околиць місцевостей, української еміграції. Щирі, батьківські слова Владики падали до глибини сердець слухачів, зворушуючи їх до сліз... «Воєнна хуртовина позбавила нас всього, лишилася нам лише віра і св. Церква, — говорив у своїй палкій проповіді Владика, — але лютий ворог і це хоче нам вирвати».. Служба Божа закінчилася відспіванням молитви за Україну.

До обіду, а згодом, і до вечері, засів Достойний Гість разом з представниками українського громадянства, а між ними були й українські комбатанти, що боролися за волю Франції, — у домі панства Підгайних. Під час сердечної розмови, наші громадяни з великим довір'ям

шукали у Владики поради, виявляли йому свої болі і прикrostі. Архипастир з увагою вислухував кожного, потішав, і додавав надії. При цій нагоді перевів катехизацію приявних там дітей, яка пройшла з гарним успіхом, бо діти, завдяки добрій опіці і вихованню батьків, а також успішній праці місцевого о. душпастиря, не лише освідомлені про найважливіші правди християнської віри, але також володіють добре українською мовою.

Владика з місцевим французьким парохом о. Мішо.

Перегляненням канцелярських книг шостої душпастирської округи закінчив Високопреосвящений Апостольський Візитатор своє перебування між нашими вірними у Мондевіль, і другого дня, рано-вранці, виїхав до Лізьє, місцевості, де жила і вмерла св. Тереза від Дитятка Ісуса, щоб в тамошній величній базиліці відправити Божественну Літургію.

Т Р У А

Душпастирство в департаментях Об, Йон і Кот д'Ор було доручене о. Старухові Миколі, який за час свого перебування, всупереч тяжким обставинам, виявив великий організаційний хист та багато посвяти в своїй праці для добра нашої Церкви у Франції. Головним центром його душпастирської округи це — старовинне місто Труа, яке перерізане численними відногами Сени, зі своєю прекрасною катедрою, стало осідком поважної групи українців, що працюють при текстильних фабриках. Вістку про відвідини Преосвященного вони прийняли з радістю і добре підготувались до цього свята. Видно було в кожному слові і ділі українців в Труа, що вся їх радість була сердечна, щира. Ранком, 16 лютого ц. р., всі прибули з родинами на Архиєрейську Службу Божу, а пополудні, у залі одного французького притулку для дівчат, відбувся концерт на честь Преосвященного. По вокальних та інструментальних виступах, запрошено Владика взяти слово, в якому він підкреслив вагу любови батьківщини, подаючи для ілюстрації численні цитати із Шевченка.

Годині о 6-й вечора відпроваджено Преосвященного до поїзду, яким він від'їхав до Парижу.

РЕЙМС ВІТАЄ СВОГО АРХИЄРЕЯ

22 і 23 лютого 1947 року українці північно-середньої Франції, Марни, Лен і Арден вітали у себе свого єдиного духовного провідника, Апостольського Візитатора для українців в Західній Європі, Їх Ексцеленцію Високопреосвященного Кир Івана Бучка. В суботу, 22. II., о год. 4-й пополудні, прибув, в супроводі ВПР. о.о. Жолкевича і М. Гаврилюка, довгожданий Достойний Гість до Реймсу, на чий приїзд вже на двірці чекала численна українська делегація із своїм душпастирем та представники французького єпископату. Перший привіт зложили Владичі маленькі українські діти, засипаючи його китицями живих квітів. Від українського громадянства привітав Владика хлібом і сіллю місцевий громадянин п. Беньо Михайло, зазначаючи в своєму короткому слові історичну хвилю, яку переживає сьогодні українська колонія в Реймсі. Владика коротким словом подякував за щирий привіт і переїхав до французького архієпископа, на першу візиту. Увечері, о год. 6-тій, був

відправлений у місцевій українській церкві короткої Молебень, а опісля Владика з іншими священниками сповідали вірних.

В неділю, 23. II., точно о 10-й год. ранку, почалася урочиста Архиєрейська Служба Божя в старовинному і найбільшому храмі, в реймській катедрі. При Службі Божій асистував о. М. Гаврилюк, дияконував о. В. Жолкевич, а о. Канцлер Леськович у французькій мові складав через гучномовці пояснення про українську Службу Божу для гостей чужинців. На цьому величному українському Богослуженні були присутні Їх Ексцеленція французький Архієпископ А. Мармоттен із цілою Капітулою, всі студенти Духовної Семинарії з Ректором, представники французької влади, та близько 3.000 французьких вірних. З трьох департаментів з'їхалося понад 400 українських вірних. На архиєрейські поклики св. Літургії відповідав новозорганізований мішаний хор Реймс-Еперне, під проводом свого душпастиря о. Гаврилюка І. Треба признати, що наша Служба Божя в той день випала справді урочисто. Французький архієпископ в своєму захопленні сказав: «Здається, відколи ця катедра стоїть, не чула вона такого Богослуження, яке сьогодні було». По Богослуженні Їх Ексцеленція Кир Іван виголосив зворушливу проповідь, вітаючи всіх українців, та заявив, що, хоча Апостольські обов'язки знову кличуть його до Риму, то все ж таки, як духовний опікун і єдиний церковний зверхник, він залишиться своїм серцем, думкою і молитвами на завжди при своїх вірних.

В спільному репрезентаційному обіді взяли участь, крім українських представників, також і французькі гості, з Їх Ексцеленцією Монсеньйором Мармоттеном на чолі. Присутніх шановних гостей вітали українські представники, а п. В. Шпирка виголосив привітання у французькій мові. В імені всіх запрошених гостей відповідав Високопреосвященний Владика.

Після обіду в концертній залі Патрон де Нотр-Дам відбувся концерт на честь Апостольського Візитатора. В першій частині концерту мішаний хор Реймс - Еперне виконав 5 колядок, причому пояснювано їх в українській і французькій мовах. Другу частину виповнили деклямаціями Литвин Ірина і Папірчук Вероніка від української молоді та маленька Дануся Гаврилюківна від українських дітей, із врученням Владичі китиць живих квітів. Зворушливою була хвилина, коли на далекій чужині

український Владика приймав квіти, живий вияв любові і пошани, від української молоді і дітей. В дальшому ході програми арт. Федоткіна деклямувала монолог із «Марусі Богуславки» та виконала сольоспів: «Ой не світи, місяченьку», «Ой не ходи, Грицю» та «Де ти бродиш» в дуеті із п. Федоткіним. В третій частині концерту відспівав хор дві народні пісні: «Гей же, до бою» та «Ой у полі», а потім представник української громади в Еперне п. М. Левкович виголосив, повне змісту і гро-

тися в пам'яті ВІР Архиєрея, передав промовець Їх Ексцеленції Кир Іванові дарунок від цілої душпастирської округи Реймс, — альбом, де поміщено знімки із українського життя цілої округи. При тій нагоді вручено рівночасно такий же альбом і місцевому французькому архиєпископові, як вияв вдячності за ввічливе трактування української суспільно-релігійної роботи на терені його дієцезії. Саме цей момент пошанування свого рідного і чужого авторитету, що викликав зворушливі сльози ра-

Архиєрейська Служба Божа в реймській катедрі.

мадянської пошани для Достойного Гостя, слово і, разом з делегацією тієї ж громади, п.п. Литвином і М. Папірчуком, зложили у стіп Владики свій скромний дарунок, витвір своїх роботящих рук: прегарний кіш із 5-ти родами різного шампана. Від загалу української громади в Реймсі вітав ВІР. Владика і всіх інших шановних гостей п. Беньо Іван. По відспіванні останньої пісні, «Витай нам, наш Архиєрею», місцевий душпастир о. Іван Гаврилук, висловив загальний привіт від усіх українців цілої душпастирської округи, прохаючи рівночасно Достойного Гостя про поміч у молитвах в наших тяжких і невідрадних умовах життя на далекій чужині. Бажаючи на завжди лиши-

дисти не лише на обличчях обох Владик, але і у багатьох присутніх, дав причину до того, що промови попливли далі. Перший промовив з естради сам Високопреосвященний Кир Іван, дякуючи за щедрі дарунки та обіцяючи дальшу щирю свою батьківську опіку над своїм стадом. Другий промовець, це — п. Генер, секретар Французького Християнського Синдикату п. Рене в своєму слові, повним похвал і вияву великої пошани до української громади в окрузі, заявив, що нарід з такою культурою і такими цінностями, з такою великою пошаною рідного авторитету і прив'язанням до своєї Церкви і традицій, ніколи не може загинути. Закінчуючи своє слово, він закли-

кав усіх присутніх у залі понад 600 гостей, щоб зложили свій добровільний дато́к на підкріплення і дальший розвій української християнської громади в окрузі Реймс. Хор відспівав на честь шановних гостей «Многая літа» і загальним співом національного гимну був закінчений цей привітальний концерт.

По концерті Апостольський Візитатор Високопреосвященний Кир Іван візитував канцелярію і душпастирську працю місцевого душпастиря, а вечірньої години, по вечері у французького архієпископа, Владика від'їхав до Парижу.

Величне це свято, уладжене зусиллями самих українців, розкинутих по трьох департаментах, дало яскравий доказ, що хоч яке тяжке життя на чужині, все ж таки спільний дух об'єднує всіх, спільна ідея зорганізованого життя перемагає все зло. В той день зарепрезентували себе українці Реймської душпастирської округи якнайкраще. Це звернуло увагу і чужинців, які почали дещо інакше думати про нас, як досі. Вже на другий день французька преса на довгих шпальтах висловила свою опінію та велику пошану до українського Богослуження та української пісні взагалі. «Ля Конкорд» в довгій статті про українців взагалі, а зокрема про долю Української Церкви, висловлюється і про концерт в Реймсі: «Ля кольоні україніен офрі юн маніфік консер вокаль». Цей вислів нехай іде на славу нашої еміграції, коли вона вміє перед чужинцями так гарно і культурно себе показати. З другого боку, це величне свято в Реймсі дало ще один доказ міцного прив'язання вірних до своєї Церкви і її настоятелів. В кінці можна висловити надію, що, продовжуючи того роду працю культурним і зорганізованим способом, ми змусимо світ визнати нас не лише як добрих робітників, але також як членів сильної, здорової і висококультурної Нації, якій так само належить своє місце в колі вільних, незалежних і суверенних народів.

ЛІОН ВІТАЄ ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНОГО

Повертаючи до Риму, дня 8 березня, завітав до Ліону дорогий гість, Високопреосвященний Кир Іван. На головному дворці Владика зустрічали: духовенство, представники місцевих українських установ і дітвора з квітами.

У неділю, 9 березня, в базиліці на Фурв'єр, відправив Владика Архирейську Службу Бо-

жу в асисті Всесв. о. Мітрата Якова Перрідона, о. Братка та о. Габрусевича. Дияконував о. канцлер Леськович. На Службу Божу зібралася близько 300 українців з Ліону й околиць. До св. Причастя приступило понад 40 осіб. Надзвичайно гарна й зворушлива проповідь Владики захопила всіх присутніх. Вірні дали своєму Архипастиреві урочисту обіцянку бути вірними Богові, своїй Церкві і своєму Народові.

По Службі Божій відбувся спільний обід, влаштований сестрами Братства «Неустаючої Помочі Пречистої Диви Марії».

Після того Владика відвідав українську католицьку церкву, де вдруге промовив до чисельно зібраних вірних, заохочуючи їх до побожності й молитви до небесної Неньки. Опісля Владика поїхав до домівки Французького синдикату християнських робітників, де його вітали: від Слов'янської Католицької Церкви о. Братко, від Української Католицької Церкви ю. Габрусевич, від Церковної ради п. Бурий, від Товариства «Просвіта» п. Лагошин, від «Об'єднання Українських Робітників у Франції» п. Брикович, від Допомогового Комітету п. Матис, від українських інвалідів з французького руху спротиву п. Слезюк. Після привітань української колонії в Ліоні, виступили з деклямаціями п. Бура, п. Матис, панна Андруневич, малий Гринчук, а п. Бура зі своїми маленькими донечками відспівала кілька релігійних пісень. Відповідаючи на ці вияви любови і відданости з боку своєї пастви, Владика закликав українців до єдности, бо особливо тепер вороги українського народу намагаються розпалювати серед української еміграції взаємну ненависть, настроюючи православних проти греко-католиків, нацьковуючи прихильників однієї політичної партії проти другої...

Многолітством на честь Владики і національним гимном закінчено це небуденне, гарне свято.

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ВІЗИТАТОР У ШВАЙЦАРІЇ

16 березня 1947 року Високопреосвященний Кир Іван відправив урочисту Архирейську Службу Божу в парохіяльній церкві св. Трійці, в столичному місті Швайцарії, Берні.

О 10 год. ранку зібралися вірні й делегати української громади в Швайцарії й широсердно привітали Дорогого Гостя хлібом-сіллю.

Архирейську Службу Божу відправив Вла-

дика у послуженні Всесв. о. Мітрата Якова Перідона і Впр. о. Івана Бугери, душпастиря українців-католиків у Швейцарії. Дияконував Впр. о. радник Ярослав Захар'яевич. Співав хор під проводом п. Дмитра Гутковського, іспитованого дяка і диригента хору та п. Кошеля, дяка з Білляху. Приємно було бачити, як молоді робітники своїми спрацьованими руками держали мітру, патерицю та інші архиерейські відзнаки.

По Службі Божій Високопреосвященний Апостольський Візитатор виголосив зворушливу і глибокозмістовну науку та уділив Апостольського та свого благословення.

Пополудні Владика уділяв авдієнції аж до

вечора, а вірні горнулися до свого Пастиря з усіма своїми клопотами і потребами.

Відвідавши в Берні Апостольського Нунція Високопреосвященного архієпископа Бернадіні, Високопреосвященного єпископа Шар'єра, голову Т-ва «Унію Католика» в Фрібургу, швейцарське католицьке допомогове товариство «Карітас» у Люцерні та різні інші установи, Високопреосвященний Апостольський Візитатор у вівторок, 18 березня, від'їхав до Риму, щоб скласти звіт зі своєї Апостольської візитації по Західній Європі Св. Отцеві, Папі Пієві XII, що цілий час по-батьківськи турбується долею скитальників та бере в оборону наших знедолених людей.

Наше релігійно-культурне життя на провінції

СЛУЖБА БОЖА В АРАСІ

ЛІЛЬ

Дня 9 лютого 1947 року, у департаментальному місті Па де Кале, Арасі, о. Михайло Гаврилюк відправив Службу Божу. Не зважаючи на негоду, зібралося близько 50 вірних. Після Служби Божої, в поблиській залі відбулося свято Крут. Доповідь про відважних Борців виголосив п. Арсеній Гладчук. Деклямували: маленька Вірця Гладчук, п. Дробурова, Іванна Бербелюк та п. Євгенія Курилович. Зокрема, деклямація прологу до Франкового «Мойсея» була виконана з великим чуттям.

Дуже багато праці в zorganizovanні цієї Служби Божої вклав п. А. Гладчук. Хоч він тяжко працює, але зразу ж по праці сідає на ровер і не раз до півночі об'їжджає села та заохочує людей до участі в церковному і громадському житті. Крім труду, докладає також і гроша з власної кишені, а єдина його мета — піднести релігійно-моральний рівень своїх земляків на чужині. Місцевий французький священик часто ставить його за приклад християнського життя навіть для своїх парохіян. Коли надійшов день свята Крут, він узяв таксівку, забрав жінку й дітей, хату замкнув на ключ, і, цілою родиною, виїхав на Службу Божу.

Якби Господь Бог дав нам багато таких ідейних працівників, наше життя у Франції скоро піднеслося б.

Радісною подією був для нашої громади день, коли нам, українцям, була приділена в Лілю особна церква. Ще незабутні радісні хвилини, коли то до нас загостив дорогий наш Владика та й посвятив новий іконостас. Все ж таки великою журбою для нас була справа устаткування нашої церкви. Нам віддано лише сам будинок, а все інше ми самі мусимо здобути. На скромне урядження, за моїм обчисленням, треба щонайменше двісті тисяч франків. А звідки узяти таку велику суму грошей? Надія на чужу поміч дуже слаба, майже ніяка; випадає знову, не знать вже котрий раз з ряду, звертатися до своїх вірних. Отож я на проповіді прямую знову свій благальний зір в сторону парохіян та й прошу, щоб вони вбрали нову святиню, яка дана нам на чужині. Вже від часу своєї проповіді я молюся до Пречистої Богоматері, щоб натхнула моїх парохіян до жертви. По Службі Божій розбираюся та й чую якісь, немов несмілі, жіночі кроки до захристії. Це приходить моя ревна парохіянка і каже: «Отче, я хочу бути першою: що купить до церкви те, що найпотрібніше». — «Фелон є найпотрібніший, але це дорога річ», — відповідаю. — «Це нічого, що дорога річ... Дуже радо куплю фелон, прошу замовити». — Ця ревна парохіянка зветься Катерина Дур'єр, і вона справила перший фелон для нашої церкви за

7.700 фр... Хто ж піде слідом за цією жертвовою жінкою? — питаю сам себе, бож знаю, що наші люди це самі робітники та слуги, які з тяжкою бідною заробляють на шматок щоденного хліба. Аж ось прийшла неділя, 2 березня, яка принесла нам так багато веселих несподіванок для нашої церкви. Власник одного з найбільших магазинів церковних речей у Лілю привіз на показ для кращої орієнтації повну валізу цих речей. По відправі зібралися мої люди у сумежній із церквою залі, щоб оглянути привезені речі. Зійшлося близько со-рока людей до залі, а власник витягав одну річ за другою та казав її ціну. — «Що ми будемо даром це оглядати, краще купім це для нашої церкви». — «Так, так, пощо оглядати багато, сьогодні купім це все для нашої церкви, — заговорили всі. Мало мав я в своєму священничому званні хвилин такого радісного захоплення, як цього разу. Власник подавав одну річ за другою, а я питав: «Хто це купить для церкви?» — Люди миттю розкупили всі речі, які він приніс лишень на показ. Бідні зарібники та звичайні служниці купували дорогі речі; один одному позичав, щоб лише все відразу заплатити. Французові - власникові стали сльози в очах, він промовив до мене: — «Отче, я є свідком великої віри і жертвовності ваших людей. Я повний подиву до них»...

Тої неділі купили для нашої церкви:

Станько Анастасія, Катерина і Теодор, Барило Микола — чашу за ..	7.000 фр.
Круба Марія, Папа Михайло — хрест процесійний	3.200 »
Верес Петро, Лаврушенко Антошка — Євангеліє	4.000 »
Недбайло Анна — шаль	2.300 »
Круба Анна — кропильницю ..	1.520 »
Семчик Катерина — ліхтарі	780 »
Клак Стефанія — золоту ложечку	600 »
Галан Леонтія — церковну таблицю	500 »
Бобенко Анна — малий хрест ...	130 »

Всі жертводавці це — тихі та ревні християни: вони просили мене задержати їх жертви у тайні; я, однак, вважаю потрібним подати їх імена до прилюдного відома. Прошу Всевишнього Бога, щоб дав нам якнайбільше таких жертвовних парохіян серед нашої тяжкої душпастирської праці на чужині.

о. Михайло Гаврилюк,

український душпастир у Лілю.

3 недавнього минулого

Перша французька армія входила до міста Куппентайм, в Німеччині, і воєнні танки котилися головною вулицею міста. По обох боках вулиці росли черешні, повні квіту.

На вулиці майже нікого не було, бо була це Квітна Неділя, й всі були в церкві. Коли передній танк завертав на розі вулиці, саме коло парохіяльного дому, почувся дитячий спів, двері церкви відчинилися, і сходами почали сходити хлопці й дівчата, прибрані до Першого Святого Причастя. Голівки дівчат були прибрані квітами. Хлопці були горді зі свого святочного убрання, що його вперше убрали на себе. У руках, так хлопці, як і дівчата, тримали свічки.

Перший танк раптом став, а за ним і інші. 3-за укріплень на танках почали показува-

тися голови цікавих вояків, вояків першої французької армії, замурзаних потом та порохом. Ті побожні французькі вояки познімали з плечей карабіни, а шоломи держали в руках.

Вони дивилися на дітей та слухали їх гарних та побожних пісень. Помаленьку процесія переходила через дорогу, якою мали переїздити танки. На переді процесії йшов священник, а за ним батьки та матері, всі убрані в якнайкраще убрання, відповідно до свята.

Французькі вояки, що боролися на німецькій землі, не могли зійти з дива. Один французький вояк опісля сказав:

— Як ми могли продовжувати війну, бачачи таку гарну процесію, та таких малих і невинних діточок?

На якихось десять хвилин процесія Першого Святого Причастя стримала війну.

Чому наші рідні не пишуть до нас?

Багато українських громадян звертається до нашої Редакції з запитанням, чи не можемо ми з'ясувати, чому вони не одержують з Батьківщини жодної відповіді на свої листи до рідні. Досі ми були безсильні відповісти на це запитання, бо також не могли збагнути, як це так, що найщасливіші люди в світі, громадяни найпередовішої країни, де панує найдемократичніша в світі конституція, живучи в щасті й добробуті, не хочуть навіть словами потіхи підтримати своїх рідних, загнаних долею по-невіряти в далеку, холодну й непривітну чужину. Тепер справа трохи вияснюється. Одна наша землячка передала до Редакції три листи, що їх вона одержала від своєї сестри, якій, як вона сама пише, «пощастило» вирватися з Рідної Землі на чужину, до Шлеську. Подаємо нижче без змін і без зайвих пояснень уривки з цих листів.

1 лист. — Дорога Сестро! ^{**} Дуже мені сумно, що я не одержую з дому листів, але вони й не скоро прийдуть... Щодо Полоничної, то там велика руїна. 50 домів спалилося ще в часі боїв. Наш Іван погорів, хата і хліви погоріли, лишилася лише стодола... Петра Євки забили у Дмитрові, привезли додому і поховали на цвинтарі, а сама Євка цілий рік не сиділа вдома. Марину були арештували, тримали два тижні і випустили, а що збили її — то пропало... Юрка і Петра забили, але таке діється по всій Галичині. Всю молодіж вибили, тільки лишилися ті, що були в Німеччині на роботах, і ті, що при війську. Та не лише молодь, але навіть повбивали старших, що їх підозрювали у зносінах з повстанцями. В Полоничній забили 89 хлопців, а решта вивезено до Росії, де сидять в тюрмах, засуджені по 5 і 10 літ кари. Дорога Сестро! Не можу тобі всього описати, що ми пережили у тих страшних годинах, і що там тепер, на сході, діється. Як я виїжджала на Шлеск, то всі плакали й завидували мені, що я така щаслива, бо можу виїхати. Вони, бідні, сподіються також в недовзі поїхати, але... на Сибір. Як ми приїхали на Шлеск, то нас люди жахалися, бо ми були з біди і страху зчорнілі, як свята земля. Тепер вже поправились, бо є що їсти, а головно, можна спокійно ніч переспати...

2 лист. — Дорога Сестро! Ми вже написали

25 листів додому, не маємо на них жодної відповіді. Нема вістки, що там тепер діється. Приїхав один залізничник з Бродів до N... і казав, що там, на сході, вивозять людей на Сибір. Ти пишеш, що тобі тяжко жити на чужині, а нам таки легше тут, на чужині, як було вдома. Там кожна людина від 18-45 літ мусить ходити до праці, а тут нас ніхто до цього не змушує. Ти просила написати, кого в нашому селі вже нема між живими, отже, як я виїжджала, то вже були на другому світі: обидва Сафронови, Громада Михайло, Матвій Василь, Баранів Петро, Перців Ілько, Приступовий Кирило. У Дмитрашевого Дмитра нема вже всіх трьох, — нема Бойкового Романа, Демахового Миколи, Лунькового Івана і інших (Наведено цілий ряд імен і прізвищ повбиваних. — Ред.). А до того, ще багато пішло в Росію до неволі. Про деяких згадаю тобі: Василь Масівський, Василь Мазярів, Василь і Петро Дулярі, Сабихів Степан, Кашинський Дмитро, Гальчин Василь, Ганунька Динякова, Костишин Петро, Генків Василь, Балярів Микола і інші.

3 лист. — Дорога Сестро! Напишу тобі ще за наші сусідні села. Щодо Дмитрова, то трохи погорів, а молодь у ньому вибили. Незнанів не спалено, лише молодіж вибили, за одну тільки ніч пішло невинно 28 осіб. Третю часть Топорова спалено, багато людей вивезли на Сибір, а решту вистріляли. Банятичі також спалені, бо мали перестрілку зі советами.

Нарешті я дістала з дому два листи. Наша родина ще здорова і ще на своїх місцях, але пишуть, що мають великі тягарі...

**

Як видно, не тільки нашу Редакцію засипають листами люди, яких хвилює мовчанка кривих на рідних землях, бо Редакція «Батьківщини» була змушена вмістити в № 11 (82) відповідь на численні запитання своїх читачів:

— Що мені робити, щоб довідатися про своїх рідних, чи вони живі й де проживають?

— Я писав вже кілька листів і не маю жадної відповіді...

— Чому не приходять листи з України?

Відповідь редакції «Батьківщини» не дуже заспокоює; ось вона:

«З України листи приходять, якщо їх відписують. Для всіх тих, що не мають звідомлень про своїх рідних і відповіді на післані листи до рідних, радимо: **пишіть на адресу Сільради села, з якого походите, або Райраді вашого району.**

Ці урядові органи або **перешлють ваш адрес до ваших рідних, чи знайомих**, або вам дадуть відповідь, чи **живі і здорові** ваші рідні й **де вони зараз знаходяться**».

З цієї відповіді, між іншим, неясно, чому рідні, які раніше відписували на листи, тепер не відписують. Тим більше, що редакція «Батьківщини» в № 6 (77) з великим захопленням описує, як з приходом радянської влади навіть старі жінки ліквідують неписьменність. Серед них 53-літня Катерина Опорик тільки тепер навчилася грамоти: «Я все життя мріяла навчитися грамоти. Молоді роки при панській Польщі пройшли в темряві і тільки при радянській владі я побачила сонце, прозріла».

Отже, якщо це так, то тепер наших людей у Франції рідні повинні просто засипати листами, бо вже багато з них може власноручно писати.

Чому ж все таки вони не пишуть?

І от тут редакція «Батьківщини» що справу цілком добре вияснює; вона радить писати до урядових органів, які або **перешлють листа** (у Сибір, або Казахстан?), або дадуть відповідь, чи **живі** (чи розстріляні?) наші рідні й **де вони тепер** (на засланні?) знаходяться.

Таким чином, своєю відповіддю редакція «Батьківщини» цілком підтвердила те, про що були лише здогади. Отже, тепер, нам здається, наші люди повинні вже перестати питати: **чому не пишуть наші рідні?**

Останніми часами «Батьківщина» надрукува-

ла кілька листів, переважно від тих, що поїхали з Франції і що до них, покищо, можна писати без посередництва урядових органів.

Перше, що вражає читача цих листів, це — з якою швидкістю наші люди «перевиховуються». Не минуло й двох місяців, як Зелез Дмитро став Дмитро Онуфрійович; Закалужний Петро — Петро Петрович; Бадяк Петро — Петро Григорович; Лівонька Іван — Іван Нестерович і т. д.

Друге, це — якість навмисне переборщення в розхвалюванні «раю», в якому опинилися ті, що повернулися на рідну землю.

«Ми тут тоже робим на шахтах в Донбасі... Тут в шахтах здоровше повітря, ніж у Франції на поверхності» (№ 6 (77))... «Нам так добре, що й сусіди нам завидують»; (№ 11 (82)). Тут, між іншим, шило вилізло з мішка: Якщо сусіди завидують, то, виходить, що їм (цим сусідам) живеться не дуже добре?

Третє — якісь сумні пригоди з тими, що приїхали: «Іван Несторович Лівонька приїхав додому з Франції, хотів їхати на Донбас, але захворів і зараз сидить вдома і лікується». (№ 13 (84))... «Між Чернівцями і Снятином Павлина скакала з вагона на станцію і **вивинула руку**, так що й нині не зовсім згоїлась, але вже помало робить». № 12 (83).

І, нарешті, дуже цінна і характеристична порада тов. Когута, Н. С., усім тим, хто в найближчому часі збирається їхати додому: «Хто буде повертати на Батьківщину, **нехай не везе сюди французьких грошей, а тільки нехай купить у Франції, що йому треба**».

Не зважаючи на те, що деякі листи кінчаються досить бадьорим: хай живе наш Батько Сталін! — все ж таки настрої від них зовсім не радісний, і мимоволі згадуються слова Миколи Гоголя: «Сумно на цьому світі, панове!»

ОГОЛОШЕННЯ

Т-во «Прихильники Української Культури» повідомляє, що оголошений свого часу **Вокальний Конкурс** відбудеться дня 27 квітня ц. р., в залі: 51, рю Мадам, Париж (6).

Для оцінки й відбору наших співочих сил запрошено журі в складі видатних мистецьких знавців.

Умови конкурсу:

1) українська національність;

2) виконання 2-4 пісень, заздалегідь схвалених журі;

Нагороди:

I	3.000 фр.
II	2.000 »
III	1.000 »

Зголошуватися усно або листовно до дня 20 квітня ц. р. в Українському Домі, 13, рю Тен, Париж (12), метро: Доменіль, до адміністрації «Українія у Франції».

Х Р О Н І К А

Церковне життя

П О Р Я Д О К

ВЕЛИКОДНІХ БОГОСЛУЖЕНЬ

НА ПРОВІНЦІ

ОКРУГА ЛЮОН.

ЛЮОН. — **11 квітня**, Велика П'ятниця, год 18: Винесення Плащаниці. **12 квітня**, Велика Субота, год. 19: Св. Сповідь. **13 квітня**, Воскресення, год. 9: Воскресна Утренья і Служба Божа.

МОНСО ле МІН. — **13 квітня**, Воскресення, год. 10: Воскресна Утренья і Служба Божа.

ОКРУГА ОРЛЕАН.

ВЕЗІН-ШАЛЕТ. — **12 квітня**, Велика Субота, год. 10: Св. Сповідь і Служба Божа; год. 18: Воскресна Утренья, свячення пасок і проповідь.

ОРЛЕАН. — **13 квітня**, Воскресення, год. 10: Воскресна Утренья, Служба Божа і свячення пасок.

ОКРУГА КЛЕРМОН-ФЕРРАН.

С.ЕЛЮА ле МІН. — **13 квітня**, Воскресення, год. 11: Воскресна Служба Божа; **14 квітня**, Св. Понеділок, год. 11: Служба Божа.

ОКРУГА СТРАСБУРГ.

СТРАСБУРГ. — **10 квітня**, Великий Четвер, год. 20: Страсті Господа Нашого Ісуса Христа; **11 квітня**, Велика П'ятниця, год. 20: Винесення Плащаниці; **13 квітня**, Воскресення, год. 9: Воскресна Утренья; год. 10: Служба Божа; год. 16: Вечірня. **14 і 15 квітня**, Світлий Понеділок і Світлий Вівторок, год. 10: Служби Божі.

ОКРУГА НАНТ.

РЕН. — **13 квітня**, Воскресення, год. 10: Воскресна Утренья і Служба Божа.

ОКРУГА ТРУА.

ТРУА. — **12 квітня**, Велика Субота, год. 10: Служба Божа св. Василя Великого; **13 квітня**, Воскресення, год. 10: Воскресна Утренья і Служба Божа.

САНС. — **13 квітня**, Воскресення, год. 18: Воскресна Вечірня.

БРІЕНОН. — **14 квітня**, Світлий Понеділок, год. 10: Служба Божа; год. 18: Вечірня.

МОНБАР. — **15 квітня**, Світлий Вівторок, год. 10: Служба Божа; год. 18: Вечірня.

ОКРУГА РЕНС.

ЛЮОН. — **12 квітня**, Велика П'ятниця, год. 11: Винесення Плащаниці; **13 квітня**, Воскресення, год. 10: Служба Божа і свячення пасок; год. 16: Спільне свячене.

ШАРЛЕВІЛЬ. — **20 квітня**, Неділя Томина, год. 10: Служба Божа.

КЛЕРМОН. — **27 квітня**, Неділя Мироносиць, год. 10: Служба Божа.

ОКРУГА АМ'ЕН.

КРЕПІ ан ВАЛЮА. — **13 квітня**, Воскресення, год. 10: Служба Божа.

ОКРУГА КАН.

МОНДЕВІЛЬ (Кальвадос). — **12 квітня**, Велика Субота, год. 19: Воскресна Утренья; **13-го квітня**, Воскресення, год. 11: Служба Божа.

ТУРНІ. — **13 квітня**, Воскресення, год. 11: Служба Божа.

ОКРУГА РОДЕЗ.

КРАНСАК. — **13 квітня**, Воскресення, год. 10: Воскресна Утренья і Служба Божа.

ОКРУГА АНГУЛЕМ.

АНГУЛЕМ. — **15 квітня**, Світлий Вівторок, год. 10: Служба Божа.

Усіх наших читачів, прихильників і друзів
вітаємо з великим святом
Христового Воскресення.
Христос воскрес!

Шукають

Шаблія Олексу і Ксенію, заміжно Маржинишин; виїхали до Франції зі с. Підгать, пов. Мостиська, — Шаблій Ілля.

Ткачука Василя, с. Проще, зі с. Костільники, пов. Бучач; виїхав до Франції, — Яворський Микола. Гравовського Михайла, виїхав до Франції в 1934 році, та односельчан зі с. Воля Якубова, пов. Дрогобич, — Танчук Василь.

Мельника Степана, зі с. Воля Якубова, пов. Дрогобич; виїхав до Франції в 1930 р., та односельчан, — Мельник Григорій.

Решта розшуків буде вміщена в наступному числі.

Редакція.

Directeur : A. Savtchenko-Belsky.

Redacteur responsable : Abbé J. Leskovycz.

MENSUEL

АДРЕСА: 186, BOULEVARD SAINT GERMAIN, PARIS (6). ТЕЛЕФОН: Littré 48-65.

У задушні дні

I.

ТАКИЙ же прегарний наш обрядовий звичай від найдавніших часів, що святкування урочистих свят є сполучене з традиційними молитвами-поминками за душі покійників та переданням їх імен добрій «вічній пам'яті» з роду в рід.

І ще цвинтарні дерева не перешуміли радісно-переможної пісні «Христос Воскресе», з великодніх надгробних парастасів, а вже зближаються Зелені Свята, і на місці вічного супочинку тих наших щасливців-попередників, яким ласкава доля дозволила зложити свої кістки в рідну землю, гомонить тужлива мелодія: «Со духи праведних»...

Засумована рідня й приятелі, в свідомості поваги хвилі, клоняють свої голови у мовчазній задумі і зі скорбним серцем глядять на могилки, що в собі криють тлінні останки їх дорогих покійників.

А при прощальній пісні «Вічная пам'ять» випливають із самого, здається, нутра наболілих сердець гарячі сльози і скапують на надгробні грядочки незабудьків. А уста шепчуть благальні молитви до Царя віків, щоб дав тим дорогим душам вічне життя там, де вже немає ні терпіння, ні горя...

II.

ТАК було в нас від прадавніх часів, але згодом, коли в нерівних визвольних змаганнях,

наші українські землі засіялися кістками найдорожчих синів, то ці два дні Зелених Свят, крім історично-релігійної пам'ятки зіслання Святого Духа на Апостолів, стали ще величним всенароднім святом вдячності тим, хто впав за волю України.

У рік-річно оживали у Зелені Свята пвнтарі героїв, що, як безцінні пам'ятники, зберігалися у всіх тих місцевостях, за які колись велися завзяті бої з наїзниками.

Український нарід, без різниці політичних переконань, віку, стану і звання, еднався в тих днях в одну велику сім'ю, спішив з далеких околиць до тих місць всенародніх святощів, щоб поклонитися прахові незабутніх синів, щоб у ширих спільних молитвах за спокій їх душ зачерпнути нової сили, яка випромінювала з тих гробів, та перед тінями поляглих відновити присягу, що ті ідеї, за які вони впади, є і надалі змістом життя для молодого покоління.

Осередком тих зеленосвяточних прощ був передусім столичний Львів, з двома величезними цвинтарищами.

Непроглядно довгими рядами тягнувся похід вулицями міста, під проводом духовенства і всіх львівських процесій... Кожний з приввних роздумував над трагедією великого, але знедоленого, народу, що стільки горя зазнав, стільки разів був пошматований поміж «доб-

рих сусідів», а все таки він жив і живе саме тому, що мав повних посвяти синів-борців, які свідомо й добровільно йшли з любови до свого народу на смерть. А цей вдячний нарід створив культ «святих могил» і розпалив над ними в жертвенних амфорах вічний вогонь вдячності...

З тих важливих дум розбуджували прочан слова сумних похоронних стрілецьких пісень:

Доборовся ти, мій сину,
Занесуть тебе друзі-жовняри
В потратовану долину...

Ось вже й цвинтар. Вдячні громадяни велетенським колесом оточували ті сотки сірих могил, посеред яких, в одному з останніх років, виросла й могила генерала, начального Вождя, що спочив поміж своїми «хлопцями».

Сумна відправа. Могутні звуки заупокійних пісень об'єднаних львівських хорів неслася аж під склепіння голубого неба і благали Всевишнього, щоб «со святими упокоїв» душі поляглих і благословив всі ті забуті, або й невідомі, могили, порозкидані по всіх безкраїх землях України.

Відправа кінчалася. Ще коротенька проповідь і прощальне «Вічная пам'ять», що своїм продовженням впадало в тужливу пісню про Морозенка. Тоді, чи не найясніше, капали сльози жалю і вдячності з очей тисячної юрби...

Вже вечоріло, і львов'яни розходилися по домівках, скріплені духом могил, в непохитній певності, що стільки жертв пропасти даремно не може!

III.

ТАК було ще кілька літ тому, коли то наш український нарід мав повне право почувати себе господарем, як не у своїй державі, то, бодай, на своєму обійстю. Мав змогу підтримувати той святой вогонь вдячності, що жеврів у жертвенних амфорах.

А тепер, коли одна частина того народу пішла шляхами переселенців-утікачів на чужину, шукати хліба й захисту, а доля другої — невідома, то чи буде кому відвідати ті святі місця? Чи буде кому, з вдячності за пролиту кров, бодай китицю червоних маків кинути на могилу?.. — Невідомо.

Та нехай цей коротенький спомин про гарні і незабутні хвилі Зелених Свят на рідній землі пригадує нам нашу повинність відносно наших святощів, тих одиноко зацілілих документів,

які доводять перед світом про нашу непоборну снагу до вільного й незалежного життя у вільній Батьківщині.

У ці Зелені Свята ми не зможемо стати до почесного звіту перед могилами на рідній землі, але ми витворимо собі образ величезник побоевищ Європи, де змагалися — й ще досі змагаються — завзято, аж до геройської смерти, наші безіменні герої, часто, може, й під чужими прапорами, але за ту саму святу, безсмертну ідею: за волю і правду, для свого народу.

Хто хрест над ними поставить? Хто перекаже нам їхню славу?

То сповнім свій релігійно-національний обов'язок. Згадаймо про їх душі у своїх молитвах і Богослуженнях, бо це вже для них тепер найважливіше. Запевнімо мільйони тих безіменних героїв, що хоч вони й полягли, але живуть! Живуть у наших ідеях, у нашій праці і змаганнях! Перешлім для них вдячний братній привіт із запевненням продовжувати їх діло, аж до переможного кінця.

А поки цей переможний кінець настане, Ви, кохані наші хлопці, втомлені важкими змаганнями, —

..... спіть,
І про долю, волю тихо сніть.
Про долю, волю вітчизни, —
Чи ж можуть бути кращі сні?..

о. Іван Яцків.

Порядок Богослужень

у Соборі св. Володимира Великого в Парижі на Зелені Свята

31 травня. Заупокійна субота. — о 10 год. ранку: Заупокійна Служба Божа і панахида; о 8 год. вечора: Вечірня з Литією.

1 червня. Празник Сошествія Св. Духа. — О 8, 9, 10 год. ранку: читані Служби Божі; о 10 год. 30 хв.: Урочиста Служба Божа і Вечірня з колінноприклонними молитвами. Потому, буде відправлена панахида за тих, що віддали життя за волю Батьківщини. О 6 год. вечора: Молебень до Найсвятішого Серця Христового. Проповідь і Суплікація.

2 червня. Свято Пресвятої Тройці. — О 7, 8, 9 год. ранку: читані Служби Божі; о 10 год. ранку: Співана Служба Божа, Проповідь; о 9 год. вечора: Молебень до Найсвятішого Серця Христового і Суплікація.

Хто ж їхні батьки?

НА ВИГОНІ, аж ген під лісом, паслася селянська худібка, а пастушки, більші й менші, збирали на узліссі ягоди — суніці..

Був це якомсь теплий рік, тоді і ягоди скоріше достигали.

Галя, русоволоса дівчинка, надібала гейби ціле гніздечко суніць, а червоних, як кров.

— А йдїть-но сюди, дівчата й хлопці! Погляньте, як багато ягідок я надібала.

— Ану, покоштуем, — крикнув збиточний Івась, і кинувся до ягід.

— Стривай! — здержала його старша від усіх Маруся. — Не можна.

— Чому не можна? — запитали діти.

— Не можна, бо це заповнені краплі крові якогось Стрільця, що тут зівстав ранений або й вбитий, — пояснила Маруся.

— А коли? — допитувалась цікаво найменша від усіх Катруся.

— Коли? Тоді, коли наші стрільці воювали з нашими ворогами, в обороні нашої землі. Учителє розказував нам, що наші Стрільці славно боролись, а й люди в селі розказують про цей страшний бій тут, на цьому ж вигоні і краю лісу. Ось тут, у цьому лісі, були наші Стрільці. Ось і тут кров їх розіллялась, тому й ягідки-суніці так зародили! Краще посідайте, а я розкажу вам цю гарну історію, що нам учитель оповідала.

І сіли діти довкола Марусі, і кожне старалось умотитись якнайближче, щоб тільки добре почути нової історії..

Діти так загоріли цікавістю, що навіть забули про худобу.

І несподівано, мов дикий яструб із пгідного неба, напав на них панський гайдук і заревів дико:

— А ви, клятї байстрята, то так ви худобу глядите? А он уся вона на панському полі! — А нагайка в руках його ведмежих як не свисне по діточках, а вони лиш, скрикнувши з переляку, порозбігались по лісі, тільки бідненький Грицько, крайній сирота, не вспів утекти.

На ньому то й всю лють свою зілляв панський гайдук:

— Ти, байстриюку чорний, ледащо ти одно, дам я тобі шкоду робити в панському добрі! — і смажив його нагайкою, аж свистіло.

Хлоп'я лиш зігнулось у дугу, сховало голівку між ноги, а панський гайдук по плечах різав, мов навіжений.

Якомсь притрапилось, відай Бог самий так

дав, що й місцевий панотець сюди зайшов..

Жах обіймав панотця, бачачи таке дике знущання. Приступив ближче і своєю вишнівкою по плечах гайдука:

— А Бог би тебе побив! Чи ти не боїшся Бога, так знущатися з бідної сироти?

Хоч лютий, та все ж таки схаменувся гайдук. Не посмів руки підняти на сивоволового панотця.

— Та вони шкоду допустили на панському добрі, — пробурмотів гайдук.

— Аж таку велику, щоб їх катувати?

— Та це не діти, це якісь байстриюки!

— Не гріши, чоловіче, бо зараз палицею б'ю!

Діти в міжчасі, осмілившись обороною свого панотця, зблизились і стали кругом його, а панотець, підвівши на ноги перестрашеного Грицька, сказав гайдукові:

— Ти, собако панська, ти не достойний навіть слідами оших дітей іти, бо вони діти героїв наших! Знаєш?!. Їхні батьки боролись за Україну і геройською смертю в бою лягли! І яке ж право маєш ти називати їх байстриюками, коли я знаю вітців кожної тут дитини!..

А де ти тоді був, як батьки їхні гинули за Україну?

Мовчав? Боїшся признатись?.. Ти, народне ледащо, був тоді в рядах ворожих і боровся проти своїх, тому ти й тепер мов дикий звір. А все за панські охлапи! Йди, ти, негідний перевертню, і більше не смій знущатися з бідних сиріток!..

Гайдук відійшов. Панотець, заросившись сльозою, промовив до дітей:

— Ось гляньте, діти, там іде зрадник свого народу. Ви такими не будете, бо ваші батеньки вмерли за Україну. Були вони в неволі, та вмерли вільні, як вояки української відродженої держави. Пам'ятайте, діти, батьки ваші вмерли за Україну! Маєте й ви їхніми слідами піти і боротись за Україну!

Слава ваших батьків — це багатство ваше і ваша гордість!

А чим відплатите ви за їхню смерть?

Як підроснете, самі пізнаєте, а покищо плейкайте святу пам'ять вітців ваших. Ростіть і учіться, а сонце волі зійде ще й нам!..

І поволі, спираючись на палицю, старенький панотець, поблагословивши сиріток героїв, відійшов у напрямі села, а діти великими і гордими очима гляділи за ним і думали про своїх батьків.

Іван Люшня.

13. травня 1917 року

НА ВИД такої дати ми мимоволі линемо думками в повний надій 1917 рік на нашій землі. Це був рік розвалу тюрми народів, царської Росії. Сковані ярмом народи будилися до життя. Воскресла й Україна! Але ніхто тоді не передбачував, що пекельні сили готовлять нову тюрму для нашого народу, нову зброю проти Церкви. Одначе, була земля, було місце, де залунали в тому самому часі слова перестороги, заклик опам'ятатися, але його ніхто не послухав. Цією землею була Португалія, країна на західних берегах Європи, місцем — мале село Фатіма, а голосом — слова Небесної Неньки, Її люблячого Непорочного Серця.

Соняшна днина 13-го травня 1917 р. Троє маленьких пастушків пасуть свої овечки. Це — десятилітня Лукія, дев'ятилітній Франко та семилітня Якинта. Полудне. Діти відмовили вервицю та бавляться. Раптом — блиск. Діти перелякалися. Та що це? Чарівна картина: над молодим дубом стоїть прегарна пані та лагідно говорить: «Не бійтеся, я вам нічого злого не зроблю. І де б вона могла щось злого зробити, ця пані? Вона така гарна! Зодягнена у сніжно-білу одіж. З лица б'є ясність, але і смуток видно в її очах, ніжні руки зложені, немов до молитви, з них звисає біла вервиця; голова, вкрита білим серпанком, мило звернена до дітей.

Починається розмова:

— Звідки ти прийшла? — питає Лукія.

— Я приходжу з неба, — відповідає Пані.

— І чого ти до нас прийшла?

— Хочу, щоб ви, дітоньки, приходили сюди 13-го дня кожного місяця, а в жовтні я вам скажу, хто я та чого я хочу...

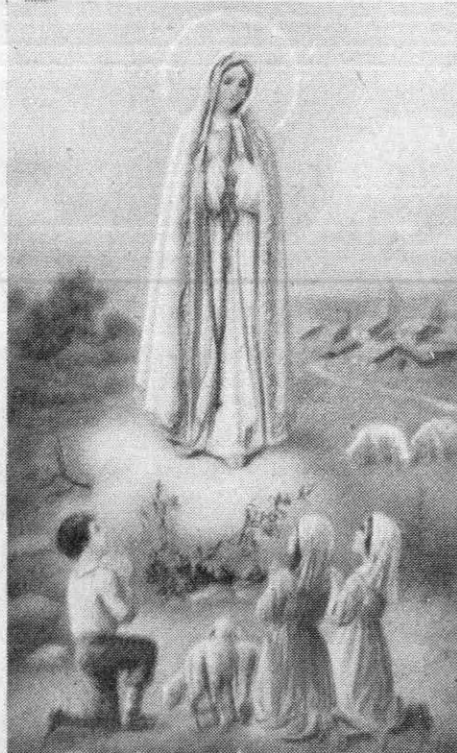
Ще деякі запити дітей. Пані заохоче не боятися терпінь, а зносити їх з любови до Бога і жертувати за навернення грішників.

Вкінці останнє прохання:

— Мої діти, відмовляйте завжди вервицю так, як ви дотепер чинили...

Поволі відходить на схід та зникає в соняшному світлі.

Це — перша поява Матері Божої, Яка являлася цим пастушкам кожного місяця до жовтня. Поява, що серед тодішнього світу, розпаленого вогнем війни, була неначе веселкою, яка заповідала кращі часи. У появі в день 13-го червня 1917 року Мати Божа об'явила їм, що Ісус бажає поширити у світі почитання Її Непорочного Серця. Показала їм Своє Серце, окружене тернями, що з усіх сторін ранили Його своїми колючками. Цього діти не сміли нікому говорити.

День 13-го липня. Нова заохота, щоб щоденно відмовляти вервицю та багато молитися за навернення грішників. Повіряє їм нову тайну, яку Церква дозволила оголосити щойно 25 літ опісля. Що ж це таке? Мати Божа показала ді-

тям пекло, з його страшними муками. «Щоб рятувати нещасних грішників, Ісус хоче поширити почитання Мого Непорочного Серця. Якщо світ послухає, війна скінчиться й настане мир. Але як люди не перестануть ображати Бога, то за наступного Папи зачнеться друга, страшніша війна. Коли побачите ніч, освітлену незаним світлом, то це знак, що зближається війна, голод, переслідування Церкви й Св. Отця, як кара за всі проступки світу. Щоб запобігти цьому, я прошу посвятитися Моему Непорочному Серцю. Якщо послухають мене, Росія навернеться й буде мир. Коли ні, то вона поширить своє облудне вчення по цілому світу, викличе війни та переслідування Церкви, багато добрих терпітиме муки, Св. Отець терпітиме багато, а чимало народів буде знищено. Але, накінець, Мое Непорочне

серце затріюмфує, Св. Отець посвятить світ і Росію Моему Непорочному Серцю; Росія на-вернеться і для людей настане час миру».

Слідували даліші появи. Малих стрічали різні прикрасі, але вони слухали Марії. В серпні Божа Мати далі взиває до покути, у вересні знову просить багато молитися на вервиці, щоб настав мир. Заповідає появу в жовтні.

Це і є остання поява, 13-го жовтня 1917 р. Над нашою землею тоді вже збиралися хмари більшовизму, що готувався до революції й загарбання нашої Батьківщини.

У Фатімі 70.000 людей. Чудова гра сонця впродовж дванадцяти хвилин. Поява Марії, Яку бачать лише пастушки, в трьох різних образах: Пресвята Родина (Марія, св. Йосиф з Ісусом на руках, Який дитячою рукою благословляє присутніх); Страдальна Мати Божа на Голго-ті, та Пречиста Діва Марія з гори Карміль.

— Я є Цариця св. Вервиці, — казала Вона до дітей та знову просила багато молитися на вервиці.

— Треба, щоб люди поправилися та просили прощення гріхів. Хай більше не зневажають Ісуса, Який вже й так зазнає багато зневаг, — промовила Пречиста Мати з болем.

Ще одно чудо: сонце неначе вирвалося з неба та з незвичайною швидкістю наближалося до землі, чимраз ближче. «Кінець світу!» — перелякалися люди. Та ні! Нагло сонце стримується та повертає на своє місце. 70.000 людей були цьому свідками.

**

Тридцять літ минуло від першої появи. Чи

справдилася материнська пересторога Небесної Неньки? Аж надто яскраво, а особливо на нашій землі. Глухий світ не послухав голосу Марії. А чого Вона бажала? Вона закликала до одного: до покути, поправи життя, перестати зневажати Бога. Просила багато молитися на вервиці, бо в цей спосіб повторюємо багато разів «Богородице Діво», що його Вона так любить. А щоб ще більше пригорнути нас до Себе, вказує на Своє Непорочне Серце, зранене гріхами, і просить Йому посвятитися в опіку.

У 1942 році Св. Отець посвятив світ Непорочному Серцю. І у 1945 році війна скінчилася. Одначе, немає ще правдивого миру. Чому? Бо світ далі зневажає Бога й ранив Непорочне Серце Божої Матері. Тому, коли у травні, в цьому прекрасному місяці Марії, бажємо вчинити приємність нашій Небесній Неньці, то послухаймо Її голосу, що залунав тридцять літ тому у Фатімі, і посвятимо себе в опіку Її Непорочному Серцю. У празник Непорочного Зачаття, 22 грудня 1946 р., наш Достойний Владика посвятив цілу Церкву й народ Непорочному Серцю Марії. А тепер, у травні, хай слідуєть посвяти наших парохій на чужині, наших родин і поодиноких осіб. У хвилину, коли вороги ликують на наших землях, ми, з дитинним довір'ям, поручімо себе Непорочному Серцю Божої Матері, живімо справжнім християнським життям, молячись на вервиці, глядімо спокійно в майбутнє, з надією, якої початком була пам'ятна поява, у дні 13 травня 1917 р., а завершенням — обітниця, що навернеться наш переслідувач, Росія, та переможе Непорочне Серце Марії.

о. Юліян Прокопів.

Акт вдячності Небесній Неньці

I.

БУЛО це в зимі 1944 року. Ми, вигнані воєнною хуртовиною з рідних хат, опинилися, хоча і під виїмково гостинним, але, все таки, чужим дахом, на чужій землі.

В наслідок невигод довгої дороги і браку відповідного одіння, моя донечка важко занедужала. Температура підносилася швидко вгору, стан недуги ставав щораз грізнішим. До

найближчого лікаря було 7 км. дороги, вкритої в той час більше, як на метр, глибоким снігом, а до того ще й взмігся гострий мороз. В селі не можна було дістати ані одного коня, щоб недужу відвезти до лікаря, або привезти лікаря до дочки. Скрізь чужі люди, брак вироблення і співчуття. Неймовірний біль розривав моє батьківське серце, коли я глядів на

страждання моєї єдиної дитини; я був близький божевілля на згадку, що, може, прийдеться вложити на вічний спочинок в чужій землі оту частину мого ества, що для кращої її долі я рішився піти тим тернистим шляхом у невідоме.

Сидячи вночі біля недужої, я підніс, у своїй безрадності, очі на образок Матері Божої Нестуючої Помочі, що висів над ліжком, і, злучивши свої батьківські терпіння з її материнськими стражданнями на Голготі, біля хреста конаючого за гріхи світу її Сина, я віддав життя і долю своєї дитини у її Пречисті руки.

Я вже не смів попадати в розпуку, бо розбудив у свому серці сильну віру, що у хвилях наших нещастя, коли, здавалося б, що за нас всі забувають, пам'ятає за кожного наша найліпша Мати, Яка прийняла нас, дітей Еви, за своїх саме тоді, коли мечі болю прошивали її непорочне Серце...

На другий день дитині покращало і, завдяки небесній Заступниці, вона стала зовсім здоровою.

II.

ОСТАННІ місяці найбільше кривавої в історії війни... Довгі, переповнені втікачами, поїзди, посуваються на захід. Кожний поспішає віддалитися якнайдалі від тої грози, яку днями й ночами переживалося в бомбованих містах, що в той час стали вже прифронтною смугою.

Подорожні сидять покулени у переповненому товаровому вагоні і стараються скинути зі своїх повік останки нічної дрімоти, а з голови — журбу. Всі потішаються тим, що за ніч лишили за собою досить кілометрів дороги; все ж ближче до безпечних місць, де, як всім видавалося, смерть вже не буде так часто, як досі, заглядати у вічі.

Раптом, на одній станції Тиролю, проголошують летунську тривогу перед літаками низького лету, що обстрілювали поїзди з бортової зброї. Наш поїзд вже далі не пускають. Подорожні сидять у вагонах з поблідлими лицами і чекають, що буде... За кілька хвилин із-за гори показуються, зовсім низенько, сім літаків і летять прямо в сторону залізничного двірця. На цей вид повстає нагло страшний пе-

реполох. Люди вилітали з вагонів крізь двері і вікна, шукають протилетунського сховища, якого на тій станції не було; з жахом смерти в очах бігають, товпляться, не знають, що зі собою зробити.

Це вже певна смерть, або важке каліцтво...

Протилетунські гармати, що були приділені для охорони поїзду, пригтовляються до стрільня, а літаки далі кружляють. Хвилини стають роками.

Між розгубленою від розпуки юрбою різних чужинців є жменька наших галичан, які вже від малечку мали впоене переконання, що та добра Мати з нашого Гошева, Зарваниці і інших часто навідуваних ними місць, то «Вона в скорбях помагає і від всіх бід заступає»... І вони, що під першим впливом страху також повилітали з вагону і бігали то туди, то сюди, шукаючи рятунку, тепер, наче з наказу, приклякають біля вагону, збуджують коротенький, але щирий, жаль за свої гріхи цілого життя та поблідлими тремтячими устами відмовляють до Матері Божої щирю молитву: «Під Твою милість прибігаємо...». Здаючи собі справу, що це, може, вже востаннє в житті повторюють ці слова молитви.

Літаки роблять останній круг понад залізничним тором і зникають за горою; як ми пізніше довідалися, на найближчій станції вони напали на подібний до нашого транспорт нещасних жертв війни і засіяли смерть та знищення.

Дехто сказав би, може, що це був звичайний випадок. — Ні! Це небесна Заступниця вислухала щирих благань Своїх почитателів і врятувала ті беззахисні людські істоти, над якими смерть простягла же свою кошаву руку.

Тож дозволь, наша Матінко, Царице Травня, що, згадавши про ці два випадки рятунку, зложу Тобі на цьому місці прилюдну щирю подяку за безчисленні вияви Твоеї помочі і любови для мене і для всіх тих знедолених скитальників, які в грізних хвилинах життя їх зазнавали від Тебе, а ще й досі, може, не спромоглися на акт щирої вдячності для Тебе, своєї найліпшої Матері і Опікунки.

о. Іван Яцків.

„Ось серце, що так людей полюбило“...

КУЛЬТ Христового Серця в своїй суті такий давній, як давне є християнство, бо любов до Ісуса Христа, це — суттєве у християнстві. Тут розглянемо, звідки взяло початок почитання Ісусового Серця у такому виді, як його нині практикує св. католицька Церква. До його розвою ужив Господь Бог незнану монахиню, тепер святу, Марію Маргариту Алякок, що жила у Франції в р.р. 1647-1691. Була вона монахинєю Сестер Візиток в монастирі Пале ле Моніаль. Почитала дуже гаряче Пресвяту Евхаристію. Господь Ісус являвся їй кілька разів і три з тих об'явлень є основою всесвітнього культу Христового Серця. В них Ісус Христос виявив Свої бажання, як почитати Його Серце. Хоча ці об'явлення є приватними, проте Христова Церква їх перевірила та схвалила, тому сміло можемо на них спиратися. Перше об'явлення відбулося 27 грудня 1673 р. Марія Маргарита молилася, як звичайно, перед Найсв. Тайнами. Нараз бачить перед собою живого Ісуса, що показав їй Своє Серце. Воно було ясне, горіло як сонце, і з Нього добувалося сильне полум'я, довкруги Нього був терновий вінок, була глибока рана, а зверху хрест. Ісус вказав рукою на Своє Серце та промовив: «Мое серце горить такою любов'ю до людей, що вже довше не може стримати в собі жару тої любови. Через тебе хочу познайомити всіх людей зі скарбами, які в ньому криються. Його ласки єдині в силі захоронити людей від загибелі».

Друге об'явлення було року 1674. Ісус Христос, як і за першим разом, відкрив перед Маргаритою Своє Серце та уболював над невдякою людей: «Якби бодай видавали Мені любов за любов. На жаль, знаходжу в них лише байдужність, а на мою любов відповідають погордою»...

На запити, як треба цю любов виявляти, сказав їй якнайчастіше приступати до св. Причастя, кожної першої п'ятниці прийняти Його до свого серця, вночі з четверга на п'ятницю проводити одну годину на молитві перед Найсв. Тайнами на спомин терпінь Ісуса в Оливному Саду.

Третє і головне об'явлення сталося дня 16 червня 1675 р. Було це в неділю, після Празника Пресв. Евхаристії. Христос знову вказав на Своє Серце і відізвався до Марії Маргари-

ти: «Ось Серце, що так дуже полюбило людей. А за це дізнаю від них лише невдяки, погорди, байдужності, а навіть і святотатських зневаг. А вже найбільше Мене болить, що навіть особи Мені посвячені так само зі мною чинять».

«Тому об'являю через Тебе, щоб на особливе почитання Мого Серця призначили першу п'ятницю після віддання Празника Пресв. Евхаристії. Хай через св. Причастя та преблагальними молитвами в сей день направлять ті кривди, яких я дізнаю під час негідного муть Його і це почитання ширитимуть».

«А я прирікаю Тобі, що Мое Серце зішле обильні струмені ласк на тих, що почитатимуть Його і це почитання ширитимуть».

***

У минулому столітті установлено у Св. Католицькій Церкві Свято Христового Серця і посвячено Йому в опіку цілу Церкву.

Почитателям Свого Серця дав Ісус через Марію Маргариту таких 12 обітниць :

1. Дам кожному всі ласки і потрібну поміч в його званні.
2. Буду їх потішати в усіх терпіннях та смутках.
3. Буду їм певним прибіжищем за життя, а передовсім у годині смерті.
4. Зішлю обильне благословення на всі їхні наміри і задуми.
5. Грішники знайдуть в моему серці джерело і безмірне море милосердя.
6. Остигли душі стануть ревними; ревні дуже скоро дійдуть до високої досконалости і святости.
7. Для тих, що шукатимуть ласк у Моему Серці, буду безмежно щедрий.
8. Благословлятиму дома, де буде виставлений і почитансь образ Мого Серця.
9. Їхнім родинам дам спокій і згоду.
10. Священикам дам дар зм'якшувати серця найбільш закам'янілих грішників.
11. Імена тих, що ширитимуть набоженство до Мого Серця, будуть навіки записані в Моему Серці.
12. Не вмре без св. Тайн той, хто, впродовж дев'яти перших п'ятниць, безперервно приступатиме до св. Сповіді і прийматиме св. Причастя, що буде Мені винагородою за всі кривди.

Наше релігійно-культурне життя на провінції

СВІТЛА Й ТІНІ ДУШПАСТИРСЬКОЇ ПРАЦІ В ЛІОНСЬКІЙ ОКРУЗІ.

Весна!

В парохіяльному парку зацвіли каштани, в городі пахне боз, а в моїй кімнаті, на столі, конвалія розгортає свою красу й пишається, що вона запашніша від бозу.

В'язанка конвалії мене тягне... сідаю коло неї... й снуються спомини... Десять літ тому... Цвіли бози, пахла конвалія ... на Україні! І одної запавної днини — для мене було влаштоване торжество — моя «приміція» — перша Св. Служба Божа! О! Як тоді було гарно!

Парох прийшов до моєї хати з процесією, діти сипали квіти... І я правив перший раз урочисто — св. Літургію!

Парох — знаменитий проповідник — о. Іздрік виголосив проповідь про велич священничого покликання. Тоді він і сказав мені: «Будь завжди такий, як сьогодні!»

***

Ці слова постійно дзвенять в моїй душі. Чи я лишився таким, яким був у цей незабутній день? Я хотів таким лишитися й думаю, що в загальному й лишився! Бо лишився віруючим, з доброю волею для всіх людей — душпастирем!

Того запавного, весняного, а для мене незабутнього, святочного дня — виголошено ще й інші промови. На обіді, мій вуйко о. Федорук, взірцевий священник сказав: «Дорогий Юльку! У своїй душпастирській праці пастиреш овець — людські душі! Пам'ятай одначе, що ці довірені тобі душі, не всі будуть вівцями, бо трапиться, що й вовк прибереться в овечу шкуру! Будеш як священник переходити радощі й смутки. Радітимеш, якщо людські серця вдарятимуть згідно з тактом твого серця, якщо твоє стадо за голосом свого пастиря прямуватиме — доброю дорогою, дорогою служби Богові й вірності своєму українському народові — до вічного щастя!»

Сумуватимеш, якщо загубиться хтонебудь із твого стада. Правда — це болюче, але пам'ятай: якщо загубиться тобі вівця — тобто добра, віруюча душа, то вона скоро поверне сама, або ти її лагідним голосом прикличеш...»

Потонувши в споминах, роздумую над вуйковими словами, словами досвідченого душ-

пастиря! Які ж вони глибокі й як часто вони справджуються в душпастирській праці! Щасливий той пастир-священик, що не трапляє на вовків в овечих шкурах!

Хтось, читаючи ці рядки, може, хоче поспитати: «Цікаво, яких то овець має цей душпастир?»

На це питання маю одну відповідь: «Думаю, що вівці з мого стада — це переважно добрі, віруючі душі, які ніколи не забувають про свої обов'язки перед Богом, пам'ятають, що наша Церква хоче тільки добра для українського народу, бажаючи вимолити йому Волю у дочасному житті, а у вічному — нескінченне щастя!...»

Задзвонив якраз дзвінок на вечерю. Він вирвав мене зо споминів і роздумувань.

Далі пишу самі конкретні речі.

Душпастирська округа Ліону займає 10 департаментів, а саме: Рон, Ізер, Ен, Савуа, От Савуа, Люар, Сон і Люар, Ду, Жюра, От Сон.

Душпастирем для цієї округи іменовано мене в жовтні 1946 р. Одержав я номінацію й 3.000 фр. підмоги й вибрався в дорогу. Іхав я з тяжким серцем, бо зачув від сестри, яка знала Ліон, що українці не горнутья до церкви, не мають звичаю помагати священникові, але радше звикли від нього брати. У мене ж, думаю, поза доброю волею — нічого давати! Здався я проте на волю Божу й на обітницю Христа: «Не турбуйтеся — птиці небесні не жнуть, не сіють, а збирають», та що «лілеї водні не прядуть — а які гарні!»

Приїхав я сірим, холодним ранком і попрямував до єдиного, до якого мав сяке-такє поручення — до п. Бриковича. Хоч особисто я його не знав, але родина його була мені добре відома. П. Брикович не завів моїх надій, ввічливо кілька день ділився зо мною кавалерським ліжком і куском хліба.

Добре! Приїхав я легко, люди досить ввічливо прийняли, але ж слід найважливіше полагати. Треба о. Братка, що, з розпорядження Риму, обслуговував і українців у Ліоні, поспитати: чи не буде противний, що я приїхав душпастирювати українців, а відтак ще й на авдієнції представитися Його Еміненції Кардиналові Жерлье та просити Його про затвердження. Усе це, завдяки ввічливості о.

Братка, — добре для мене пройшло. (Тепер справа мого призначення на Ліон вже формально вирішена св. Конгрегацією, «Про Еклезія Орієнталі», яка призначила мене душпастирем для українців, а о. Братка душпастирем для росіян, сербів, та інших слов'ян).

Громадянство зустріло мене тепло. На балю, влаштованому Т-вом «Просвіта», голова українських товариств, (Просвіта, Об'єднання Українських Робітників у Франції й Допомогового Комітету) п. Лагошин виголосив гарну промову, між іншим кажучи: «Ми мріяли про такого священика, такого одержали і від вас буде залежати, чи його вдержите!» та вручив мені 1.500 фр. підмоги. Це були перші світла в Ліоні!

Показалися одначе й тіні, а саме — шепоти збаламучених людей, що настрєнені проти окремого священика, переносять своє неприхильне ставлення на всіх священиків, а то й на цілу Церкву.

Помалу почав я пізнавати людей, заснував в Ліоні душпастирський осередок, а в околиці декілька душпастирських пунктів. Тепер маю їх 7, а саме: Ліон, Сен П'єр ля Палюд (Рон), Сен Пріст (Ізер), Гренобль (Ізер), Ле Крезо (Сон і Люар), Монсо ле Мін, Сошо (Ду). На днях засную ще такий пункт в Сен Сенфорієн д'Озон (Ізер). По черзі подам характеристику поодиноких цих пунктів.

1. Ліон — це велике, третє, по Парижі й Марселю, щодо величини, місто у Франції, а як фабричний осередок, осідок також і багатьох українців. Тіні українського життя в Ліоні — це насамперед партійництво, посунене аж до нетолеранції між поодинокими напрямками, а далі «самозакоханість» в особистому «Я» й пльоткарство. Ці тіні треба якнайшкороше усунути, бо вони дуже шкодять загальній українській праці. Це й не дуже тяжко зробити, але треба на правду щирої самокритики поодиноких чільних одиниць і доброї волі! Треба колись «тим чільним» зійтися на одверту розмову, висловити те, що кому лежить на серці — і у висновку сказати — було зле, але мусить бути добре!

Бо то — надармо розбивати сили! Замість згідно працювати для українського народу, помагати потребуєчим, пригадувати своїм і унагляднювати чужим українську культуру — то робиться якраз противне! Я вірю, що вкінці українське громадянство зрозуміє, що не інтригами й пльотками, але жертвенністю,

не висуванням власного «Я», але толеранцією і звичливістю — повинні всі українці відзначатися. Цього вимагає загальна українська справа, наше майбутнє!

Є й світла в нашій праці в Ліоні. Таке ясне помітне світло це щедрість. Щедрість — для студентів, бідних, хворих, стариків, щедрість і для церкви. Про цю останню щедрість напишу дещо більше. Хай світло щедрости з Ліону променює на цілу Францію.

У нашій пресі вже був поміщений один список жертводавців на церкву, тепер подаю дальший:

1) На руки скарбника Церковної ради зложили: п.п. Мисюки 1.000 фр. (передіє 500 фр.), пп. Корвацький і Андруевич Михайло по 500 фр., п. Вовк Степан і п.п. Шершини (Сен П'єр ля Палюд) по 200 фр.

2) З нагоди збірки на фелон, на руки п. Ненадовської зложили: п. Ненадовська 2.000 фр.; п. др. Мусіянович 300 фр.; п. Ярмола 250 фр.; по 200 фр.: пп. Ратайський і Боднарський; по 100 фр.: пп. Тичинський, Журавленко, Пилипчук Ю., Андруевич М., Андруевич К., Карчмарик, Бартошевський, Думенко, Семечин, Марушак, Гладій, Мацібурка, Гуцалюк, Мазурець, Скасків, Лагошин, Береза, Стоборад, Гіпський, Корвацький, Кіт, Бальме; 120 фр.: п. Денека; по 50 фр.: пп. Швець, Слєжук, Козачук, Лярончук, Соліляк, Гринь, Андруевич Н.

3) На весіллі п. Когутів зі Сен Сенфорієн де Озон, зібрано 550 фр. По 100 фр. пожертвували: пп. Когут Д. і Когут А., Гуцалюк; 50 фр. п. Сюркало, решту зложили інші гості.

4) На весіллі п. Башняків зібрано 650 фр. Жертводавцями були: п.п. Башняки, Масна, Страдомські, Бурі, Кіт Іван, п. Устаяновські з Вієн, (100 фр.) п. Шершуни з Сен П'єр ля Палюд (100 фр.).

5) На христинах у п. Тичинських зібрано 1.000 фр. Жертвували: п. Тичинські 500 фр., п. Пилипчук Юхим — 200 фр., пп. Орлик і Гіпський по 100 фр., пп. Ненадовська і Бурій по 50 фр.

6) На прийяття їх Екселенції Івана Бучка зложили на підписні листи — усі свідомі українці і так п. Гандзій зібрав 1.300 фр., п. Матис 1.400 фр., п. Кіт Іван — 700 фр., а також церковні мужі довір'я надіслали: п. Галайда, з Сен Пріст — 550 фр., п. Грицишин, з Сен П'єр ля Палюд — 400 фр., позатим наші пані жертвували багато харчами, окремо напекли смачні «гата».

Впарі зі щедрістю на церкву йде й жертвенність для священника, на удержання. І так на недільну тапу складає кожний, що може, позатим багато вірних помагає харчами, а то й готівкою. Так пожертвували: пп. Масна 1.500 фр., Страдомські 1.000 фр., інж. Держко 700 фр., Сюркало, Якубів, Гейновські, по 200 фр., Гуцалок і Вітрик з С.-П'єр ля Палюд по 100 фр.

Друге світло в Ліоні, це побожність. Не хотів би я тут когонебудь відзначати, бо побожність — це натуральний об'яв віруючої людини, але все ж таки мушу про деякого згадати, щоб іншим унаглядити правильний шлях. У першу чергу на відзначення заслуговують п. Бурі. П. Бура це дяк нашої церкви. Певно що їй, дочці дяка з Корсова, колись і на гадку не приходило, що батьківська наука пригодиться у звеличуванні нашого Богослуження — аж у далекому Ліоні!

П. Бурий хоча тяжко працює, але на кожному Богослуженні присутній і usługовує при Службі Божій. П. Бурий разом з п. Гринчуком і кількома молодими відновив гарно нашу церкву. Далі відзначаю тут за ревність і відвідування Служби Божої — пань Подільник, Денека, Голубінку, Масну, Страдомську, Денисюкову, Березу, Кульчицьку, Петрикову та панів: Лотоцького Андруневича Миколу, Башняка, Кота Йвана, Гандзія, Гуцалюка, Матиса, Лихача, Андрушака, Кульчицького, Мазурця, Згадую тут тільки про тих, кого бачу майже на кожній цілій Службі Божій, а проситиму Бога, щоб також і інші, хоч щодругу неділю, змогли скорше прибраться і в церкві Богу помолитись!

2. Сен П'єр ля Палюд — це невеликий гірничий осередок. Українських родин — всього кілька, більшість з них — з Рогатинщини. Всі вони — добрі, гостинні, віруючі.

3. Сен Пріст, це підліонське селище, хоча належить до департаменту Ізер. Більшість українців із Сен Пріст, віруюча, гостинна, безпретенціональна. Добре вив'язуються зо своїх обов'язків церковний муж довір'я п. Галайда та старша сестриця п. Ленчицька. Мушу тут відзначити за гостинність п. Бойчуків.

4. Гренобль — головне місто департаменту Ізер. Колись це був величеський осередок українців, але тепер лишилося тільки декілька родин. Усі вони ввічливі, гостинні.

Окремо мушу зазначити, що тішуся з того, що тепер вибрано на церковного старосту п. Кузельського, бо його енергія й організаційні здібності дають надіятися, що Гренобль стане

одним з найкращих душпастирських осередків у моїй окрузі. Вважаю за потрібне подякувати за ввічливість і гостинність п. Гузарам, Такайлам і Грушкам; зокрема п. Гузарові дякую за авто, що його він дав до моєї потреби під час гостини в Греноблю.

5. Ле Крезо — фабричний осередок, відомий фабриками зброї Шнайдера. До війни також велике скупчення українців, а сьогодні, як і в Греноблю, осідок тільки кількох родин. Загально, про українців з Крезо я маю якнайкраще вражіння. Правда є між ними й такі, що ще не були на Богослуженні, але зате такі родини, як пл. Ірзів, Боднарєнків, Озембловських, Голубівських, Башраків, Боєчків, і п. Павлів, своїм позитивним ставленням до Церкви, дають підставу мати про Крезівських українців — саме добру гадку. Згадуючи про Крезо — мушу зупинитися в Шальоні над Соною, бо є там родина п. Плужникових, що заслуговують на окреме признание. Щирість, гостинність, добре співжиття родичів, прекрасно виховані два дорослі сини та побожність цілої родини — то маркантні її ціхи. Слід мені тут підкреслити, що п. Плужникові вже два рази таксівою їздили на Богослуження до Крезо.

6. Монсо ле Мін — це гірнича оселя, заповідається на сильний душпастирський пункт. Про цей пункт — можу тільки якнайкраще висловитися, бо на Богослуженні буває багато українців, навіть і тих, що були досі від церкви, з ідеологічних причин, — подалі. З великою приємністю згадую тут про «острів» українства серед чужинецького моря — Совман-Пую. Цей острів створив п. Шевчук Павло: сам із дружиною осів на великій фермі, а згодом спровадив із рідної Голубиці — двох своїх братів, жінчину сестру та велику родину Стельмашуків. У Совман-Пую тому й збереглася повнота прекрасної й висококультурної традиції — нашого галицького села. Цьогорічні Великодні Свята провів я на правду серед рідної атмосфери. Повернувши з церкви — засіли ми до «Свяченого», яке було уряджене в п. Шевчуків Гр. — з нагоди христин їхнього сина.

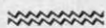
Потім усі присутні, а було нас близько 30-ти осіб, співали на подвір'ї «Гагілок». Завели ми «Кривого Танцю», зав'язали «Огірочки», прискочив «Зайчик», залунала «Гагілочка мила», бо «Вже весна воскресла» й «Там на горі, на горі, гуляв козак доволі». Здавалося мені, що я під церквою в Голубиці, та що,

ось-ось, увечері, по Гагілках, перейду Пеняки й поверну до Підкаміння, де чекатиме на мене старенька кохана мама... І шойно коли я лишився сам у кімнаті, усвідомив собі, що я не в Голубиці, що мати далеко-далеко, можливо, що вже її немає між живими... Все ж таки, я дуже вдячний милим сусідам із Голубиці, що дали мені змогу, хоч на короткий час, забути про чужину і відтворили рідну околицю, зо всіма її прекрасними звичаями. Хай Гагілки в Совман-Пую будуть захоотою й приміром для інших наших осередків на чужині: як треба зберігати нашу рідну традицію, таку гарну, що іншої немає в світі!

7. Сошо. — Під швайцарською границею, у великому промисловому осередкові Сошо-Монбельяр, є, й доволі чисельна, українська колонія. Півроку тому основано в Сошо українську робітничу синдикальну організацію, філію ОУРФ. Не зважаючи на різні перешкоди, праця йде дуже гарно. Заслуга в цьому — молодого й енергійного голову, пана Геніка Степана. Своєю працею п. Генік доводить, що національна свідомість українців із села Кривого (Бережанщина) була насправду висока й така тривка, що навіть на еміграції променює добрим прикладом. В околиці Сошо зібралось чимало українців із славної Бережанщини, як, наприклад, п.п. Генік Іван, Лісові, Адамові, Гайдукевичі. Поза тими родинами, належить ще згадати про п. Дорошів, Кравченків, п.п. Дмитренка й Лисого та багатьох інших, за їхню національну свідомість і релігійність.

Загально, душпастирська праця в Ліонській окрузі — складна й тяжка, як і в цілій Франції. Має вона світла й тіні. Все ж таки світла перемагають, бо побожність, жертвенність і прив'язання до рідних традицій беруть гору над незрозумінням ролі й післанництва Церкви.

Треба, може, всім віруючим гаряче молитися, щоб праця наших душпастирів видала «стократний урожай» для Божої Слави й добра нашого Українського Народу, щоб слова св. Євангелії, це «гірчичне зерно», сходили й приймалися навіть на кам'янистому ґрунті байдужности й серед терня «життєвих турбот».

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ

в Ліонській душпастирській окрузі

1. 6., о год. 10: Служба Божа в Ліоні.
1. 6., о год. 11: Служба Божа в Монсо ле Мін.
8. 6., о год. 10: Служба Божа в Ліоні.

Перед Службою Божою буде урочисте посвячення фелона, а по Богослуженні — торжественне посвячення нашої душпастирської округи Пречистій Діві Марії, Цариці України, та віддання під її могутню опіку всіх українців Ліонської округи.

Тому, у дні 8. 6. ц. р. не повинно забракнути в церкві ні одного свідомого українця, бо це релігійне й загально-українське свято.

Прошу прибути о год. 10, дня 8 червня, до церкви при авеню Сакс всіх українців з Ліону, Сен П'ер ля Палю, Сен Прісту, Сен Сенфрїон д'Озон, Вільфраншу та околиць.

Цього самого дня, о год 15, відбудеться «Свято Матері». В концерті, що відбудеться з нагоди цього свята, візьме участь наш славний оперний співак, п. д-р Тисяк.

Прошу також усіх українців прибути на це свято «Українських Матерей» та послухати «українського соловейка», п. д-ра Тисяка.

о. Юліан Габрусевич.

Український душпастир Ліонської округи.

ПОДЯКА

Ам'єн, 18. 5. 47.

Очим складаємо прилюдну подяку Централі Української Греко-Католицької Церкви в Парижі за присланий для Другої душпастирської округи дар:

жіночих суконок .	35
плащів	4
спідничок	2
жіночих блюзок . .	12
штанів	3
светрів	2
дитячих речей . . .	4
обув'я	8
торбинок	1

В день Марійського З'їзду в Ам'єні, дня 15 травня ц. р., ми усі ці речі перебрали з рук Всеч. о. Б. Куриласа ЧНІ і розділили поміж потребуючих. Правдивість повищого стверджуємо нашими підписами:

Члени Церковної Управи на Сом:

Базюк Осип, Фрікур;
Балій Степан, Брей;
Пук Онопрій, Руа;
Мацейко Антін, Ам'єн;
Хир Іван, Ам'єн.

Український хор Реймс-Еперне

ОРГАНІЗОВАНЕ життя української громади в душпастирській окрузі Реймс набирає чимраз кращого оформлення. Першим і найкращим доказом того було організоване на честь Їх Ексцеленції Кир Івана Бучка величне окружне свято, що не лише в очах українців тої ж душпастирської округи мало характер зорганізованого громадського виступу, але і в очах чужинців виглядало воно, як культурний і дбайливо своїм провідом підготований виступ.

Дальшим етапом культурного розвою душ-

го завдання вив'язався хор бездоганно, а дбайливо, з повним музичним чуттям, виконана популярна пісенька «Через поле широкее» викликала справді велике захоплення серед слухачів чужинців. Загалом здисциплінована, в однакових строях, група українського хору «Реймс-Еперне» зарепрезентувалась перед чужинцями якнайкраще, а для рідної справи, вияву української культури і передусім української пісні, принесла чималий успіх. Правдою є, що така праця в наших умовах є дуже утяжлива, коли брати під увагу те, що співаки

пастирської округи Реймс — це створення, під провідом свого душпастиря, о. Гаврилюка Івана, мішаного хору, що носить свою назву «Реймс-Еперне», бо в склад його входить 15 членів з Еперне і 19 з Реймсу, разом 34 співаки. Його репертуар покищо небагатий, переважно релігійного змісту, з яким виступав хор на самостійному привітальному концерті на честь Їх Ексцеленції Кир Івана в дні 23 лютого ц. р.

На запрошення організаторів величного французького представлення «Муки і смерть Ісуса Христа» в дні 23. 3. ц. р., в прегарній залі «Фойе-Ремуа», мав нагоду наш хор виступити другий раз прилюдно, але цим разом лише перед французькими слухачами. Зі сво-

з'їжджаючись на проби, вкладають багато і труду, і гроша, і дорогого часу, а диригент мусить розчувати той самий репертуар у двох різних, на 30 км. віддалених, осередках.

Але все ж таки, коли ходить про ціль та успіхи тої праці, коли ходить про ширення доброї української слави, її культури, її надбань на далекій чужині, така праця стократно оплатиться. Тому і члени хору, розуміючи своє високе завдання, не спочили на лаврах, але з повною посвятою та витривалістю продовжують свою зачатку роботу, готуючись тепер до нового самостійного виступу на реймській сцені.

Учасник.

Українські школи на провінції під церковним зарядом

Питання шкільництва є незвичайної ваги... Тому й Церква впродовж століть і під сучасну пору, де тільки може і де обставини дозволяють, займається шкільництвом, закладаючи школи, щоб цим способом впливати на виховання дитини. Як Христос пригортав невинні діти до Себе, так і Церква старається всіма способами розгорнути над дітьми свою опіку, щоб цим допомогти родичам у вихованні в релігійному та національному дусі їх нащадків.

Кожний собі пригадує, що в часі німецької окупації, наша Церква поновно заснувала українську школу в Парижі, якою займався о. Леськович. Зразу ж по звільненні Франції, коли прибули нові священники, о. Мітрат доручив їм закладати в їх округах українські школи та помагати тим організаціям, що поважно ставляться до цього важливого питання. Навчання в школах безплатне, і тільки тим, хто навчає, звертають кошти подорожі.

Коли приходиться зробити підсумок праці українських шкіл під церковним зарядом, де, переважно, навчають щочетвергів і неділь, ук-

раїнські священники, то досяги хоч і скромні, але задовільні.

Всіх шкіл під церковним зарядом є дев'ять, в них навчається 141 дитина. Як на многотисячну еміграцію, це число є насправду дуже скромне, але треба мати на увазі, що розпорошення нашої еміграції — найбільший ворог шкільництва. Крім цього, є ще й інші перепони. Багато батьків не розуміє ваги школи. Часто нема відповідних приміщень для навчання. Брак також відповідного шкільного приладдя й підручників відбивається від'ємно на навчанні.

У кожному разі, початки шкільництва у Франції є вже добрі, і Парохіяльні ради дали доказ зрозуміння справи. В наступному році, певно, осяги будуть кращі і більше українських дітей користатиме з навчання рідного слова, рідної релігії та історії. Ми можемо тільки зложити наші найкращі побажання цим новим піонерам українського шкільництва у Франції.

о. Іван Леськович.

НОВІ КНИЖКИ

«Марко Проклятий». Олекси Стороженка. 163 сторінки. Видання Франко-Українського Видавництва «Громада». Париж. 1947.

Ця стара, добре знана нам і цікаво написана, історична поема Олекси Стороженка, появилася в цьому році тут, на чужині, так би мовити, в новій шаті. Цією шатою є дуже вдатна й, наскільки нам відомо, перша критична редакція цього твору, у світлі якої ця книжка Стороженка набирає зовсім іншого характеру.

З тих безсторонніх наукових приміток, опертих на історичних джерелах, читач бачить ясно, що деякі, описані автором драстичні події, або згадані в дуже лихій славі особи, були вислідом того, що автор черпав безкритично історичні відомості з нашого минулого, із закрашеної буйною фантазією невідомого автора «Історії Русів». Талановитий український письменник, щирий і ревний царелюб, перебуваю-

чи на царській службі, він брав діяльну участь при здушуванні польського повстання, відзначаючись взагалі шовіністичним наставленням проти цілого польського національного життя. Через це перепалося від нього досить і католицькому духовенству, яке автор, на основі переборщених описів згаданої «Історії Русів», уважав знярядям в руках польських магнатів. Важливі примітки цього видання вияснюють, що Стороженко так писав про «попів, ксьондзів» і про деякі латинські монаші чини, яких навіть на Україні не було, бо він був під великим впливом «Історії Русів», з якої й брав насліпо деякі мотиви для діяння головних осіб свого твору.

Варто було б кожному, а в першу чергу тим, хто вже колись читав «Марка Проклятого», перечитати його ще з цими важливими, критично-науковими примітками, які пофоблено в цьому найновішому виданні.

І. Т.

Міро Скаля

(До концерту 30 березня 1947 р. в залі Географічного Товариства: 184, бульв. С.-Жермен)

«Знов якийсь італійський тенор завітав до Франції, щоб зажити собі світової слави на французькій столичній сцені», — така думка була виникла в нас, коли ми вперше прочитали на афіші, що в Парижі має виступити в концерті оперний співак Міро Скаля.

І згодом — така приємна несподіванка: цей оперний співак виявився справжнім артистом-співачком, але не італійським, а нашим рідним, українським; його ім'я — Міро Скаля, що, справді, звучить як італійське, — це приbrane театральне ім'я, псевдонім, а він називається по-нашому: Мирослав Старицький, і походить з Галицького Поділля, зі Скали над Збручем.

Вже після його першого концерту було ясно, що він і в Парижі, і далеко поза ним, заживе великої слави й здобуде собі одне з перших місць поміж оперовими артистами.

У Мирослава Старицького є все, потрібне для видатного оперового співака: надзвичайні голосові дані, тонка музикальність, ґрунтовні музичні й співацькі студії, молода, вродлива зовнішність. Ідеальна чистота тону й чудові верхи є головними прикметами його голосу.

В останньому концерті програма виступів Міро Скалі складалася майже виключно з українських авторів: М. Лисенко, О. Нижанківський, Д. Січинський, А. Гнагишин, Ст. Людкевич, Я. Лопатинський, К. Стеценко. Хвилинами здавалося, що сидиш у якійсь невеличкій театральній залі в Галичині і слухаєш давні, такі відомі, але разом з тим чарівні, голоси нашої невмирущої пісні, виконані першорядним артистом.

На концерті заспівав наш Старицький також по-французьки й по-італійськи, хоч і бездоганно в музикальному розумінні, проте слід сказати, що вимова французька в нього ще досить кульгає. По-італійськи чудово була виконана відома арія з «Тоски».

З українських творів треба відзначити: довгу й важку з технічного боку арію Андрія з «Тараса Бульби» М. Лисенка, що її майстерно виконав наш молодий артист; Ст. Людкевича: «Черемоше, брате мій»; Я. Лопатинського: «Надії» (на вимогу слухачів повторено); одначе, найкращими квітами в цій китиці були: Нижанківського: «Засумуй, трембіто» і народня пісня (в оригінальній обробці Б. Лятошинського): «Ой у полі тихий вітер віє». Перша

з цих пісень нагадує стилізований фолклор, друга, чисто народня, — і обидві виконані були з такою тонкістю й щирістю, що захоплювали все почуття.

Надзвичайно обдарований музикально й володіючи гарним ліричним тенором, Міро

Скаля, молода людина, без сумніву, ще більше розвине свою співацьку майстерність.

Його ліричний, ніжний тенор відзначається також потужністю. Можна б тільки вказати на деякі вади, що їх, певне, наш співак зможе перемогти: це деяка беззвучність у низькому регістрі і, часами, в співі подавання голосу таке сильне, що вимова слів буває не зовсім ясна.

Самою появою на сцені артист викликає до себе симпатії присутніх, а його спів цілком зачаровує слухачів.

Не буде перебільшенням сказати, що Міро Скаля сьогодні є одним з найкращих оперових тенорів і невідомий він ще в світі лише тому, що тільки недавно розпочав свою співацьку кар'єру.

Щоб недовірливий читач, якому не пошастило слухати нашого співака, не подумав, що наші слова признання є наслідком звичайного місцевого патріотизму — «Як не похвалити свого ж земляка?!» — вважаємо не зайвим подати тут кілька уривків з оцінки, що її висловили про нашого співака французькі музичні критики:

«Артист має голос — один з найкращих, які

мені досі доводилось чути: добре поставлений, упевнений, широкий, що дозволяє йому без напруження брати верхи». («Гід дю Консер», 17. I. 47).

«Цей тенор, видно, зазнав такого великого впливу італійської школи, що можна було б повірити, що він народився в країні «бельканто». Його голосові можливості ліричного тенора виявляють, однак, справжню широчину. Те, що його програма складалася переважно з оперових уривків, свідчить про його справжні сценічні здібності, які, проте, йому не перешкоджають лишатися в межах найтоншого правдивого смаку». («Опера», 22. I. 1947).

«Ось, нарешті, правдивий тенор, Міро Скаля. Його палкий, широкий голос, чудовий стиль, в якому він співав клясиків і уривки з опер, зазначені в програмі його концерту, свідчать, що він блискучий виконавець «бельканто». («Епок», 25. I. 1947).

**

«Нема нічого злого, щоб на добре не вийшло», каже народне прислів'я. Саме це прислів'я сходить на думку після концертів Міро Скалі, що їх ми мали насолоду прослухати останніми часами в Парижі. І справді! До останньої війни у Франції досить різноманітно була представлена українська еміграція. Мали ми чималу кількість хліборобів, робітників, кравців, шевців, міністрів, було пару професорів, і, навіть, не пошкодував для нас Господь

одного щедрого мільйонщика. Але, на жаль, мистецькими силами, за винятком кількох визначних малярів, ми досі не могли похвалитися. Та от світова завірюха приганяє до Франції драматичних артистів: Чайку, Малиновського, Дніпрового... Пізніше прилинув наш відомий соловейко Василь Тисяк, за ним прийшов славний п'яніст Караліс, і, нарешті, прибув Міро Скаля.

З їх приїздом наше театральне життя не тільки пожавішало, але й набагато піднеслося своїм мистецьким рівнем.

Тепер від українського громадянства багато залежить, щоб гідно підтримати наших працівників мистецтва. Отже, ходімо громадно не тільки на балі до ранку, де можна добре випити, закусити й потанцювати, але відвідуймо й вистави та концерти наших справжніх артистів, де можна дістати велике мистецьке задоволення, відпочити душею і перейнятися гордістю за своїх мистців, що нічим не поступаються перед найкращими чужинецькими мистецькими силами. Пам'ятаймо, що від нас залежить, чи вони будуть працювати для нас, чи, в боротьбі за існування, примушені будуть віддати свій талант чужим... Тоді, звичайно, серед нас знайдеться багато «патріотів», що осудять їх за цей «тяжкий національний гріх», бож у нас навіть вміщення театрального оголошення в чужомовній пресі вважається «національною зрадою».

Земляк.

Ш у к а ю т ь

Балицького Михайла, зі Золочева, — брат, Балицький Володимир.

Василишин Катерину, зі с. Коропець, пов. Бучач, яка у 1937 р. виїхала до Франції, — брат, Салаяник Михайло.

Винарчик Розалію, зі села Воля Коблянська, пов. Старий Самбір; яка до 1944 р. перебувала в Парижі, — Винарчик Антін.

Лісовецьку Анастасію, зі с. Прусинів, пов. Сокаль, — Лісовецький Михайло.

Носалія Михайла, із с. Чепелів, пов. Броди, — Максимів Кондрат.

Семкова Петра, Старух Анну, Пінджана Юстину, зі с. Бук, пов. Сянік, — Куций Юрій.

Суляревич Марію, зам. Ляхощка, зі с. Гульницька, пов. Камінка Струмівська, — Вороновський Петро.

Свою сестру, **Марію**, замужем **Томашівську**, з Радехова, яка останньо перебувала в Парижі, — брат, Сицилюк Ілля.

Троян Анну, зі с. Вербляни, пов. Камінка Струмівська, — Троян Франко.

Шевчук Марко, зі с. Ліщинці, пов. Бучач, яка по світовій війні виїхала до Франції, — Кокіль Василь.

Якимова Михайла, с. Дарії, Політина Миколу та

Леона, с. Івана, **Ковальчук Леонію** та **Марію**, зі с. Ленерівці, пов. Камінка Струм., — Романюк Осип.

Олена Тарнавська (заміжня Собчишин) — **Миколу** і **Івана Гуменюків**, зі с. Куликів, Радехівського п. Вівчаровський Дмитро — своїх рідних: **Анастасію Стадник**, заміжно Мончук, і **Катерину Стадник**, заміжно **Корчовську**; які ще в 1938 р. прийняли французьке громадянство.

Бакай Микола — **Івана Холошнюка**, з Делятина.

Баран Анна — сестру **Анну Баран**, з Цвинова.

Бегека Іван — **Марію Ключник**, з Вишатиц.

Бишевська Татяна — **Миколу Ковалевського**.

Біленький Панас — **Ірину Біленьку**, з донькою **Людмилою**.

Бірчак Михайло — **Мартину Сапу**, з Одаї, і **Івана Турковського**, з Перерослів.

Блашків Олександр — **Данькова**, зі Заднишівки.

Буца Михайло — тітку **Анастасію Целюх**, з Нидиб.

Богославський Михайло — **Семена Зайка**, з Пустоша Цвітного, **Антон Цвіркуна**, з Копані Жеребецької, і **Михайла Богославського**, з хутора Ковалихи.

Ваз Олена — брата Андрія Трояна, і Григорія Писанського.

Великобрат Хведір — брата Йосипа Керуника, й Андрія Частія, з дружиною Уляною.

Верний Володимир — рідних і знайомих з Мазорівки, пов. Чортків.

Вигінний Петро — брата Мирослава, з Майдану. Височанський Михайло — тітку Югасю Ільницьку, з Маткова.

Вільчинський Євстахій — Марію Гюбурданш, що проживала в Марселі (Франція).

Вітв Іван — Михайла Пронева, з Жупанова.

Вовчина Марія — сестру Катерину Єврер, родом Тисовську, з Розгірча.

Возняк Степанія, родом Полівка, — Вікту Голопич і Ганусю Ярему, з Торганович, пов. Самбір.

Войновський Петро, інж. — тітку Наталію Войновську, зам. Андріенко, з Буковини.

Гадраман Василь — односельчан з Ваньович, Самбірського пов., а саме: Пилипа Вихованка, Івана Шкварка, Івана Гадрамана, Гриця Цілу, Миколу Загволіньського та інших.

Гайдук Михайло — Володимира Федоришина, з Куропатник.

Галай Степан — Дмитра Атамана, з Медведовець.

Галанзовська Анна — сестру Віру, заміжною Доншув, з м. Радивилів.

Гасяк Іван — Олесю Крету, з Печенії.

Гес Володимир — сестру Марію Гес, і Анну Пігула, з Комарович.

Гишка Франко — Михайла Ревуса, з Липиці Горішньої.

Гнатинин Михайло — Варвару Футало, Василя Берліна, Степана Мандяка, Марію Біляк, Івана Дуду.

Гнатушка Василь — Степана Куцаника.

Гнида Богдан — Богдана Морощука та інших знайомих з Рогатина.

Грамьк Іван — Марію Пришляк, з Бережанського повіту.

Грибінський Олекса — Петра Васильовича Литваківського.

Гринів Анна — сестру Настю Пасічну, зі Слобідки.

Гричана Левченко Матрона — батька Андрія Павловича Гричаного, з Гадяча, на Полтавщині.

Гришик Іван — брата Осипа, з Яструбкова.

Грицишин Антін — тітку Параскевію Мойсей, з Кривога.

Гулкевич Ярослав — брата Володимира, і сестру Катерину, заміжною Лем, з Дубецька.

Гулька Пантелеймон — брата Костя, з Колоколна.

Гавадзин Василь — дядька Миколу Щербина, з Кривотул.

Геба Степан — Степана Галату, з Черча.

Гогус Ангеліна — Івана Заяця, з Владичина.

Грех Микола — Теодора Греха.

Запорізький Михайло — Миколу Савку, Михайла Барана і Василя Ільчишина, з Болотні.

Данилів Томко — Олесю Данилова і Софію Кісловську, з Колтова.

Дзвоник Анастасія — доньку Степанію, зі Зимної Води, коло Львова.

Дитюк Іван — Анну й Катерину Шаркевич, з Батькова.

Дідич Тимко — брата Івана, з Никошович.

Евин Марія — Максима Евина, зі с. Середне Велике.

Давиденко Вячеслав — братів: Сергія, Олексу й Григорія Буткевича. (Аргентинську пресу просимо передрукувати цей розшук).

Зубач Степан — тітку Марію Калавай, доньку Андрія.

Іванкевич Іван — брата, Івана, з Бариша.

Іванович Аркадій — дядька, Дмитра Тимченка.

Іванюк Осія — інж. Володимира Пінкевича.

Калитин Іван — брата Степана, з Лопушні.

Канцер Володимир — Петра Вацкова.

Капечук Микола—Миколу Капечука, з Хом'яківки.

Кармазин Гарасим і Олекса — Трифона Венедиктовича Козаченка.

Кармалюк Дам'ян — маму, Зиновію Кармалюк, з Волиці.

Кий (Курнацький) Василь — Івана Вальковського, зі Жеребок шлях.

Кирилюк Артемій — Зайчика, з Великих Загаєцьких.

Кобилецька Марія — Михайла й Анну Разлик (родом Козар), з Трускавця.

Козловський Олекса — братів: Миколу Максимова й Семена Портянку.

Корницький Олекса — Володимира Олександровича Сокола і його дружину Віру Матвіївну, родом Отземко-Адамову.

Космирак Іван — Ілька Кізева, з Пнів'я.

Костюк Теодор — Дмитра Барана, з Марковець.

Кот Іван — брата Осипа, з Конюшків.

Криленко Андрій — Ангеліну Кабібетта.

Куйдич Іван — Михайла Лепкого, з Груди.

Кулик Марія — Стася Кулика, з Більча.

Лавринців Микола — Григорія Поповича, зі Стільська.

Лазорак Марія — братів: Осипа, Михайла, Миколу і Хведора Лазораків.

Лапшинський Лев — брата Михайла, його жінку Дарку і Якіма Романишина, з Литвинова.

Левицький Йосафат — брата Василя, з Вигоди Барилової.

Логазяк Григорій — Марію Логазяк.

Лунів Іван — дядька Миколу, з Нагуевич.

Льбянський Лука — Тому Гарана, зі Шельпак.

Магзір Григорій — брата Степана.

Мазуренок Теодор — Володимира й Луця Мазуренок, з Черниховець.

Мазурок Осип — Ілька Стадника й Осипа (Юзефа) Топилка, з Конюшкова.

Максимешин Скрипник Домка — маму, Марію Максимешин, з Угорців.

Максимович Юлія, заміжною Логуш — брата Михайла Дідуха, з Довгомостиськ.

Маланчук Степан — односельчан, з Ляшок Долішних: Миколу, Степана й Розалію Спас, Анну Дашак і Івана Макогона.

Маркович Семен — Емілію Оршак, з Чорнорік.

Мартин Сильвестер — рідних і знайомих, з Микунінець, пов. Снятин.

Мартинишин Методій — сестру Ганю, з Крутів, Золочівського пов.

У справах розшуків рідні й знайомих просимо звертатися не до Греко-Католицької Місії, а на адресу:

Service Social Ukrainien en France — 186, Bd Saint Germain, Paris (6).

Решта розшуків буде вміщена в наступному числі.

Редакція.

*Цей примірник надруковано
для Високопреосвященного Кир ІВАНА БУЧКА*

У день нашого Владика

День урочистого свята на честь великого Пророка і Христового Предтечі, 7 липня, став для нас особливо дорогим і радісним, бо в цьому дні маємо нагоду висловити нашому Дорогому Владикі, Їх Ексцеленції Апостольському Візитаторові Кир Іванові, під цю пору найвищому Пастиреві нашої Української Греко-Католицької Церкви на скитальщині, нашому доброду Батькові і Опікунові, свої найщиріші синівські почування і поздоровлення.

Уважаємо це особливим виявом любові і опіки Божого Провидіння до нас, що саме в часі цієї руїни вложило в руки Їх Ексцеленції піклування про дальшу долю нашої страдницької Церкви і знедоленого народу в чужих державах Західної Європи. Ця свідомість, що маємо в Апостольській Столиці, коло Вселенського Архiereя, віддавна улюбленого всіма Владикау і Заступника, додає відваги глядіти сміливо в наше майбутнє.

Вже навіть цей короткий час праці Їх Ексцеленції, як Апостольського Візитатора для українців-католиків у Західній Європі, став такий благословенний, що запишеться незабутніми спогадами у серцях наших робітників, скитальників і їх душпастирів-священиків.

Повна трудів і посвяти Апостольська Візитація та перебування Їх Високопреосвященства

поміж нашими вірними, Їх палкі слова заохоти й напіння, Їх ввічливість і співчування для своєї пастви, видали вже рясні плоди і зв'язали серця української спільноти з Особою Владика нерозривними вузлами любові і вдячності.

Тож у цьому радісному дні Їх Ексцеленції Апостольського Візитатора, коли то тисячі сердець, наших полонених вояків і скитальників, всіх наших голодних і бездомних, що мусли піти шляхом ізгоїв, всіх тих, що по таборах дрижали перед насильною репатріацією, — наповнені найщирішими почуваннями подяки до свого щедрого Опікуна і Оборонця, і ми також своїми побажаннями докладаємо до цього всескитального акту пошани і вдячності.

Запевняючи Їх Ексцеленцію про нашу відданість і синівську любов, бажаємо Їм обильних ласк, Божого благословення і кріпких сил, щоб у теперішніх важких повоєнних обставинах могли успішно попровадити паству до часної і вічної щастливості.

Благаємо Всевишнього, щоб за молитвами Свого великого Угодника св. Івана Христителя дозволив Їх Високопреосвященству пройти переможно цей тернистий шлях вимушеної мандрівки по чужій чуженщині і щасливо повернутися до нашої Рідної Землі.

Редакція «Вісника»

Апостольським шляхом

(З ЖИТТЯ ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННОГО ЄПІСКОПА КИР ІВАНА БУЧКА)

Багато українців, не тільки з Франції, ба й з інших країн, зверталось до нас перед святом *св. Івана Христителя з проханням, щоб ми подали їм біографію Їх Ексцеленції Апостольського Візитатора Кир Івана Бучка, потрібну до рефератів на честь Владики-ім'яниника. Щоб дати змогу ширшим колам українського громадянства запізнатися ближче з Особою Їх Ексцеленції Кир Івана, подаємо тут загально найважливіші дані з плідного і жертвенного життя нашого Архипастира. — Редакція.

ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННИЙ наш Владика Кир Іван Бучко, тепер — Апостольський Візитатор для українців-католиків у Західній Європі, народився 1 жовтня 1891 року в Германові, недалеко Львова.

Вже змалечку він звернув на себе увагу своїми непересічними здібностями, незвичайною пильністю і замилюванням до праці. Закінчивши середню освіту в українській гімназії у Львові, виїжджає на богословські студії до Риму, щоб там, у Вічному Місті, в самій колиці християнства, зачерпнути знання до апостольської праці і скріпитися тою життєдайною, таємною силою, яка випромінюється з крові святих мучеників. У Римі одержує 21 лютого 1915 року св. Тайну Священства. Використовує кожну хвилину, щоб поглибити всесторонньо своє знання. Після закінчення студій і одержання ступеня доктора богословських наук, повертає молодий, повний енергії, Д-р Іван до рідної землі, щоб посвятити свої сили і своє знання для Божої слави і добра українського народу.

Починає свою працю від молоді, як майбутніх громадян і провідників народу. Він бажає, вже від зарання Їх життя, прищепити їм високі ідеї і виховати на здорових засадах Христової науки. Їого бажання увінчалися значним успіхом з хвилиною відкриття, в 1919 році, дієцезіяльної гімназії, так званої, Малої Семінарії, де наш теперішній Владика стає першим Ректором. Велике значення цієї суто української школи, що мала, насамперед, підготовляти українську дітвору на кандидатів духовного стану, проявилось в тому часі, коли в ній знайшли притулок учні розв'язаних польською владою середніх українських шкіл у Галичині.

Вкоротці після того, о. Д-р Бучко стає професором Української Греко-Католицької Академії у Львові, де своїми викладами захоплює

слухачів, стараючись в приступний спосіб передати молоді знання філософських і догматичних наук.

Коли, в 1923 році, відвідав Галичину Апостольський Візитатор Дженокі, о. Ректор Бучко радо згодився супроводжувати Високого Гостя по галицьких душпастирствах, щоб при цій нагоді мати змогу краще пізнати життя і потреби знищеного війною рідного українського народу. Використовує ці обставини по зможі якнайкраще, щоб з'ясувати Апостольському Делегатові слушні змагання нашого знедоленого народу, що стільки терпінь мусить зазнавати через захланність і лукавство сусідів.

Своєю жертвенною працею, великим патріотизмом і ввічливістю, з'єднав собі серця галицьких українців, і тому не диво, що всі так радісно привітали вістку, що Апостольський Престілі іменував, 17 вересня 1929 року, о. Д-ра Івана Бучка Львівським Єпископом-помічником. Всі однозгідно були переконані, що кращого вибору не могло бути, бо тільки така загальнолюблена, шанована і непересічних духових вартостей людина, як Преосвященний Кир Іван, буде здатна допомогти Великому Митрополитові Андрееві провадити Українську Церкву і нарід тими тернистими шляхами до наміченої мети. І незабаром виявилось, що український нарід справді не завівся у своїх сподіваннях. Настав, кривавими буквами записаний в історії, ганебної пам'яті, 1930 рік. Рік жорстокої пацифікації українського населення, переведеної польською владою, в державі, що прагнула, щоб її вважали найбільш католицькою в Європі...

Чутливий на терпіння своєї пастви, заряджує Преосвященний Владика Іван канонічну візитацію Львівської Архиепархії і відвідує найбільш діткнені звірським насильством місцевості. Несе вірним слова потіхи і розради, що були цілющим ліком для зболілої душі на-

Високопреосвященний Кир Іван після своєї першої архиерейської Служби Божої.

ших фізично скатованих і морально пригнічених селян.

Протестує перед Богом і цілим культурним світом проти актів насильства, а в серця гноблених вливає надію на краще, вказуючи їм за взір терплячого Спасителя, Якого також бичували за правду. І тому, що Владика, в ім'я справедливості, станув сміливо в обороні покривджених, не лише як Єпископ Христової Церкви, але й як щирий український патріот, що готовий разом з народом нести важкий хрест терпінь, то через це доводилося Їх Ексцеленції боротися часто з важкими перепонами, які ставили ворожі чинники.

Цією відважністю і рішучістю, з якими виступив Пастир боронити своє шарпане вовками стадо, з'єднав собі Преосвященний Кир Іван ще більшу любов українського народу. Вірні нашої Церкви виявляли свої сердечні почування при кожній появі Владики в часі візитації, вітаючи з великим ентузіазмом свого Оборонця, а молодь, прибрана в українську національну ношу і козацькі жупани, гарцювала на конях біля поїзду свого Пастиря.

Преосвященний завжди вірив в живучу силу українського народу, вчив переборювати труднощі і сміливо прямувати до мети. Живим прикладом до цього служив таки своєю працею, чи то при будівництві українського шпиталю ім. Митрополита Андрея Шептицького, в яку вложив багато енергії і праці, як Голова Комітету будови, чи то в часі незабутнього здвигу української молоді на честь Христа Царя. Бо цей пропам'ятний травневий день 1933 року, коли Галицька Столиця гостила в своїх мурах непроглядні маси найкращих і ідейних дітей українського народу, що зібралися з найдалших закутин Галичини, — став назавжди нерозривно зв'язаний з Особою Їх Ексцеленції Кир Івана.

Хто ж з приявних там в силі забути ту величну хвилю, коли на площі Сокола-Батька, в часі польової Служби Божої, на зазив Владика, як головного організатора такого свята, десятки тисяч рук піднеслися вгору, а з уст залунали могутнім акордом слова присяги на вірність Христу-Цареві? Враження було таке велике і до глибини душі зворушуюче, що ще й тепер, на згадку про ту подію, ударяють живіше серця колишніх учасників. Ці милі переживання історичного здвигу, що наповняли нас гордістю і свідомістю своєї сили, коли то вулицями княжого Львова пливла вишикува-

ними рядами розспівана стотисячна маса, щоб під Святоюрським Собором зложити свій поклін сивоголовому Князеві Української Церкви Кир Андрееві, — цю незабутню хвилю з життя українського Львова наш нарід у великій мірі завдячує Їх Ексцеленції Високопреосвященному Кир Іванові.

Обнявши провід Католицької Акції, старається Владика, за допомогою цього ідеологічно-християнського руху, прищепити вірним те засадниче переконання, що віра без діл є мертвою, і що правдивим християнином є лише така людина, яка своє щоденне життя старається, навіть і в обличчі смерті, унормувати засадами Христової науки. Владика, слідкуючи за ходом міжнародніх подій, передбачував, що може дійти до зудару двох противних собі ідеологій; тому старався, щоб наша Греко-Католицька Церква мала якнайбільше сильних вірою і незламних завзяттям борців, як серед старшого покоління, так і серед молодшого, яке згуртував у Католицькій Асоціації Української Молоді.

І те, що тепер, помимо терору і важких переслідувань у Західній Україні, багато більша частина наших братів лишилася ще вірною своїй батьківській релігії, Вселенському Архирееві і своїм освяченим кров'ю національним змаганням, то це, безперечно, треба завдячувати саме силі тої урочистої присяги на вірність Христові і ревній пастирській праці нашого Архипастиря Кир Івана та веденій Владикою Католицької Акції.

Іменований перед самим вибухом другої світової війни Апостольським Візитатором для вірних українців греко-католицького обряду в Південній Америці, покидає розпочату плідну працю в самому розпалі, і то не сподіваючись, що аж на такий довгий час. Виконавши доручення св. Отця в Америці, Владика повернув до Європи, але, через воєнні дії, не міг вже дістатися до Галичини, і вірні даремно очікували, з кожночасною зміною окупантів, повороту свого улюбленого Пастиря. Кир Іван лишається в Апостольській Столиці, щоб з Вічного Міста помагати своїми впливами і заходами, матеріально і морально, нашим полоненим і скитальникам, утирати гіркі сльози горя, скріплювати надію на краще і ділити з ними долю й недолю вигнання. Тож не диво, що наші добровільні й поневольні емігранти, висловлюючись з найвищим признанням і любов'ю про Їх Ексцеленцію, уживають корот-

кого, а такого змістовного, вислову: «наш Єпископ-Скитальник».

Великою радістю запалилися серця українських скитальників минулого року на вістку, що Вселенський Архієрей іменував Високопреосвященного Кир Івана Апостольським Візитатором наших вірних у Західній Європі. Це дало всім бадьорости і надії, що, під проводом Дорогого Архипастиря, вдасться перемогти переважні скитальницькі злидні і захистити перед остаточним знищенням нашу Українську Католицьку Церкву. Їх Ексцеленція Апостольський Візитатор, з властивою йому апостольською ревністю для справи Христа і з гарячим патріотизмом українця-громадянина, обіщав вже минулої зими підлеглі собі терени Західньої Європи. При цьому не зважає Владика ані на холод, ані на важкі матеріальні відно-

сини в повоєнній Європі, за що й довелося Їх Ексцеленції кінчати свою апостольську подорож у важкій недузї. Цілий час апостольської візитації Високопреосвященного Владика був одним безперервним актом зворушливих сердечних почувань між Батьком і Його духовними дітьми, які по довгій розлуці знову віднайшлися.

Ті щирі привітання Їх Ексцеленції вірними, без різниці обрядової приналежності і політичних переконань, про які була згадка в попередніх числах нашого журналу, свідчать виразно, чим є для українців на скитальщині Особа Їх Ексцеленції Високопреосвященного Апостольського Візитатора Кир Івана, і які надії, злучені разом з синівським довір'ям, покладають вірні на свого Архипастиря.

З поклоном у „Малої Святої“

СКРОМНИЙ монаший одяг, усміхнене лице, в руках розп'яття, вкрите рожами; ось і «Мала Свята». Хто ж вона така? Це знана всім св. Тереза від Дитяти Ісуса. Отже, нема нічого дивного, що й наш Достойний Владика, відвідуючи наші громади у Франції, прибув також і до столиці «Малої Святої», містечка Лізьє.

Лізьє. Мале, кільканадцятитисячне містечко в Нормандії. Лежить недалеко моря і тому знало багато лиха під час боїв у червні 1944 року. Одначе, чудом майже, ненарушені базиліка та інші місця дорогої Святої.

Місцем, де спочивають моці Святої, це — каплиця Сестер Кармеліток; Їхньою настоятелькою — одна зі сестер Святої. Дивні шляхи Провидіння. Наймолодша з усіх, вступає молоденькою, п'ятнадцятирічною дівчинкою до суворого монашого чину, і в цьому році ми відзначаємо 50-ліття Її смерті. За цей короткий час Її проголошено не тільки святою, а й опікункою Католицьких Місій Росії, Франції і т. інш. Цю дивну загадку зрозуміємо, коли ввійдемо до каплиці, де Її моці. Тиша, зосередження духа, молитовний настрій мимоволі огортає нашу душу. «Коли не станете як діти, не ввійдете до Царства Небесного»... Слова Христа, якими жила Свята Тереза. В Її житті — нічого надзвичайного. Виконання щоденних обов'язків, цих звичайних, буденних. А при тому, гаряча любов до Бога і ближнього. Це відчуваємо й ми, коли клякає-

мо до Її стіп. Мала бічна каплиця з мощами. Незвичайне вражіння. Спочиває усміхнена. Усміхнена! «Мій Боже, я люблю Тебе!»... Це були Її останні слова.

Оглядаємо стіни каплиці. Сотки різних порядків, медалі військові, відзнаки, прапори. Нашого немає ще. Але, певно, буде. В листопаді минулого року дано обіт, що й наш прапор там буде. А, певно, Мала Свята допоможе, щоб зложити при Її гробі прапор Вільної України!

Оглядаємо пам'ятки по Святій. Особливо вражає Її ясне волосся, що надавало такої краси Її дитячому личку. Всюди відчувається Її живий дух.

Над головним престолом гарна різьба. Пречиста Діва з Малим Ісусом, який подає рожі, а Свята Тереза кидає їх на землю. Гарний символ тих ласк, що їх світ отримує через руки Марії та заступництво Святої Терези. І мимоволі рветься прохання до Святої, щоб і нашу скривавлену Батьківщину засипала Своїми ясними рожами.

Родинний дім Святої, збережений у первісному вигляді. Ідальня, капличка, статуя Матері Божої, що усміхалася до Святої, і уздорила Її, спальня, кімнатка Святої.

На подвір'ї різьба: як Свята просить батька дозволити Їй, 15-літній, вступити до монастиря. Геройський батько, що згодився, а сам лишився самотній, але вдоволений з цієї жертви для Бога.

Базиліка збудована на честь Святої. Величезна будівля мистецько виконана. Чудова крипта — підземна частина святині, з прекрасними престоломи. Для Малої Святої світ не жалів нічого. Горішню частину закінчують. Гарний вид на містечко, що лежить у долині.

Ще один раз входимо до каплиці Святої. Прощання з нею. Якийсь жаль відчувається, що треба вже кидати це премиле місце.

Востаннє біля стіп Малої Святої. Молитва

«Із золотої книги відвідувачів»

«10 лютого Їх Ексцеленція Преосвященний Бучко, Апостольський Візитатор для українців-католиків, розсіяних у Західній Європі, припав навколішки до стіп св. Терези та благав Її, щоб Вона змилосердилась над його нещасною країною, що пригнічена більшовицьким ярмом і переслідуваннями. Яке тривожне бла-

за всіх і прохання, щоб Вона своїми рожами стелила нашому Народові і Церкві шлях до Волі. А тоді, може, більшим гуртом відвідаємо це Святе Місце.

Від'їзд. Останній погляд на Лізьє і останнє прохання до Святої: щоб Своїм прикладом приєднала всіх людей до Бога, навчила їх гарячої любови та щоб і з нашого народу вибрала собі десятки, сотки й тисячі душ, що, задивлені в Її світляну постать, прямували б з дитинною любов'ю до Ісуса та Марії.

«Les Annales de Sainte Thérèse de Lisieux», Ч. 3-4., за березень-квітень 1947.

Св. Володимир — Апостол України

«Нарід, що сидів у темряві, побачив велике світло». (Мт. 4, 15).

ПЕРЕД своїм вознесенням на небо, явився ще Христос своїм учням у Галилеї та промовив до них: «Дана мені всяка влада на небі й на землі. Тож ідіть і навчайте всі народи, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх додержувати всього, що я заповідав вам. І Я з вами повсякденно аж до кінця віку». І вірні Христовим заповітам та прийнявши Св. Духа на Зелені Свята, розійшлися Христові учні в світ та ширили Христове царство всюди, де тільки жили люди, по всіх селах і містах; по всіх святинях, шляхах і перехрестях. І розросталося Христове царство, як зерно гірчиці, у велике, розлоге дерево, та захоплювало своєю наукою щораз то ширші кола нових визнавців. Всі народи всіх країв, різних націй і рас та різних станів, ставали під прапор Христа.

Та не легко піддавався поганський світ. О, ні! Вогнем і мечем боронить своєї влади. Лютий Нерон вішає св. Петра на хресті; св. Павлові стинає голову мечем; інші апостоли теж гинуть страшною мученичою смертю. Але

на їх місце виступають нові визнавці Христа, які по-геройськи ширять далі Христове царство. Починаються страшні, криваві, жорстокі переслідування християн. Ріками потекла кров святих мучеників за Божу справу. Але кров мучеників родила нових визнавців і борців за Христа. Родилися нові Апостоли, що приводили до Христа цілі племена, а то й держави.

І ось, у день 28 липня, Христова Церква святкує пам'ять святого рівноапостольного Володимира, що привів до Христа цілу Україну та став могутнім володарем всіх українських земель. Одначе, Володимир володів не тільки твердою рукою і мечем, але також високим розумом. Він забажав для свого народу не тільки самостійного життя й земного багатства, але також духового багатства, знання, культури й правдивої віри. Бо хоч нарід був сильний, але поганський. Це була дорога посудина, але без змісту. І віджив у Володимира дух його бабки, княгині Ольги. Відтепер став живо пригадувати собі всі Її слова, оповідання й християнські науки, які вона йому ще

хлопцем розказувала. І зерно Божої науки, що його засіяла княгиня Ольга в серце внука, стало тепер кільчитися і виростати. Маленька іскорка християнського духа, що досі тліла в його серці, спалахнула тепер відразу великим полум'ям любови й бажання прийняти Христа. Лицар землі забажав стати лицарем Христа.

І по-лицарськи почав св. Володимир здійснювати свої спасенні задуми. Бо боротьба з поганством, з його пересудом, забобою і упередженням, була тяжча від боротьби з найбільшою ордою диких степовиків. Переламати людського духа, це не легка справа. Але св. Володимир береться до цього діла відважно, рішуче, послідовно й по-лицарськи. Він найперше сам приймає хрещення і стає лицарем Христа, а згодом заводить християнство в цілій своїй державі (988 року).

Св. Володимир глибоко розумів завдання правдивого християнства. Він, як князь, був головою і провідником цілого українського народу. Це були його державні діти. Тому й апостолом став для цього народу. Вже саме те, що св. Володимир прийняв Христову віру у грецькому юбряді, свідчить про його великий і глибокий апостольський дух. Він мусів добре це передумати, що саме грецький обряд, а ніякий інший, є найбільш відповідний для українського народу.

За ці великі заслуги нарід назвав Володимира «Великим», а Церква Христова, за його апостольську працю, назвала його «Рівноапостольним» і причислила до ряду святих. Від того часу, від акту урядового хрещення Ук-

раїни 988 року, ми, українці, починаємо, властиво, нашу історію, історію української держави й українського народу. Через св. Володимира український нарід й українська держава дістали основи життя на тисячоліття. Від того часу Боже Провидіння злучило по всяк час долю українського народу й української держави з долею християнства на українських землях. Сьогодні, після тисячолітньої майже історії нашого народу, ми бачимо цю правду наглядно. Або ідея св. Володимира буде на українських землях жити й розвиватися, а з нею буде жити й розвиватися українська держава й нарід, або на Україні запанує безбожництво й поневолення.

Боже зерно життя, засіяне св. Володимиром в українську душу, видає рясні плоди та ставить український нарід ще за життя цього Великого Князя на висоті найбільш культурних народів тодішнього світу.

Хресна дорога українського народу зачалася іззарання і триває по нинішній день. Серед хаосу та людської злоби, нехай між нашим народом цвіте ідея св. Володимира, нехай цвіте й розвивається між українським народом Божа й історична правда. В ідеї св. Володимира, в тій Божій і історичній правді, ми були сильні, в тім лежить також наша майбутність. Нехай в цей день високо понад нами майорить прапор св. Володимира: один Бог, одна Христова Церква, один великий суверенний український Нарід і одна українська суверенна Держава.

о. Володимир Жолкевич

Заклик до читачів

Озвіться, хто має річники і окремі числа «Вісника Української Греко-Католицької Церкви у Франції». Потрібні: за р.р. 1944-1945 числа 1-7, 9; за 1946 р.: ч.ч. 12, 13 (загальна нумерація).

Ці числа потрібні Українському Музеєві в Празі для доповнення музейної збірки, яка є

одною з найбільших колекцій українських періодичних видань. Допоможіть їй докомплектувати. Якщо маєте хоч одно з зазначених чисел, пошліть його на адресу Музею:

Chodská 22, Czechoslovakia,
Ukrajinské museum, Praha XII, .

Сенсації!!!

ВІДОМІ нам з історії римські видовища, де брали участь люди й звірі, а згодом — перегони на колісницях і тріумфальні походи, належали до найбільших сенсацій стародавніх римлян. На вершці своєї могутності римляни, просто кажучи, жили цими сенсаціями. Це й було ознакою духового розкладу, що остаточно допровадив Рим до занепаду.

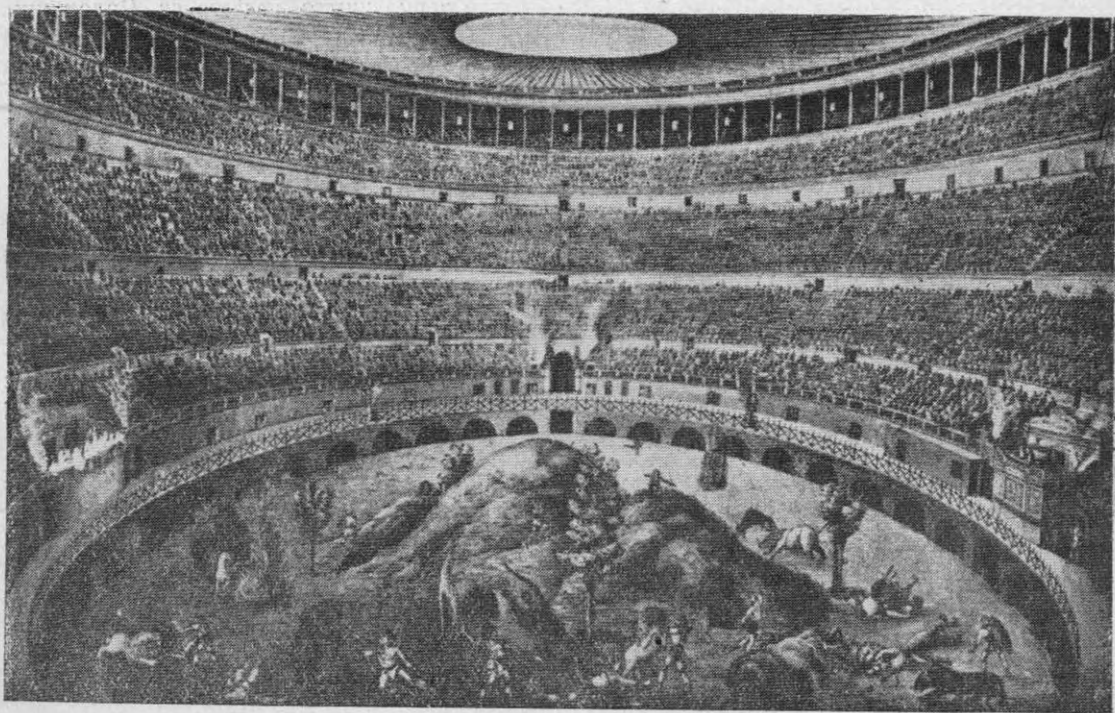
**

Звироднілим римлянам вже не вистачало оглядати диких звірів у їх природній красі. Під

нули леви. Кесар Геліогабаль велів навіть запрягати до свого воза індійських тигрів, щоб бути подібним до Бакха.

**

Щоб задовольнити «чернь», цісарі мусіли давати юрбі не тільки «панем» — хліб, ба й улажувати «цірцензес» — видовища, яких вимагав «демос» — нарід. На арену амфітеатру зганяли різних диких звірів. Перед очима глядачів починалася страшна боротьба слонів, левів, тигрів, жираф, леопардів, носорогів, вед-

У Колізеї. — Битва з дикими звірями.

час тріумфальних походів вони розмальовували звірів дивовижними способами та оздоблювали їх усякими бляшками зі срібла й золота. Чорних ягнят розмальовували розпущеною білою крейдою, а білих — темно-червоними фарбами. Дуже часто золотили роги диким туррам. Як виглядали тріумфальні походи, можемо собі уявити. Коли згадаємо, наприклад, як кесар Галієн велів гнати перед своєю квадригою сотні приручених звірів. По Фарсальській битві Марко Антоній їхав у тріумфальному поході вулицями Риму квадригою, яку тяг-

медів, турів і... зайців. Звуки верескливих оркестр змішувалися з ревом звірів, а запах води, що освіжувала з численних водограїв повітря, — із запахом крові звірят. Одурманена вражіннями юрба ревом та вереском приймала кожну перемогу лева над жирафою, слона над левом, ведмедя над туром, або носорога над... зайцем. Кров, шматки звірячого стерва, цілі гори неживих звірів не викликали в серці звироднілого римлянина ніякого співчуття; він зовсім не задумувався над тим, що діється... Першу «битву звірів» уладив на арені «Най-

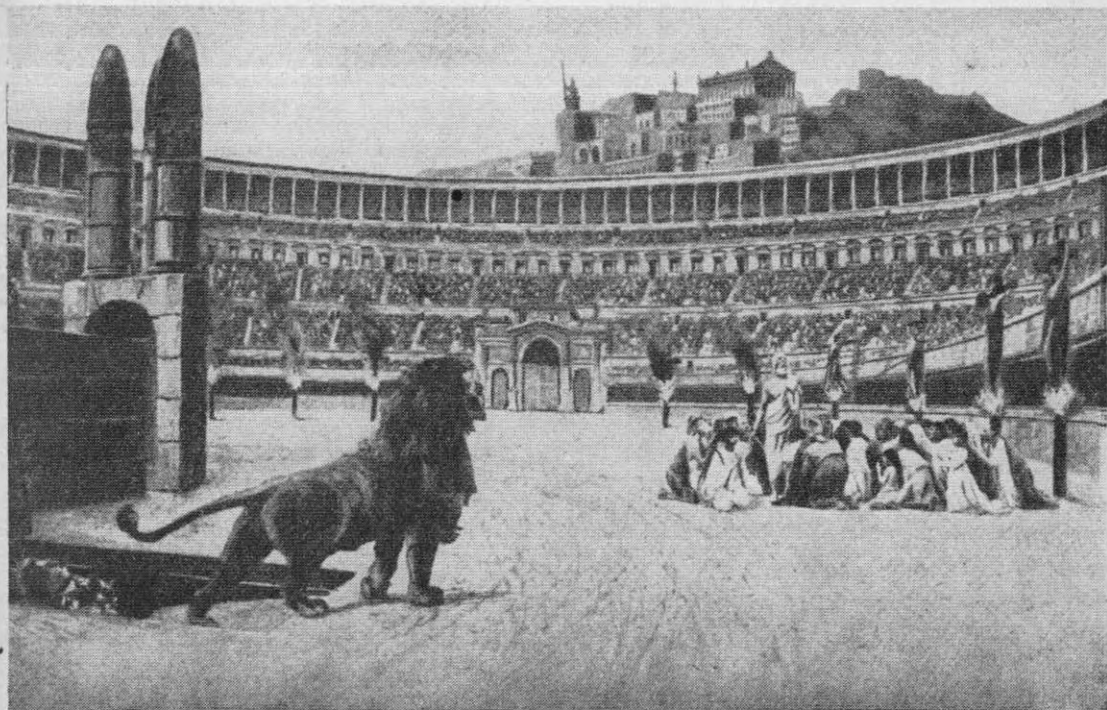

більшого Цирку» нащадок роду Фульвіїв, Марко Фульвій Нобіліор, у 186 році перед Христом.

**

Крім «битв звірів», також улажували на арені цирку полювання. Коли юрба дещо при звичаїлася до крові людей, яких часто роздирали дикі звірюки на арені, в програму римських видовищ почали вставляти «битву лю-

мети арену сім разів, отже, разом понад вісім кілометрів. Переможець діставав велику грошеву нагороду й пальмову галузку. Учасники перегонів, що, звичайно, належали до одної «партії», ділилися на блакитних і зелених. Вже кілька днів перед перегонами гудів увесь Рим про них. Суперечки, бійки, великі заклади (не раз усім майном!), пророцтва, а то й чари, передували дню перегонів. Тисячні маси прихо-

На арені «Найбільшого Цирку». — Остання молитва.

дини зі звірями». У цих битвах брали участь не тільки засуджені на смерть невольники, але й вишколені люди. Вони творили своєрідний союз-товариство, на зразок глядіторів. Про цисаря Комода оповідають, що він сам сходить на арену. Одного разу він забив власноручно на «полюванні» в цирку п'ять гіпопотамів, іншим разом два слони, жирафу та кілька носорогів. Юрба з радости шаліла... В амфітеатрі цирку знявся був такий вереск і крик, що заглушив музику й рев звірів...

**

До римських сенсацій слід зачислити також кінні перегони на колісницях, що також відбувалися на арені цирку. Арена «Найбільшого Цирку» була 640 метрів завдовжки і 130 метрів завширшки. На перегонових колісницях, запряжених парою коней, або четвернею (трійка була рідкість), треба було об'їхати до

дили до цирку вже вночі, щоб зайняти собі добрі місця. В останні роки свого існування «Циркус Максимус» мав 385.000 місць. У самий день перегонів відбувалося звичайно 24 змаги. Перемагала, зрозуміло, одна «партія». Держава, ціла Римська Імперія, могла тоді бути в мирі або у війні; великі орди «варварів» могли стояти на кордонах Батьківщини, але для всіх громадян і невольників, для сенаторів і лицарів, для чоловіків і жінок, старих і молодих, — було найважливішим лише одне питання: «Хто переможе, зелені чи блакитні?»

**

Сьогодні ми з острахом стверджуємо, що, разом з занепадом морально-релігійних основ сучасного світу, історичні «цирки» і «сенсації» — хоч і в інших формах — повторюються.

Дарій Рай

БІЛА ПАНІ

КОЛИ він перший раз зайшов до кімнати, за ним прокрався страх. Звуки раптово обірваної пісні розбіглися в тишу кутків. Навіть світло малої лампадки перед образом Божої Матері запалося в глиб олії.

Рожеві щічки Оксани припали блідиною. Славко стягнув брови над горбочком свого носа, намагався ще юнацько-пухнатим устам надати мужеську твердість. Тільки п'ятилітній Романісьо, зваблений лискучими нарамниками нежданого гостя, сміливо підійшов до нього.

— А ми правимо маівку! — сказав одверто, по-дитячому.

Гість свобідно притягнув собі порожній стілець, розсівся на ньому. Він обвів поглядом кімнату, розглянув образ Богородиці. Потім закурив і хитнув головою Романісьові, начеб годився з ним.

— Да, харашо, пацан!

Тоді бабка Марта перемогла страх. Вона суворо поглянула на кремезну постать влізливця, застукотіла ціпком, що був підпорою її хорованих ніг.

— Так, ви забрали мені сина, дітям батька, бо він служив Богові... Замкнули церкву, вигнали з неї молитви. Тому то ми ховаємося по своїх домах, як давні християни співаємо хвалу Господеві...

Обурення перервало бабці мову, трясло цілим старечим тілом. Бабка Марта дрижачими руками розкрила знову книжечку, відвернулася на своїм стільці до образу...

— Радуйся, всіх упованіе... — бабка Марта продовжувала перерване майське Богослуження. Внуки знову обступили її, підхопили спів.

Забутий гість, майор Вадим Павлович, сидів мовчки, дещо нагнувшись тілом уперед. Він не завважив, що його цигарка погасла. На обсмаленому, злегка дзюбатовому, обличчі з'явилась тінь, очі заховалися в глибині ямок. на образ Божої Матері.

Надвечірне сонце впало світляною смугою

«... странных утішеніе...» Незрозумілі для

майора слова ворушили в його душі якийсь неспокій. Гостра мова старенької бабки не заторкнула майора. Він зник був уже до того, що кругом нього були самі вороги, мовчанка і холодна погорда. В очах зустрічних дядьків лежала притаена, допитлива сторожкість, хоча на лиці уклалися зморшки вдаваної радості. Навіть діти зорили за ним, мовчазні, без дитячої втіхи, широко відкритими очима з-під опалих на чоло жмутів волосся.

Довколишні ліси крили в собі загони повстанців, а залицяння до струнких дівчат кінчалось поцілунком смерті.

Майор Вадим Павлович знав, що життя в цій країні — його країні — це безперервне бойове поготівля, і не лякався його, вихований в гарті кривавих літ революції.

Тепер чув, що в його серці піднімається щось давно поховане. Так добре було сидіти в цій кімнаті, пропоєній пахом розцвілих бузкових китиць. Слухати дзвінких, ще дитячих голосів, не розбираючи змісту слів; споглядати на дівочу постать Оксани.

Майор легко витягнув уста, звільняючи їх у непомітну усмішку. Потім він підвівся і, навшпиньках, начебто боявся розбудити кого, покинув кімнату.

З того вечора даремне ждали вечорами майора його товариші в клубі, де в шклянках прозорилась міцна горілка, і лунав розкотистий сміх веселих дівчат.

Майор Вадим сидів у малій кімнатці, слухав співу й вчував, як кресне на його душі брудна наморозь пройдених років.

Діти звикли до його мовчазної постаті, навіть бабка Марта не супила більше своїх сивих брів при його появі.

Відвів травень, зникли конвалії, що ними Оксана щодня прикрашала образ Божої Матері. Скінчилися травневі Богослуження.

Та майор Вадим завжди приходив у кімнату, сидав у своєму звичайному кутку й відпочивав. Непомітно розвіялася ворожість, що муром стояла межі ним і мешканцями колишнього приходства.

Малий Романісьо відважно грався орденами на широких грудях майора, гарцював, мов на коні, на його колінах. Юнак Славко морщив лоба, намагався ділово розмовляти з гостем, обережно ступав на непевні стежки політичних розмов. Оксана паленіла рожею, коли глибокий, соковитий бас майора пестив її ім'я. Бабка Марта рідше кидала громи на всіх антихристів, вважаючи, що й між більшовиками є людські діти. Тому її рука дрижала, коли подавала своєму гостеві шклянку гарячого чаю, несвідомо підсувала кращі скибки хліба.

Тільки коли майор приніс розкішні китиці квітів і клав їх на столику перед образом Божої Матері, кажучи, що вони для «Білої Пані», бабка Марта сердилася.

Вона довго в'ясувала «нешасному», що це ніяка «Біла Пані», лише Пресвята Мати Божа, єдина опіка всіх віруючих.

Та опоганене віспою обличчя майора прояснювалося усмішкою, і він умовляв «Марту Івановну» заспівати пісню опій Пані, бож він ніяк не вірить у Бога, тому ж немає і Його Матері.

Після довгих торгувань, бабка Марта звертала очі до образу Божої Матері, благала в Неї ласки просвітління для грішника. Внуки починали співати, й майор вдоволено хитав головою.

Вітер, що наче на яві грався різнобарвними квітами серед зеленого килиму левади на образі, звів з святої голови білу намітку. Легка біла шата м'якими складками лягла кругом тіла, палахкотіла срібlistими іскрами. Рукки, безкровні, мов лілеї, опали у подолок, начеб утомилися постійною роздачею ласк. Великі чорні очі крили в собі той спокій, що його можна знайти лише в царстві Її Сина. Золотий круг над головою значив межу, що відділяла божеськість від земного.

Майор Вадим Павлович вдвлявся в цей неземний образ, голодом своїх очей вбирав у себе цілу постать. Давно забуті молитви не могли вирватися з-під тягару кривавих днів. Вони лише нагадували неясні образи дитячих років, бліді зариси маминого обличчя, колишній спокій. Скептичний розум відкидав залишки віри, насміхався з них.

Лішалася тільки свідомість чогось доброго, хорошого, як дитячі радощі і почуття просто

фізичного вдовілля. Майорова душа не могла сприйняти святого образу, як божества, вічної туги людського духа за втраченим раєм, як прагнення повернутися знову в свій первочаток. Шукаючи виходу, ця душа не находила його, втішалася святою постаттю, як завершенням земної краси.

Для майора ця жінка на образі була «Білою Панею», істотою, що давала невимовну радість, спокій, неосягнений досі ніяким людським вдоволенням.

Очі бабки Марти взяли вологою, коли вона востаннє приймала свого гостя. І тільки дитячо впертий погляд малого Романіся задержав її сльози до кінця.

Вадим Павлович повагом наложив кашкета на голову, підійшов до дверей. Та щось змусило його повернутися знову. Він нервовно стягнув шкіряну рукавичку, знову надів її. Поклепав малого по рожевому личку, зазирнув в очі Оксані.

— А як підеш у ліс, Ярославе, не стріляй до мене! — сказав весело до юнака, з відтінком гіркоти в голосі.

Потім рвучко підійшов до образу, зняв кашкет і хвилину глядів мовчки.

Тоді бабка взяла образ зі стіни і подала майорові:

— Візьміть, Вадиме, зі собою цю.. цю «Білу Паню»... І хай Вона має вас у своїй опіці...

**
*

Кинув ще жевріючу цигарку і простягнув руку по воду. Ходив по кімнаті гостро, воляцьким кроком. За ним у слід зі стіни зорили великі чорні очі Божої Матері.

— Сволота... — шипів крізь зуби майор. Він люто вдарив ногою зустрічний на дорозі стілець, вилаявся ще раз. Блискавка з майорових очей впала на святий образ і враз потухла.

Спокійно розтягаючи лице в усмішці, аж забілили зуби, підійшов до стіни. Він беріг цей образ, як скарбів, возився з ним усюди, завжди чіпляв собі над ліжком. Кожного вечора міг утішатися ним, розглядати, милуватися красою «Білої Пані». Тепер начальство суворо кинуло в догані слово:

— Якщо не знімете зі стіни цього барахла, то...

Майор добре знав, що криється в тому коротенькому слівці «то». Страху, що підповзав до серця, не могла перебороти лють, яка накіпала в душі. Чув, що не переконає їх, не виправдається перед начальством, хіба що...

Рука простяглася до образу і опала. Тихо цокотів годинник у кутку, крізь вікно заглядали тіні. Майор стояв перед образом, весь у хмарах диму випалених цигарок і думав.

Насміщуватий голос Льови Самойловича, начальника, що непомітно зайшов у відвідини, стрепенув майором.

— Молишся, Вадиме? — допитувався Льова, а лице його було скривлене у їдку гримасу. — Ну, брат, алеж бо й хороша...

Лайка, що закінчувала захоплення начальника, пострілом ударила в груди майора. Багрянні кола пропливли перед його очима, зуби, здавлені раптово, скреготнули різко. Затиснута в кулак рука рвонулась нагло в долішню щелепу гидко розтулених сороміцьким сміхом уст Льови.

Стукіт падаючого тіла успокоїв майора. Він нахилився над своїм гостем. Широко відкриті очі крилися голубим морозом смерти. Ріг дубового стола, що об нього заломився череп Льови, червонів кров'ю.

Спокійно, навіть байдуже, майор надів шинелю, припоясав пістоль. Потім перегорнув папери, вибираючи з них декілька, і поклав до кишені.

Підійшов до стіни. Зняв образ і розламав рамці. Обережно вийняв полотно, звинув у трубку і старанно вложив в нагрудну кишеню, застібаючи гудзика.

Рука не дрижала, коли майор пограничних військ Вадим Павлович закурював цигарку і надівав кашкета.

Двері м'яко скочили в замок.

**

Обсмалене, дзьобате лице командира повстанського відділу вкрила блідина. Засохлі, в крові, уста жадібно втягали свіжість світанку. Деколи нестерпний біль хмарив очі, повивав тіло пеленою несвідомости.

Ліс прокидався, радів новим днем, співом пташат. Біла мла лежала в корчах, протягувалася ліниво.

— Доведеться пропасти на відлюдді! — думав командир. — Біда тільки, що немає вістки про хлопців...

Згадкою прийшов до командира вчорашній день. Погоня ворога, бій. Малий повстанський відділ люто відбивав скажені напади, відходив у бойовому шику, стікаючи кров'ю, западав у лісі. Аж замкнувся ворожий перстень і смерть викликала повстанців на останній герць.

Буря прогула. Зникли ворожі лави і розгубилися в темряві лісової гушавини командиріві хлопці.

Тепер командир лежав поранений і сховався кров'ю. Ворухнув горішньою частиною тіла, але біль прикував його до землі. Попав у маячіння.

Коли почув шелест розсуваних кущів і притишені голоси, зрозумів, що йде рятунок. І не здивувався. Знав, що хлопці знайдуть його. Вірив.

Поїли його холодною водою, в'язали рани обережно, з любов'ю, начеб хотіли просити вибачення, що покинули його самого. Один поперед одного намагалися подати вістку, як наспіла їм відсіч і рятунок.

Командир глядів на зчорнілі від битовної втоми обличчя хлопців, слухав слів і всміхався.

— Потім ми відпочивали, — улюблений командирів повстанець, ще майже хлопчина, присів до нього на землі. — Тоді з ліса вийшла якась жінка, така молода, в білому, як яка пані! Казала йти шукати вас, командире. Показала стежку.

— І звідкіля вона тут взялася, га? — зазиравав командиріві в очі хлопець.

Та не дістав відповіді. Опоганене віспою обличчя командира стало гарне, а темні очі ясніли, дивлячись кудись на лісову галявину.

Командир бачив її, Жінку, про яку допитувався повстанець. Сиділа на пеньочку, серед лісових квітів, вся в легкій білій шаті. Вітер, граючись, звів з її голови срібlistу намітку, припадав у подолок, де втомлено, як дві білі лілеї, лежали руки, роздавши всі свої ласки...

— Хто вона була, командире, га? Ця Біла Пані?..

Голос малого улюбленця дійшов до свідомости пораненого. Очі командира, що на них насувався серпанок вічного спокою, зупинилися на личку хлопця:

— Це... це немощних покров і заступниця... сину!..

О. Данський.

Свобода релігії в ССР

БАГАТО простодушних людей закордоном, начитавшись пропагандивної советської літератури про різні московські синоди, про святіших патріархів, високопреосвящених екзархів і митрополитів, які від советського уряду дістають за заслуги перед вітчизною ордени й медалі, щиро повірило в те, що в Советському Союзі наступили великі зміни щодо релігійного питання. Деякі в наївному захопленні добалакувалися навіть до того, що Советський Союз незабаром перетвориться у велику християнську державу.

Нам, що, ще під час, так званого, визволення Галичини з-під біло-польсько-панського ярма, на власній шкурі довелось зазнати всіх благ «найдемократичнішої» в світі конституції, нам просто ніяково, як поважні люди можуть так легко дати себе пошити в дурні.

1939 року, коли наші «визволителі» вперше прийшли в Західню Україну, сонце сталінської конституції вже три роки пекло на землях Советського Союзу. Річ зрозуміла, що, після всенароднього голосування, коли весь галицький нарід «добровільно» ухвалив приєднатися як «невід'ємна частина» до великого Советського Союзу, проміння цього сонця почало також обпikати і стару княжу Галицьку землю.

Незважаючи на те, що 124-те проміння сталінського сонця забезпечувало громадянам свободу совісти, наступ проти Церкви в Західній Україні йшов, як то кажуть, повною парою. Але треба признати, що більшовики, неперевершені майстри крутійства, вмiють не додержувати конституції, не порушуючи її.

Взяти, наприклад, статтю конституції, яка каже, що УСРР має право вийти зі складу ССР. Адже кожному, навіть закордоном, відомо, що того, хто тільки подумає про такий вихід України, негайно посилають (і це в кращому разі!) у Сибір дрова рубати. Дехто може це тлумачити, як порушення одної з статей конституції, але насправді це не є жодне порушення, бо інша стаття говорить, що той, хто зазіхає на міць Радянського Союзу, той є ворог народу, з усіма наслідками для нього, а цілком ясно, що вихід зі складу ССР України послабить міць Советської Імперії...

Так само і з релігією. Коли вам хтонебудь каже, що в Советському Союзі когось розстріляли або заслали за релігію, можете сміливо такого

оповідача назвати брехуном. Ми на власні очі пересвідчилися, що нікого за релігію в Советському Союзі не переслідують. А як же з тими тисячами арештованих, засланих, розстріляних, про які писала закордонна преса? Це теж брехня? може запитати наш читач... Ні, це правда, але їх арештовували, заслали й розстрілювали під зовсім іншим приводом. Одних за «антисоветські» проповіді; інших за участь у неіснуючих «шпигунських» організаціях; ще інших за «злісну» несплату церковних податків. Між іншим, саме цим способом намагалися більшовики задушити нашу Церкву під час першої окупації Галичини, 1939-41 р.р., накладаючи на священників величезні суми, так званого, культподатку, які часто не можна було сплатити навіть при жертвеній допомозі всіх вірних.

Але читач може на це сказати, що так було під час першої окупації, а тепер, після війни, справа зовсім змінилася, бо, наприклад, «Союз безбожників», який раніше процвітав, тепер ніби зліквідовано, а його безбожний пророк Ємелян Ярославський пішов у «дубину». Ще більше укріплює в такій думці того, хто читає друкований орган Українського Національного Фронту у Франції, незалежний від своєї редакції, часопис «Батьківщину». Останніми часами в «Батьківщині» друкували велику статтю релігійного характеру Преосвященного Макарія, архієпископа Львівського й Тернопільського; багато листів з Галичини друкується з традиційним «Слава Ісусу Христу»... Правда, слово «Бог» у цих листах редакція виправляла, пишучи його з маленької літери, але в одному з останніх чисел, де вміщено закликання до нашої еміграції від відомого на Галицьких землях артиста Івана Рубчака, редакція навіть залишила це слово так, як воно було в оригіналі, тобто з літери великої. Щодо останнього, можемо запевнити читачів «Батьківщини», що така несподівана повага до Божої Особи аж ніяк не була наслідком піднесення християнських чеснот незалежної від себе редакції, а, очевидно, цього вимагало добро Репатріаційної советської комісії, яка об'їздить Францію і спокушає наших людей, що тужать на чужині за Рідним Краєм, привабливими гаслами: «Вертайте на рідну землю!», «Вас кличе до себе Вітчизна мати! Пам'ятайте святі слова поета нашого:

Хто матір забуває,
Того Бог карає!»

Ну, як у такому випадку не написати слово «Бог» з великої літери? Адже, коли рибалка хоче піймати рибу, він не шкодує для цього доброї приваби.

Але дамо слово советській пресі. Хай вона скаже, як у **1947 році** ставляться в ССРСР до релігії. Подаємо нижче відповідь на це питання, що її дала редакція московського комсомольського журналу «Молодой Большевик». *)

Редакція журналу «Молодой большевик» одержала нижчеподаного листа, що його вислала до неї комсомольська група однієї середньої школи з Калінінської області:

«Дорогі товариші!

У нашій групі недавно обговорювалося релігійне питання. Наша думка є така, що це неможливо, щоб комсомолец вірив у Бога і ходив до церкви, і ми порушили це питання на загальних шкільних комсомольських зборах.

Присутні члени схвалили постанову, за якою комсомольцям забороняється ходити до церкви, але деякі з них не звертають уваги на цю постанову.

... Комсомольці, що учасали до церкви, висуюють засаду свободи совісти й релігії. Вони переконані, що вони мають рацію, і вони твердять, що ця постанова групи помилкова.

Ласкаво просимо висловити вашу думку в цьому питанні».

У відповідь на питання, що його поставили нам ці молоді люди, треба сказати, насамперед, що комуністична партія, яка завжди являла собою оборонця демократичних свобод, ніколи не минала нагоди захищати засаду свободи совісти, себто право, надане кожному громадянину рішати вільно про своє ставлення до релігії, визнавати релігію, або відкинути всяку віру і всяку релігійну практику. Комуністична партія завжди настоювала на потребі відокремити Церкву від Держави і школу від Церкви; ці реформи були запроваджені після Жовтневої Революції.

Церква не одержує жодної матеріальної підтримки від Держави. В СРСР не існує державної релігії і всі релігії вважаються рівними перед законом. Згідно з 124 статтею Конституції, всі громадяни Радянського Союзу користуються свободою совісти. Це, звичайно, не значить, що комуністична партія не ціка-

*) Перекладаємо з французького видання журналу «Еко», ч. 9.

виться ставленням своїх членів щодо релігії. Ленін заявив: «Партія розглядає релігію, як приватне питання щодо держави, але це зовсім не те саме, щодо особи як такої, марксизму, або робітничої партії».

Діалектичний матеріалізм, що є філософією Карла Маркса і Леніна, який править за догматичну підвалину комуністичної партії, є несполучний з релігією. Світогляд партії спирається на наукових фактах; релігія, навпаки, заперечує науку. Саме виходячи з того, що партія спирається на наукових підвалинах, вона змушена боротися проти релігії.

Сталін сказав: «Комуністична партія не може лишитися безсторонньою супроти релігії. Її пропаганда є антирелігійною, і вона бореться проти всіх забобонів, бо вона підтримує науку; релігійні ж забобони суперечать науці, тому що всяка релігія в своїй основі є запереченням науки». («Питання ленінізму»).

У капіталістичному суспільстві релігійні забобони підтримувалися не тільки неучтвом мас, але до того ж, і особливо, важким тягарем, що тяжив на них, як на суспільний клясі. Тяжке становище робітників, брак віри в найближче майбутнє, постійна загроза злиднів і голоду, всі ці чинники сприяли їх вірі в Бога і в «інший світ». Ленін зауважив, що з цих причин неможливо звертатися до самого тільки розуму, щоб вирвати релігію з душі мас, поки самі маси не навчаться організовано гуртуватися в боротьбі, що вони її провадять для свого звільнення.

Це й є причина, чому комуністична партія ніколи не ставила на перший плян своєї діяльності боротьбу проти релігійних забобонів. Партія вважала, що нищення релігійних забобонів повинно бути підпорядковане головному завданню: організувати робітників і збільшити їх силу в боротьбі, що вони провадять для перемоги комунізму.

Після Жовтневої Революції, що знищила найглибші соціальні коріння релігії, мільйони людей відкинули релігійні забобони. Але вони, однак, ще дуже живучі, особливо в людей, чия культура й виховання недостатні. Їх існування свідчить про пережитки капіталізму в свідомості. Щоб допомогти всім робітникам нашої країни відкинути релігійні забобони, треба, насамперед, піднести загальний культурний рівень населення. Слід уживати наполегливих зусиль, щоб пояснювати шкідливість і безвартність релігійних забобонів. Ніякі адміні-

стративні заходи, які вони не були б, тут не можуть бути дозволені. Такі заходи ніяк не допомогли б; зовсім навпаки: вони тільки перешкодили б усяким корисним спробам перемогти ці забобони.

Коли, 1936 рѣку, відповідно до народного плану, була вироблена програма Союзу Комуністичної Молоді, у проєкті можна було прочитати: «Союз Комуністичної Молоді повинен провадити рішучу і нещадну боротьбу проти релігійних забобонів». Сталін заявив з приводу цієї формули: «Чому саме рішуча й нещадна боротьба? Це є погляд помилковий. Треба пояснювати з великою терпеливістю шкідливість релігійних забобонів і треба молоді прищепити матеріалістичний світогляд».

Відповідно до цих заяв Сталіна, в програмі Комсомолу ухвалено: «Союз Комуністичної Молоді буде з терпеливістю пояснювати молоді шкідливий характер релігійних забобонів і всяких інших пересудів».

Автори листа, що ми його наводимо на початку цієї статті, мають рацію, коли вони заявляють, що комсомольці не повинні залишатися байдужими до релігійних питань, а, навпаки, виступати проти релігійних забобонів. Це ті, що бажають виправдати свою поведінку, покликаючись на 124 статтю Конституції, ті не мають рації.

Ця 124 стаття визначає ставлення Держави супроти релігії, а не ставлення партії, або Комсомолу. Комсомол згуртовує найпередовіший і найрозумніший елемент молоді, і для Комсомолу релігія не є приватною справою. Якщо комсомолец вірить у Бога й ходить до церкви, він не виконує всіх своїх обов'язків, бо це ставлення доводить, що він ще не позбувся релігійних забобонів і що він ще не став повно-свідомим.

Комсомольська група вищезгаданої школи мала рацію не легковажити цих фактів. Неможливо залишитися байдужим перед лицем пропаганди забобонів релігійних або якихсь інших, поміж учнів школи. Але присутні члени на зборах комсомольської групи не мали рації ухвалювати постанову, яка забороняє комсомольцям ходити до церкви. Якщо є в групі комсомольці, що вірять у Бога, то слід їм пояснити шкідливість релігійних забобонів і допомогти їм дійти до правдивого розуміння природних явищ. Неможливо осягти жодного наслідку, якщо задовольнитися самою заборонаю ходити до церкви. І, справді, обов'язок ком-

сомольців є переконувати молодь в цілковитій безвартності релігійних засад.

І цей наслідок не можна здобути самим голосуванням резолюцій. Це, звичайно, ті, що не здатні довести перевагу науки, влаються до такого роду «постанов».

Комсомольська група повинна була б поставити собі за мету піднести виховний рівень серед комсомольців школи. Треба заохочувати молодь до систематичного читання популярно-наукових творів. Молодь, з другого боку, повинна відвідувати лекції з питань наукового розуміння світу. Навчання природничих наук є справа першої важливості, щоб осягнути цю мету. Слід пояснювати молодим питання буття: складові елементи всесвіту; походження всесвіту, землі і історії; походження, розвиток життя на земній кулі; походження людини, його мозку і його розуму. Ці питання повинні бути викладені за методою, яка дозволила б молоді набути собі без труду наукове розуміння світу. Однак, не можна сьогодні обмежитися простим викладом питань природничих наук. Релігійні забобони зможуть бути вирвані з душі молоді тільки, коли природні і суспільні явища будуть належно викладені. Дехто з молодих людей вірить у призначення, добрі і погані прикмети тощо... Слід пояснювати безвартність таких пересудів і навчати молодь судити всі події щоденного життя з матеріалістичного погляду.

**

Вищеподана редакційна відповідь «Молодого Большевика» є типовим зразком більшовицької літератури, призначеної для безкритичних і довірливих людей, які сліпо повірять навіть у те, що на вербі ростуть груші, якщо про це скаже з науковим виглядом такий беззаперечний авторитет, як «наймудріший учитель всього прогресивного людства».

Крутість і брехливість тверджень вищезгаданої редакції вилазять, як шило з мішка, з кожного речення цієї лицемірної відповіді, але не маючи змоги, через брак місця, розібрати її геть усю, вибираємо навімання лише кілька яскравих «квіток».

Не будемо зупинятися на численних суперечностях, які хіба сліпий не побачить, наведемо з них лише одну.

На початку своєї відповіді, як бачимо, редакція комсомольського органу твердить: «**комуністична партія** ніколи не минала нагоди захищати засаду свободи совісти, себто право,

надане кожному громадянину вільно про своє ставлення до релігії, визнавати релігію або відкинути всяку віру»...

А трохи нижче вже читаємо щось інше: «**Комуністична партія** не може лишитися **безсторонньою** супроти релігії»...

Ще нижче, говорячи про 124-ту статтю конституції, яка нібито забезпечує громадянам СРСР свободу совісти, редакція «Молодого Большевика» показала зразок більшовицького кругістства: «Ця 124 стаття визначає ставлення **Держави** супроти релігії, а не ставлення **партії**»... Отже, виходить, що представник Держави — голова Ради міністрів, Їх Ексцеленція Сталін, є за свободу релігії, а проти релігії виступає генеральний секретар всесоюзної комуністичної партії, товариш Сталін...

Не знаємо, може це й зрозуміле для советського читача, але ми цього, їй же Богу, «без водки не розберемо»...

***

На підставі твердження товариша Сталіна, твердження голословного, як не сказати брехливого, що: «релігійні забобони суперечать науці, тому що всяка релігія в своїй основі є запереченням науки», редакція комсомольського органу намагається переконати своїх читачів, що тільки неукі, які не мають зеленого поняття про науку, можуть вірити в Бога, а люди культурні, обізнані з досягненнями науки, не визнають ніяких релігійних забобонів.

А чи відомо цій редакції, що геніальний французький вчений Пастер, який став окрасою цілого культурного людства, був практикуючим католиком? «Я знаю, — казав Пастер, — багато, а вірю, як бретонський *) селянин, та коли б я знав ще більше, то вірив би, як бретонська селянка».

А чи знає редакція, що великий англійський вчений Дарвін, протестант, не цурався ходити до церкви і навіть виконував при ній обов'язок старшого братчика?

А чи пам'ятає ця редакція, що не менш великий російський вчений, православний, Павлов, навіть за більшовиків, ніколи не ховав своєї віри в Бога, і Ленін особисто мусів був наказати не чіпати Павлова, чиї наукові відкриття були потрібні для більшовицької влади?

Таких прикладів можна б навести безліч.

Якщо ці факти не відомі цій редакції, це

свідчить, що вона складається з неуків; якщо ж ця редакція про все це знає, але промовчує, це свідчить, що вона складається з шахраїв.

***

Справді, тільки позичивши в сірка очей, можна твердити, що в Советському Союзі «**всі релігії** вважаються **рівними** перед законом». Нахабна брехливість такого твердження особливо впадає в око тепер, коли цілий світ знає, якими кривавими засобами була зліквідована в Західній Україні наша рідна Греко-Католицька Церква. Ставши невіддільною частиною душі українського народу, Греко-Католицька Церква, безперечно, становила небезпеку для московських всевладців, так само, як колись ця Церква на Волині й Холмщині була небезпечна для петербурзьких всевладців. Отже, одні й другі, нищачи Українську Церкву, мали єдину мету: вбити вільнолюбну душу українського народу. Ось чому Митрополит Сліпий і сила інших греко-католицьких церковних достойників, пішли слідами своїх попередників, численних мучеників з Холмщини й Волині, про яких з великою любов'ю і признанням згадав Вселянський Архієрей у своїй Енцикліці з нагоди 350-річчя Берестейської Унії. Сучасні НКВД-исти були лише гідними наступниками царських посіпак.

А те, що під час війни було дано можливість відродитися московській, так званій, православної (а в дійсності сталінославної) Церкви, пояснюється ні чим іншим, як тільки потребою хвилини. Як виявилось, незважаючи на велику пропаганду, громадяни Советського Союзу під час гітлерівської навали не хотіли вмирати ні за Маркса, ні за Енгельса, ні за Леніна, ні навіть за Сталіна, не кажучи вже за «Союз безбожників». Рятуючи свою шкуру, довелось дозволити на «релігійний опій». Але наставляючи однією рукою різних патріархів, митрополитів і екзархів, Сталін другою рукою міцно зв'язав усіх цих, переважно бідолашних, єрархів з всемогутнім, всевидючим і всюдиприсутнім у Советському Союзі, ганебною славою, НКВД.

Так насправді стоїть справа з свободою совісти в СРСР.

***

Ми хотіли були поставити на цьому крапку, але розгорнувши знамениту працю французького вченого Паскаля «Авакум і початок розколу», Париж, 1938, ми прочитали в його пе-

*) Сам Пастер походив зі Східньої Франції, а відомо, що найбільшою побожністю у Франції відзначаються мешканці північної частини, — бретонці.

редмові (стор. XXV) такі рядки: «Я хотів би подякувати тут росіянам, ученим і звичайним людям, які по своїй спроможності допомогли мені в моїй праці, *)», але, на превеликий жаль, назвати прізвища цих людей — це було б найчорнішою невдячністю з мого боку»...

*) Паскаль працював над своєю книгою по со-
ветських архівах і книгозбірнях.

Думаємо, що ці рядки французького вченого, до речі, практикуючого католика, скрізь відомого своєю науковою безсторонністю, також будуть не зайві в розділі про свободу совісти в державі, де, за Божу кару, разом з іншими народами опинився і наш велестрадний український нарід.

о. Іван Леськович

Було це так...

Потяг мчав з Парижу на північ. На одній станції, у вагон II класу, ввійшов молодий пан. В купе він спостеріг одного старшого подорожнього, який, не звертаючи на нього уваги, далі щось сам до себе шептав. Спочатку, молодий пан нічого не говорив, а лише дивився через вікно. Потім йому захотілося говорити; він наблизився до незнамого подорожнього і запримітив, що той молиться, перебираючи чотки-вервицю. Молодий пан був дуже здивований:

— Ви молитесь... на чотках? — запитав він.

— Так, — відповів спокійно незнайомий.

— Ну, як ви можете робити таку дурницю? Це просто неймовірно, що ви, мужчина, молитесь... І то ще в потязі!?

— Не знаю, чому!..

— Я бачу, що ви інтелігент. А щоб французький інтелігент в нашому поступовому столітті ще так чинив, як темний бретонський хлоп, знаєте, я цього не розумію!..

— Можливо. Як на мене, признаюся вам щиро, я не бачу в цьому нічого противного поступові, — скромно відповів старший. — Дозвольте мені, однак, докінчити молитву. Опісля ми можемо продовжити нашу розмову, якщо цього собі бажаєте.

— Прошу дуже.

Старший пан знову занурився в молитву. Потім, шанобливо сховавши чотки до кишені, звернувся до молодого і промовив:

— Ви сказали, що це суперечливе...

Молодий пан не дав докінчити:

— Ви, видно, не вчилися біології, — живо відказав він. — Я добре знаю цю науку; біологія має велику будучність. Може вас запевнити, що в парі з фізикою й хемією вона заступить релігію, або, як хочете, Бога. Ви, як інтелігент, повинні це знати. Ось чому не виходжу з дива!

— Чи ви так дійсно думаете? — відізвся незнайомий, з сумнівом у голосі.

— Без жодного сумніву! Чи ви щонебудь чули про великого Пастера?

Старий кивнув головою.

— Той чоловік просто чуда робить! Повторю вам, ми зробимо скору розправу з питанням будучого життя. Помаленьку біблійні байки зникнуть!..

— Дозвольте, — перебив йому старший подорожній. — Я дуже добре знаю особисто Пастера... мабуть, ліпше як ви. Але, якщо те, що ви кажете, є правда, то ви знаєте більше від самого Пастера.

Поїзд якраз під'їжджав до станції, де молодий пан мав висідати.

— Дозвольте, — сказав він до незнайомого. — Ви кажете, що ви особисто знаєте Пастера. В такому разі, я вас дуже просив би мене з ним познайомити. Ви живете, напевно, в Парижі?

— Так, як і він.

— Чи міг би я вас колись відвідати?

— Прошу дуже!

— Вибачте, а як вас на прізвище?

— Пастер...

ЗАПОВІТ ВЕЛИКОГО МАЛЯРА

Один з найславніших у світі артистів-малярів, Мікель Анджельо, зладив перед смертю такий заповіт (тестамент):

«Записую душу свою Богові, тіло — землі,

майно — найближчим кривим своїм. Поручаю їм усім, як також і моїм приятелям та знайомим, постійно пам'ятати про Страждання й Смерть Господа нашого Ісуса Христа».

Наше релігійно-культурне життя на провінції

ТУРНІ-ВЕРНОН, деп. Ер

В шостій душпастирській окрузі при Греко-Католицькій Місії у Франції, яка обіймає вісім осередків, другим щодо чисельности українців, є осередок в Турні-Вернон.

Першим з тих осередків є Мондевіль, в Кальвадосі, де українці, що працюють по фабриках, живуть згуртовано, в числі близько 300 душ. Цей осередок, не лише щодо числа нашої еміграції, але й з погляду церковно-націо-

глибоко-релігійного і високо-культурного народу. Причина цієї повільности у згаданому осередку лежить у тому, що поодинокі родини живуть віддалено одна від одної, розсіяні по фермах і селах, тому й важко їм часто сходитись. А є ще чимало й таких громадян, які не розуміють, що на кожному з нас лежить тепер обов'язок гуртуватися дисципліновано під крилами Церкви і чесним життям, культурною поведінкою та релігійними практиками виробити собі у чужинців поща-

нальної організованости, виявляє себе найкраще і таким показав себе також назовні, перед чужинцями, причинившись до поширення доброго імені українців у Франції.

В околиці Турні живе близько 90 українців, які працюють на фермах і з тугою очікують повороту на свої поля, у рідну Батьківщину. Годиться зазначити, що релігійно-культурне життя ще тут як слід не розвинене, але все вказує на те, що йде до кращого, і є всі дані, що наші українці в Турні виявлять себе також бездоганно, як вірні діти нашого

ну і признання. Більша частина наших робітників об'єдналася у відновленій 1946 року «Просвіті», яка провадить позитивну виховну працю і вже причинилася до організування кількох національних імпрез, як от Листопадове свято, величаві поминки по українських вождах С. Петлюрі і Є. Коновальцеві, а також, як це вказує світлина, спільне свячене 6 квітня 1947 року.

У величному французькому костелі в Турні об 11 годині ранку відправлено Воскресну Утреню і співану Службу Божу, при чис-

ленній участі українців і французів. По Службі Божій посвячено паски і зроблено перед церквою спільну світлину. Опісля, у винаймленій залі, засіли 82 особи, не вчисляючи дітей, до спільного свяченого. Місцевий душпастир о. Бачинський побажав вірним щасливих свят, єдності і любови між українцями, бо саме це є запорукою воскресення української Правди. По цьому вступі почалася святочна гостина, під час якої учасники співали релігійно-воскресних і українських народніх пісень. Дуже миле враження справили деклямації малих дітей, навчених самими батьками. Було також кілька промов, виголошених старшими і молодшими учасниками цього сімейного свята. Бадьорий настрій, що витворився в часі цих промов, скріпляв віру і надію на краще майбутнє. Всі приязні линули думками у Рідний Край, до дорогих серцю осіб, що, може, не мають змоги тепер навіть усвідомити собі про це величне свято Воскресення. Серед таких настроїв і думок, закінчилося це спільне свячене в Турні.

Багато допомогли душпастирєві в його праці п.п. Лазор Василь, Шевчук Василь, Фещак Северин, Горбацьо Михайло та інші. Є надія, що за їх прикладом підуть і інші ідейні громадяни і спільними зусиллями причиняться до zorganizування українського життя цього душпастирського осередка в єдності і любові.

Учасник.

КЛЕРМОН

Як щорічно, так і в цьому році, дня 18-го травня в Клермон відбулася величава процесія на честь Матері Божої дю Пор. В урочистому обході з чудотворною статуєю Найсвятішої Діви взяли участь Його Ем. Кардинал Ліенардт, шість єпископів, численний клир і понад 50 тисяч вірних.

Вперше в цих торжествах взяла участь і група наших вірних, в числі 30 осіб, зі своїми національними відзнаками, на чолі з місцевим душпастирем о. Мих. Шевчуком.

З грудей українських учасників походу пливли рідні пісні на честь Небесної Цариці. Відспівано їх з таким питомим українському серцю чуттям і такою набожністю, що, на доказ признання, французькі релігійні і пластові організації нагородили співаків гучними оплесками, а журнали «Ля Круа» і «Л'Еклер» з 19-го травня ц. р. на своїх сторінках присвятили нашій групі відповідну згадку.

Це вже вдруге цього року українці в Клермон віддають поклін Пресвятій Діві дю Пор. Першого разу, на Великдень, відбулася, під проводом місцевого душпастиря, проща до церкви, де міститься чудотворна статуя Матері Божої, і перед Нею відправлено Молебень в наміренні кращої долі для України. По Молебні, в залі Католицької молоді зібралися наші вірні на святочні сходи, присвячені найбільшому Синові України, Т. Шевченкові, який навчив нас любити свою Україну і во время люте за неї Господа молити.

***

Культ Найсвятішої Діви дю Пор вже від самого початку був у великій пошані і почитанні. Численні прощі до цієї старовинної церкви д'Овернь, де стоїть статуя, і особлива опіка Папів над тою церквою, яскраво свідчать, якою ніжною любов'ю і довір'ям людських сердець тішаться ця Ласкава Мадонна дю Пор.

В 1095 році відбувся в Клермон, в Овернь, на честь Марії, великий Синод, під проводом Папи Урбана II. На ньому були приязні 13 архиєпископів, 225 єпископів, велике число нижчого духовенства, князі, лицарі і визначні люди того часу. Численні залози перетворили Клермон в один великий табір. Через брак місця, треба було відбувати засідання на рівнині, яка простягається від церкви дю Пор до монастиря Шантуен.

Після Урбана II, його наслідники (Паскаль II, Калікст II і Інокентій II), приходили черпати у стіп Діви дю Пор сили в боротьбі проти злочину цього світу і шукати азилю та опіки, втікаючи від могутніх землі (Папа Олександр III перед Фридрихом Барбаросою).

Віднайдену, по таємничому зникненні, статую Діви до Пор 1883 року перенесено знову, у ще більшому маєстаті прославлення, на її давнє місце перебування, в Клермон. Вершком цього звеличення було укоронування статуї за часів Папи Пія IX двома прегарними, багаточінними коронами з золота і шляхетних каменів.

о. Михайло Шевчук

АНГУЛЕМ

Дня 18 травня 1947 року місцевий душпастир, о. Роман Бялецький, відправив читану Службу Божу, на яку прибули люди з досить далеких сторін. По Службі Божій відправлено Молебень до Пречистої Діви Марії, нагадуючи вірним звичай, як то на рідній землі у кожній парохії впродовж цілого місяця травня правилося увечері майове Богослуження. По Молебні, один з вірних, п. Григорій Мельник, запросив усіх присутніх, разом зі священником, до себе на обід до Сент Радегонду. Господар дому сказав слово до присутніх і аж засльозився з радості, бо стільки часу не було не тільки священика, але не було чути ніде рідного слова. Під час обіду встав один з присутніх, п. Данило Сембай, та забрав слово, кажучи, що душа радується тепер, коли вони разом з своїм душпастирем, можуть зійтись та поговорити, чого давніше не було.

— Це, — каже він, — є дійсно ласка Божа.

Потім завізвав усіх присутніх, щоб зложили добровільні датки на Пресовий фонд «Вісника» та «Українця у Франції».

Пожертви поскладали: п.п. Теодор Уличний — 50 фр., Сембай Данило — 500 фр., Сембай Анна — 500 фр., Сембай Роман — 50 фр., Сембай Анастасія — 50 фр., Меринет Володимир — 100 фр., Мельник Григорій — 50 фр., Гур Михайло — 100 фр., Гур Текля — 100 фр., Гур Софія (дитина) — 100 фр., Творковська Текля — 50 фр., Сембай Михайло — 100 фр., Уличний Володимир — 50 фр., Возняк Теодор — 150 фр., Сембай Іван — 100 фр., Пелю Роман (француз) — 100 фр. Разом усіх грошей зібрали 2.600 фр.

П. Данилові Сембаєві за зворушливі слова та усім жертводавцям місцевий душпастир вложив щире подяку.

Присутній

РОДИННЕ СВЯТО В БЕКОРДЕЛЬ

(коло Альбер)

В неділю, 25 травня ц. р., українці з Бекордель, Фрікур і Бре над Сомою провели дуже гарний і милий день. На запросини п.п. Івана і Марії Юркових, прибуло близько 40 гостей, українських робітників з околиці, щоб поділитися радістю зі щасливими батьками: їхній син Михась перший раз приступав до св. Причастя.

Український душпастир о. Курилас Богдан відправив Службу Божу, а після неї Панахиду по сл. пам. Симоні Петлюрі та Євгенів Коновальцеві. Співала ціла церква; голос співу розносився далеко поза її мури, притягаючи до себе увагу довкільного французького населення.

Після Богослуження п.п. Юркові прийняли своїх гостей обідом. За столом витворився сердечний настрій. Промовляли: голова Товариства «Просвіта» в Бре п. Галій Степан, голова Філії «Об'єднання Українських Робітників у Франції» у Фрікур п. Базюк Йосип. Незвичайно мило вражав поважний тон бесідників, що хоч належали до різних середовищ, що себе не раз поборюють, тут уміли відкинути все, що їх могло роз'єднувати, і найти те, що повинно лучити всіх українців у Франції в одну велику і міцно з'єдану українську громаду.

Свято закінчив о. Курилас закликком видержати в вірності до свого Народу і в прив'язанні до своєї Церкви, після чого привітні гості обдарували молодого Михася Юркова і зложили датки на національні цілі.

Цей день, — один епізод з життя української робітничої родини на вигнанні, — залишив у всіх привітних гарний спомин. Насувалася думка, як сильно стояла б українська еміграція, якби вона, не заперечуючи різних виявів свого організованого життя, зуміла б найти спільну мову в загальних справах так, як її вміли найти ось ті робітники внизу. Невже ж це неможливе? Напевно можливе, спираючись на Українську Церкву, що стільки століть ділить зі своїм народом його долю і не долю, піддержує його в змаганнях до незалежності і що для неї кожний українець-християнин однаково дорогий.

Гість з Парижу

СЛІДИ ПЕКЛА

Зовсім випадково зустрів я Франсуа-Альберта Віяле. Як французький журналіст і дописувач до швейцарських католицьких часописів, бажав він познайомитися з українцями. Я був дуже цікавий, що могло зацікавити його українською справою? При нашій зустрічі, він дав мені на спомин свою книжку, невелику розміром, усього 142 стор., видану в 1946 р. Хоч ця книжка має промовистий заголовок — «Наші ланцюги», — але підзаголовок «Досвід з полону» краще виявляє її зміст.

Багато з французів і інших писало на тему свого перебування в німецькому полоні. Більшість з них поза описом знущань і психічних мук не спинялося довше над внутрішнім змістом всіх цих переживань. Тому мені було цікаво прочитати книжку Франсуа Віяле, щоб дізнатися, як писатиме про подібне католицький французький публіцист. Відповідь на це питання міститься на останній сторінці книжки в простих словах: «Я ношу ще в моєму мозку і на моєму тілі сліди пекла... знаю відтепер, що матиму завжди цей біль у собі. Я навіть не хочу, щоб воно було інакше. Я бажую його нести через ціле моє життя, щоб цим допомагати безмежному завданню: великій Конечності, Відкуплення світу».

В одному місці цієї книжки автор співчутливо згадує про одного з своїх товаришів недолі, полоненого радянського офіцера-українця, що його життя урвалося трагічно, як то кажуть, «ні за цапову душу». А, може, ця, на перший погляд, безглузда смерть нашого земляка була також, як і страждання інших, причиною до цього великого діла Відкуплення світу. Ось переклад уривку з розділу «Завод горя»:

«Чотири SS'и (1) їдять безперестанку; потім починають курити. Вони тепер мають по кілька ковдр і вигідно розташувалися в кутку, близько світла.

Офіцер з Києва став проти них і нерухомо дивиться на дим, що виходить з їх уст. Це людина худорлява й висока на зріст; сорочка йому ледве сягає клубів. На правій нозі видно глибоку близну, слід від уламка гарматного набою...

Напівстишені голоси викликають якесь дивне гудіння у вузькому коридорі. Випар з кухні і наших тіл заслонює жовтаве світло двох лам-

почок. Ніхто не ворухиться, наші тіні здаються недвижимими. Ці напівголі тіла, завинуті в лахміття з ковдр, викликають жах. Напередодні голени голови нас уподібнюють; скидаємось на монахів з дуже суворого чину, а ці черепи нагадують кулі для гри в смерть.

Чи це все не є якийсь привид? Ні, це дійсність. Бо ось чути життєрадісний голос злодюжки Генриха, що закінчує одне з своїх малих оповідань:

— Опісля, уявіть собі, він ще до того дав мені десять марок, замість віддати мене в руки ментам. (2).

Вибухає притишений сміх; слухачі задоволені.

Червона жаринка недокурка падає до ніг українця, якого всі називають «рус». Швидким рухом він нагинається й жадібно підіймає його; він стискає недокурочок двома пальцями і поспіхом втягає в себе «три дими», які ще можна добути з цих решток тютюну.

Один з SS'ів, що вже довгий час крадькома стежив за ним, раптом вигукує: «Ця свиня вкрала в мене цигарку!»

«Рус» нічого не розуміє, але бачить, що маленька група набирає загрозового вигляду. Ті чотири слова, що він їх знає по-німецькому, не дозволяють йому себе оборонити.

«Наполеон III» (3), що, здавалося, дрімав, стежив за цією сценою; своїм ріденьким голосом він намагається його боронити: «Він не крав».

— Ти борониш цю свиню? — кричить найсильніший з чотирьох, зблизившись до старого і давлячи йому груди своїм коліном.

— Досить!

Саме в цю мить два інших SS'и одним стрибком опинилися з двох боків офіцера. «Рус» щось кричить незрозуміле в коридорі. В цей момент кухарський помічник кидає свій крик остороги:

— Увага, вахтмайстер!

І, справді, з'являється наглядач. Силач, який шойно поведився брутально зі старим, підбігає. В сорочці, на струнко, в поставі неймовірно смішній, здав звіт:

— Пане головний наглядачу, цей рус забрав у нас цигарки.

Урядовець зближається до українця:

2) «Мент» — на злодійському жаргоні назва поліція.
3) Жартівливе прозвісько в'язня.

1) Також в'язні.

— Де ти їх сховав?

— Ми його змусили віддати, — дівчачим голосом відповідає дуже швидко наймолодший з SS'ів.

Наглядач з цілої сили своїх грубесних рук, так само червоних, як і його лице в цю мить, б'є винуватця просто в обличчя. Кров тече з очей і вух полоненого. Щоб охоронити себе від дальших ударів, він підіймає руки.

— А-а! Опір публичній владі! — виє тріюмфально вахтмайстер, сп'янілий з лютости...

Кілька свистків, і, майже в цю саму мить, відчиняються залізни двері і вбігають два інші озброєні наглядачі.

— Злочинець напав на мене, — кричить перший наглядач, а два його товариші кидаються на «руса».

Вони роздирають йому сорочку. Волочуть його нагого по цементі, залишаючи за собою широкий кривавий струмок. Чоловік борониться завзято.

— Треба з ним скінчити, — каже один з наглядачів сухим тоном.

Грюкіт дверей. Назовні кілька глухих ударів. Хвилина мовчанки і тупіт чобіт.

Відчиняються ще раз двері. Всі підводяться, триста очей звернено на головного наглядача, який скинув на нас очима. І спокійно, поблажливим тоном:

— Якби хтось з вас хотів би нападати на поліцію, тепер знає, що його жде...

Западає мовчанка, півтінть заслонює наші очі...»

о. Іван Леськович

НОВІ КНИЖКИ

«Український лікар», написав д-р А. Т. Кобзей. Накладом Демократичного Клубу, 2376 Грейлінг Ст., Гемтрек, Миш., СДА. Друкарня «Голосу Спасителя», Йорктон, Саск, Канада. 1945. 734 стор., з портретом автора.

***

Є в Америці вищезгаданий Клуб, з 200 членами. Є між ними лікар. Є праця. Є дорібок. Громадський і фаховий... Мета книжки — популяризувати медичне знання серед нашої еміграції в Америці. З погляду чисто фахового, можна мати багато тем до дискусії про саму

побудову книжки і її зміст. Не місце тут про це писати. Мова книжки взагалі, а медична термінологія зокрема, це також тема до дискусії. Розкішно видана книжка, велика праця автора та його добра воля повинні викликати зацікавлення цим твором у наших медичних авторитетів, що опинилися тепер в Європі. З такої співпраці повинно вийти наступне видання цієї книжки, що безперечно стало б повноцінним домашнім лікарським порадиником для широких кіл старої й нової еміграції.

Д-р К.

Ш у к а ю т ь

Василишин Андрій шукає брата, Василя Василяшина, з с. Плачуча Велика, повіт Бережани, що виїхав був до Бразилії. Аргентинську й бразилійську пресу просимо передрукувати.

Грабовий Андрій (Англія) — Грабового Пахомія і Грабову Анну, зі села Бенькова Вишня, пов. Рудки, та Репетилова Михайла. Згадані особи виїхали перед війною до Франції.

Дутко Андрій просить Новотарського Василя, з Рогізна, пов. Самбір, подати йому свого адресу:

Єсип Юрко — Михайла Бакуша й Теодора Єсипа.

Мельник Іван — Волоньку Гаврих, з Глинної.

Мельник Іван — Марію Бучинську, род. Бабин, зі Стінок.

Мельник Степан — сестру Гацьку Мельник, зі Завидча.

Мешко Петро — сестру Марію Жолиняк і Анну Мешко.

Микита Петро — сестру Марію Гомонко, з Коростенка.

Микитчак Параскевія — Андрія Микитчака, з Тейсарів.

Миколаєнко Іван, інж. — брата Григорія Ізидоровича Миколаєнка, що давніше жив у Парижі.

Мильченко Дмитро — Андрія Руденка, з Люгенських Будищ.

Михайлюк Степан — Івана Боечка, зі Стінок.

Мищук Андрій — сестру Олену Мищук, з Рижкової Волі.

Москва Ярослав (Рим) — Білаха Володимира, з Розважа, пов. Золочів; виїхав до Франції в 1933. або 1934 році); Плотичу Марію, дочку Івана; Рудницького Василя, сина Івана, зі Скваряви, пов. Золочів.

- Мудрик Володимир — Петра Смагу, Андрія Шкробу, Василя Бродія, Петра Березяка, й Йосифа Гілевича, з Чанижа.
- Мутрак Осип — Юстину Курах.
- Муха Степан — тітку, Юстину Грод, родом Лиховіт.
- Масник Анна — Степана й Розалію Коропецьких, зі Сновича.
- Наконецний Петро — дядька, Михайла Наконечного, зі Селиськ, Петра й Анну Завацьких і Емілію Нагірну.
- Небелюк Іван — Миколу Бартка, з Перемишля.
- Немилівський Володимир — Ярослава Кузеля, з Тростянця, Микиту Луцка, з Лопушан і Юрка Шиковного, з Войнилова.
- Нетреба Анна (з роду Хамичика) — Знак Анну, дочку Павла, зі села Голошич, пов. Любачів, і Шевчик Анну, дочку Стефана, зі села Дикова Нового, пов. Любачів.
- Нечитайло Тихон — родича Володимира Загоровського.
- Новак Степан — Осипа Козака й Дмитра Чарнецького, з Чижків.
- Василь Новотарський, зі села Рогізно, пов. Самбір, Львівського воев. (Галичина), що виїхав 1938 року до Аргентини, шукає рідних та знайомих:
- Нога Володислав — Миколу Ногу, зі Селиськ, і Василя, Івана й Степана Тимцана.
- Оленич Йосиф — Григорія Юринця, з Любича Корол.
- Олійник Павло — Анну Заяць, та інших односельчан, з Дідушиць Вел.
- Оринці Олекса — сестру, Амелію Оринич, і дядька Миколу Ковальчика, з Гочева, Сяніцького пов.
- Павлусь Юлія — дядька Василя Павлуся, з Руського Села.
- Панкевич Василь — Марту Федорончук, заміжно Дутчак, і Анну Буняк, зі Соколова.
- Паславський Р. — Петра Тимчишина, з Трибуховець.
- Пекар Павло — Володимира Пекара, з Козови.
- Пилип Федір — Михайла, Сарафима, і Маруню Гайдюків і Андрія Пилипова, з Хлівчан.
- Питльований Іван — брата Андрія, з Брусні.
- Підвисоцький Лев — рідних і знайомих, з Калинівщини.
- Піп Іван — сестру Софію Яворську.
- Подольчук Павло — рідних і знайомих, з Білобожниць.
- Попадюк Степан — Юлію Бех, з Туринки.
- Попович Катерина — сестру Марію, заміжно Береза, з Цикова.
- Поточний Андрій — Василя Кашинського, з Коростенка.
- Присяжний Микола — сестру Анастасію Покришок, з Медведівців.
- Протащак Петро — Нацьку й Марію Білас, зі с. Викоти.
- Процишин Семко — Петра Москалевського, з Переволочної.
- Путьо Анастасія — сестру Марію Путьо, з Писковець.
- Родич Олекса — рідних і знайомих, з Яворівщини.
- Саварин Андрій — Осипа Барткова, Семена Пилипова, Михайла Худика, і Степанію Кобзар, родом Мойсей, всіх зі с. Зубрець, пов. Бучач.
- Савчук Володимир — своїх сусідів із села Купчиць, пов. Тернопіль: Теодора Чорнія, с. Івана, Дмитра Чорнія і Стефанію Чорній, які виїхали до Франції в роках 1923-1926.
- Сацевич Микола — Сергія Сацевича, з Лдзина.
- Свястун Андрій — брата Миколу.
- Сегін Василь — брата Михайла, з Дідушиць Великих.
- Семенюк Олексій — братів: Василя й Олексу Якимюків, Марію Семенюк, і односельчан з Пятіднів.
- Сенюк Іван — Василя Горгорашека, з Підгайчика.
- Сеньків Ілько — сестру Катерину Адамович і швагра Михайла.
- Середа Марта — родича Константина Івановича Конаховського, з Тирасполя.
- Сидор Василь — братів: Ілька й Петра.
- Сікора Марія — сестру Теклю Когут, з Гільча, Сокальського пов.
- Смеречук Степан — Дмитра й Осипа Потятиник, з Княздвора горішн.
- Сновида Теодосій — Миколу Грицева, і Йосифа й Петра Жоновських, з Нараєва.
- Собко Петро — брата Івана Шелудька, що жив у Парижі.
- Сова Іван — сестру Доню Сову, з Острова, та односельчан.
- Согуйко Степан — брата Михайла, з Дроздович.
- Соха Степан — сестру Марію.
- Стапяк Дмитро — рідних, Федя, Юлію й Володимира Кравецьких.
- Стахирний Олекса — брата Стаха Топорницького, зі Залозець Нових.
- Тимків Степан — Івана Кіндрата, та односельчан, з Коропця.
- Тирус Марія—Степанію Главацьку, з Гориславич.
- Тихий Прокіп — брата Ілька, з Деревлян.
- Тороус Яків — Миколу Михасюка, зі Саджавки.
- Третяк Василь — брата Ігоря Бочарова.
- Турукало Валентина — брата Якова Сабецького, з Бердянська.
- Фартушок Євген — Катерину Бомк, родом Фартушок, зі с. Ляцьке.
- Фелендш Ілько — Олексу Корковецького й Павла Дацишина.
- Хамуляк Осип — Яська Хабурського, з Винявки.
- Цінцірук Володимир — тітку Анну Цінцірук, з Паликоровів.
- Чорняк Андрій — Якова Мельника, зі с. Титилківці.
- Чучко Марія — тітку Катерину Макар, з Аксманич.
- Чучук Степан — брата Осипа, який в 1945 р. був у таборі в Шальон.
- Шевчук Іван — рідних і знайомих, зі Сколина, пов. Яворів.

Шелестенко Володимир — Сергія Шабалу, з Ківерців, Луцького пов.

Шембель Володимир — І. Папіша, з Загір'я, пов. Рудки.

Шенберг Тамара, родом Калнев, д-р — батька Григорія Калнева й кузенів Петра Косаткіна, й Леоніда Крутопула.

Шкарупа Іванна — Миколу Матвійчука, з Дмитрович.

Щербаков Олекса — Якова Ільченка, з Кубанщини.

Юркевич Розалія — тітку Анну Чупіль, зі Сушиці Великої.

Юрчишин Василь — сестру Параску Дубровну, родом Бабин, зі с. Спас.

Яворський Григорій — тітку Параску Павлик, зі с. Стінки.

Якимович Володимир — сестру Марію Костів, з Янчина.

Янів Володимир — сестру Софію, дочку Семена, зі села Дроговиже, коло Миколаєва, вивезену німцями 1941 р. до праці.

Ярошевський Андрій — брата Михайла, з Кам'яного, і Еву Добрянську, зі Завадки Мороховецької.

Яцкевич Марія — д-ра Юліяна Держка.

Ящук Степан — Генрика й Меланію Камінських, з Косятина.

Артимюка Константина та Катю, з с. Кобиле, пов. Холм, шукає брат Артимюк Петро.

Бачинського Артура, і Сагаша Зенона, з с. Монастирська, шукає Бачинський Карпо.

Білика Миколу, з с. Лисої, пов. Підгайці, шукає Хомич Петро, з Канади.

Бочан Анну, із с. Гайворонці, пов. Підгайці, шукає Бочан Петрина, її сестра. Вона заміжня за Ганинцем Ілька, і виїхала 1938. р., до Франції.

Володимирівну Віру, Терентева, з ріднею, що до 1939. р., жили у Парижі, шукає кривняк, Володимирович Олексій.

Злоцкевич Анну, з дому Кисіль, із с. Гірча, пов. Любачів, шукає Миган Мик.

Квятковську Анну, з роду Шкільник, із с. Ришкова Воля, пов. Ярослав, шукає Шкільник Володимир, із с. Бобрівка, пов. Ярослав.

Кошик Варвару, з с. Ляшки Гостинцеві, пов. Мостиська, шукає Дробний Григорій.

Сина, Олега Левицького, уродж. 1928 р., який в липні 1945 р. був у таборі полонених в Майсгофен біля Цель ан Зее, Австрія, американська зона, — шукає батько. За віднайдення призначена нагорода.

Мельника Сенька, та Гайдук Юлію, з с. Борятин, пов. Мостиська, шукає Андрушко Василь.

Миронока Миколу, з Ланчуків, з с. Мишин, пов. Коломия, шукає Миролюк Василь.

Михальчук Анну, з с. Турка, пов. Коломия, та Романюка Івана з цього ж таки села шукає Тепчук Марія.

Павлова Осипа, з с. Биківці, пов. Сянік, шукає сестра Павлів Марія.

Пелеша Ілька, Зорила Андрія та Анну, шукає Зорило Степан.

Свістунова Онисима, до 1938. р. перебував у Парижі, шукає Щербак Павло.

Телевко Настю, заміжною Максимишин, Телевко Марію та Шура Миколу, шукає Телевко Ганна, заміжня Мальгівська, з с. Голгочі, пов. Підгайці.

Царевича Миколу, з села Обельниця, пов. Рогатин, який від 1929 року проживає у Франції, шукає кривняк Квасниця Данило.

Чіхрія Теодора, Чіхрій Евфросину, Павлія Михайла та Степана, з с. Фалиш, пов. Стрий, шукає Шупак Михайло.

Чмеля Катерину, та Миколу з с. Дорогова, пов. Станіславів, шукає Борецька Марія.

ОГОЛОШЕННЯ

«Українська Служба Суспільної Опіки» відкрила Відділ інформацій і правних порад, що на вигідних умовах поладжує українським емігрантам ось такі справи:

інформує про умовини життя у Франції;

дає юридичні поради в усіх справах української еміграції у Франції;

поладжує всі справи в урядах, міжнародних і приватних установах;

поладжує всі справи в Парижі українцям, що живуть на провінції;

пише листи й подання різними мовами; перекладає з чужих мов на українську

та з української на чужі мови; легалізує переклади й відписи;

переводить розшуки свояків і знайомих по всіх країнах Європи й Америки;

інформує, радить і поладжує всі справи у зв'язку з виїздом у закордонні краї; веде заочні курси навчання французької мови.

В усіх тих справах звертайтеся на адресу: «Українська Служба Суспільної Опіки»: 186, бульвар С.-Жермен. Париж.

Урядові години: від 9 до 13 і від 15 до 17 щодня (крім неділь та українських свят).

M E N S U E L

АДРЕСА: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6e). Tél.: Littré 48-65.

Готуймося до зустрічі!

ЩЕ НЕ ТАК ДАВНО вичитували ми на сторінках української американської та канадської преси вияви великої радості наших заокеанських братів з приводу небуденних відвідин Високостойного Гостя Його Еміненції Кардинала Євгена Тіссерана, що відвідав майже всі осередки життя Української Католицької Церкви в Америці й Канаді. Цей високий Достойник Христової Церкви передав вірним благословення Вселенського Архиєрея і закликав до витривання у батьківській вірі й у рідному обряді. Особливо яскраво висвітлив Висланник Святішого Отця Пія XII теперішнє відповідальне завдання проведу і вірних нашої Церкви у вільних демократичних державах Америки і Канади, яка в обставинах свободного розвою має тимчасово перейняти і зберегти всі тисячолітні історичні й культурні надбання, тепер насильно згнобленої і мученнєю кров'ю облітої на рідних землях Української Католицької Церкви. Ці відвідини наших церковних осередків в Америці були одним з численних актів протесту Апостольської Столиці проти варварського насильства і нечуваного в культурному світі гніту над духом і релігійними почуваннями великої частини українського народу. Це був рівночасно і ніжний вияв теплої батьківської любови Найвишого Пастиря, Христового Намісника, до свого переслідуваного стада.

I.

УКРАЇНСЬКІ скитальники, які під шо пору осіли в Західній Європі, і, здебільшого, перебувають у страхітливому становищі, непевні завтрашнього дня, позбавлені всіх людських прав, за які стільки проллялося крові в недавній війні, з задрістю переймали ті заокеанські звідомлення про незабутні, історично важливі події, в яких Його Еміненція Кардинал Тіссеран виявляв стільки сердечности, любови й зрозуміння для українського народу, у цій лихий чорній годині, що тепер його навістила. Скрізь можна було почути запитування: «А чому нас не відвідає Високий Делегат Святішого Отця, ширий приятель нашого народу? Чи, може, цей, один з найближчих Дорадників Голови Всесвітньої Церкви, не хоче зблизитися до нас, шо досі служили різним загарбникам за «гарматне м'ясо» або до заселювання безлюдних тайг Сибіру, а сьогодні п р и з н а н і могутніми землі за людей без права на людське існування...».

І серед того тужливого вичікування, шо довгий час усіх нетерпеливило, почувуюся щасливим повідомити Вас, мої любі Браття і Сестри, шо наспіла радісна вістка про приїзд Його Еміненції Кардинала Євгена Тіссерана до Франції, щоб відвідати наших вірних, українців греко-католиків, які тепер проживають на скитальщині, у цьому гостинному краї.

Його Еміненція приїжджає, щоб в очах чужинців піднести Вас, ту частину українського народу, яка мусить носити на собі тавро бездомних рабів, скріпити у Вас свідомість людської гідности, влити високу ідею мучеників-героїв, що терплять за найвищі Божі і народні справи, огріти теплом правдивої Христової любови.

«Я відвідую Вас з великим зворушенням співчуття і любови до Ваших Братів у Галичині і на Україні...» — писав Його Еміненція в листі до Преосвященного Ладика, українського єпископа в Канаді.

II.

АЛЕ щоб розбудити у Вас, мої Дорогі Браття і Сестри, більше зрозуміння цього історичного свята, яке має за кілька днів відбутися у столиці Франції, то почувуюся до обов'язку (вже заздальгідь, бодай в кількох словах, познайомити Вас з Особою Високодостойного Гостя і з тим відповідальним урядом, який Його Еміненція справує при Апостольській Столиці.

Еміненція Кардинал Євген Тіссеран народився у Франції, в місті Нансі, 1884 року. Замолоду займався студіями про Схід і його культуру. Ці студії доповнив численними подорожами і знайомством з визначними особистостями Сходу. 1909 року, висвячений на священника, стає професором в Папському університеті в Римі. За першої світової війни служить як високий старшина при французькому генеральному штабі в Сирії, а після війни далі продовжує наукові студії і подорожує по Америці і Європі. Перебуваючи 1936 року у Варшаві, знайомиться особисто з українськими науковцями, о. д-ром Й. Скрутнем ЧСВВ і проф. д-ром Іл. Свенціцьким.

Цього ж таки 1936 року стає Кардиналом і Секретарем Конгрегації для Східної Церкви. На цьому високому становищі Його Еміненція багато зробив корисного для Христової Церкви, особливо для вірних католиків східного обряду, а цим, зокрема, вписався золотими буквами в історію Української Церкви і народу, з життям яких є всебічно ознайомлений. До цього можуть послужити між іншими й такі докази, як сердечний лист Його Еміненції до нашого світлої пам'яті Митрополита Андрея в сорокові роковини Його Єпископства, або Його рішучий протест (коли цілий світ мовчав!) проти переслідування Української Церкви в Галичині (1 березня 1946 р.),

чи то оборона проти насильного видавання українських скитальників в руки репатріційних комісій (7 березня 1946 р.).

Свій високий уряд Секретаря Конгрегації для Східної Церкви займає Його Еміненція від 1936 року безперервно, аж до сьогодні. Св. Конгрегація — те саме, що міністерство у світській державі. За допомогою Конгрегації, Святіший Отець рядить життям цілої Христової Церкви. Давніше, справи Східної Церкви належали до Конгрегації поширення віри, але на прохання єрархів Східної Церкви, Папа Пій IX в 1862 році створив при вищезгаданій Конгрегації окремий уряд для східних католиків. А великий приятель українського народу Папа Венедикт XV створив у травні 1917 року зовсім окрему Конгрегацію для Східної Церкви, з тим, що головувати в ній має кожночасний Папа. Отже, і наша Українська Греко-Католицька Церква підпорядкована цій недавноствореній Св. Конгрегації, де Головою (Префектом) є сам Вселенський Архиперей Пій XII, а Секретарем цього міністеріяльного церковного уряду — наш Дорогий Гість, Його Еміненція Кардинал Тіссеран.

*

**

СПОДІВАЮСЯ, що ціле українське громадянство, а особливо українці греко-католики, приймуть цю мою вістку з великим захопленням, виявляючи свою радість численною участю і належним ставленням у день, коли Його Еміненція відвідає нашу церкву в Парижі. Буде це 28-го вересня, в неділю. О 10 годині відправиться урочиста Архиперейська Служба Божя, з участю Високодостойного Князя Христової Церкви, яку відслужить наш улюблений Високопреосвященний Владика, Кир Іван, що задля цього торжества має прибути з Риму.

Нехай це моє коротке звернення до Вас, мої Дорогі Браття і Сестри, наповнить Ваші серця відданою любов'ю до нашого Милосердного Спасителя за те, що в сірих, хмарних днях нашого злиденного життя посилає нам ясні промінчики потіхи й підкріплення, а також зродить почуття влячности для Його Намісника, Святішого Отця, за виrozumіння і Його батьківську до нас дбайливість.

о. Митрат Яків Перрідон

Генеральний Вікарій
Апостольського Візитатора.

Париж, 10 вересня 1947.

Апостольський Висланик між українцями

МАЙЖЕ ВСЯ світова преса подала до загального відома, що Святіший Отець доручив Їх Емінінції Кардиналові Тіссеранові, Секретареві Святої Конгрегації для Східніх Церков, відвідати своїх вірних. Така вістка блискавицею розійшлась по шілому світу, а зокрема серед українців греко-католиків, що живуть по

зарадити, усунути небезпеку, чи прийти з допомогою й потіхою.

Ми віримо в те сильно, що відвідини й перебування Їх Емінінції Кардинала між українцями скріпить морально нашу Церкву за океаном і зверне увагу державних чинників на переслідувану Українську Католицьку Церкву.

Діти школи св. О. Николая вручають китицю квітів Його Емінінції Євгенові, Кардиналові Тіссеранові, в міській Авдиторії у Вінніпегу під час святочної Академії на Його честь.

той бік океану, і тому майже вся українська преса в Америці та Канаді замістила в своїх передовицях дописи про цю велику історичну подію в житті українців. Бо це вперше такий високий церковний достойник Католицької Церкви відвідав нашу Греко-Католицьку Церкву в Америці й Канаді.

Найвищий Архиерей і Голова Вселенської Церкви рядить цілою Католицькою Церквою. З висоти Ватикану, Святіший Отець добачує потреби всього світу, щоб їм впору запобігти,

Виїжджаючи зі Святої Столиці до Америки, Кардинал Тіссеран не обминув ні одного міста чи містечка, де живуть наші українці. І так першою візитацією Їх Емінінції Кардинала Тіссерана було найбільше місто в світі — Нью-Йорк. Дорогого та Високодостойного Гостя вітала найвища духовна особа в Америці, Кардинал Спелман, і високі достойники Греко-Католицької Церкви в Нью-Йорку. По короткому перебуванні, Кардинал від'їздить до Шікаго, де Його вітають не тільки українці, а й

тисячі католиків-американців, що хотіли побачити як самого Високого Достойника, так і приглянутися та вислухати Службу Богу, яку Їх Емініція відправив у старо-слов'янській мові в церкві св. Николая. З черги, виїздить Їх Емініція до Філядельфії, де на привітання Високого та Дорогого філядельфійським українцям Гостя виходить Високопреосвященний Єпископ Константин Богачевський, в асисті численного духовенства. По привітанні Їх Емініції та відбутті дефіляди філядельфійського відділу Лицарів св. Колумба, Кардинал був присутній на Архиерейській Службі Божій, яку відправив Владика Кир Константин. Того ж самого дня відбувся величний концерт, де був також присутній Кардинал Тіссеран.

По дорозі відвідує Їх Емініція місто Стенфорд, де живе чимало наших українців і де знаходиться Український греко-католицький Духовний Семинар, під керуванням Владика А. Сенишина. На доказ любови до Високодостойного Гостя, прийшли назустріч усі духовні, в числі 80 священників, і тисячі вірних. Візита Кардинала Тіссерана в місті Стенфордлі зробила на присутніх таке гарне враження, що навіть ворожа нам преса мусіла подати вістку про цю візитацію.

Маючи на увазі відвідати всіх вірних по цілій Канаді, Їх Емініція пише з Нью-Йорку до Преосвященного Василя Ладика листа, де згадує про 350-літнє існування Берестейської Унії, яка принесла українському народові не тільки повне збереження своєї віри, але дає й надалі повну запоруку, що тільки в Апостольській Столиці український нарід завжди знайде зрозуміння своїх справедливих життєвих вимог.

З черги пригадує Їх Емініція в своєму листі до Владика Василя Ладика, що Він дуже добре про те знає, скільки наших українських священників згинувло на сторожі української Нації, а скільки, в наслідок дикого насильства, примушено було змінити своє віровизнання. Не забув теж Їх Емініція згадати в своєму листі до Преосвященного про тих священників, що, скриваючися перед ворогом, несуть своїм рідним братам моральну, духову, а також матеріальну допомогу!

По своїх відвідинах в Америці, Їх Емініція приїздить на візитацію до Канади, де тисячі вірних, священників і світських громадян великої держави Канади вітають з великим ентузіазмом Дорогого Гостя. Коли брати під увагу те, що майже всі українські часописи подали

на першій сторінці своїх тижневиків та місячників вістку про візитацію Їх Емініції Кардинала Тіссерана, то це є найкращим доказом, як залежить українським громадянам на такій візиті Високодостойного Гостя. Навіть українці, що не є прихильниками нашого обряду, подали бодай коротко, але щиро та сердечно, вістку, яку ціль має візитація Кардинала Тіссерана.

Перша Їого візита почалася в манітобській столиці, місті Вінніпегу. Дня 1 червня в церкві св. Покрови, в Вінніпегу, відправлена була тиха Служба Божа, а того ж самого дня, о год. 10,30 відправлена Архиерейська Служба Божа в церкві св. Николая, яку трансмітовано через радіовисильню. Проповідь до зібраних вірних українців греко-католиків виголосив Високодостойний Гість. Того ж самого дня влаштовано величавий бенкет на честь Дорогого Гостя, а ввечері відбулася велика Академія-Концерт.

Дня 2 червня відїхав Дорогий Гість до Їоркгону, Сакс.; дня 3 червня гостив в Едмонтоні, Альта; дня 4 червня перебував Дорогий Гість в Мондер, Альта; дня 8 червня — в Торонто, Онтарію; а дня 20 червня загостив до Отави, столиці Канади.

Де тільки українці знали, що Високодостойний Гість завітає до них, щиро та сердечно, а також з великим захопленням та ентузіазмом, вітали такого Дорогого їм Гостя.

Відвідини Їх Емініцією Кардиналом Євгеном Тіссераном українців за океаном не тільки піднесли нашого духа, не тільки ще тісніше з'єднали нас зі св. Матір'ю-Церквою, але самою привявністю Високодостойного Гостя, участю латинських Єпископів, а вкінці участю наших Владик і священників, та масовою участю наших вірних, унаочнили нам немов дотикально одну святу правду Католицької Церкви: єдність у різnorodності. В цих величних торжествах, що відбулися в Америці й Канаді, в яких брали участь різні найвищі церковні представники, перед нами виявилася **одна свята віра в різних обрядах**. Це унаочнює нам ясно, що Христос, як основник св. Церкви, як добрий «дому Владика», хотів зібрати усіх в одне стадо.

Коли під цю пору Українська Католицька Церква на рідних землях зазнає загальних і нечуваних досі переслідувань за віру, а володарі цього світу цілий час злочинно мовчали на вид терпіння цілої нашої вивезеної Єрархії, тисячів духовенства й мільйонів запроторених

невинно в азійські краї людей, то єдино сильним голосом в обороні переслідуваних обстає сьогодні Свята Апостольська Столиця, що вже багато разів осуджувала перед цілим світом ці жахливі насильства, і була першою, що заопікувалася нашими скитальниками та подала їм і моральну й матеріальну допомогу.

Останні відвідини Їх Емінінції Кардинала Тіссерана є новим, особливим і надзвичайним виявом любови й батьківської опіки Апостольської Столиці до нашої страдницької Церкви та її вірних. Особиста приязнь вислоаника, Їх Емінінції Кардинала Тіссерана, серед українців-католиків за океаном наповняє наші серця глибокою вдячністю супроти Апостольської Столиці, що від часів св. Володимира Великого аж по сьогоднішній день завжди була для нас доброю й люблячою Матір'ю-Оборонницею. Особа Їого Емінінції Кардинала Тіссерана в історії найновішої мартирології українського народу займає одне з перших місць на її сторінках, де майбутні покоління того ж народу читатимуть про відважного оборонця українських мучеників. Про рішучі протести Їого Емінінції Кардинала, виголошені через радіо, писані в світових часописах, на знатних нау-

ково-релігійних зібраннях в обороні переслідуваного українського народу, українських скитальників, знає весь культурний світ. В останній своїй промові в нью-йоркському університеті Фордгейм сказав: «Ці часи є справді дуже страшні для наших дорогих братів-католиків Сходу. Оце тепер мільйони з них терплять в новітніх катакомбах...», а далі додає: «Всі думаючі люди є свідомі того, що відповідь на питання, яка буде майбутність цивілізації, лежить скрита, ще раз, у Близькому Сході».

І тому, в своєму листі Їого Емінінція Кардинал Тіссеран пише до українців-католиків у Канаді: «Коли я можу щось зробити, без різниці, чи мало б це бути щось величне чи мале, я завжди готовий допомогти тим відважним людям, що стоять на чолі героїв Церкви впродовж такого довгого часу».

Щира молитва з українських сердець лине до Всевишнього Творця, щоб ублагати для Їх Емінінції сили й здоров'я в дальшій невтомній праці для Христової Церкви, Української Католицької Церкви й страдницького українського народу.

ГОГОЛЬ ПРО РЕЛІГІЮ

(З ЗАПИСНИКА)

— А чим же, скажи, добра релігія?

— А тим саме, що підпорядковує всіх одному законі, що всіх з'єднує бодай в одному. Без неї суспільство не може існувати, тому, що всяка людина має свої ідеї, і що тобі людина, то й думає інакше і хоче будувати за своїм пляном усе суспільство.

— Чому саме християнська релігія краща від усіх інших власно для суспільства?

— Вона дає свої внутрішні закони всякій людині, з якими людина може зжитися у всякому суспільстві.

— Як то? Які ж закони?

— Любити всіх, як братів, прощати кривди.

М. Гоголь

Новий професор теології

Редакція «Вісника» ділиться зі своїми читачами радісною вісткою, що наш, добре відомий поміж українською еміграцією, священник-громадянин о. д-р Германюк, який від 1933 р.

перебуває в Бельгії, дістав гідність професора теології Лювєнського університету.

Бажаємо о. професорові якнайкращих успіхів в його дальшій праці для Божої слави і добра нашого знедоленого народу.

НЕСАМОВИТИЙ ДОГОВІР

Одного ревного священика попередили, що дільниця міських різниць, куди його призначено за душпастиря, вважалася за жахливу парохію. Ця брудна дільниця відзначалася більшими злиднями й злочинами, ніж решта міста.

Одного душевного липневого пополудня, коли, змучений страшенною спекою, священик стояв на сходах церкви, перед ним раптом станула молода жінка зачіпливого вигляду, від якої несло дешевими парфумами. Її лице, обрамоване закрученим волоссям, підв'язаним рожевими стрічками, хоч вже й позначене життям, проте, мимо всього, виявляло якусь одчайдушну дитинячість. Її котячі очі пронизували його з презирством. Вона гралася своїми пальцями і побрязкувала браслетами.

Врешті, почув він шепіт хриплого голосу:

— Не турбуйтеся, мій дорогий. Я не прийшла сюди в справі релігії.

— То пощо ж ви тут? — запитав священик.

— О! Я обіцяла моїй старенькій мамі, що я піду до церкви. Це все. Вона жде мене внизу, на вулиці. Я залишуся тут кілька хвилин, щоб вона думала, що я пішла сповідатися...

Обтираючи піт з чола, священик хахикнув, щоб прочистити голос, і почав обережно:

— Слухай, дитино...

— Називайте мене Гафією. Це моє ім'я.

— Я не питаю вас про ваше ім'я, — відповів він, — але, якщо це вас цікавить, то знайте, що Гафія походить від грецького слова, що означає «добрий».

— Гарна вигадка! — сказала вона, нишком сміючись. — Слухайте добре, що я вам скажу: я є найгірша дівчина міста. Я щойно вийшла з Дому Поправи. Чуєте?.. П о п р а в и !..

Вона просто виригнула з себе це слово з потоком сороміцьких слів, які, як це зрозумів священик, не були нічим іншим, як висловом погорди, що її вона відчувала потайки сама до себе. І саме це давало надію.

— Все, що я бажала, це вийти звідтіля, — продовжувала вона, — і тому пішла я до каплиці й молилася Богу. Але Він, мабуть, мав важливішу роботу, ніж займатися такою дівчиною, як я.

— Хіба Він відмовився вам допомогти?

— Думайте, як собі хочете! У всякому разі мене не звільнили, це все, що я знаю! Тоді я звернулася з молитвою до диявола!..

Лице священика зблідло. Це була провина незвичайна: віра жорстоко обернулася проти неї.

— Але диявол, — провадив він далі спокійно, — хіба не домагається завжди чогось взаміну?

— Чому ні? А ви хіба також не ставите вимог? Я йому обіцяла, якщо він мене звідти виведе, дев'ять разів прийняти причастя без сповіді. І я це зробила! Я причащалася богозневажливо. Та ще й як!.. І, знаєте, що сталося? По восьмому разі мене звільнили. Га? Що ви на це скажете?

Незважаючи на всі знання, що їх здобуло людство, священикові, після цього страхітливого признання, здалося, що він має перед собою самого диявола. Весь тремтючи, він відповів:

— Ну, що ж! Я можу вас запевнити, що він зробив добрий інтерес! Диявол, якого ви благали, дав вам те, що ви називаєте свободою, але взаміну він забрав вашу душу.

— Не турбуйтеся, мій дорогий!

— Але завжди є час! Ваша душа ще не цілком пропаща.

— Як ви можете таке казати? — крикнула вона з наглою лютістю.

— Пощо ж ви прийшли до цієї церкви?.. Щоб зробити приемність вашій матері? Це значить, що ваша мати для вас завжди дорога, а хто любить, той не може бути остаточно пропащий. Зайдіть до церкви, помоліться щиро, і все розвіється, немов поганий сон.

Вона почала нагло здригатися, немов під впливом якогось несамовитого зворушення. Її браслети брязчали, вдаряючись один об одиний.

— Я йду, — сказала вона, тяжко дихаючи. — Ви нічого не зможете для мене зробити!

— Залишіться тут і моліться, — благав священик.

Вона повернулася до нього спиною.

— Ви повернетесь! — кинув їй він. — Я певен, що ви повернетесь ще цього вечора!..

Замість відповіді, він почув тільки, як цоккали високі обцаси по мармурових церковних сходах.

Коли священик входив у церкву, щоб сповідати своїх вірних, він сказав собі, що ця пропаща дитина повинна бути врятована.

Входячи до сповідальниці, він відчув, що в

його власному серці, у цьому маленькому пристановищі його душі, відігравався щільний бій між Добром і Злом.

Як би там не було, він усвідомив, що йому треба тепер боротися завзятіше, як ніколи, з успіхом диявольської спокуси.

Це не була маленька справа. Гафія була глибоко переконана, що вона уклала договір з дияволом. Чи мав він право недоцінювати силу такого переконання? Він шукав надхнення в молитві.

Відповідь була ясна. Він не міг боротися інакше, як тільки духовною зброєю, тобто молитвою і любов'ю. Він почав сповідь, вислуховуючи скарги, повні турбот, безпорадності і злиднів. Даючи розгрішення, він просив кожного з вірних:

— Тепер, будь ласка, молись годину в цій церкві за спасіння одної душі, яка цього дуже потребує.

Всі на це пристали. Дехто з вірних, щоб не ухилитися від цього, не пішов на призначене побачення, а один з них навіть відмовився від подорожі. Вкоротці лавки були заповнені парохіянами, що молилися за особу, якої вони зовсім не знали.

Коли закінчилася сповідь, вже останні промені вечірнього сонця скісно падали крізь відчинену браму; великі вітражі з їх райдужними святими і різнокольоровими чудами кидали світляні плями на бічні нави церкви. Священик відчув, що тиша вечора наповнювалась дивною несамовитістю. Клякаючи перед вівтарем, він поклав свої розпалені долоні на холодний мармур балюстради. З вулиці долітав далекий і нерозбірний гамір. Священик почав відмовляти на вервиці перше «Отче наш».

Години проминали одна по одній. Ніч прийшла пізно, і, разом з нею, почувся останній звук дзвонів; тремтяче світло свічок заясніло в сутінках. Вуличний гамір поволі затих, і незабаром всі покинули церкву, крім священика, що занурився в молитву. Загула якась сирена коло різниць, але клячуча постать священика, здавалося, нічого не відчувала. Він продовжував молитися в самотині, коли повільним кроком ввійшов церковний сторож, щоб погасити світло й замкнути браму.

— Залишіть, — сказав священик, — я сам це зроблю.

Схиливши голову, він знову поринув у молитву.

Північ вже давно вибила, коли він почув покіт обцасів на плитах притвору. Надія зродилася в його душі, але він не зрушився. Коли Гафія підійшла ближче і стала навколішки, він навіть не повернув голови, але почув, як вона плакала.

.....
— Якби я був не ждав на неї, — оповідав мені потім цей священик, — вона знайшла б браму церкви замкненою і пішла б своєю дорогою, щоб ніколи вже більше не повернутися. Гафія стала після того чесною дівчиною...

*
**

Священик, з яким трапилася ця історія, є тепер професором філософії у Вашингтонському університеті, Монсеньор Фултон Шін — одна з найвпливовіших церковних постатей у Сполучених Державах.

(За Фултоном Урслером).

Переклав І. Л — ч.

Заклик до читачів

Озвіться, хто має річники і окремі числа «Вісника Української Греко-Католицької Церкви у Франції». Потрібні: за р.р. 1944-1945 числа 1-7, 9; за 1946 р.: ч.ч. 12, 13 (загальна нумерація).

Ці числа потрібні Українському Музеєві в Празі для доповнення музейної збірки, яка є

одною з найбільших колекцій українських періодичних видань. Допоможіть її докомплектувати. Якщо маєте хоч одно з зазначених чисел, пошліть його на адресу Музею:

Chodská 22, Czechoslovakia,
museum, Praha XII, .

Незаперечна правда

(УРИВОК З КНИЖКИ В. КРАВЧЕНКА «Я ВИБРАВ СВОБОДУ»)

Видання **Charles Scribner's Sons, New York.**

— Товаришу Кравченко, ваш батько гарна людина, — каже мені Дубінський того дня, що його бачив. — Він гордощі нас, робітників! Мало того. Він ще й розуміється на машинерії краще, як більшість наших інженерів...

— Авжеж, — потакую з почуттям ніякості. — Мій батько був моїм першим учителем у промисловості.

Над вечір сиджу в канцелярії й переглядаю з кількома моїми товаришами праці сині пляни. Раптом галас у передній. Піднесений голос секретарки:

— Я питаю вас, громадянине, чому ви мушите бачити товариша Кравченка?

— А хіба це твоя справа? — чую ще голоснішу відповідь, і пізнаю голос батька. — Що він: бюрократ який, чи товариш, що аж треба просити доступу до нього? Що це в вас скрізь тільки перепустки й дозволи!..

— В такому разі я не дозволю вам зайти, громадянине. Такі в нас приписи.

— Ось тобі твої приписи! — чую вигукнув батько, й відчиняє двері до моєї канцелярії.

— Засоромився, побачивши ще й інших зомноу, але гніву таки не може здержати:

— Що це за такі приписи, Вітя? Таж навіть за часів Романових (1) чоловік міг бачити свого працедавця... Але вибач мені, я думав, що ти сам...

Представляю тим іншим батька й прощу їх відійти. Батько зачинає оправдуватись:

— Я повівся трохи нечемно. Вибач. Але едесь оцей бюрократизм, ця прірва між звичайними людьми та урядовцями, діє на мої нерви.

Заспокоївшись, батько просить мене зробити йому прислугу: подивитися у записки про працю моєї фабрики. Придивившись упродовж кількох днів операціям у фабриці, батько хотів знати, скільки заробляють ковалі, ливарники, електрики та інші роди робітників. І хотів би також знати скільки з них користувалися минулого року урядовими домами відпочинку та іншими добродійствами. А що в тому нічого не було тайного, то я подзвонив до головного книговода й дав йому розпорядження, щоб це все батькові показав.

Задержався я на фабриці дещо довше. Вернувши додому, застаю вже батька. При вечері виглядав задуманий. Балачка йшла між нами про речі буденні. Так і видно, що головні набої батько держить на «поважну» балачку, напізніше. А коли чую від нього ще й пропозицію, щоб Паші (2) дати вільний вечір, то й набираю про це певности. Не треба, мовляв, сторонніх вух, каже.

Сідаю на канапі, закурюю, і готуюся слухати.

— Кажіть, тату, що там у вас на думці?

— Від довшого вже часу, сину, хотів я побалакати з тобою по-щирості. Дорогий ти мені не тільки як син, але й як людина, що її ростові я цілих тридцять років приглядався. А, одначе, що більше минає часу, то важче нам бути одному з одним щирими, одвертими. Це сумно. Це ознака того страху, серед якого живемо.

— Вибачте, тату, але чи не відстали ви від історії? Тобто, хочу сказати, чи не живете ви в атмосфері минулого?

— Признаю, Вітя, що ти знаєш більше від мене про біжучу політику. Ти діяльний член партії й визначний урядовець. Маєш під собою п'ятнадцять соток людей і виробляєш на десятки мільйонів карбованців товарів. А все ж таки про життя простого народу, робітників і селян, я знаю більше від тебе. Хтось із нас зачинає відриватися від народу. Хтось зачинає дивитися на нього з другого кінця калейдоскопу. Ти маєш багато грошей, вигоди, авта, слуг...

— Батьку, думаю, що я не заслуговую на ваші докори. Я ж нічого не вкрав, правда? Усі ці речі дає мені режим, і за це я працюю важче, як котрий селянин...

— Я й не думаю тобі дорікати, сину. Будь ласка, не пробуй хибно мене розуміти. Я просто не можу собі наказати не журитись тим, чи ти часом не втратив вже почуття споріднення зі звичайними людьми; чи ти, сказавши це грубо, не став вже таким самим самозадоволенням, як решта бюрократів, ставши одним із начальників над бідним російським народом.

1) За царського режиму.

2) Домашня служниця.

— Мені неясно, тату, що властиво ви хотіли б, щоб я робив? Я ж тільки маленька шрубка в великій машині. Працюю так важко, що, сказавши правду, не маю ані часу, ані сили навіть думати про засади. Я по вуха в моїй праці.

— Тобто, стаєш, сину, струсом. Ховаєш голову в пісок, і всі питання зникають. Кажеш: «Не моя вина, я ж не є опікуном мого брата», і то все. Страждання твого краю вже більше не лежить болем на твоїм серці...

— Слухайте, тату, не думайте, що я не знаю, що навколо діється, або що я вже піддався системі. Того, що діється в моїй середині, які нуртують у мене думки, і в мільйонах інших комуністів, ви не знаєте. Але що ж я можу зробити? Чи маю йти на вулицю й кричати: «Рятуйте, мордують!»? Адже є, з рештою, також і деякі додатні елементи. От, нові фабрики, нові копальні, залізниці...

— Певно, Вікторе, певно. Але революції не роблять для фабрик чи залізниць. Революції роблять для людей. Змисл революцій у тому, щоб людям стало легше жити. Без того, без больностей для людини, люди є невольниками, хоч як упромисловлена була б їх в'язниця. І коли ви, комуністи, хвалитеся новими фабриками, то наслідком нових фабрик повинно бути ліпше життя для людей. А мають люди ліпше життя в нашому краю?

— Порівнюючи з нудними умовами за царів, думаю, що мають, — кажу.

— Вітя, чому ж ти намагався сам себе дурити? Ти ж не забув ще свого життя в твого дідуся, або й дома, коли ще був хлопцем? Не були ми багаті, але ніколи не бракувало нам ні хліба, ні молока, ані потрібного одягу. А ти й твої брати навіть мали доглядачку. Жили ми пристойно. І, коли дивитися назад, то наше життя тодішнє це просто розкіш супроти життя сім'ї робітничої класи нині. Скільки робітників мають такі мешкання, як те, де ми тоді жили? Тільки мала частина жила тоді так напівголодно й без ніякої надії на будуче, як більшість живе тепер.

Я мав причину просити тебе сьогодні показати мені заробітки твоїх робітників. Пам'ятаю ще заробітки перед революцією. Ковалі, наприклад, у Нікополі, заробляють тепер від 145 до 200 карбованців на місяць. Перед 1917-м роком вони заробляли тільки від 35 до 50 карбованців. Фаховий відливач рур заробляв від 45 до 85 карбованців. Сьогодні він заробляє 200 - 350 карбованців. Беручи під увагу всіх

інших: ливарників, машиністів електричних підойм, то їх заробітки сьогодні пересічно є 240 карбованців; за старих часів були 55 карбованців.

Це звучить добре. Але який карбованець був тоді, а який тепер? Перед революцією кілограм хліба коштував 5 копійок. А скільки коштує він сьогодні? Ціна його від 1 карбованця й 20 копійок до 2 карбованців. Кіло м'яса тоді коштувало 15 до 20 копійок, а сьогодні, коли можна його дістати, коштує 12 карбованців, а це означає 60 разів стільки! Скільки заплатив ти за оце вбрання на тобі?

— 800 карбованців.

— Вісімсот карбованців, це три або чотири місяці праці вишколеного ливарника! Чи тямиш, скільки воно коштувало б за старих часів? Близько 15 карбованців, 20 найбільше... Так ось тобі й образ: заробітки зросли від трьох до п'яти разів, і це величають великим економічним поступом. А кошти прожитку зросли не п'ять разів, а 15 разів, 40 разів, 50 разів... Ковалю, що заробляв колись 55 карбованців, уважали перед революцією за заможного робітника. Сьогодні він заробляє 200 і є нещасним нуждарем.

— Але ви забуваєте, тату, за ті дармові привілеї, що їх робітник сьогодні має: платні ваканції, лікарську обслугу, дитячі ясла...

— Хай буде. Загляньмо й туди. Ти називаєш їх дармовими, так ніби не знаєш, що на покриття їх обтягають велику частину з платні, включаючи сюди членські вкладки до профспілки, примусові позики й т. ін., на що йде 20-25% заробітної платні робітника. За 20-25% своїх заробітків робітник у минулому міг сам собі забезпечити лікарську обслугу і ваканції, не потребуючи бути за це зобов'язаний урядові.

А нащо нам потрібні дитячі ясла? Бо мало жінок можуть собі дозволити залишатись дома й доглядати дітей. За 50 карбованців у минулому чоловік міг виховувати свою сім'ю пристойно. Сьогодні, за 200 карбованців він мусить посилати свою дружину й своїх дорослих дітей до праці, щоб якось кінці докупи зв'язати. Щождо лікарської обслуги, що її тепер дають, то краще й не згадувати. Коли ти занедужаєш, Вітя, то йдеш до державної клініки лікуватися?

— Ні, я посилаю по приватного лікаря, д-ра Горкіна.

— Розуміється. І так робить кожний, що його на це стати. Ти ж знаєш не гірше від

мене, що коли хочеш мати добрий лікарський догляд, то треба заплатити. А сьогоднішня лікарська обслуга, як і все інше, загнила бюрократизмом і байдужністю... А тепер ті платні відпустки, що ними так хвалиться комуністична преса? У твоїй фабриці, Вітя, працює 1.500 робітників. Чи знаєш ти, скільки з них було в домах відпочинку минулого року?

— Не знаю; думаю, кількасот.

— помиляєшся, і то грубо. Я перевіряв сьогодні цифри. Тільки 57 із цілої фабрики. Усі 1.500 платили за цей привілей, а тільки 57 з нього скористали. Доми відпочинку були, очевидно, завжди переповнені, але ким?.. Директорами, урядовцями партії, стахановськими ударниками та іншими улюбленицями держави. Само собою, що я стою за суспільним забезпеченням, за лікарською обсервацією і т. ін., але щоб їх давали людям із надвишки тих зисків, що їх держава, як підприємець і власник фабрик, тягне з їх праці; зисків, що їх давніше тягнули капіталісти, а не із стягання з платні самих робітників. За це ж і була революція.

Але в вас і зисків немає. Ваша промисловість і ваша ціла економія працює на недобір. А нас, громадян, силують той недобір покривати. Що мені болить, сину, це те, що ви даєте дрібнички, а кричите про гори. Економічний поступ, мушу сказати, дуже малий, коли взяти під увагу ті вклади й жертви.

Гарним байкам вірять тільки наївні чужинці і молодь, що не знає, як бувало давніше. Фізичні факти для мене не такі важні, як політичні й духові. А в вашій пропаганді повний наголос поставлений на факти матеріальні. Я міряю все вашою власною міркою.

— Коли тоді було все таке гарне, то чому ж ви, батьку, сиділи по тюрмах і робили революцію?

— Не балакай дурниць! Ти ж знаєш, що я того не жалую й робив би те саме ще раз. Ми боролись проти зла. Ми виставляли на небезпеку своє життя, щоб повалити політичну тиранію й економічний гніт. Але це не означає, що ми маємо пишатися тим самим злом, коли його інакше назвали. виправдування сучасної несправедливості показуванням на минуле зло, це низький демагогічний трюк.

— Але тепер належить усе до народу, батьку. Нема капіталістів, нема визискувачів.

Зачала мені дошкулювати вже юця спірка, і власне тому, що в серці своїм я годився з батьком у таких багатьох справах.

— Не грай дурника, Вітя. Робітників, який

стало недоїдає, хоч і він і інші члени його сім'ї працюють, байдуже, хто його використовує: приватний власник чи держава? І коли його тягнуть до в'язниці чи на заслання, то йому мала потіха, що це роблять в його власному імені. Крім того: коли власник-капіталіст не платив мені досить, або не постарався про задовільні умовини праці, я міг його покинути й пошукати собі іншої праці; міг заагітувати своїх товаришів праці, міг скликувати протестаційні віча, страйкувати, записуватись до політичних партій, видавати опозиційну літературу. Ану спробуй щось із того зробити сьогодні, чи не опинишся в невольничому таборі, або й гірше. Повір мені, що ми мали більше можливостей, коли мали до діла з сотнею тисяч капіталістів-працедавців, як маємо тепер, коли є один працедавець — держава. А чому? Бо держава має армію, тайну поліцію і необмежену владу... Ціле своє життя я боровся проти капіталізму, і сьогодні я далі є його ворогом, але це ще не означає, що я маю кричати славу поліційному соціалізмові.

Я мовчав. Міг тільки здвигати раменами.

— Принайменше, тоді ми могли думати, як хотіли... Було багато політичних партій, фракцій, думок. Яке гостре було самодержав'я, але воно в порівнянні з сучасністю було ліберальним. Певно, що царська поліція часто була, часами стріляла, або засилала революціонерів. Але ціла рівновага була відмінна. Тоді начисляли політичних в'язнів на тисячі, а сьогодні на мільйони. Тоді кожна несправедливість викликала протест, демонстрації, масові віча. А сьогодні? Сьогодні цвинтарна тиша...

Або візьми наші, так звані, професійні спілки. Чим вони є, як не ще одним знаряддям силування виконувати урядові постанови й відшувати з нас більше праці? А був же час, коли робітничі організації були дійсно речниками робітництва. Були це політичні школи, де ми вчилися домагатися наших прав і за них боротися. А хто має відвагу сьогодні проти чогось запротестувати? Преса, що вдає з себе речника громадської думки, тепер власність партії й держави. Їх думку вона відзеркалює, а не громадську.

Ще одне, сину. Ти знаєш, що я завжди був безбожником. Але я завжди цинив право людей вірити в Бога, коли вони того бажають. А що тепер залишилось із того права? Яку можливість задержати свою працю й свою кар'єру ти мав би, коли б випадково зачав ходити до церкви? — Ніякої.

Навіть за найгірших Романовських часів люди могли їхати собі закордон. А сьогодні нас усіх замкнули на ключ, а тих, що пробують перейти кордон, стріляють, як собак. І не тільки карають їх, але й їх рідних. Вїздити закордон? Та як, коли ви робітників поприв'язували до своїх машин, а селян — до своїх піль, немов давніх невільників.

— Чому ви, тату, завжди говорите «ви», немовби я був того всього причиною?

— Вибач, Вітя, але ти, як комуніст, не можеш відпекатися також частини відповідальності.

— Чи ж я НКВД, чи Політбюро? Ви реаліст на все інше, батьку, а тут, здається, не годні схопити того факту, що навіть відповідальні комуністи, не тільки рядові, так само безсильні, як і решта населення. А, може, й більше.

— Я не хочу бути несправедливим, Вітя. Я знаю, що одиниця не може багато зробити. Я не хочу, щоб ти кричав: «Рятуйте, мордуєте!». Але я хотів би, щоб ти бодай знав, де правда.

— Так, батьку, я це знаю. Може, навіть, більше, як ви підозріваєте. Щодо того, можете бути цілком спокійні. Але я все ж таки не покидаю останніх ниток надії. Волю не бути

циніком. Ось нова конституція, наприклад. Може, все ж таки, матимемо від неї більше волі...

— Дуже я хотів би поділяти твою віру, сину. Але яку вартість можуть мати слова на папері, доки тайна поліція кермує справами за своєю вподобою, доки одна тільки партія може існувати за своєю власною пресою, своїм власним богом Сталіном, своїм власним судом, і доки всю опозицію трактують, як злочин?.. Я вже застарий, щоб жити самодурством. Коли побачу найменше послаблення терору, признаку світанку правдивої волі, я перший привітаю її зо щирою радістю. А покищо такої признаки я не бачу. Читаючи твої славослов'я новій конституції, Вітя, я зараз пригадав собі Вольтера:

«Нема щедрішої й ласкавішої руки, як та, що роздає людям миляні баньки».

Не думай, сину, що мені прийшлося легко говорити з тобою в такий спосіб. Я не радію тим, що син мій знайшовся між новими визискувачами, хоч би він і не був за це відповідальний... Можливо, що прийде час, коли ми будемо один одного краще розуміти...

І цей час прийшов, і навіть скоріше, як ми могли сподіватися...

Віктор Кравченко

Вільна чи рабська праця в ССРСР?

«Громадяни УРСР мають право на відпочинок. Право на відпочинок забезпечується скороченням робочого дня для величезної більшості робітників до 7 годин»...

Стаття 99 Конституції УРСР.

У КОЖНОГО, хто уважно прочитав друкований вище уривок з славнозвісної за океаном і в Європі книжки колишнього високого радянського урядовця Віктора Кравченка «Я вибрав свободу», книжки, що в мільйонному накладі за вельми короткий час розійшлася по Америці, — може виникнути питання: «Невже все це правда, що пише Кравченко?»

Щоправда, ми тут, на чужині, багато начиталися про рабську працю радянського робітника, але іноді брав нас сумнів: а, може, це ворожа Радянському Союзові пропаганда «розпинається» і сон рябої кобили оповідає?

Так само, читаючи Кравченка, закрадався в серце сумнів: чи часом і він не переборщує? Був він, як відомо, в Радянському Сою-

зі «великою рибою», приїхав закордон, чогось не захотів повертатися додому, втік з радянського консульства, а тепер, може, щоб якось виправдати свою поведінку, різні страхітливі баналюки плете...

Отож, коли до наших рук потрапив український радянський журнал і пара газет простісінько з Києва, зрозуміло, з яким зацікавленням ми перечитували кожне слово, щоб у своїй уяві відтворити правдиву картину, як живуть і працюють наші кривні брати на наших рідних землях.

Ось, що ми вчитали, наприклад, у журналі «Україна», число 3, за березень 1947. У статті «Золоте зерно» якийсь Михайло Рубашов пише про працю орденоносного колгоспу «Ко-

мунар», на Житомирщині, таке: «Ще ніколи так напружено і завзято не працювали робітничі, невтомні комунарівці, як у згубну спеку літа 1946 року. Ще напровесні затримали сніг на полях. Під посушливі весняні вітри на висотки возили бочками воду, поливали вражені сухов'ями місця, буряки підживлювали гноївкою. **Не знали відпочинку колгоспники ні вдень, ні вночі.**»

У другій статті, під трохи задовгим наголовком «Для всього трудящого люду на широких колгоспних ланах», Яків Авдієнко змальовує будні колгоспу «Пролетар» на Черкащині:

«Вже звечоріло, коли машина спинилась біля невеличкого будинка колгоспної контори... Ми ввійшли в кімнату. Сидір Антонович Кузнець щось зосереджено рисував олівцем на папері. Він навіть не чув, як грюкнули двері. Згодом підвів голову, замислено глянув на нас і тоді посміхнувся:

— Пробачте, я тут саме зайнявся цікавою штукою. Стара мене вдома лає за те, що **вночі** працюю, так я ось і сиджу тут над одною штукою...

... Тепер ми сиділи й чекали, щоб Сидір Антонович розповів нам про свою роботу. **Була ніч.** Але по вулиці гуркотіли вози, гриміли машини, ревли воли, тупотіли коні, з гомоном повз вікна сунули заклопотані люди.

— Що це у вас трапилось? — спитав я.

— **Нічого не трапилось,** — здивовано відповів Сидір Антонович. — **То люди на роботу поспішають, щоб не запізнитись.** Наввипередки женуться, бо ніхто не хоче лишитися позаду. — Він посміхнувся...

... Уранці я довго блукав по колгоспу, розшукуючи Сидора Антоновича. Мене посилали на МТФ *), на стайню, до млина, в парник, у гараж, але скрізь я чув те саме:

— Ось тільки-но був тут.

Нарешті, я таки знайшов його серед ковалів. Вони жартували:

— Ви, Антоновичу, рано на роботу прийшли, а ми хочемо ще раніше. Глядіть, таки випередимо вас!

— Е, ні, сьогодні мене ніхто не випередив, **бо я ще й не лягав.**

З цікавої статті Ол. Полторацького «Спектакль у колгоспі», вміщеної в газеті «Радянське мистецтво» № 29 (119), довідуємося:

«У цьому театрі спектакль починається **опів-**

ночі. За дві-три хвилини до відкриття завіси в залі майже немає глядачів. Але після удару гонгу в залі повнісінько.

Поруч зі мною — відомий західний театрознавець, який проїхав тисячі кілометрів, щоб подивитися саме цей спектакль...

... Це рядовий спектакль Київського обласного пересувного українського драматичного театру в колгоспі «Червона Україна», Броварського району, Київської області, в **типовому** із тисяч і тисяч хороших колгоспів України. Зарубіжний театрознавець за своє життя передивився спектаклі сотень театрів у всіх закутках світу. Він добре знає радянський театр і написав про нього уже дві книжки...

... Він виймає олівця і записує книжку.

— Коли почали працювати сьогодні колгоспники? **О п'ятій ранку.** Значить, вони прокинулися щонайменше о **четвертій.** Зараз гаряча пора, і я бачив, що вони поверталися з роботи о **дев'ятій.** Значить, вони працювали в полі з перервами **не менше чотирнадцяти** годин. Завтра робочий день. Отже, вони **посплять максимум дві години,** бо спектакль закінчиться десь о другій».

Отже, з допису захопленого Ол. Полторацького ми довідуємося, що в «типовому із тисяч і тисяч хороших колгоспів України» люди працюють **не менше чотирнадцяти годин.** А в додаток ще вночі на виставу треба приходити. І це річ зовсім нормальна.

Навпаки, в уривку з роману українського письменника Івана Сенченка «Його покоління» молода позитивна героїня скаржиться на секретаря комсомолу, який вважає, що під гарячу робочу пору треба людям відпочивати:

— А то пішли ми раз з дівчатами в клуб, кажемо: «Хочемо «Наталку Полтавку» ставити», а Перехресний — він завклубом і секретар комсомолу — відповідає: — «Які можуть бути **тепер** вистави? **Ночі малі, спати треба. Роботи багато. Не до розваг.**»

Велике щастя мав цей секретар, що він таке сказав лише в романі. У справжній советській дійсності його за таке небільшовицьке ставлення до трудящої молоді, напевно, оголосили б «ворогом народу» і вислали б до білих ведмедів.

Але, може, це тільки в колгоспах люди майже не сплять, де хліборобська праця зв'язана з примхливою природою?

На це дає заперечливу відповідь І. Тельман в нарисі «Про що співала віолончель». Мова йде про інженера хеміка:

*) МТФ — Молочно-товарова ферма.

«Професор гірничої справи на схилі своїх літ вивчає закони авіації...

Після безсонної ночі, проведеної за письмовим столом, він іде в свою лабораторію рудничної вентиляції на третьому поверсі Донецького індустріального інституту».

Отже, інженер також не спить!

А от як Лідія Позднякова описує працю советського вчительства:

«Саме тільки розвиднилось. Ще шибки вікон синюваті і ледве видно крізь них заповишені снігом високі ялини на шкільному дворі, а сільська вулиця, ставок і парк ще зовсім тонуть у сніговій молочній імлі. Євдокія Андріївна проглядає біля вікна дитячі зошити...

... Розвйдуться діти із школи, а в учительській ще довго світяться вікна. Це час, коли вчителі діляться думками...

... Найпізніше затримується в учительській завідувач навчальної частини Євген Григорович Подзирей. Роботи багато, доводиться брати додому. Євген Григорович бере зошити і йде темними засніженими вулицями, тими, що й багато років тому бігав з батьківської хати до цієї самої школи.

Його наздоганяє дівчина. Це дочка Євгена Григоровича, — піонервожата загону імені Олега Кошового. Вона йде поруч з батьком, і в морозному нічному повітрі чути її веселу розмову про піонерські діла, про життя звичайної сільської школи Радянської України».

Гадаємо, що коментарі тут зайві. Хто має очі — хай читає! Хто має глузд — хай думає!

о. Іван Леськович

Наше релігійно-культурне життя на провінції

УКРАЇНЬСЬКА ПРОЩА ДО ЛЮРДУ

ОПВДНІ, дня 27 серпня 1947 року, вибрався невеличкий гурток людей, з 27 осіб, під проводом о. Романа Бялецького, душпастиря округи Ангулем - Бордо, з прошею до Люрду. Серед прочан були люди старші, а також і маленькі діти. Це було, якраз, напередодні свята Успення Пречистої Диви. Отож, насувалися думки людям, що в тому самому часі також на наших землях відбувалися прощі до різних відпустових місць, як Зарванія, Гошів, Кальварія...

До Люрду приїхали вночі і в наймленому готелі влаштувалися на відпочинок. Дня 28-го серпня, в сам празник Успення, о. Бялецький відправив Службу Божу в каплиці сестер Кларисок і виголосив проповідь, в якій згадав про наш відпустовий місяць на рідних землях, про страдницький український нарід, що не має змоги тепер свобідно заносити свої мольби до Найулюбленішої нашої Небесної Неньки, та закликав усіх зібраних прочан до вірности нашій Церкві, а також, щоб у цьому святому чудотворному місці наші люди з щирим серцем і кріпкою вірою помолилися до Матінки Божої за кращу долю для українського народу. По Службі Божій вибралися до самого місця, так званої гроти, де об'явилась Пречиста святій Бернардетті. Там побачили на правду

величну й зворушливу картину. Багато прочан різних національностей, що з них деякі прибули навіть з далеких сторін світу, заносили свої молитви до Пречистої. Було серед них також чимало хворих і калік, які, з молитвою на устах і з вервицею в руках, ревно молячись, благали Пречисту ошасливити їх ласкою виздоровлення. Багато вже людей одержали цю ласку від Матінки Божої. Ми бачили в гроті чимало палиць, костурів, милиць. Це виздоровленці полишали там свої палиці та інші помічні предмети, та, відзискавши в чудесний спосіб здоров'я, верталися ті вірні діти Небесної Матері назад додому. На правду, Люрд — це місце святе, чудотворне місце поєднання, місце правдивої любови, місце згоди, місце, звідки найбільш закамений грішник мусять вийти із зворушенням серцем.

Потому українські прочани закупили квітів і їх душпастир з двома маленькими дітьми прийшов до гробу, де діти своїми невинними руками зложили ці квіти на гробі, на пам'ятку всіх поляглих українців, що боролися за волю України. Ввечері наші прочани взяли участь у величній процесії з горящими свічками та співами релігійних пісень. По процесії, наша група пішла до гроти, де, навколішках, разом зі своїм священником, відмовили цілу вервицю

за всіх хворих і калік нашої душпастирської округи. В суботу, 29 серпня, в церкві над печерою, усі наші прочани висповідались, та опісля, на Службі Божій, відправленій в наміренні українського народу, всі, разом зі своїм душпастирем, у безкровній жертві прийняли Ісуса до своїх сердець, щоб з чистим серцем вернутися додому, на знак згоди та поєднання в українському народі. По Службі Божій усі прочани оглядали пам'ятки, зв'язані з життям святої Бернардетти, як хату, де народилася і мешкала, музей, де в образах змальовано життя святої Бернардетти, її дитячі роки, покликання до монашого чину, про появу Матінки Божої тощо. Опівдні відвідали так звану Кальварію, де відбули хресну дорогу, а опісля зайшли в Божі храми, які називаються по-французьки «Trois Eglises». У кожній з них було повно людей, що тиснулися до сповідальниць, щоб очистити свої душі від гріхів. Увечері вибрані особи, під проводом пана Фірмана, голови Філії «Об'єднання Українських Робітників у Франції», відбули 15-хвилинну стійку, стоячи «струнко», на знак пошанування пам'яті борців, які загинули за волю України, а душпастир о. Бялецький посвятив українським прочанам закуплені пам'ятки, як образи, вер-

виці, хрестики та інші речі. Всі прочани, набравши собі цілющої води з гроти, повернулися до готелю й почали готуватися до поворотної подорожі. Хоч із цією прошею були також зв'язані й різні невігоди (згадати б цілонічне чекання поїзду на станції), проте ніхто не нарікав, а, навпаки, всі бажали б тут бути довго, і нікому не хотілося виїжджати.

Ця перша зорганізована проща українських трудивників до чудотворного місця Люрду безперечно запишеться, як видатна релігійна подія в житті нашої душпастирської округи Ангюлем - Бордо. Треба, щоб і інші душпастирі уладили такі прощі до Люрду. Рік-річно з'їжджаються представники багатьох народів, навіть з-поза Європи, до такого величного місця зо своїми душпастирями, а українці, ще недавно, не маючи своїх священників, мусіли прилучуватись до польських чи то французьких прочан. Різні національні прапори зложено в люрдському храмі, але немає там і досі українського прапора. Добре було б, щоб і український прапор завиднів у Люрді, прапор страдницького народу, що завжди відзначався вірою і любов'ю до Бога та ревним прив'язанням до правдивої Христової Церкви.

Прочани

Нам пишуть з Італії

День св. Івана Христителя в таборі Режіо Емілія (Італія) перетворився для українців-скитальників у велике релігійно-національне свято. До цього причинилося закінчення будівництва греко-католицької церкви в таборі та день ангела українського Владика Кир Івана Бучка.

Восьма година вечора. Велика зала нової таборової церкви вщерть заповнена людьми. Священик о. Георгій Рожко відправляє Службу Божу. Лине ревно молитва до Всевишнього Творця: за визволення Рідного Краю від страждань, за полегшення долі скитальників. Хор співає: «Боже великий, єдиний». Очі українців заходять слізьми, що виявляють страждання і жаль за Рідним Краєм. На возглас священика «За здоров'я та благодать єпископові-скитальникові» хор відповів Многолітством.

На Службі Божій, крім таборовиків-українців, присутні запрошені гості з міста, італійське духовенство, комендантура та представники всіх національних груп у таборі.

Після Богослуження відбувся на повітрі кон-

церт. По стіні будинку протягнуто великий жовто-блакитний прапор. На вишитому рушнику висить Тризуб. Прапор, на знак страждання України, підв'язаний чорною стрічкою. Під ним стоїть хор з 20 виконавців. Усі в українському убранні. Діти гарно уквітчені. Розпочато програму українським національним гимном. Потім залунало «Многая літа» Владиці, благальна пісня «Боже великий, єдиний» і «Пречиста Діво». Після цього слідувала мистецька частина, що складалася з виступів хору, окремих співаків, деклямацій, національних танків і т. ін. О 10-ій годині вечора, по закінченні концерту, почала грати оркестра. У цей час, на запрошення священика, гості та діти сіли до вечері, яку влаштувала церковна громада.

Оркестра грала до 1-ої години ночі.

Влаштований вечір справив на всіх присутніх дуже гарне враження. Чужинці мали змогу переконатись, що українська нація релігійна і вміє шанувати свій релігійний провід з любов'ю, що українці мають свою власну національну культуру, і що брехні, які розпускають різні вороги про українців, нічого не варті.

Віднова собору Св. Володимира Великого в Парижі

У 1946 році, в місяцях липень-листопад, завдяки пожертвам вірних, відновлено частину собору св. Володимира Великого в Парижі, а саме — вівтар.

Малювання перевів артист-маляр п. Володимир Ласовський.

I. — Пожертви зложили поодинокі особи:

Впр. о. Степан Хабурський	10.000	фр.
Інж. Джус, з Америки.	5.000	»
Мати Ігуменя, з Америки.	2.500	»
П. Ева Демків	2.000	»
П. Дмитро Сапович	2.000	»
П. Ксеня Топорівська	1.800	»
П. Х. Х.	1.000	»
П. Х. Х.	1.000	»
П. Анна Палажій	1.000	»
П. Анна Козарема	750	»
П. Марія Феник	250	»

Разом ..... 27.300 фр.

II. — Пожертви, зібрані на листи. Зібрали:

П. Марія Новаківська	6.060	фр.
П. Дмитро Новаківський	4.632	»
П. Борис Камянецький, з Мелен	3.945	»
П. Дмитро Куцопей	2.370	»
П. Маріян Попель, жертва від п. Степана Шумейка, з Америки	2.000	»
П. Олекса Кіт, з Мелен	2.500	»

П. Франко Микула	1.685	»
На вінчанні п. Сікорського Миколи, з Мелен	1.480	»
На вінчанні п. Гриника, зібрав о. Іван Яцків	1.400	»
П. Степан Мельник, з Мелен	850	»
П. Іван Шебивов	550	»
П. Наконечний Антін, з Мелен	500	»

Разом ..... 27.972 фр.

III. — На віднову храму передано також усі пожертви з таци, збирані в церкві в Парижі від 1. 7. 1946 до 31. 12. 1946, в сумі ..... 23.465 фр.

Всього зібрано ..... 78.737 фр.

На довершену віднову частини храму видано разом ..... 77.945 фр.

Усім жертводавцям, збірщикам і працівникам, що причинилися до віднови частини храму Св. Володимира Великого в Парижі, складає Церковний Комітет щире Спаси-Біг!

Париж, у липні 1947 р.

За Церковну Раду:

о. Микола Марків
Дмитро Новаківський
Дмитро Куцопей

Х Р О Н І К А

БОГОСЛУЖБА В НАМІРЕННІ ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНОГО АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТАТОРА КИР ІВАНА В ХРАМІ СВ. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО В ПАРИЖІ

В неділю, 6 липня ц. р., у навечір'я Ім'янин Високопреосвященного Кир Івана, відправив урочисте Богослуження в наміренні Достойного Соленізанта Всесвітліший о. Генеральний Вікарій Яків Перрідон, у сослуженні о. Степана Хабурського і о. канцлера Івана Леськовича. Духовну науку, відповідну до свята, виголосив о. М. Марків. Після Богослуження, зібрані вірні відспівали Дорогому Владиці сердечне Многолітство.

В понеділок, 7. 7., в день Різдва св. Івана Христителя, поодинокі отці відправили Святі

Служби Божі в наміренні свого Владика. Багато вірних приступили до св. Причастя, яке, разом із щирими молитвами, жертвували в наміренні Владика.

О 6 год. пополудні відслужено в наміренні Високопреосвященного Молебень до Пречистої Діви Марії.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ У ФРАНЦУЗЬКОМУ РАДІО

Українська Хорова Капеля в Парижі наспівала дня 2 липня ц. р. на грамофонні диски у Паризькій радіовисильні 20 українських народніх і компонованих пісень. Як солісти, виступали п.п. Тисяк (тенор), Старицький (тенор), Гірич (тенор), Штрелінгер (сопрано), Кобрин (сопрано).

о. Маріян Р. Цурковський

Нашому „Вісникові“ — у місяці вересні — місяці преси

МІСЯЦЬ ВЕРЕСЕНЬ — місяць доброї книжки й преси. Ще до великої війни таким на наших рідних землях його проголошено. В цьому місяці кожен уважав своїм обов'язком бодай одну книжку набути, а якимсь, бодай малим, датком причинитися до поширення своєї преси.

І якщо такий обов'язок тяжів на нас на рідній землі, де ми мали свої церкви, свої школи, хоч і обмежені, але все ж таки свої, мали свої часописи політичні й церковні, то на скільки ж більше той обов'язок тяжить на нас тут, на еміграції. Ми опинилися серед чужих, на чужій землі! Не маємо змоги користати щонеділі з рідного Богослуження, не завжди є змога почути рідну проповідь, нема своєї бібліотеки й рідної читальні, де можна б визичити книжку чи перечитати часопис. Видавалося б, що в таких умовах кожен повинен по своїй змозі підтримувати рідну книжку і рідний часопис. Бо книжка й добрий часопис — це велика річ. І вже сама Церква звертає увагу на те. Бо коли в шостій церковній заповіді наказує читати злі книжки й часописи, тим самим наказує читати добрі книжки й добрі часописи.

Сказав раз якийсь великий чоловік, що так, як по кількості зуживаного мила, так само з числа перечитаних, видруктованих і виданих книжок та часописів, пізнати можна культуру кожного народу.

Тим часом!.. Нас, українців, у Франції нараховують, приблизно, сто тисяч. Нехай буде, що число це перебільшене; нехай буде половина тільки. І на це все, на цю велику громаду, скільки в нас є релігійних часописів? Один! Видавалося б, що цей один повинен розходитися в кільканадцять тисячах примірників і виходити бодай раз на тиждень.

Та, на жаль, наш єдиний релігійний часопис ледве животіє! Ніби місячник, а виходить здебільшого раз на два місяці. І то в скількох примірниках? Аж соромом сказати! За кожний раз друкується його 1.500 примірників. А як доводиться друкувати нове число, скільки Редакція мусить наломити собі голову й нагризтися. Бо грошей дасть Біг і нема за що видати. Нам жодна амбасада не помагає, підмог

няких не дістаємо, — самі мусимо собі помогти! А як брат братові помагає, — це велика річ! Вони, ці брати, що помагають собі, як каже пророк, як гора Сіон тверді. Чи ми здаємо собі справу з того, що ми колись перед Богом за те відповімо? І перед народом нашим. І перед Історією! Адже після того, як представляється наш єдиний церковний часопис, нас судить цілий християнський світ! І це ніяка ласка, як ми деколи кинемо кілька франків на наш єдиний релігійний часопис. А ще до того, на превеликий сором, не всі ті, що читають і до кого часопис приходиться, платять за нього. Ми мусимо щодо цього цілком змінитися!

Божа слава, добро нашої Церкви й наша власна честь наказує нам подбати, щоб наш «Вісник» не був тільки місячником, але щоб став тижневиком. Бо не раз на місяць припадає неділя, але щотижня. А церковна заповідь під тяжким гріхом нам наказує щонеділі вислухати Служби Божої і проповіді. Тому до діла! Берімося до цього всі, один одного нехай взиває, один одному нехай дає приклад... І ділом покажемо, що ми — діти великої Матері. Діти святої католицької Церкви й діти великого українського народу!

Щоб започаткувати такої великої ваги акцією допомоги для нашого єдиного релігійного часопису, складаю в місяці вересні, що є місяцем доброї преси, на «Вісник Української Греко-Католицької Церкви в Західній Європі» сто франків і прошу це саме зробити (і зі свого боку «викликати» по п'ять своїх знайомих):

1. Впр. о. проф. Северина Сапруна, Париж;
2. Впр. о. Радника Маркова Миколу, Париж;
3. Впр. о. Хабурського Степана, Париж;
4. Впов. Михайла Шотика, Мец;
5. Впов. Петра Танчака, Тервіль.

Зложім жертву всі, кличмо до цього інших, а викликані відгукуйтесь радо на цей заклик. А коли всі виконаємо свій релігійний обов'язок і зложимо всенародній податок на свій єдиний релігійний часопис — він у недовгому часі тижневиком стане та якнайкраще вив'яжеться зі свого завдання.

Directeur : A. Savtchenko-Belsky.

Redacteur responsable : Abbé J. Leskovycz.

M E N S U E L

АДРЕСА: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6e). Tél.: Littré 48-65.

Всепереможний Покров

«Радуйся Радосте наша, покрий нас от всякого зла, честним Твоїм омофором».
(Акафіст до Пресв. Діви Марії).

НЕЗАБУТНЬОЮ стала ніч 1 жовтня 1309 р. в Царгороді... Під мурами міста грізні сарацини, а в місті шаліє пошесть. Становище безвихідне. Доводиться або здати добровільно столичне місто з прегарними Божими домами на поталу ворогів-поган, або, ставлячи дальший опір, чекати певної смерті від загрозливої недуги. Всякі людські сподівання і заходи рятунку завели. На ніщо здавалася хоробрість царських воїнів, безсильним став маєстат великої імперії, що сотки літ панувала над цілим тодішнім світом, смішно безцінними стали величезні здобутки культури і мистецтва, що вневдовзі мають впасти жертвою сваволі й знищення півдиких ватаг сарацинів.

І звичайно так буває, що коли віруюча людина зневірюється в земних заходах, уживаних для рятунку, тоді починає покладати надії на Того, без чієї волі, за словами св. Євангелії, людині й волосина не спаде з голови.

Було так і тієї історичної ночі. Вірні Царгороду зібралися в храмі Богоматері, що звався храмом Влахернським. Були там привяні ті, кого ще пощадила люта недуга, і ті, хто не

мусів тієї ночі стояти на мурах зі зброєю в руках, а між ними були й св. Андрій Юродивий і Його учень Епіфаній. І попливли гарячі благання до стіп Небесної Цариці, щоб заступилася за нещасне місто... І сталося чудо! У повітрі, під копулою, овіяна хмарами пахучого кадильного диму, появилася Божа Мати, покриваючи розмолений нарід полами своєї одежі. Було це символічне унаочнення опіки Божої Матері над усіма тими, хто терпить і просить у Неї помочі.

Від тієї історичної ночі пошесть у Царгороді ущухла. А коли про цю чудесну появу довідалися й інші мешканці столиці, а головню вояки на мурах міста, то, свідомі того, що вони ще не здані на ласку й неласку ворогів, бо над ними чуває могутня опіка Цариці всесвіту, напружили всі зусилля і кинулися в останній одчайдушний бій, розбиваючи впень ворожу навалу сарацинів.

На цю пам'ятку св. Христова Церква східнього обряду встановила день 1 жовтня святом Покрови Пресвятої Богородиці.

Цей празник пригадує нам, що й ми повинні завжди віддавати себе в опіку Пречистій Діви Марії. І хоч вправді тепер не мають вже сили ті історичні сарацини, що загрожували

колись Царгородів, то зате є інші, дуже могутні і страшні вороги, які хочуть знищити не тільки наші тіла, а й душі наші погубити.

Маймо ту певність, що Божа Мати і нас охоронить своїм переможним покровом та може щасливо перебути ті злидні й недолю, які нас спіткали. Лише благаймо Її з таким дитячим довір'ям, з яким благали Її ті обляжені царгородці, або хоч би й наші батьки, що завжди, у скрутних хвилинах життя, вміли знайти заспокоєння в надії на могутній покров Марії.

І нам тут, на чужині, не дається відсвяткувати цей річний Празник без особливого зворушення. Крилаті думки летять у рідну землю і ми згадуємо про це свято в минулих роках... Велика кількість наших галицьких парохій була віддана під покров Марії, і в цьому то, звичайно погідному дні нашої багатой української осени, відбувалися там храмові свята-празники. До нашого княжого Львова напливали численні громади з довколишніх сіл, щоб у катедральному соборі св. Юра взяти участь в урочистих Богослуженнях на честь Марії, бо і святоюрська парохія була також віддана в опіку Богоматері.

Велика набожність і безмежне довір'я до всемогутньої опіки Цариці Небес були плекані в нашому народі вже за цілі сотки літ перед чудом у Царгороді, ще від часів Великого Князя Ярослава Мудрого. І ця набожність, злучена з вдячністю, не була випадкова, бо історія буття українського народу, з його важкими хрестами й Голгофою, вказує ясно, що в цій безнастанно обляженій, часто здобуваній і руйнованій твердині, якою є наше національне й релігійне життя, Божа Мати робила і робить ще більші чуда, як колись у Царгороді.

Пречиста чуває безнастанно над долею українського народу!

Вправді нам не живеться солодко, ми не пануємо і мало панували, навіть не є господарями на своїй землі, здебільша ми служили рабами численним наїзникам, хоч, до речі кажучи, ми самі таки у великій мірі тому винні. Але хоч ми розділені штучними кордонами, а наші історичні землі топтали не раз запеклі вороги, палили людські житла, людей в ясир, або на важкі примусові роботи забирали, на кістках наших лицарів будували свої пишні столиці, і у своїй скаженій ненависті видавали закони на безпощадну загибелю цілого нашого народу, то їм таки не вдалося, і не вдасться, знищити його!

Багато вже з тих, що нас у ярмо неволі запрягали, що відмовляли нам права на існування, самі зникли з політичного життя Європи, а наш багатострадальний нарід все таки живе і героїчно далі змагається за власну долю. Деякі різно собі це пояснюють, але ми з вірою в серцях твердимо, що це предобра Небесна Мати покриває нас в біді й нещасті чесним матернім своїм покровом. І тому так урочисто справляли свято Її покова у нашому Краю від давньої давнини...

Тепер, як видно, ворог пішов вже до останнього вирішного наступу, на все, що для кожного з нас найдорожче. Хоче потоптати нашу людську гідність, розбити сімейне життя, захитати національні почуття, а понад усе підірвати св. Віру, віру наших предків, те жевріюче в наших серцях довір'я до всемогутнього, вікового покова Матері Божої, покова, який запоміг нам перетривати цілі століття, повні горя і нужди. Але й ці новітні сарацени не встоять проти сили Пречистої, як не встояли їх попередники під Царгородом!

Цілий світ заговорив вже про мучеництво нашої Церкви і страдницького народу. Преса всіх культурних держав описує подиву гідне завзяття наших фанатичних борців, які й досі не склали зброї до ніг ворогів і по-геройськи змагаються за найвищі релігійні і національні цінності з переважаючими ворожими силами аж трьох європейських потуг, яких злучила спільна ненависть до всього, що наше рідне.

І коли вдалося ворогові в нашій Батьківщині змести частинно з лиця землі українське релігійне і національне життя, то воно скрилося в катакомби, де, під опікою Небесної Неньки, хорониться від цілковитого знищення та від страшної духової зарази, якою є сьогоднішнє сталінське православ'я, чекаючи хвилини, коли знову буде мати змогу свobodно розквітати під ясним сонцем волі.

Покров Божої Матері охороняє й кожного з нас зокрема, і цю Її чудесну опіку мали ми змогу вже багато разів на собі відчутти.

Коли наша рідна матінка ще немовлятками заколисувала нас до сну і гляділа в наше сонце, усміхнене личко, не раз, унесена найвищою матерньою любов'ю, поручала нашу долю Пречистій Діві Марії і відходила від коліски зовсім заспокоєною. Пречиста, задля молитов наших добрих матерей, не відмовляє нам своєї помочі, і то навіть тоді, коли ми собі на Її опіку і любов не заслужили. Вона береже

наші душі, скріплює тіла, подає помічну руку в хвилину упадку, стоїть з нами на Голготі наших терпінь, дає розраду в смутку і поневірці та буде з нами й у годині смерті.

Чудодійна сила Божої Матері, Її так цінний нашим народом «чесний матерній омофор» допоможе нам і тепер здобути перемогу над силами пекла і злобою цього світу. Станьмо лише гідними дітьми Марії! Не надуживаймо Її матерньої доброти і поблажливості, бо коли предобра Небесна Мати зразиться нашою безнастанною невдячністю і байдужістю, то тоді, опущені Нею, відчуємо удари лихої долі якнайболючіше. Перед лицем тих страхіть і терпінь, які переживає наш нарід, хай між нами зникне всяка ворожнеча і незгода. Любов до

Марії хай нас всіх злучить в одно велике серце любови й безмежного довір'я до Її могутньої опіки. Пам'ятаймо, що тепер рішається доля нашої Батьківщини!

Як колись у царгородському храмі клячали один коло одного вельможі і прості слуги, вчені і робітники, спільно молячись за долю своєї столиці та благаючи порятунку для себе, так і ми, всі українські скитальники, без різниці політичних чи обрядових переконань, свідомі великої ваги теперішнього часу, припадимо навколішки та благаймо Царицю Небес:

— Заступнице батьків наших, опікунко нашого народу, радосте і надіє наша в горю і злиднях, охороняй нас і надалі від всякого зла своїм могутнім покровом.

Небуденне свято

НЕ ВСТИГ ще прогомоніти в українській пресі клич Ординаріату Апостольської Візитатурн до українців греко-католиків: «Готуймося до зустрічі!», аж тут вже й зблизився історичний день — 28 вересня 1947 року, день, коли українцям у Франції припала честь урочисто вітати Секретаря Конгрегації для Східної Церкви, Його Емінінцію Кардинала Євгена Тіссерана в українському соборі св. Володимира Великого в Парижі.

Вже кілька днів перед тим прибув з Риму до Парижу Високопреосвященний Апостольський Візитатор Кир Іван Бучко, щоб, в імені Української Католицької Церкви, як найвищий на еміграції її ерарх і Ординарій, привітати цього Достойного Висланика Святішого Отця. Відбувши подорож по Америці й Канаді, згадав цей Високий Делегат і про українських скитальників у Франції, і в час їхнього горя й недолі спішить, щоб через українську громаду в Парижі передати батьківське благословення Вселенського Архиєрея і Свій особистий привіт цілій українській еміграції в Західній Європі, а далі й цілому українському народові.

Тож не диво, що провідні духовні і світські кола, оцінюючи вагу цієї хвилини, доложили всіх зусиль, щоб по своїй спроможності приготувати все якнайкраще до прийняття такого Дорогого Гостя.

Вже від восьмої години з ранку почали сходитися вірні з Парижу й околиць до гарно прибраного, рясно освітленого і прикрашеного

державними папськими, українськими і французькими прапорами храму св. Володимира Великого в Парижі, щоб узяти участь у небуденному торжестві.

О 9 годині 45 хв. появився при вході до вщерть виповненої церкви, в юточенні духовенства й асисті, Апостольський Візитатор Його Ексцеленція Кир Іван, убраний в архиєрейські ризи, в мітрі і з патерицею в руці. Всі в урочистому настрої очікують хвилини приїзду Князя Христової Церкви.

Точно о 10-ій годині підїхало авто і з нього висів у кардинальській пурпурі Його Емінінція Кардинал Тіссеран. Своім поважним і достойним виглядом, зі смаглим обличчям, з ясними очима, добрячим усміхом і сивіючою кучерявою бородою, нагадує Емінінція благообразного Йосифа з Ариматеї, чий образ у Велику П'ятницю оглядаємо на наших плащаницях.

У притворі храму привітав Його Емінінцію наш Високопреосвященний Владика французькою мовою і підніс традиційним звичаєм хліб і сіль.

По привітальній мові Владика залунало грімке: «Буди ім'я Господнє..» і похід рушив через церкву до іконостасу. Його Емінінція благословляв по дорозі похилені голови вірних. Віддавши поклін Евхаристійному Спасителєві нашим східним обрядовим звичаєм, Його Емінінція засів, в асисті двох священників, на приготованому для Нього троні перед образом

Христа Спасителя. По супротивній стороні, біля Царських дверей, зайняли свої місця Архиепископ Парижу Й. Е. Роже Боссар у товаристві Монсеньора Брессоля, Віцеректора Католицького Інституту в Парижі і Монсеньора Ляжіє, директора організації «Допомога Сходові».

По боках церкви усталися делегації церковних братств і Марійських дружин зі своїми прапорами.

Служба Божа, яку відправляв Високопреосвященний Кир Іван, в дослуженні о. Мітрата Якова Перрідона і о. декана Северина Сапруна. Дияконували: о. Степан Чеховський і о. Володимир Жолкевич. Керівником літургічних церемоній був о. радник Осип Бачинський.

Його Еміненція, як знавець нашого обряду, зі служебником в руках, слідував уважно за ходом св. Літургії. По відчитанні Євангелії,

Його Еміненція Кардинал Тіссеран під час читання св. Євангелії.

Була це незабутня, повна вражінь, зворушлива картина, яка не скоро затреться в пам'яті привних там наших вірних. І хто знає, чи доведеться так скоро переживати вдруге такі враження. Груді розпирала радість, голови підносилися гордо в гору, а очі блищали вдоволенням, що в цьому дні наша найменша, здається, поміж паризькими святинями церквя стала осередком уваги і місцем, де, в особах високих ерархів, проявився маєстат Христової Церкви, яка на наших прадідних землях безчеститься тепер сучасними сараценами.

Розпочалася торжественна Архирейська

промовив до численно зібраних вірних Високопреосвященний Апостольський Візитатор Кир Іван.

У своїй проповіді наш Владика, між іншим, сказав те, що, звичайно, промовчують, а то й перекручують, хворі на «римобязнь» вороги української єдності.

— У теперішньому лихолітті, яке переживає український нарід, Апостольський Престол приходить йому з усякою можливою допомогою, не роблячи жодної різниці між греко-католиками і православними. Про це всі вони повинні завжди з вдячністю пам'ятати.

На ці слова Владики, дівчатка в народніх українських строях зложили на ступнях кардинальського трону китиці квітів.

Опісля знову попливли літургічні пісні, в хмарах кадильного диму полинули до престолу Небесного Царя молитви подяки і принеслася Безкровна Жертва. До св. Причастя приступило багато вірних, щоб з рук Владики Кир Івана прийняти Хліб життя вічного.

Більшості зуміли встояти при батьківській вірі, залишившись вірними Апостольському Престолові.

Він запевнив, що наша Церква і переслідуваний ворогами Христа український нарід знайдуть завжди у Вселенського Архиерея релігійну і моральну, а також матеріяльну, підтримку.

Кінчаючи свою проповідь, Його Еміненція

Духовенство, на чолі з Високопреосвященним Кир Іваном, на порозі церкви при від'їзді Кардинала.

При кінці Служби Божої зійшов Його Еміненція зі свого трону і перед Царськими дверима іконостасу проказав сильним рівним голосом церковно-слов'янською мовою Заамвонну молитву. По молитві наступила хвилина, на яку всі нетерпляче очікували. Його Еміненція промовив у французькій мові сердечними словами до наших вірних. Висловив велике зрозуміння теперішнього становища переслідуваної Українсько-Католицької Церкви і мученого українського народу.

Виявив признання для нашого духовенства і вірних за їх геройство і витривалість, що в тих важких роках Божого допущу у великій

сказав ще кілька знаменних слів, до яких, насамперед, повинні б прислухатися ті, хто претендує на провід українського народу. В устах цього Достойного чужинця, що дивиться на українські справи безсторонньо, ці слова, особливо в теперішніх часах взаємної гризні і братніх міжусобиць нашої еміграції, набирають глибокого значення і звучать суворою пересторогою:

— *Soyez bien unis, car c'est le seul gage pour que le monde vous considère:* (Будьте з'єднані, бо тільки це є запорукою, що світ числитиметься з вами).

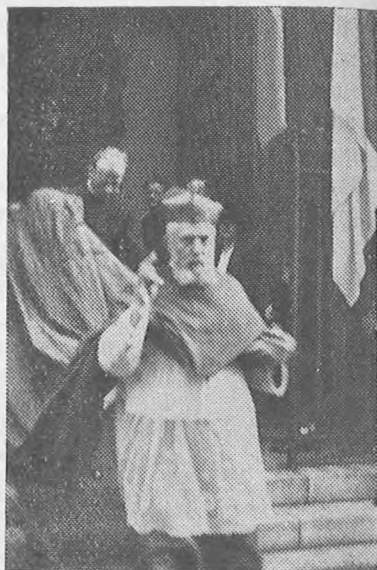
І, може, не випадково, на ці слова Кардинал

глянув убік, де стояли представники українських організацій з національними прапорами. Наче на підтвердження сказаних слів, немов символом нашої незгоди, німим докором нашому сумлінню, барви на цих прапорах були розміщені по-різному... Дехто може на це сказати, що це дрібничка. Може, й так. Але, у всякому разі, красномовна дрібничка.

Вірні старалися не пропустити жодного слова з уст цього одного з найвищих Князів Христової Церкви, особистого Висланика Вселенського Архiereя. На закінчення мови Його Еміненція Кардинал уділив усім благословення.

Після цього, піснею «Кресту Твоєму поклоняємся Владико», віддано трикратний поклін хресному знамену, що від свята Воздвиження, прибране квіттям, лежало ще на тетраподі. При останніх звуках цієї піснi тільки нашому обрядові, гарній пісні, наше духовенство, під проводом свого Владика, відправили Дорогого Гостя, Великого Опікуна і щирого Приятеля українського народу, аж до входових дверей церкви і там розпрощалися.

Ще одна лагідна усмішка, ще один прощальний рух руки, на який численні, зібрані на схо-

Від'їхав від нас Секретар св. Конгрегації для Східної Церкви, щоб перед своїм найвищим Зверхником св. Отцем П'єм XII здати звіт зі своєї подорожі. А, звітуючи про життя і стан Української Католицької Церкви, передасть Його Еміненція до стіп Маєстату Вселенського Архiereя нашу вірність, нашу любов і запевнення, що ми за ту батьківську опіку, щедрі

По від'їзді Високого Гостя вірні діляться пережитими вражіннями.

дах святині, вірні відповіли низьким поклоном, і Його Еміненція Кардинал, Євген Тіссеран від'їхав, покинувши розчулену українську громаду, яка благословила Його словами своєї ширіої української душі.

моральну і матеріальну підмогу, якої зазнаємо від Апостольської Столиці тепер, в хвилину страждань і німого болю цілого українського народу, який змушений стільки терпіти за святу справу, — зуміємо було також вдячними.

Щиро вітаємо!

(Привітальна промова Високопреосвященного Кир Івана, виголошена при зустрічі Його Еміненції Кардинала Євгена Тіссерана на порозі собору св. Володимира Великого в Парижі)

— Еміненціє!

«Та Бог, що втішає смиренних, утішив нас приходом Титовим», — писав одного дня великий Апостол Павло в своєму другому листі до дорогих йому Коринтян.

Та чи не з більшою підставою ми можемо повторити сьогодні ці слова Вчителя Народів, переживаючи незвичайну вітху з нагоди приїзду Вашої Еміненції до нас. І справді з великою радістю вітаємо Вас на порозі цієї старовинної церкви, що її дістали для користування українці-католики у Франції завдяки ласкавим заходам Вашої Еміненції.

Ми Вам вдячні від щирого серця, я і всі приявні, за те, що Ви зволили вшанувати нас своєю високою присутністю.

Я щасливий, що можу висловити Вам безмежне наше вдовolenня і глибоку вдячність з приводу того, що бачу Вас між нами і що зможу привітати Вас у цій історичній каплиці, яка відтепер стане ще дорожчою для серця кожного українця-вигнанця на гостинній французькій землі.

Що за вітха, що за щастя, коли знаєш, що тебе привітно зустріне, зрозуміє, вислухає і з любов'ю прийде тобі на допомогу Князь Вселенської Церкви, Князь, що, в імені Святішого Отця, так мудро править східною частиною Містичного Тіла Христового, в якій Українська Католицька Церква займає перше місце, місце найвизначніше.

Ці відвідини Вашої Еміненції особливо припадають нам до серця на саму думку про тих усіх наших братів, які залишилися по той бік залізної заслони, в нашій плачущій Батьківщині, які, за прив'язаність і відданість Заступникові Христовому на землі, мусять зазнавати кривавих переслідувань, перед якими світ залишається тільки здивованим свідком, і це в XX сторіччі!

Майже пів мільйона, щоб зберегти свою віру й життя, вибрало важкий шлях вигнання. Ми їх бачимо в розсіянні по всіх усюдах Європи і обох Америк.

Ваша Еміненція не завагалися податися шукати їх по другому боці океану, щоб понести їм слова підтримки, чи то в Сполучених Державах, чи то в Канаді, і тому справедливо ми сьогоднішні Ваші відвідини вважаємо завершенням усіх Ваших апостольських зусиль, Ваших благородних трудів, щедро витрачених на користь моїм чесним землякам, які нічого не прагнуть, як тільки працювати в спокої і цим також причинитися до розквіту їхньої новообраної батьківщини.

Вістки, що доходять до нас з Нового Світу, яскраво свідчать про любов, щирю прихильність, а, може, я сказав би, навіть глибоку приязнь, якими надихані Ви, Еміненція, до нашого народу.

Ми справді переконані, що наша Церква, наш цілий нарід, знайшли у Вашій преподобній Особі, поруч Святішого Отця, справжнього Олікуна, безстрашного Оборонця в наших журбах і допустах.

Тепер також Ваш переїзд через Париж дає новий доказ Вашої батьківської прихильності до нашої Церкви, що стільки вже витерпіла і терпить ще й далі.

Я не висловив би всього того, що в цій хвилині наповнює моє серце, якби промовчав, Еміненціє, що у Вашій Особі ми вшановуємо гідного представника і великого сина благородної Франції, тієї Франції, яка була і завжди буде вірною своєму післанництву: бути країною захисту для всіх покривджених. І ми, українці, останніми часами вигнані з нашої Батьківщини, опинилися в такому становищі, що мусіли шукати притулку на чужині, і ми щасливі, що його знайшли, і це цілком природно, в цій країні традиційної постинності.

Мені справді приємно зложити, через Вашу Особу, в імені всіх моїх земляків, вислови глибокої вдячності французькому народові. Це також одна з причин, щоб Вам сказати: Велике спасибі і хай Господь обдарує Вас Своїми особливими ласками.

За кілька хвилин розпочнеться Архиерейська Літургія, що її ми принесемо у Ваших

достойних наміреннях та для Вашого особистого добра. Рівночасно ми дякуємо Всевишньому за те, що Він дав нам в Особі Вашої Еміненції такого Настоятеля, що є водночас нашим опікуном і оборонцем.

Тож звольте, Еміненціє, увійти в цю нашу

скромну церковню, яка є радше Вашою, щоб узяти участь у наших молитвах, щоб нас благословити і нас підтримати Вашим батьківським словом, якого ми так потребуємо в нашій журбі, спричиненій чимраз гіршими обставинами в нашій знедоленій Батьківщині!..

Високий Гість серед українців Парижу

ПІСЛЯ тріумфальної подорожі по Сполучених Державах Північної Америки та по Канаді, у місяці вересні ц. р., з доручення Святішого Отця, Його Еміненція Кардинал Тіссеран відвідав Українську Церкву та українських вірних у Франції.

Для вшанування Достойного Гостя в Парижі було створено Український Громадський Комітет, куди входили представники всього українського організованого життя та чільні ук-

Гастон Тесьє, генеральний секретар Французької Конфедерації Християнських Працівників (СФТС), п. Дельпуль — голова «Допомоги Сходові», голова Альянсу контр ля депопляссьйон, представник Міжнародного Червоного Хреста та багато інших. Заступлена була також і преса, серед якої можна було побачити представників світових пресових агенцій. Решту залі виповнили члени Українського Громадського Комітету, делегати установ і

Під час концерту. Перший ряд, зліва направо: п. Дельпуль, Й. Е. Кир Іван, Й. Ем. Кардинал, о. Мітрат Перрідон і п. Г. Тесьє.

раїнські громадяни, як греко-католики, так і православні. Підготовними працями керував Діловий Комітет з Президією, що їх очолювали ред. Попович Іван як Голова, та д-р Кичун Роман як секретар. До складу Ділового Комітету входили: проф. Шумовський Павлю, інж. Стасів, о. Жолкевич, п-і Крушельницька, п.п. Книш Зиновій і Гузар Любомир.

Дня 29 вересня ц. р., в просторих залах готелю «Лютеція», в Парижі, вітали українці Достойного Гостя. При вході до залі привітав Його мортотким словом Голова Комітету, ред. Попович. По обидвох споронах Кардинала засіли представники Української Церкви, з Високопреосвященним Владикою Іваном на чолі, і запрошені французькі гості, приятелі нашої Церкви та українського народу. Серед них —

товариств і запрошені гості з-поміж українського громадянства.

Програма короткої Академії на честь Гостя складалася з виступів наших мистців: піяніста проф. Андрія Караліса та оперового співака, тенора Старицького (Міро Скаля). Проф. Караліс виконав увертюру до опери Лисенка «Тарас Бульба» у власній перерібці та 6-ту Мадярьську рапсодію Ліста, а п. Старицький відспівав 94-ий псалом Давида В. Барвінського та пісню «Засумуй, трембіто» Нижанківського. Виступи юбидвох артистів нагороджено щирими оплесками; припали вони до влодоби і Його Еміненції, що з признанням висловився про наших славних мистців.

Гарну промову виголосив п. Любомир Гузар. Зміст її подано в нашому часописі на ін-

шому місці. Слід зазначити, що ця промова справила на приявних глибоке враження.

Після вичерпання програми, учасники свята перейшли до бічних заль, де, при чарці шампанського, провели деякий час на приємній то-вариській гутірці. Його Емініція Кардинал розпитував про наше життя у Франції; представники преси цікавилися різними українськими справами, а зокрема становищем у Рідному Краю.

Ця, скромна своїм змістом, але поважна характером, імпреза залишила в усіх милий спомин.

Але найважливіше те, що над підготовкою

Від Редакції. — Вміщуючи цей допис, Редакція не може промовчати того сумного факту, що, незважаючи на всю поважність імпрези, на ній, все таки, не обійшлося без горе-традиційного українського «непорозуміння». Один з розпорядників вчора, звичайно, «в імені сорокамільйонного українського народу», не допустив до залі професора-україніста в Школі Східних Мов, відомого історика п. Ілька Борщака. Причіною було те, що він, бувши запрошеним греко-католицькими церковними чинниками, не мав листовного запрошення від Громадського Комітету. Треба підкреслити, що п. Борщак, всупереч українській «традиції», спокійно, без жодного бешкету, відступив.

На цьому можна було б, висловивши щире співчуття панові професорові, закінчити нашу завагу. Якби деякі люди не використали цієї «історії» для своїх нікчемних цілей, роблячи з мухи вола. Як відомо, є в українському суспільстві на еміграції особи, що, удаючи з себе «оборонців» українського народу, насправді люблять каламутити громадський спокій і сіяти з кожного приводу в цьому суспільстві розбрат, бо тільки в атмосфері брат-

цього свята згідно співпрацювали різні українські середовища, без огляду на дотеперішнє політичне й особисте суперництво, що перейшло в справжнє ворогування. Це вперше у Франції від часу закінчення війни, зійшлися при одному столі представники всіх без винятку українських кіл і зберегли приязну атмосферу співпраці до самого кінця. Підкреслюємо це, як великий здобуток нашого життя у Франції. Слід тільки побажати, щоб не залишився він відокремленим фактом і якнайскоріше перейшов у систему праці в усіх справах нашої еміграції.

Учасник

нього взаємонависництва їм вдається безкарно провадити, свідомо чи несвідомо, свою кайнову роботу. Ті з них, що виправляються в розпалюванні релігійної ворожнечі між українцями, поспішили змалювати вищезгадану сумну пригоду з п. Борщак, як наслідок «інтриг» Риму проти «віковичної Церкви українського народу, Церкви всіх українських князів, гетьманів й Братства Запоріжського»... Бож той нерозважний розпорядник є греко-католик, а його нещасна жертва, проф. Борщак, — православний! І хоч би з цих тверджень навіть кінь сміявся б, ті, кому це вигідно, роздмухують цей випадок, розтрублюють про нього аж у заокеанській пресі. Не виключено, що одного дня ми почуємо, як вони проголосять п. Борщака мучеником за «ні від кого чужого незалежну Церкву» та зачислять його до «лику святих».

Це ще раз і ще раз показує, як треба бути обережним у нашому громадсько-політичному житті, бо часто малозначний нерозважний вчинок може потягнути за собою подібні, а іноді й далеко поважніші наслідки.

ПРАВДА ПЕРЕМОЖЕ!

(Привітальна промова, виголошена на прийнятті, що його влаштували українці у Франції на честь Його Емініції Кардинала Євгена Тіссерана)

— Емініціє!

Якщо допусти, що їх зсилає на кожного з нас Провидіння, є мірилом сили, яку Воно нам дає, щоб ставити їм опір, то ми, український нарід, нарід, що багато вже витерпів, повинні дякувати Всемогутньому за ласку, що маємо стільки нагод засвідчити своє прив'язання до Святої Віри. Ласка Божа ні від кого не вимагає чогось, що перевищувало б його сили. Коли ж, з волі Всевишнього, наша історія — це одна довга мартирологія, причина цього в тому, що Він уважає нас здатними відпирати наступи антихриста, і, помімо всіх наших терпінь, славити Ім'я Господне.

Це накладає на нас обов'язки. Ми повинні виявити себе гідними тяжкого хреста, що його Він доручив нам нести. Ми повинні напружити наші сили для оборони перед спокусами, що чигають на нас звідусіль.

Але ж ми є тільки люди. Часто, надто часто, на жаль, наша воля слабне; надто часто розпука вкрадається в наші серця.

Наша країна — спустошена різними, так званими, визволителями, що по черзі плондрують наші міста й наші села. Наші мистецькі скарби, наші культурні цінності — пограбовані. Наші книгозбірні йшли на паливо для

розквартированих окупаційних армій. Наші національні святощі — збезчещені.

Еліта нашого духовництва, ті, що, за наказом Церкви і за прикладом нашого преподобного Митрополита Андрея Шептицького, рішилися, — а це ж таке природне для пастирів, — залишитися, щоб там не було, при своєму стаді, — помордовані, або заслані. Всю нашу ієрархію, всіх наших Єпископів, на чолі з Митрополитом Йосифом Сліпим, поставлено під суд і засуджено.

А наші церкви — попалені тими власне, що подавали себе за Христових послідовників.

А скільки людських втрат! Чи є тут з-поміж приввних українців, хоч один, що не оплакував би когось із своєї родини, когось із своїх друзів? А скільки цілих родин, цілих сіл зникло з обличчя землі?

І як же, як же після того не впасти в розпуку?

Та це не все. До цих наявних нещастя доходять інші, ще тяжчі, морального порядку.

Це почуття, що ми — жертви кричущої несправедливості, обурливої злої волі.

Судять воєнних злочинців, що нищили **інші** країни. Жаліють **інших** неповинних жертв. Але про нас ніхто не говорить.

Кажуть, що хочуть встановити справедливий лад. Але ми, ми не маємо права до цієї справедливості.

Наводять великі подвиги інших народів, що хоробро боронили свій край і свої права. Але наших героїв, — хто їх згадує?

Так, наче б ми не мали жахливого привілею бути народом, що в цій війні сплатив найбільшу данину!

Проголошують, що **всі** народи повинні втішатися свободою, і вказують на тих, що спогнуть у ярмі під чужою окупацією. Обговорюють внутрішнє становище в різних країнах. Але внутрішнє становище в Україні, незалежність України, це — немов заборонена справа на всіх міжнародних конференціях.

Ця ж незалежність України **необхідна**, коли хто на правду і **широ** хоче завести порядок на європейському сході і, взагалі, в цілій Європі. Бо наш старий суходіл терпить на глибоку кризу устрою. Побіч західної частини, кра-

ще завершеної, стоїть Східня Європа, молодша, яка була запізнена в своєму історичному розвиткові безнастанними нападами степових потуг, яка, боронячи своїм власним тілом — Україна насамперед — цілу Європу проти руйнівницької навали Сходу, не дійшла, щоб стати такою самою, і вкласти, таким чином, свій пай, **конечний** до збереження духової і матеріальної рівноваги нашого спільного житла.

Дехто говорить, що наш нарід може бути фізично знищений. Але це **неможливе**. Впродовж найжахливішого лихоліття наш нарід завжди вмів зберегти незайманою свою душу. Ми не можемо навіть уявити цієї можливості, бо чи ж можемо ми уявити кінець християнської і західньої культури?

Це не сміє прийти. Треба, щоб ми всі схамунулись, щоб зрозуміли спільну небезпеку і наші спільні інтереси.

Одначе, про все це ніхто не говорить. Немов би якась міжнародня змова мовчання завзялася накинути сором'язливу заслону на ті страхиття, що їх жертвою падають наші брати. Скрізь повстають приховані перепони, щоб у зародку здушити всяке обговорення цієї справи. Немов би все людство соромилося того, що воно замовчує цей стан, а водночас облудливо говорить про справедливість, про правосуддя і про оборону свобод.

Оце саме те, що нас найдужче болить. Оце постійне незрозуміння, ця зневажлива байдужність, що грозить найбільше вичерпати рештки наших сил.

І тут наша думка лине до Вашої Еміненції. Коли виглядало, що вже все пропало; коли нам здавалося, що ми забуті, покинуті всіма, Ваша Еміненція роздерли заслону, що за нею деякі хотіли сховати наше горе, і Ваша Еміненція кинули світові в обличчя **правду**. Ваша Еміненція кинули в обличчя світові що **ганьбу** нашого століття і з цілою непідкупною одвертістю викрили облудників. Відтоді більше не можна було не знати цієї правди; не можна було не чути цього голосу, могутнього цілим авторитетом, який надає йому високе становище Вашої Еміненції, могутнього ще більше тим, що його піднесла така особистість.

Так складається, що цей великий слуга Церкви, який поспішив нам на допомогу в нашій

боротьбі протестом проти терору й несправедливості, яких ми падаємо жертвами, є, водночас, сином тієї шляхетної французької землі, що завжди вела перед у духовому поступі і була оборонцем людських свобод.

Отже, ми подвійно щасливі, що вітаємо серед нас Вашу Емінінцію як великого християнина і великого француза.

Ми також дякуємо Вашій Емінінції. Ваша Емінінція щедро обдарували нас істотною матеріальною допомогою. Ще більше, як за цю матеріальну допомогу, дякуємо Вашій Емінінції за моральну допомогу, за цю потіху, за що неоціненну підтримку, яку становить для нас сама думка, що Ваша Емінінція є з нами.

Ми не покинемо боротьби. Ми виконаємо наш обов'язок. Нас кріпитиме у нашій постанові віра, — а її розпалила в наших серцях Ваша Емінінція, — що наш шлях є правильний і згідний з Божим задумом. Мужня й непохитна постава Святішого Отця, Його Свя-

тості Пія XII, що твердо станув як оборонець наших прав і до якого линуть усі наші синівські і віддані почуття, вестиме нас нашим шляхом.

Як колись, у героїчних часах християнства, наші священники служать Богу по лісах і катакомбах. Наше духівництво і весь наш нарід з ним продовжують справедливу боротьбу в підпіллі. Просимо Бога, щоб дав їм досить сил витривати.

І, якщо Господь схоче вислухати наші покірні молитви, ми просимо Його, щоб Він був ласкавий наділити довгим віком і невичерпними силами свого Заступника та Його шляхетного помічника; щоб Вони могли ще довго нас вести і нам помагати виконувати волю Богу.

Ми переконані, що Всемогутній вислухає наші бажання, бо правда, кінець-кінцем, мусять перемагати!..

Любомир Гузар

У горі, що спіткало Настоятеля Греко-Католицької Місії у Франції, Всесвітлішого о. Мітрата Я. Перрідона, з приводу смерті його любленого батька блаженної пам'яті Бернарда Перрідона, який за життя свого був справжнім другом Української Греко-Католицької Церкви і щирим прихильником усього українського народу, — висловлюємо наше сердечне й глибоке співчуття.

Редакція «Вісника»

Апостольський Нунцій в українській католицькій Місії

На запрошення нашого Владика, Високопреосвященного Кир Івана, 31 жовтня ц. р. відвідав паризький собор св. Володимира Великого Його Ексцеленція Апостольський Нунцій у Франції, Монсеньор Ронкалі. Хоч ці відвідини припали на будний день, але були повні урочистості. Привітали Апостольського Посланика на порозі храму, разом з Високопреосвященим Кир Іваном, Настоятель Місії, о.о. Радники і душпастирі паризькі. Помолвившись перед Найсвятішою Евхаристією, Його Ексцеленція Апостольський Нунцій оглянув церкву і при цьому висловив Високопреосвященному Кир Іванові своє задоволення, що українці на еміграції мають такий гарний храм у Парижі. Особливу увагу звернув Достойний Гість на мармурові таблиці на пам'ять про трагічну смерть бл. пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри, вміщені біля Престолу.

Знаючи болгарську мову, відчитував Апостольський Представник український напис на таблиці, запитуючи про деякі вияснення.

Оглянувши церкву, всі перейшли до приміщень Місії, де Високопреосвященний Владика Кир Іван представив Апостольському Нунцієві присутніх священників.

— А хто цей високий, сухий? — запитав Він жартівливо, указуючи на о. канцлера Леськовича.

— А цей прубенький?..

І так до кожного зокрема звертався Достойний Гість з теплим словом, з батьківською усмішкою. Кожний приязний відчув на правду велику прихильність і ласкавість, які належати-муть до справді приємних споминів.

— Працюйте для Бога і ваших вірних українців, — сказав Апостольський Нунцій, прощаючись з присутніми, — а Бог вам допоможе.

Сон вночі проти Першого Листопада

У треті роковини смерти Великого Андрея, — героям України присвячую.

НА ВЕЖАХ княжого порою Льва годинники вже вибили північ. Бам, бам, бам... понеслося в небесні простори. Заворушилось у повітрі і ввоздухами до святоюрського храму напливати огали гості. Бо в цьому храмі свято нині велике: славна Листопадова річниця! І треті роковини смерти юдного з найбільших синів, якого видала з себе Галицька земля. Роковини треті від тієї хвилини, коли великий Андрей, князь Української Церкви, свою паству кинув. У святоюрському підземеллі останки Його тлінні поховано. Але дух Його безсмертний! Над Україною вічно витає. Над Україною цей дух витає і дітей її, що їх доля люта б'є, благословляє...

А нині Він з висот небесних злетів... До святоюрського підземелля. І розкрилася домовина, в якій тіло Андрея спочило. І дух у це тіло ввійшов. І Митрополит на владичому своєму престолі засів. Він, некоронований народу свого князь, — Української Церкви Владика!..

І з воздушних просторів усе свіжі гості напливати стали. Гідні гості й великі... З київської Софії святої — дух Володимира й Ольги. І з Холму — дух Данила. І з Суботова — дух великого Богдана. І з Крилоса — Осмомисла дух. І дух Ізидора кардинала і великого Мазепи. І з Відня — дух Йосафата, мученика святого. І з Парижу — дух Симеона, і з Роттердаму — дух Євгена...

І розкрилися тієї першолистопадової ночі всі могили в Україні. Могили, в яких, від початку її історії, найкращі сини її спочили... Закатовані, замучені, помордовані... Татарськими й половецькими стрілами постріляні. На турецьких галерах до весел приковані... На палі залізні насаджені... У мідяних биках спалені... По концтаборах у камерах газових подушені... На ринках рідних міст повішені... У тайгах Сибіру заморожені... Невинні діти з лона своїх матерей насилу повидирані і на стінах тюремних поприбивані... Священики на хрестах закатовані... І всі за віру прадідів замучені...

І засів на престолі великий Володимир з бабою своєю Ольгою, що вони обоє Україну світлом Христової віри просвітили. І Данило з королівським вінцем на полові з сином своїм Львом. І великий Богдан, і Мазепа, і Орлик.

І Євген, якого ворожа рука на другому кінці Європи найшла... і Симон, що в Парижі згинув... І всі вони на престолах засіли. А між ними посередині — великий Андрей.

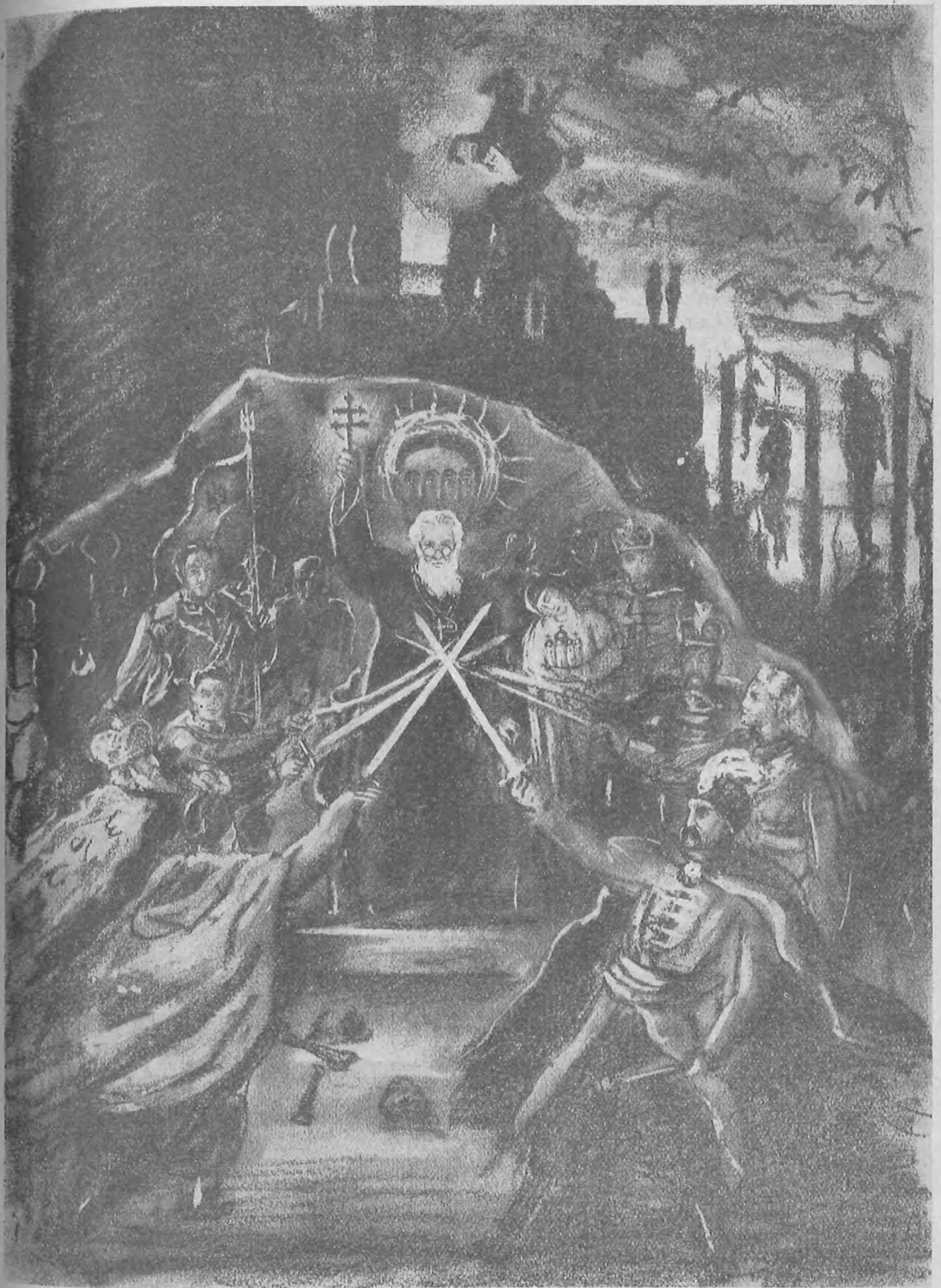
І наповнилися підземелля святоюрські духами найкращих синів України, що від зарання її буття за Бога, за Його Правду святу на землі й за Волю України життя своє дали... І між ними... бояри Володимирові й Данила й інших українських князів... І спартанці сходу, духові діти Богдана й Мазепи, — чубаті козаки. І духові діти Євгена, — січові стрільці. І їхні наступники тідні... слави їхньої спадкоємці... Вони ж усі духи святі... ні часом, ні простором не обмежені всі! І з уст цього велелюдного зборища голос залунав:

— Благослови, Владико!

І піднісся з престолу свого великий Андрей. І хрестом своїм, що його в руках своїх держав, усіх присутніх у підземеллі поблагословив. Як бувало колись, за свого життя тут, на землі, з балькону своєї митрополничої палати благословляв... І тих, що на святоюрському зібралися подвір'ї і... Україну цілу.

І всю серця свого любов і ества цілого віру в слова вогненні вложив. І промовив:

— Народе мій, вір! Вір моїм словам, бо це Правди слова... Духом віщим нав'яні, тисячолітнім терпінням твоєї землі і найкращих синів твоїх святою кров'ю освячені... Сказав Божий Син, що зерно пшеничне, як воно в землю впаде і в ній не зогние, то плоду не дасть. А як воно впаде й зогние, плод стократний принесе! Ви ж самі свідками правдивості Божих цих слів. Вами, чільним пшеничним зерном, ворог українську землю засіяв і кістками вашими що землю рідну заскородив і заволочив. І на землі рідній вже в живих вас не стало. Але дух ваш на землі ще живе. І тих, що на рідній землі живуть, він, цей дух, оживляє! І до жертв нових закликає і запалює. І Богові я дякую й повік дякувати не перестану за Його ласку святу, що мене з цього світу забрав у річницю і день, коли в Україні твориться пам'ять святу. Тих усіх, що за Бога, Його Правду і за Волю лягли. І доки сонця в Україні, ця пам'ять творитися буде. Згадають тих усіх, не забудуть за них... і свого Владичу, мене, спом'януть...

І після цих слів загреміли слова великого князя, що на брамах Царгорода тризуб прибивав і гирло Дунаєві загородив:

— Або добути, або дома не бути!

І вдарився по боці великий Гетьман, неначе шаблі він шукав... А з уст його вогненною блискавкою впали слова:

— По всьому міру пішла слава, що през шаблі наші права!..

І кожний із Стрільців Січових і їх наступників гідних, тих усіх, кого безсоромні й люті червоні можновладці бандитами прозвали, промовив. А слова кожного з них жайворонком з уст їх аж до живущих на землю летіли:

— Я ранений був у бою, і вмер я за Вас! Не жаль, що так рано вмираю... Вам привіт! Перед смертю бажаю в цей час лиш відродження Рідному Краю...

І промовили мученики святі України і всі її святі, що їх святыми Українська Церква проголосила: і Ольга й Теодор та Іван, і Володимир і Гліб та Борис, і Печерські Антоній і Теодосій, і Єфросинія-Предислава та Йосафат священний. Усі ті, що про них знають в Україні, і ті, що про них Бог тільки вість.

— Любов без діл є мертва, а кожний з нас з любови до Бога й Народу свого життя своє віддав!

І цієї ночі, першолистопадової ночі, всі полягли за Україну встали й очі розкрили. І брат з братом заговорили:

— Любов сильна, як смерть, і, як смерть усе перемаже, так і проти любови ніхто й ніщо, навіть ворог найлютіший, устояти не всилі.

І на тілах мучеників святих, що за Бога та Його Правду святу в Україні лягли, їхні рани райдужніли, самоцвітами блищали. І в підземеллях святоюрської катедри вмить ясно стало! Так видно, так ясно, як у білий день!

Опівдні саме! Це так серця тих, що в підземеллях святоюрського храму зібралися, нараз горіти стали! Любов'ю до Бога й рідної Церкви, Землі й Народу. І до тієї колишньої слави, що минула...

А з небесних хоромів лагідно плинув голос найбільшого Страдника, Вчителя Любови, — Христа:

— Направду я вам кажу, що немає любови більшої над ту, як хто свою душу-життя за друзів своїх віддасть...

І голос Апостола святого України, Андрея:

— На вашій землі, в Україні, Божа благодать ще яснітиме, як колись вона ясніла. В нагороду за терпіння, і кров, і любов Синів України!

І Ангели Божі ці два голоси, Бюго-Чоловіка, що до людей знизився, і Апостола України святого Андрея, до святоюрського підземелля понесли. І там злучилися вони з голосом великого Андрея-Владика й голосами тих найкращих синів України, що в любові своїй до святої Правди й Рідної Землі аж до Бога піднеслися... І звідти вилетіли вони й, ранком першого листопада, животворною россою впали на Україну цілу... І кати України, що з її найкращих синів кров випивали, цієї ночі спати не могли. Раз на рік їхня совість відзивалася. Докорами страшними...

А живущим нащадкам тих, що за Бога, за Його правду святу і Волю Його доньки-України лягли, їхнім братам і сестрам, по цілому світу розкиненим, цієї ночі, першолистопадової ночі, сон приснився... Що вони калину, яка в Україні похилилася, піднімали...

І підняли!

Що вони Україну розвеселяли...

І розвеселили!

о. Маріян Р. Цурковський

Першолистопадове свято у храмі св. Володимира Великого в Парижі

1 листопада ц. р., о 10-ій годині ранку, Його Ексцеленція Високопреосвященний Апостольський Візитатор Кир Іван Бучко, а асисті Генерального Вікарія Всесвітлішого о. Мітрата Якова Перрідона і Високопреподобного о. Декана Северина Сапуна, відслужив Архиерейську Службу Божу в наміренні українського народу і відправив панахиду за Героїв, що полягли в боротьбі за Волю України. На цьому Богослуженні були приванні представники всіх

українських установ Парижу, на чолі з проф. Шульгином.

Того самого дня, о 7-ій годині вечора, при гарно прибраній символічній могилі, Всесвітліший о. Мітрат Яків Перрідон, в асисті Всч. Отців М. Маркова і С. Хабурського, відправив панахиду за всі жертви, що їх склав український нарід на жертівнику любови до своєї Церкви і Рідної Землі. З цієї нагоди о. М. Марків виголосив глибоко патріотичне слово.

Дня 2. XI, по Службі Божій, відзначаючи треті роковини смерти світлої пам'яті незабутнього Митрополита Кир Андрея Шептицького, Всесв. ю. Міграт Яків Перрідон відслужив панахиду за душу цього Великого Сина українського народу.

Пополудні, відбулася в Його пам'ять святочна жалобна Академія. З доповіддю про Князя Церкви виступив п. д-р Кичун. У мистецькій частині взяли участь наші відомі артисти, п.п. Андрій Караліс і Мирослав Старицький. Виступав також хор під управою п. Ст. Семенюка.

Наше релігійно-культурне життя на провінції

Дитяча колонія при українському душпастирстві в Лілю

ОДНИМ з найбільших досягнень українського греко-католицького душпастирства в Лілю це, безперечно, урядження дитячої колонії цього року.

Трудношів у цьому ділі було дуже багато. Перш за все, різні упередження зі сторони самих таки родичів дітей. Хоч вони дуже часто навіть і говорять про потребу такої колонії, але не хочуть дати своїх дітей. Часто попросту не довіряють, чи взагалі український священник буде в змозі так зорганізувати цю колонію, щоб і діти чогось навчилися, мали добрий харч та щоб це все дуже мало коштувало. Але в Лілю ці упередження були дещо менші, бож минулого року був тут же такий дитячий садок і він несподівано дав результати: діти за відносно короткий час так навчилися своєї рідної мови, що попросту родичі з подиву не могли вийти, як це могло статись. По-друге: треба було, щоб той священник роздобув дещо фондів, бо жодна колонія не може сама себе оплатити; діти будуть платити 50 франків денно, ну а удержання має коштувати 120, де ж узяти решту, щоб доплатити? Намарно випишує цей душпастир прохання до прерізних допомогних товариств, надарма вистоює по під дверима різних канцелярій, — всюди відмови, і одна рада: не робити взагалі такої колонії. Наші установи всі однозгідно відповідають відмовно: ані Громадська, ані Суспільна Опіка на дитячі колонії не мають асигнованих грошей, а французькі кажуть, що прохання внесені запізно. Отож прийшлося робити колонію власними силами, бо лише Філія «Об'єднання Українських Робітників у Франції» в Лілю прийшла з поважною допомогою, бо асигнувала 8.000 франків на колонію. Третя справа — це приміщення: скрізь, куди б ми не ходили, все занято, і всі кажуть, що найкраще мати свою власну домівку. Аж вкінці, користаючи з того, що французькі діти виїха-

ли на ферії, вдалося нам несподівано дістати дуже гарне, просто розкішне, приміщення в Лілю. Чудова спальна кімната, їдальня, залі до навчання, гарне подвір'я та великий парк, — все до вжитку дітям і вчительці.

Так, поборовши стільки прерізних труднощів, почалася колонія в неділю, 17 серпня. Її призначено було лише для дівчаток, але все таки впросилось пару хлопчиків; всіх дітей 25. Пані Гладчукова привезла свою маленьку Вірцю, що не має навіть 5 роцків, але були і дівчатка по 12 літ. Старші діти мусіли багато помагати вчительці, як от вбирати, чесати менших, та й деколи ходили на закупа. Зараз таки від другого дня почали приходити листи, головно від мамів, а зміст їх всіх менш-більш однаковий: «Тужу за дитиною, та й не витримаю без неї три тижні...», або «Від учора сльози стало на очах: як моя дитина там без мами...», або: «Уважайте спеціально на мою дитину, бо воно дуже делікатне...» і т. ін., а всі закінчувались, що всі мами прийдуть подивитися на свої діти, чи їм, Боже борони, чого не бракує. А вже найбільшою сенсацією було, як всі діти мусіли написати додому листа, але... українською мовою. Деякі мусіли писати довго, але кожна дитина поставила собі за амбіцію написати листа до родичів рідною мовою.

Аж ось зблизився день 31 серпня, неділя, в якій мав бути показовий виступ дітей. Всі були дуже цікаві, чого діти за такий короткий час могли навчитись. Прибуло чимало французьких гостей, як рівно ж італійський віце-консул з цілою своєю родиною. Та на наше нещастя, цього дня вибух страйк місцевих трамвайників, і тому багато наших людей, мимо найкращої волі, не могло прибути через брак комунікації.

Цей показовий виступ дітей перейшов всі наші сподівання: з одного боку, він виявив великі здібності вчительки, а, з другого, —

талант наших українських дітей. Цей виступ нічим не уступав пописам дітей в нас, на Україні, у Львові, чи Тернополі. Програма була дуже різноманітна та багата: були деклямації, співи, руханкові вправи, а, головню, танки дитячі... Заля раділа і.., плакала з радости. Деякі точки, і то на вимогу чужинецької публіки, мусіли діти повторювати по два, а то й більше разів...

Італійський віце-консул сказав, між іншим:

«Ваша культура дорівнює нашій славній італійській». Від громадянства сказав слово п. Бобенко та подякував провідниці п-ї Бринявській за труд та гарні успіхи. У французькій мові промовляв молоденький студент тутешньої техніки Петро Гаврилюк.

Колонія тривала неповних три тижні. Багато труду, крім місцевого душпастиря, вложив о. Курилас, український священник з Ам'єну.

Українець з Лілю

З БОГОМ ДО НАУКИ

УКРАЇНСЬКЕ студентство Парижу, дня 11 листопада ц. р., пережило незвичайну подію. З нагоди початку нового академічного року, зійшлися майже всі українські студенти паризьких високих шкіл до храму св. Володимира Великого в Парижі, щоб вислухати урочисту Службу Божу, яку, в їх наміренні, відправив Всесвітліший о. Мітрат Яків Перрідон, з о. канцлером Леськовичем як дяконом. Під час Богослуження співав студентський хор під диригентурою душпастиря українських студентів у Парижі, о. Жолкевича. Частина приявних у храмі студентів приступила до св. Сповіді і св. Тайни Причастя.

У проповіді о. Жолкевича, а також у промовах, що їх виголосили при опільному сніданні Всесв. о. Мітрат Перрідон і п. д-р Кичун, порушені були важливі питання, що стосуються майбутнього нашого студентства, мету їх життя і програму праці.

— Сьогодні, коли в цілому світі ведеться боротьба між двома світоглядами, християнським, що спирається на духових вартостях людини, і безбожницьким матеріялістичним, що, заперечуючи ці вартості, зводить людину до рівня звичайної тварини, без вищої мети життя, — українська студентська молодь не сміє стояти осторонь цієї боротьби. Українське студентство, пам'ятаючи про те, що не можна одночасно служити Богові і Мамоні, повинно обрати в своєму житті єдино правдивий шлях, а це той шлях, що його вказав людству сам Небесний Учитель: «Я є світло для світу. Я —

Шлях і Правда». Лише спираючись на засадах християнської моралі та виконуючи свій обов'язок супроти Бога і Батьківщини, українське юнацтво взагалі, а студентство — зокрема, зможуть стати корисними громадянами свого багатострадального народу.

П. Стефа Дейчаківська, в імені Студентської громади, подякувала організаторам цієї інавгурації академічного року і висловила надії, що українські студенти виправдають сподівання, які на них покладає українське громадянство.

Відспіванням молитви «Боже Великий, Єдиний» закінчено це скромне, але глибоке своїм змістом, свято.

Осип Хамуляк

НА ПРЕСФОНД

Приявні гості на христинах у домі п. Ляшкевича Антона, в Кранзак (Авейрон), зложили 800 франків на Пресовий фонд «Вісника».

На весіллі п. Петра і Юлії Шимків приявні гості зложили ..... 1.110 фр.
 Гості на весіллі у п. Івана Комарницького (Сена і Уаза) ..... 305 »
 Гості на весіллі у п. Козяка (в Мерфі, коло Реймсу) ..... 355 »
 Церковний Комітет (Париж) ..... 1.000 »
 Текля Черег (Крез) ..... 100 »
 п. Лалчук Яків (Сом) ..... 50 »
 Новаківський Дм. (Париж) ..... 100 »
 Гребеняк Лука (Авейрон) ..... 50 »
 о. Бялецький Р. (Збірка) ..... 1.000 »
 о. Цурковський М. .... 100 »
 о. Жолкевич В. (Збірка) ..... 900 »
 о. Хабурський Ст. (Париж) ..... 100 »
 Гасниць Теодор (Мозель) ..... 100 »
 Масник М. (Йон) ..... 100 »
 За ці пожертви Редакція складає Шановним Громадянам-жертводавцям щирю подяку.

M E N S U E L

АДРЕСА: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6°). Tél.: Littré 48-65.

З нагоди свята Різдва Христового і Нового Року

Мученикам за віру: Високопреосвященнішому Архиепископові Львівському, Митрополитові Галицькому Кир Йосифові Сліпому, усім Преосвященним Єрархам, духовенству і вірним нашої страдницької Церкви, за Божу справу заперотореним у тюрми і карні заслання,

борцям-лицарям незламного духа, що за правду і волю рідної Матері-України в нерівній боротьбі з лютим ворогом-наїзником змагаються,

нашому улюбленому Архипастиреві-скитальникові Високопреосвященному Апостольському Візитаторові Кир Іванові,

Настоятелів Греко-Католицької Місії у Франції Всесвітлішому Генеральному Вікарієві о. Мітратові Якову Перрідонові,

всьому українському духовенству у Франції і в цілій Західній Європі, братам-скитальникам, що по різних таборах поневіряються,

українським хліборобам і робітникам, що по чужих фермах, варстатах і фабриках тяжкою працею на хліб насущний заробляють,

нашим передплатникам, читачам і прихильникам —

висловлюємо найсердечніші побажання діждати кращих свят вже на вільній Українській Землі.

РЕДАКЦІЯ «ВІСНИКА».

Різдвяний привіт і благословення

Христос раждається!

Мої Дорогі Браття й Сестри!

ЗБЛИЖАЮТЬСЯ наші Свята Христового Рождества, а це для мене мила нагода звернутися до Вас, усіх українців, розсіяних по країнах Західньої Європи, оцим коротеньким словом, щоб привітати Вас, згідно з нашим стародавнім звичаєм, найкращими побажаннями і сердечним благословенням.

Ще й цього року прийдеться нам зустрічати це велике рокове Свято здалека від Рідного Краю, від нашої любові України, від наших рідних та близьких приятелів і знайомих, з якими ми проводили Різдвяні Свята ще не так давно. Наші серця, стиснені з болю і туги за Рідним Краєм, затривожені нашим майбутнім, не відчують вповні тієї радості, яку викликавав звичайно у нас різдвяний привіт: «Христос раждається». Наші очі радше зайдуть сльозами на згук цього радісного привіту, бо ми його почуємо на холодній чужині, серед тяжких умовин скитальчого життя.

А все ж у серці віруючого християнина милий згук різдвяного привіту повинен мати силу, що поконе почування болю й смутку, так, щоб радісні почування солодкої надії й довір'я до Божого Провидіння й Милосердя взяли б верх, а радість з журбою так обнялись, щоб цілком журбу приглушила. Бо й як же ж не тішитись, не радуватись на милу згадку про той найбільший доказ Божої Любові до нас, що Всевишній, Предвічний, Всемогутній Бог так полюбив нас, що стався для нас маленькою Дитинкою, зовсім до нас подібною, щоб нас наглядно про ту Свою Любов перекопати! Та й ще в такий дивний і чудесний спосіб Він, Всевишній і Всемогутній, зійшов з висот небесних, що вибрав крайне убожество і, серед холодної зими, прийшов на світ у Вифлеємському вертепі на те тільки, щоб засвідчити нам, як дуже Він нас любить. «Так бо Бог полюбив світ, що й Сина Свого Єдинородного дав». (Ів. 3. 16.).

Як же ж випадало б, святкуючи цей великий празник Христового Рождества, звертати увагу тільки на свої злидні, а не глядіти радше з подивом і любов'ю на ту Божу Дитинку, що лежить в яслах, на недогризках соломи, і дрижить від зимна, а рівночасно з безконечною любов'ю підносить свої рученятка, щоб нас усіх благословити, щоб обняти нас і приглубити до Свого Пресвятого Серця. Як же ж

не приступити з безмежним довір'ям до тієї Божої Дитинки, що на вигляд вправді немічна, але в тій же самій хвилині всемогутньою рукою кермує долею всесвіту, приймає до відома всі людські бажання й просьби і вислухує їх та вирішує з любов'ю і для добра всіх тих, що свої просьби до неба звертають. Як же ж не відкинути набік усяку тривогу, журбу і смуток? Як же ж не бути певним, що той Божий Син таки послухає наших благань та й «гляне оком щирим на нашу землю, на Україну, і дасть їй вкінці з неба той дар превеликий, щоби вона за Нього прославляла Його на вічні віки».

Якщо в кого на дні серця осталась бодай крихітка віри, бодай така маленька, як зерно маку чи зерно гірчиці, то воно неможливе, щоб Свята Христового Рождества пройшли в нього без особливого зворушення, без скріплення солодкої надії, без оновни духа. Він же ж, Божий Син, запевнює нас у Своему Євангелії, що саме така крихітка віри вистачає, щоб і чуда творити. «Поправді кажу вам, — це слова Божого Сина до Апостолів (Мат. 21. 21.), — коли б ви мали віру й не сумнівалися, то... коли б цій горі сказали: двигнися та кинься у море, — станеться». А в другому місці ще виразніше каже (Мат. 17. 20.): «Коли матимете віру як зерно гірчичне, і оцій горі скажете: «Перейди звідсіля туди», й вона перейде; й нічого не буде вам неможливе».

Тож, якщо всенародні просьби вийдуть від нас скріплені такою вірою в Божу Любов і Милосердя та й ще в Божу обітницю, що ясніша від сонця, а висловлена самим Божим Сином недвозначно (Мат. 21. 22): «... І все, чого попросите в молитві, віруючи, одержите», — наші цьогорічні Різдвяні Свята пройдуть весело, бо хіба ні в кого не буде сумніву про те, що вони останні, святковані на чужині.

Оце й є мої найсердечніші побажання для Вас, Дорогі Браття й Сестри; юце й є моє благословення для Вас усіх, українських скитальників.

Благодать Вам і мир від Господа Нашого Ісуса Христа, і любов Бога і Вітця, і причастя Святого Духа хай буде з Вами всіма. Амінь.

† Іван,

**Єпископ, Апостольський Візитатор
для українців-католиків у Західній Європі.**
Дано в Парижі, у світлий Празник Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії.

Заклик до вірних греко-католиків Бельгії, Данії і Голяндії

Повстали царі земні, і князі зібралися разом проти Господа і
і проти Христа Його. (Діяння Апостолів, 4. 26).

Возлюблені в Господі,

Браття і Сестри, Українські Скитальці!

Сиротами блукаєте широким світом серед суму й горя, наче кленові листки, зірвані останнім буревієм і кинені завірюхою в далечінь.

Наша рідна земля, наша свята Церква, осталися тільки кривавим болочим спомином, що крає серце, обвите змією туги й ностальгії, невгомної і завжди живої, аж до болю дійсної! Наші Пастирі, наші Архiereї, наші сім'ї у кайданах кривавого тирана, найбільшого кровопивця всіх століть, що каже себе величати, як сонце і бога!

Чужинний холодний світ, важка праця, брак перспективи завтрішніх днів, зневіра, ворожа агітація продажних типів, що хочуть вщепити у Ваші серця отруту сталінської Церкви, грубий матеріалізм і змисловість неморального оточення: ось це князі темноти, слуги диявола, що спряглися, щоб Вас знищити. «Диявол, наче лев, реве й шукає, кого б пожертви», — каже влучно св. Письмо про гидку роботу князів цього світу, злобних, хитрих і підступних, що хочуть зруйнувати у Ваших душах релігію, мораль, ідеалізм, вирвати з Ваших сердець надію на краще завтра, зруйнувати взаємну між Вами любов і згоду. Сектами різних видів і груп, агітатори прерізних партій, наче ті кроти, риють під Вами фундамент коріння, щоб Вас повалити в хаос безбожництва, байдужности-розпусти, гризні-ненависти, зради й руїни!

Смерть грозить не так Вашому тілу, як душі, що за неї ведеться той гігантний бій усіма засобами! Дерзайте, аз побідих мір! Будьте відважні, Я побідив світ злоби, — кличе до нас Христос Спаситель, як тоді до апостолів, що їх сплячих захопила буря на морі в човні й вони думали, що потопають! Маловіри, чому Ви сумніваєтеся? Чому тратите надію? Чому слухаєте ворожих підлих наклепів на Ваших Пастирів, св. Віру, Церкву, Націю? Невже Ви забули, що впродовж 2.000 літ наша свята Церква, одинока б е з з а с т е р е ж н о, як левиця, стояла на варті найвищого ідеалу

св. віри, моралі й любови, й врятувала український нарід від численних страшних небезпек!?

Тому кличемо до Вас, Возлюблені в Господі!

Назад до Бога! До Христа, до св. Євхаристії, до своєї рідної, геройської, святої Греко-Католицької Церкви! Вгору чола, вгору серця! Геть всяку немораль-розпусту, байдужність, душевне ліниство, незгоду, партійну гризню, сектанство!

Закликаємо Вас до участі в св. Службах Божих щонеділі і свят, до молитов, до праведного життя!

Закликаємо Вас виховувати Ваші діти, цвіти й надію України, в християнських школах, водити їх до церкви і заприятлювати з Ісусом Христом!

Закликаємо Вас до св. Сповіді і св. Причастя. Кожен вуглекоп щоденно старанно мие своє тіло, як виїздить з копальні, але, на жаль, мало хто мие свою душу з мазюки гріху!

Закликаємо Вас будувати Ваше культурно-освітнє і організаційно-професійне життя на основі наймудрішої книги світу, Божої книги, св. Євангелії!

Накінець, благаємо Вас: стійте твердо в вірі, будьте відважні, не тратьте надії і любіться, як брати!

День Воскресіння не за горами. А немає Воскресіння без Голготи! Горе тому, хто за хмарами не добачує сонця, що неминуче заблисне!

З нами Бог, наша св. Церква, наш Преосвященний і любимий Єрарх і Князь нашої Церкви, Єпископ Кир Іван! Тому ніщо нам не страшно!

А з Богом поконаємо всіх ворогів і діждемося нашого вимряного, дорогого Воскресіння!..

**Ваші українські греко-католицькі
душпастирі у Бельгії.**

Лювен, 8. 11. 1947.

Редакція «Вісника» радо змішує цей заклик, вважаючи, що його зміст знайде відгук і в серцях українців греко-католиків у Франції.

Прислужниця деспотизму

«Сто років минуло з того часу, як Белінський написав свій знаменитий «Лист до Гоголя», що підбиває, за висловом В. І. Леніна, підсумок літературної діяльності великого російського критика. «Лист до Гоголя» «був одним з кращих творів безцензурної демократичної преси». (Ленін).

Белінський прекрасно розумів, що його послання виходить далеко за межі особистого листування. Свідчення сучасників кажуть про те, як напружено і натхненно працював над цим листом Белінський. Він писав його кілька днів, двічі переписував.

«Лист до Гоголя» — значна віха в історії російської літератури, в історії розвитку російської громадської думки. Він написаний одним з попередників російської соціал-демократії і відбиває «настрій кріпосних селян проти кріпосного права». (Ленін)...

Такими словами починається стаття А. Тростянецького «Вогненне слово», надрукована в київській «Літературній Газеті» з 24 липня 1947 року, з нагоди 100-річчя листа Белінського до Гоголя.

Цей лист, написаний сто років тому, займає, видно, неабияке місце в теперішньому арсеналі більшовицької ідеології, бо Жданов у своїй доповіді про журнали «Звезда» і «Ленінград», доповіді, що стала актом обвинувачення советської літератури, також покликався на цей «... знаменитий «Лист до Гоголя» Белінського, в якому великий критик з усією властивою йому пристрасністю картав Гоголя за його спробу зрадити справу народу і перейти на сторону царя».

Отже, нема нічого дивного, що ми, довідавшись про те, що цим листом «... Белінський сказав усе, що хотів сказати», захотіли й собі перечитати цього листа.

І от у ньому ми знайшли між іншим деякі цікаві думки, висловлені про Католицьку і Російську Православну Церкви. Ось вони:

«Проповідник батога, апостол неуцтва, оборонець обскурантизму й чортовірства, панегірист татарських звичаїв, — що ви робите!..

Що ви подібне вчення спираєте на православну Церкву, це я ще розумію: вона завжди була підпорою батога й прислужницею деспотизму; але Христа ото навіщо ви вплутали тут?..

... Невже ви, автор «Ревізора» і «Мертвих душ», неville ви щиро з душі проспівали гимн огидному російському духовенству, поставивши його незмірно вище духовенства католицького. Правда, ви не знаєте, що друге колись було чимось, тим часом, як перше ніколи нічим не було, крім як слугою й рабом світської влади;

Зазначу тільки одне: коли європейця, особливо католика, опановує релігійний дух, він робиться обвинувачем неправої влади, подібно до жидівських пророків, що обвинувачували в беззаконствах володарів землі. У нас же навпаки: нападе на чоловіка (навіть порядного) хвороба, відома в лікарів-психіатрів на ймення *religiosa mania*, він зараз же земному богові підкадить більше, ніж небесному, та ще так перебере через міру, що той, хоч і хотів би його нагородити за рабську ревність, але бачить, що цим скомпромітував би себе в очах суспільства... Бестія наш брат, росіянин!».

Здавалося б, що, зважаючи на ці думки Белінського, які так вихваляв Жданов (а він же другий по Сталінові верховода!), советський уряд (читай: більшовики!), дозволяючи на існування Церкви в СРСР, коли не дасть перевагу, то бодай не буде руйнувати Української Католицької Церкви, до якої від століть прив'язана значна частина українського народу.

Але в Москві, як відомо, існує своя, більшовицька логіка. І тому теперішні можновладці, йдучи слідами своїх гідних попередників царя Івана Лютого, розпінателя України Петра І, воліють не незалежну від світської влади Церкву Католицьку, а Російську Православну Церкву, що, за яскравим твердженням Белінського, «завжди була підпорою батога і прислужницею деспотизму».

Видно, «варт палац Паца, а Пац палаца!».

о. Іван Леськович

Без прецеденсу

Нижчеподану статтю пересилаю до «Вісника» саме в пору, коли то в Нюрнберзі зачався (20 жовтня 1947 року) великий процес 14 німецьких SS'ів, що їх Міжнародній Військовий Трибунал оскаржив за злочин проти людности (т. зв. «genocide»), на європейських дітях, — як воєнних злочинців. Стаття ця перекладена й коментована не лише для інформації читачів, але теж для пригадування й праці на широкому полі суспільних наук і суспільної опіки, для добра дітей, що були жертвою нелюдяної, звіроднілої расистівської політики німецьких нацистів.

Дарій Рай.

При кінці своєї діяльності УНРРА (1) — Головна Квартира Американської Зони в Німеччині, — віддала до пресової служби п'ять статей, що відкрили очі багатьом народам, виявляючи злочин німців, що є в історії без прецеденсу. (2). Статті були друковані в п'ятнадцяти мовах З'єднаних Народів. Тому, що думаємо, що перша стаття УНРРА буде цікавою, а то й важною, для українців у Західній Європі і за океаном, подаємо її в точному перекладі:

«У рамках Місії УНРРА в Німеччині (ДіПі-операції) (3) проблему бездомних дітей можна вважати за одну з найскладніших. По майже дворічній праці, УНРРА сьогодні точно знає, що багато малолітніх, здорових та інтелігентних дітей з переможених аліантських країн вивезено до Німеччини, де вони мали бути знімчені і виховані на німців. Дітей, забраних з сиротинців, дитячих домів, від їхніх рідних батьків, а то й просто зо шкіл, вислано до спеціальних осередків, де й почалося їхнє знімчування. Тут їм дозволено говорити лише по-німецьки, і, по медичних і психологічних дослідах, дітей навчали вірити, що вони справді німці. У багатьох випадках їхні імена зовсім змінено, або надано їм німецької форми, а деколи навіть дати й місце уродження дітей були зфальшовані. По майже дворічній праці, УНРРА

відтворила по кусочку всю історію цього процесу знімчування. Для деяких з дітей цей процес вже завершений, і вони нічого не пригадують собі про своє минуле життя. Для інших — це лише частинно осягнено. Отже, труднощі, щоб цих дітей віднайти і віддати їх їхнім батьківщинам, як побачите, є величезні. Багато звітів З'єднаних Держав і документальних виказів є в руках УНРРА. По довгій і тяжкій праці, вдалося знайти багато з цих дітей, — зголошених, як згублених багатьома народами, — і є надія віднайти їх багато більше.

Як відкрито проблему

Ранньою весною 1945 року, по закінченні другої світової війни, німецька держава стала країною мандрівок. Це була велика мандрівка народів усіх націй, що її можна було б порівняти з великою мандрівкою народів п'ятого століття. Народи всіх країн товпились на німецьких шляхах, дорогах і лісових стежках, по німецьких полях, селах і містах. Це були люди, звільнені з німецьких концентраційних таборів, тюрем, з таборів військово-полонених і бувші примусові робітники. Всі вони мали одну ціль: повернутися до їхніх батьківщин і родинних домів. Та не легка була річ осягнути цю ціль; війна шойно була закінчена, кордони між державами були ще замкнені. Транспорту не доставало, а розгардіяш був великий. Багато з людей не були здатні до перевозу і репатріації: вони були недужі, виснажені недоїданням, переважно, голодні і перепрацьовані. Їм треба було спершу відпочити і підкріпитись. Такий був стан, коли перші робітники УНРРА прийшли в терен. Проблема бездомних дітей у ДіПі-таборах розв'язали урядовці УНРРА в ДіПі-таборах. Однак, проблема бездомних дітей існувала, властиво, поза таборами ДіПі. Це виявлено було в області Пассав, в одному з найважливіших осередків мандрівок звільнених ДіПі. Пассав лежить над австрійсько-чеським кордоном, і це місто було зупинкою для багатьох народів, що намагались дістатися до своїх батьківщин у Східній та в Південно-Східній Європі. Крім багатьох тисяч ДіПі в таборах, урядовці УНРРА опікувались в Пассав багатьома тисячами (переходових) мандрівних людей, що переходили тудю день і ніч. До департаменту Суспільної Опіки УНРРА в Пассав приходило багато людей з різними

1) УНРРА — скорочення слів «United Nations Relief and Rehabilitation Administration» (UNRRA). «Заряд Об'єднаних Народів (для) Помочі і Відшкодування»).

2) Без прикладу, незнане перед тим.

3) «ДіПі» — термінологія, що перейшла в історію УНРРА, повстала зі скорочення англійських слів «Displaced Person» («D.P.») у фонетичному англійському читанні («Ді-Пі»).

«Displaced Person» («переміщена особа») — людина, що, наслідком воєнних дій, змінила свій сталий осідок, або була перекинена чи вивезена, в чужі краї (французьке: «personne déplacée.»).

проблемами, просьбами й турботами, просячи про поміч і пораду. З цих багатьох проблем була одна, що завжди гостро виступала і була повторювана так часто розпучливими батьками і матерями: це була просьба про поміч віднайти їхніх дітей. Відшукати дітей! Урядовець Суспільної Опіки УНРРА в Пассав був спантеличений, як йому було розуміти цю просьбу, коли він почув її вперше. Де ці діти? Але небагом він точно знав про трагедію цих людей. Німці були забрали дітей від їхніх батьків у Чехії, Польщі, Югославії, Україні, Росії, Франції, Данії, Бельгії, Голандії, Норвегії і в інших окупованих державах, і депортували їх до Німеччини. Це була зовсім нова проблема. УНРРА була приготована застати людей голодних, недужих, обдертих, бездомних і безпорадних, але УНРРА не була приготована братися до проблеми вкрадених дітей. Все ж таки, від самого початку своїх чинностей, УНРРА взялася за проблему бездомних дітей поза таборами ДіПі. Урядовець УНРРА Суспільної Опіки в області Пассав, при співпраці двох членів організації «Квакерів», приділений до УНРРА, розпочав розшуки і реєстрацію бездомних згублених дітей не-німецького походження. Кілька місяців пізніше почали здійснювати спеціальний план розшуків і реєстрації згублених аліантських дітей. Першою станицею, що була створена для розшуків, реєстрації, гуртування й репатріації згублених аліантських дітей, була станиця в області Регенсбург. Друга була в Мюнхені. Подібні станиці створено пізніше в Штутгарті і Вісбадені. В жовтні 1946 року персонал кожної станиці збільшився, пересічно, до 25 осіб. Кожна станиця, як це вище згадано, була відповідальна за багато повітів у різних областях. Так, наприклад, УНРРА-Обласна станиця 1048 в Регенсбурзі була відповідальна за 99 повітів, покриваючи великий простір п'яти різних областей. Подібні станиці УНРРА були зорганізовані також і в британській зоні. Розшуки, реєстрація, гуртування і репатріація аліантських бездомних дітей поза таборами ДіПі сталися величезною операцією Місії УНРРА в Німеччині.

Дітей, що їх віднашли урядовці УНРРА в Німеччині, можна б поділити на ось такі групи:

а) ті, що перед тим були в дитячих домах у їхніх рідних батьківщинах;

б) ті, що їх нацисти забрали насильно з їхніх рідних домів для знімчення;

в) ті, що їх забрано з їхніх рідних домів на знищення в концентраційних таборах;

г) ті, що їх забрано з їхніх рідних домів на примусову працю в Німеччині.

Деколи національність дітей — неясна. Найбільшою групою віднайдених дітей є діти з Польщі, Чехії та Югославії, хоча також знайдено діти в менших числах з багатьох інших держав. У багатьох сотнях випадків національність дітей ще не виявлена. Робиться всяке зусилля прослідити кожну дрібницю, що могла б потвердити, звідки дитина прийшла і куди вона приналежна.

Якою важною була ця проблема, ми маємо одну відповідь: хай говорять матері й батьки тих дітей, що їх віднашли урядовці УНРРА й відіслали їх до їхніх батьківщин. В моменті, коли УНРРА, як Світова Організація Об'єднаних народів, демобілізується, опрацьовуються плани до передачі проблеми наступній організації і заінтересованим народам, так, що праця буде продовжуватись без перерви. Зовсім поза тим усім є задум, що впливає з засад людяности: з'єднати родини, що їх порозривала війна. Хай це лиш задум, то і його вже вистачить, щоб виправдати цілу програму в справі аліантських бездомних дітей. А народи мають досить доказів, щоб знати, що за проблему їхніх дітей, вивезених до Німеччини для знімчення, взялись блискучі і наполегливі уми з надзвичайною винахідливістю; це були люди на велику мірку, з першорядними головами, з виробленим досвідом, люди розумні, що знали своє діло.

Розв'язка ось такої проблеми вимагає найвищих здібностей і зосередження зусиль державних урядів, міжнародних організацій, подібних до УНРРА, і всіх людей, що можуть дати вістку про те, що сталося з дітьми.

**

До відома подаємо, що офіційне оголошення Головною Кватирою УНРРА проблеми бездомних дітей у Середній Європі було сенсаційне для всіх заінтересованих націй і держав. У багатьох краях вже вживають певних заходів, щоб ствердити, скільки дітей бракує і зібрати про них вістки для дальших розшуків. Радієві системи розсилають по всьому світу вістки на цю тему в багатьох світових мовах. Американська фільмова агенція крутить в Європі фільму на цю тему. Американська преса найбільше зацікавилася викраданням дітей для знімчування. Міжнародній Військовий Трибу-

нал у Нюрнберзі оголосив офіційно 2 липня 1947 року акт обвинувачення проти високих старшин і генералів SS за злочин проти людства, доконаний на дітях. Спеціальна, напівтаємна, організація, що займалася з рамени нацистських SS викраданням і знімчуванням, нищенням і стерилізацією дітей «Лебенсборн» (4), проголошена злочинною.

Всі люди доброї волі, що працюють, щоб допомогти дітям в якийнебудь спосіб, причиняються до гоення воєнних ран європейських на-

4) «Лебенсборн» — «Джерело життя». Під такою назвою існувала в Німеччині таємна організація, що мала наметі «поліпшувати» німецьку расу. Зокрема, вона займалася перевиховуванням та знічненням викрадених дітей.

родів. Українське громадянство в цілому світі, безсумнівно, зацікавиться українськими бездомними дітьми, що тепер під опікою IPO. (5).

Однак, без прецеденсу залишається злочин німців під час другої світової війни на європейських дітях, як теж без прецеденсу є постова міжнародної організації УНРРА до такої вельми трудної проблеми бездомних, згублених, або депортованих дітей Об'єднаних Народів.

Переклад з англійської і коментар зладив
Дарій Рай

21. 10. 1947.

5) IPO—скорочення слів: «International Refugee Organization» (IRO). — «Міжнародна Організація Втікачів»; організація, що є наслідницею УНРРА.

Вірні вітають свого Пастиря

(Продовження візитації Високопреосвященного Кир Івана)

КЛЕРМОН-ФЕРРАН

18 і 19 жовтня 1947 року були святковими днями для українців з Оверні, які вітали в себе Високостойного Гостя і Дорогого Владика, Високопреосвященного Кир Івана, Апостольського Візитатора для українців-католиків у Західній Європі.

Незважаючи на недомагання у здоров'ї, Високопреосвященний Кир Іван таки не завагався докінчити перерване в наслідок недуги в березні ц. р. важливе завдання, — візитацію всіх душпастирських округ у Франції.

Першою душпастирською округою, яку відвідав тепер Владика, була округа Клермон-Ферран, департамент Пюї де Дом. До Клермон, що є осідком українського греко-католицького душпастирства, прибув Високопреосвященний Кир Іван 18 жовтня, о годині 16,05.

При появі Владика на двірці, Його привітали місцевий душпастир о. М. Шевчук і представники громадянства, після чого дві дівчинки в народніх строях піднесли Архипастиреві гарні китиці квітів. Ця зворушлива зустріч вразила й приявних на двірці чужинців, що, повідомлені місцевою католицькою пресою про приїзд нашого Владика, з зацікавленням розглядали цього Достойника Східньої З'єдиненої Церкви, який єдиний лишився на волі саме в той час, коли ця Церква на західньо-українських землях вже майже знищена, а всі Вла-

дики і більша частина священників ув'язнені, заслани, або й помордовані.

По уділенні благословення приявним на двірці, Високопреосвященний Кир Іван від'їхав на відвідини місцевого Єпископа-Ординарія.

Цього самого дня відправлено ще о 20 год. молебень. Під час нього вірні приступали до св. Сповіді, яку вислухував Владика з іншими приявними там нашими священниками.

Наступного дня, в неділю, випала гарна погода, яка сприяла цьому великому торжеству. О год. 10,30 Владика прибув до церкви о.ю. Ісусівців і, по приписаних обрядових церемоніях, розпочав Архипастирську Службу Божу. Пояснення до нашої Служби Божої давав редактор тижневика «Семер», о. Пеерард. У багатьох з них можна було завважити в руках текст нашої Літургії, за яким вони уважно слідували. Завершенням релігійних урочистостей у церкві була щира апостольська проповідь Високопреосвященного до вірних про нашу емігрантську гірку долю і про важке становище українського народу та про значення і ролю св. Христової Церкви у відродженні людства. Пісню: «Боже великий, єдиний» закінчено Богослуження.

По Службі Божій засіла наша християнська громада душпастирської округи Клермон, у числі 70 осіб, разом з Владикою до спільного обіду в домівці Т-ва «Просвіта». В часі обіду

промовляв місцевий душпастир. Він підкреслив вагу щасливих хвилин, що їх перебули вірні разом зі своїм Архипастирем. Порушив також питання духовної єдності українців і про велике історичне значення місійної подорожі Високопреосвященного Кир Івана по релігійних осередках українського життя у Західній Європі. Адже ця подорож має на меті не лише підбадьорити наших вірних і виявити їм батьківське піклування, але також піднести справи нашої страдницької Церкви і народу в очах господарів французької землі, а зокрема духовної католицької ерархії, і знайти для цих справ виrozumіння. Важливість цих подорожей якнайкраще зрозумів Високопреосвященний Владика, який, не шкодуючи сил, незважаючи на поганий стан здоров'я, цілком віддав себе для добра своїх вірних в розсіянні суцях. Чи знають і розуміють це наші «патріоти», які в своїй груповій обмеженості і засліпленні посунулися вже так далеко, що огидними наклепами й підлим очерненням хочуть повалити і цей єдиний наш високий духовний авторитет на чужині?

По закінченні цієї мови душпастиря, забрали слово Його Ексцеленція і ніжно, мов мати до дітей, промовили до своїх вірних. Вказали на велику вагу хвилини, в якій лише витривалість і зорганізованість можуть нас зберегти на чужині як суцільну одиницю, спроможну знести всі важкі удари долі.

По цій сердечній промові Владика почалася академія на честь Дорогого Гостя, що складалася з промов представників місцевого українського громадянства, пісень і деклямацій. Вдатно продеклямували свої віршики: Музика Оленка з Клермон, Барни Любка і Тарас з Комантрі та шестилітня Любка Попова. Промовляли: п. Кузан Ст. — від Церковної Ради й УНСА, п. Гливич П. — від Т-ва «Просвіта», п. Баліга М. — від УГА, п. Попов — від Вільного Козацтва і п. Бордун Ів. — від Церковної Ради Монліссон-Комантрі. Співали релігійних і народніх пісень пані Попова, пані Барнова з дітьми, пані Тхорева і чоловічий хор під орудою п. Підлиського з Ріому. Закінчено академію відспіванням українського гимну. Його Високопреосвященство подякували ще раз за щире прийняття, і, поміж утворений приявними шпалір, удалися до авта. Грімке «Многая літа» понеслося за від'їжджаючим автом Дорогого Гостя.

О год. 18 відбулася ще візитація душпа-

стирської канцелярії, а о год. 19,25 Владика від'їхав на дальші візитації.

Щастя Йому Боже!

КРАНСАК

НАРЕШТІ й округа Родез діждалася того щастя, що могла вітати дорогого нашого Владика. Душпастирська округа Родез обіймає більше департаментів, де є наші люди (Авейрон, Гард, Тарн і От Гарон), але тому, що осідком українського душпастиря є містечко Крансак (деп. Авейрон), то й канонічна візитація відбулася в цій місцевості.

Увечері в суботу 25 жовтня прибув Високопреосвященний до міста Родез, 45 клм. від Крансаку. Не зважаючи на пізню пору, привітала Його на станції численна наша громадка, що вже в суботу прибула до Родезу, щоб у неділю поїхати до Крансаку. Склавши візиту місцевому Ординарієві, Владика пізно ввечері прибув до Крансаку, щоб наступного дня, 26 жовтня, у празник Христа Царя, відправити Архиєрейську Службу Божу й відбутися канонічну візитацію.

Торжество почалося святковим впровадженням Владика до місцевої церкви, де вже очікували чисельно зібрані наші вірні з цілої округи та багато французьких громадян.

При вході місцевий парох привітав Високопреосвященного святковою промовою. По нім промовляв місцевий український душпастир; представники нашого громадянства вручили традиційний хліб та сіль, а найменші, вбрані в народній стрій, привітали китицями квітів (Василина Ірина, Демчук Дарія та Єдинак Олена). Під спів «Буди ім'я Господне», наш Владика ввійшов у церкву, і почалася урочиста Служба Божа. При престолі станув Високопреосвященний Кир Іван, у сослуженні о.о. Шевчука Михайла і Прокопова Юліана. Дяконував о. Бялецький Роман. О. канцлер Леськович, що був церемонієром, пояснював нашу Службу Божу для французів. Співав місцевий хор під проводом п. Подоляка. На лицьях наших вірних можна було завважити миле звернення, а то й гордість, з нашого Владика, що «от і ми також маємо свого Достойника».

Служба Божа доходила кінця. Його Ексцеленція звернувся з пастирським словом до своїх вірних. Сльози, що заблищали в багатьох, свідчать найкраще про те, що він говорив. «Бути вірними своїй Церкві, своєму обрядові, своїй нації, виховувати в національно-

му душі дівчору», — ось батьківські напимнення Дорогого Гостя.

Благословенням в імені Вселенського Архирея, від себе і від єпископа Родезу закінчив Владика своє батьківське слово. Слідували многолітства та «Боже Великий, Єдиний».

По закінченні Служби Божої Високопреосвященний зфотографувався в колі своїх вірних. У святково прибраній залі дівочої католицької школи відбувся спільний обід. Засів до нього Високодостойний Гість, наше й французьке духовенство та наші вірні й дівчора. У милій, сердечній атмосфері, переплетеній промовою українського душпастиря і многолітством на честь Владики, швидко минув час.

По обіді, в імпрезовій залі цієї самої школи, відбулося скромне свято на честь Владики, влаштоване місцевою українською школою ім. Пречистої Диви Марії, Цариці України. Програма почалася співом «Просимю Тя, Діво». На сцені, між українським, французьким і Марійським прапорами, видніла статуя Люрдської Богоматери (наша округа межує з Люрдом). По пісні і по деклямації Якимович Іванки наступило вручення квітів Владичі. Далі виступав з привітом від Окружної Парохіяльної Ради п. Гута, від Філії ОУРФ п. Чорний. Деклюмували майже всі діти: Якимович Михайло, Васирина Ірина й Ліда, Демчук Дарія, малий Андрійко Чорний, Сакеров Іванка. П. Чорний відчитав «Євшан-зілля». Діти відспівали «Куку, куку» та «О, Україно», після чого промовляв о. Бялецький, попередній душпастир Родезької округи. Після нього теперішній український місцевий душпастир о. Прокопів відчитав привіт від осередку Тамаріс (Гард), що, з причини великої віддалі, не міг вислати своїх представників, і, в імені своєї округи, дав обітницю зложити український прапор до Люрду, коли Божа Мати pomoже діждати волі для України, а зложать його найменші зі школи в Крансаку, що вибрала собі за провідницю Бюжу Матір, Царицю України.

Ще раз промовив Доспоийний Владика і закликав до єдності та вірності.

Національний гимн закінчив це свято. Далекі гості роз'їхалися ще цього дня, а Високопреосвященний від'їхав у понеділок вранці до Ангулему, тепло попрощавшись на станції з представниками місцевого громадянства.

Візитация скінчилася. Вона показала нас у додатньому світлі перед своїми й чужими, а

тепер черга на наше громадянство південної Франції, щоб воно показало, що слова Владики запали глибоко в серце і видадуть плід.

АНГУЛЕМ

Вранці 28 жовтня вірні вийшли на станцію в Крансаку, щоб попрощатися з Високопреосвященним Кир Іваном, який моторовим поїздом від'їжджав до дальшого пункту своєї апостольської подорожі, Ангулему.

По цілоденній утомливій подорожі, через Лімож, тільки пізно ввечері прибув наш Владика до цього, найдалі на захід висуненого, душпастирського осередку. На станції вже ждав на Високопреосвященного гурток ангулемських парохіян, які щиро привітали Його від тамошньої парохіяльної Ради та філії ОУРФ. Його Ексцеленцію Єпископа Ангулему заступав Генеральний Вікарій, крилошанин о. Кондон. Пізня година не дозволяла на довші привітання, і Владика Кир Іван, разом з о.о. Леськовичем, Прокоповим і Жолкевичем, подалися до недалекого парохіяльного дому, де міститься канцелярія українського душпастирства, на нічліг.

Дня 29 жовтня, хоч це й будень, зібралися вірні з околиць Ангулему на Архирейську урочисту Службу Божу, яка починалась о 10 годині в церкві св. Андрея, при вул. Тайлефер. У торжестві також узяв участь Його Ексцеленція Єпископ Ангулему. Високопреосвященного Кир Івана урочисто в процесію впроваджено до церкви. З хорів залунало «Буди ім'я Господне», виконане хором питомців ангулемської Семинарії, які проспівали цілу Літургію з подиву гідним вичуттям українських напівів і доброю українською вимовою. Справді, це була торжественна Літургія: Високопреосвященний, в асисті о.о. Бялецького і Прокопова, а посередині чудової світлої церкви в золотистих ризах — диякон. Перед закінченням Літургії звернувся Владика з батьківським словом до вірних, які з молитовною увагою, а дехто зі сльозами на очах, слухали цього улюбленого Пастиря скитальників.

Пополудні, о 3-ій год., в одній із заль діоцезального дому, відбулася скромна Академія на честь Владики, на якій і попрощався Високопреосвященний з дорогими Йому вірними, що, живучи в далекому закутку Франції, таки останніми часами зорганізувалися при невсипущій праці їхнього душпастиря о. Бялецького Романа.

Перед виїздом, запрошено Високопреосвященного до дому голови філії ОУРФ п-а Фірмана, який приготував скромний підвечірок, але з щирого серця, з правдивою українською гостинністю.

ний осінній день. 10 година. Дзвони ам'єнської катедри звіщають Архиерейську Літургію. Священики сповідають вірних, що бажають запричаститися з рук Владики. З усіх усюдів спішать вірні на це незвичайне на чужині свя-

Владика серед вірних Ангулему.

Увечері експресом повертав Владика до Парижу, щоб наступної неділі відвідати останній окружний осередок, Ам'єн.

АМ'ЄН

Місто св. Петра з Ам'єну. Катедра, з якої лунав голос на весь світ християнський: «Бог так хоче!». За цим покликком тисячі хрестоносців поспішали до святих місць, які опинилися в руках бусурменів. У цьому історичному місті мала закінчитися візитація Високопреосвященного Кир Івана у Франції.

Немов на поклик великого святого, всі українці з околиць Ам'єну прийшли вітати нашого Владику. І не тільки українці, але й представники інших народів: французи, поляки, югослов'яни... Коли, в суботу, 1 листопада, висів Достойний Гість і Пастир з паризького поїзду, на станції, незважаючи на пізню вечірню пору, ждали на нього сотки громадян, з жовто-блакитними прапорами, представник місцевого Єпископа, репрезентант міської ради, наші душпастирі, з о. Куриласом на чолі, і десятки наших дітей з квітами. Справді, привітання, гідне Князя Церкви і цього історичного міста.

Неділя, 2 листопада. Сирій, похмурий, сум-

то. Поволі катедра заповнюється масами народу. Українці з прапорами попереду, за ними французька молодь зі шкіл і всі, що не бачили ніколи в цій стрункій, вітражами притемненій, ніжно різьбленій катедрі, східньої літургії. Нагло органи зрушують мури катедри. З бічної нави вириває довгий єпископський причет... За ним Єпископ Ам'єну в багатих ризах, далі — ряди асисті, наші священики і Високопреосвященний Кир Іван. Обидва Єпископи благословляють натовп вірних, що приклякають... Кращого зображення єдності Церков не можна собі уявити. Схід і Захід еднаються в прославленні єдиного Бога, хоч форми культу різні.

На високо поставлених тронах Владики... Серед народу дякон моління заносить... З хорів спів питомців в високі склепіння вдаряє... Божественна Літургія в українському обряді в далекій Франції відправляється. Читають Євангелію... По Євангелії Преосвященний Єпископ Ам'єну слово Боже виголошує. Палке слово, якого у Франції українці ще не чули з уст французького Владики. Слово протесту, таврування ворогів Христа, що переслідують нашу Церкву...

Причастя... До столу Господнього йдуть ряди українців, а далі сотки французів, що Гос-

пода приймають, бажаючи цим божественним єднанням переслідуваної українській Церкві поможти. Останнє благословення Владик, і поволи вірні покидають величні мури катедри. Українці, піднесені на душі, напевно, ніколи цих величних хвилин не забудуть.

Пополудні, в приміщеннях монастиря Сестер св. Родни, — спільний обід. При довжезних столах делегації українських установ з округи Ам'єн, з яких кожна, користаючи з нагоди, Владика вітає. По обіді — Академія. Заля виповнена шцерьт українцями й французами. Програма багата... Переважно діти виступають... Вивчені п-нею Гаврилук, яка цим свій незвичайний хист виявила. Виконавців Владика в головки цідує. Перед закінченням, при грімких оплесках, Владика виходить на підвищення й по-батьківському до присутніх промовляє... зворушливо... поважно... патріотично. А потім — з согок грудей «Ще не вмерла Україна», бадьоре, сильне, могутне, залюю стрясає...

Скоро минуло це торжество, якому стільки прислужився о. Курилас, душпастир округи, але в серцях вірних воно залишиться надовго.

ПРИЗД ЙХ ЕКСЦЕЛЕНЦІ АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТАТОРА КИР ІВАНА БУЧКА ДО БЕЛЬГІЇ

ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННИЙ Кир Іван прибув 3. XI. 1947 р. до Брюсселі. Наступного дня він зложив офіційну візиту Йх Еміненції Кардиналові Ван Руй у Маліні, що є Пріматом Бельгії. По повороті Владика з Маліну, Головна Управа УДК, разом з представниками громадянства, приймала Його в своїй домівці.

Привітальну промову виголосив Голова УДК в Бельгії п. Карло Мулькевич та о. д-р Германюк ЧНІ, професор університету в Лювені і редактор «Голосу Христа Чоловіколюбця». Дітвора вручила Владичі китицю квітів. Після цього відбулася прийняття Високопреосвященного Кир Івана вечерю в привіт громадянства.

Того ж дня Владика зложив візиту Й. Е. Апостольському Нунцієві.

Додати треба, що дня 4. XI. Голова Коресту інж. Андрієвський і колишній голова УДК Граб відбули довшоподинну конференцію з Високопреосвященим на тему суспільного становища наших скитальників у Бельгії.

Дня 5. XI. Кир Іван відбув Апостольську Візитацію душпастирства Зольдер у Лімбургі, яке обслуговує о. С. Сірий ЧНІ, яко душ-

пастир Гутгален, Верінген і Зольдер. Там, у церкві о.о. Францісканів, о 10 год. ранку, відбулася Архирейська Служба Божа в привіт всіх дітей флямандських шкіл. Концелебрував о. Генеральний Вікарій Ван де Мале, дякуював о. К. Більке, а співом проводив о. С. Сірий. Зворушений численною участю вірних у церкві, Високопреосвященний Кир Іван виголосив палку проповідь про завдання католика-українця в теперішній час.

Після Богослуження, о.о. Франціскани прийняли Владика та представників громадянства обідом, що на ньому був присутній Високопреподобний о. парох Нілленс, делегат Єпископа Льежу для чужинців Єпархії Льеж-Лімбург.

Відтак у домівці місцевої Філії УДК відбувся скромний концерт на честь Владика. Високопреосвященною привітав Голова Філії, а дітвора подарувала Йому квіти, — молодь жертвувала Архирейєві гуцульський хрест і тризуб. Високопреосвященний відповів на привітання теплим пастирським словом.

По урядовій частині прийняття, наші вуглекопи прийняли Владика скромним підвечірком у нових домах, їх житлах, що відбувся в ширю сердечною настрої. Потім відвідав Апостольський Візитатор місцевий шпиталь, де є наші хворі вуглекопи, що зі сльозами радости вітали свого Потішителя і Батька.

Заночував Високопреосвященний Кир Іван у Сен-Трон, де новики-флямандці вітали Його промовами та відспівали на Його честь по-українському «Многая літа».

Дня 6. XI. відбулася канонічна візитація душпастирства Звартберг, де душпастирює о. К. Більке, що є душпастирем також у Ватершеп і Вінтершляг. У чудовій церкві, збудованій бельгійськими шахтарями, засіли всі Отці, на чолі з Владикою, до сповідальниць, та сповідали до 10 години. О 10-ій годині розпочалася Архирейська Служба Божа. Концелебрував о. Генеральний Вікарій, співав о. Сірий, а дякуював о. Більке. По многолітству, виголосив Високопреосвященний чудову проповідь, закликаючи привних, щоб прирекли любов Богові, Церкві й Нації аж до смерти. Грімким полтосом вірні присягли, що до смерти залишаться вірні своїй Церкві, Богові й Україні. У багатьох видко було сльози на очах у ту зворушливу хвилину.

По Службі Божій, в домі одного вуглекопа, прикрашеному національними прапорами, — а

на вулиці була привітальна тріумфальна брама, — відбулося прийняття Владики українськими вуглекопами, що в ньому взяли участь біля 30 осіб, втім представники місцевого латинського духовенства, копалень, шкіл, християнських товариств молоді та синдикату. Дітвора вітала Архирея квітами, а представники українського громадянства й чужинців — промовама й деклямаціями. Відзначити треба дуже зворушливе слово місцевого латинського пароха. Виступали з промовама: директор копальні, голова синдикату, секретар УДК, о. Білик і о. Ван де Мале.

О год. 17-ій у парохіяльній церкві відправив Кир Іван св. Мюлебенъ із проповіддю та суплікацію у Вінтершлягу. Приявних була повна церква. Потім Владика, в товаристві Високопреподобного о. Генерального Вікарія, поїхав до Сен-Трон на нічліг.

д-р Маріян Дзьоба. Після того всі поїхали в робітничу колонію Шерат, де Високопреосвященний Кир Іван звістиував усі кантини та робітничі мешкання сімей. Владика, як справжній батько, розпитував про працю, труднощі, жалі, потішав теплим словом, загірав до витривалості й стійкості в святій Вірі. Молоді шахтарі палким серцем вітали свого Архипастиря. По скромній вечері в домі голови філії, розпрощавшись тепло й сердечно з українськими вуглекопами Шерату, повернув Владика на ніч до монастиря ЧНІ.

Дня 8. XI. в Лювені, в залах монастиря ЧНІ, відбувся Соборний З'їзд Духовенства Бельгії, Данії і Голяндії, в прияві 17 ереїв, під проводом Його Ексцеленції Кир Івана. На Соборчику звітував о. Генеральний Вікарій Ван де Мале зі своєї і своїх духовників праці. Владика подавав вказівки, як належно треба про-

Вірні з Владикою перед церквою Духовної Семинарії.

День 7. XI. був присвячений офіційному Льежеві, куди прибув Високопреосвященний об 11 год. На станції Його привітали місцевий душпастир о. І. Тетерка та о. Ігумен Кінцінгер. Автом удались приявні до місцевого латинського Ординарія, що йому Високопреосвященний Кир Іван зложив офіційну візиту. Відвідав Владика також місцеву духовну семінарію, де питомці і ректор, канонік барон Ван Звілен Його дуже сердечно прийняли. У тій семінарії докінчив свої студії український богослов, бувший вуглекоп, Ігнатій Атаманець.

По обіді в о.о. ЧНІ, Владика привітав офіційно голова філії УДК в Ромзе-Льеж, п. адв.

вадити місійну працю між українцями в Бельгії: О. Германюк виголосив доповідь: «Обряд св. Літургії за новим Службеником», після чого Високопреосвященний подав авторитетні вказівки і пояснення, як належить робити в цих справах. По обговоренні різних важливих проблем і труднощів у душпастирюванні та питання приїзду нових духовників, Апостольський Візитатор Кир Іван довершив історичного акту першорядної ваги: покликав І Церковну Консисторію (Раду) на терен Бельгії, Данії і Голяндії, що має бути дорадчим органом Єпископа в справах організації і заряджування церковними справами. В склад того

органу Владика призначив 5 радників, а то: о. Генеральний Вікарій Ван де Мале, яко голова, о. д-р Германюк — організація, дисципліна, обряди, персональні справи, перенесення, християнсько-суспільний рух, преса, о. К. Більке — господарський референт, місійні видання, проекти, як здобути фонд, адміністратор місячного журналу «Голос Христа Чоловіколюбця», що його редактором призначено о. д-ра М. Германюка, о. Купе Л. — представник о. Генерального Вікарія на столицю Бельгії, о. І. Тетерка — секретар, архівар, реєстратор консисторії. По тім епохальнім в історії Української Місії в Бельгії акті церковне життя попливе новим руслом, на славу Богу й Батьківщині.

В неділю, дня 9. XI., о 8 год., відбулася в Лувені Архиерейська Служба Божа, в асисті Високопреподобного о. Генерального Вікарія і

о. радника Качмаря. Дияконував о. Сірній, о. Германюк був за церемонієра. Асистували латинські питомці і студенти флямайдці. Співав прегарно хор Насус'у, під батотою невтомного культурно-освітнього референта УДК в Бельгії, агронома С. Симка. Під час Служби Божої Владика уділив дияконських свячень богословові-піддияконові Ігнатієві Атаманцеві, був. вуглекопові Верістеру і скитальникові сироті, якого всю родину вивезли «освободителі» до Архангельська, де вона й загинула. Свої студії, початі ще у Львові, докінчив богослов Атаманець завдяки опіці святого Єпископа Льежу Керкгофса, в духовній семінарії в Льежі.

По Службі Божій виголосив Архиерей Іван зворушливу і глибоко продуману проповідь на тему «Голгота і Воскресіння України». Приявні з болем і жалем у серці прощалися з своїм

Архипастирем, дістаючи на спомин святі образці; вони понесли в своїх душах нестертий образ свого Дорогого Владика Кири Івана, єдиного Високого представника на чужині української Єрархії нашої мученицької Церкви в рідному, скривавленому краї.

По обіді, Насус Лувенського університету вітав Владика гарним концертом і прийняттям у Студентському домі. Крім студентів та делегатів громадських кіл, були також присутні бельгійські гості, серед них п. Лямбер, опікун українського студентства. Студенти пописувалися співом, деклямаціями, промовами, рецитаціями, танками, немов бажаючи хоч цим виявити глибоку подяку своєму Добродієві і Батькові, дорогому Владичі Іванові, що вже виклопотав для них 2 млн. франків допомоги з боку міжнародніх чинників і св. Отця.

Чутливо і любо прощаючись із студентами, Владика закликав їх бути наступниками славних студентських традицій Києво-Могилянської Академії і студентів з України, що формували свій твердий характер на підвалинах Євангелії, а освіту здобували напруженою працею.

— Хай свята Церква і свята Божа Мудрість осинить голови нашого юного студентського нарибку, квіту Нації, наше майбутнє, наших будучих керманичів, що на них з тугою жде наш знедолений Рідний Край!

Так закінчив свою глибоко змістовну бесіду Кири Іван, а студенти прирекли сповнити покладені на них надії.

I. T.

Подяка

З приводу смерті нашого любленого батька блаженної пам'яті Бернарда Перрідона ми одержали від багатьох осіб вельми зворушливі вислови співчуття.

Усіх тих, хто в тяжку хвилину невіджалуваної втрати поспішив в нашому горі підтримати й потішити нас, цією дорогою просимо прийняти нашу глибоку сердечну подяку.

о. Мітрат Яків Перрідон

Дещо про наші святочні Академії

ВІД РЕДАКЦІЇ. — Користуючись з нагоди тимчасового перебування в Парижі режисера Івана Іваницького, Редакція звернулася до нього з проханням написати своє враження з Академії, що відбулася 2 листопада 1947 року на честь Великого Митрополита Землі Галицької, св. пам'яті Кир Андрея.

На це ми дістали нижчеподану статтю. Хоч вона не є безпосередньою оцінкою відбутого свята, проте, міркування, висловлені в ній з приводу академії узагалі, вельми цікаві й на часі, тому друкуємо цю статтю повністю.

НАВІЩО ми влаштовуємо на чужині святочні «академії», тобто театральні імпрези, на честь і в пам'ять великих синів українського народу?

Напевно, не тому, що українські емігранти не мають де просидіти дві години в неділю по полудні та ще й до того видати кілька сот франків. Напевно, ні, бо, наприклад, у Парижі є кількадесят театрів, кілька сот кін, кільканадцять тисяч ресторанів тощо. Отже, є сотки тисяч нагод дуже приємно прогайнувати час і гроші. Виходить, організатори «свята-академії» і її публіка-учасники, байдужі на всі інші принади великого міста, не тільки з громадського обов'язку, але, насамперед, під тиском високої духової потреби, сходяться разом до скромної залі, щоб спільно стати перед величчю даного генія, вклонитися йому, на його честь виконати твори гідних йому мистців, потиху зробити іспит власної совісти — власного життя, на крилах його геніяльної духовости полетіти в кращий світ, набрати нової віри в краще життя свого народу, простити один одному взаємні прогріхи, на чужині об'єднатися.

Отже, мотиви академії ясні і мета її недвозначна! Вона повинна на очах приявних перемінитися в духове свято. А щоб це сталося, треба з а з д а л е г і д ь приготувати і випробувати на репетиціях її програму, до речі, н е д о в г у .

Найважливішою й найвідповідальнішою частиною академії є, безперечно, промова. Вона звеличує генія, що на його честь відбувається академія, з'ясовує ставлення приявних до нього, запалює в їх серцях іскру краси, добра й правди.

Успіх промови залежить від її змісту й форми виконання.

Зміст промови треба заздалегідь устійнити, а форму її виконання треба на репетиціях випробувати. Бо про того самого генія по-інакшому говоримо в школі на лекції релігії, по-інакшому на лекції історії, по-інакшому на

товариській гутірці в читальні, по-інакшому на партійних зборах, а по-інакшому на «святочній академії»!.

Цей зміст може бути цілком різний і на нього рецептів-приписів нема, але він повинен мати свій «питомий хребет», повинен накреслювати якусь виразну лінію, якщо хочемо, щоб промова була речева, коротка й бадьора, якщо хочемо, щоб вона осягнула своє призначення.

Дуже небезпечно виголошувати промову на академії, не приготувавшись до неї, бо тоді можна легко самому осмішитись і зневажити дане свято. У промові не вільно говорити «в різні дороги». На те ані нема часу, ані не бажать собі того приявні. Зміст промови мусить бути зрозумілий для присутніх, однак, своїм багатством і глибиною він повинен перезвищувати їх духовий стан.

Так само, як зміст промови може бути різний, невичерпний і необмежений, проте, має бути завжди наперед окреслений, то так само форма виконання промови може бути різна й різноманітна, але має бути заздалегідь приготованою й випробованою.

Звичайно, крім промови, святочна академія складається ще й з кількох точок мистецьких творів: спів, музика, деклямації, балетні еволюції. Ці твори треба теж так підбирати, щоб вони своїм змістом і виконанням не заперечували даного свята. Вони повинні бути найкращої якості, однак, завжди під силу своїм виконавцям і дуже добре приготовані. Краще є після генеральної репетиції слабі точки скреслити з програми, або, якщо треба ще репетицій, відкласти академію на пізніше, або навіть на її місце влаштувати «товариські сходи». Бо «небіжчик» геній не буде геніяльнішим, коли на його академії промовець буде плести баналюки, хор буде погано співати, а присутні на залі — лягати зі сміху.

І серед найпоганіших умов можна завжди влаштувати академію святочно, бодай навіть

дуже скромно. Але виконавці програми й учасники академії повинні, передусім, поводитися святочно, немов би були в храмі, байдуже, чи вони зібралися на те свято у величому театрі, чи в маленькій, скромній залі. Бо важко назвати академію святом, коли зібрані вже своєю поведінкою нас про це не переконують. Невже це святочно, коли замість начинати академію, шойно починають, при відслоненій завісі, прикрашувати сцену, вішають портрета соленізанта, портрет падає, викликаючи сміх вже зібраних; ті собі перегукуються, а організатори свята «дуже заняті», сновигають сюди й туди, часто з папіроскою в зубах і з накритою головою, голосно розмовляючи, або навіть і сваряться між собою.

Дуже великої ваги є поведінка публіки під час академії. Зразу можна пізнати, чи присутні зібралися, щоб Генія святкувати, чи того, щоб про Генія «собі побалакати» і знайомим виконавцям святочної програми щедро поплескати. Нерозсудні оплески публіки леремінують свято-академію на «попис» виконавців програми, відсуваючи Генія на задній плян і зневажаючи суспільне обличчя даного свята. Коли святочна академія таки вже ніяк не може відбутися без оплесків, то, принаймні, треба їх дуже берегти. Оплески надсадні або несвоечасні дуже легко псувають святочний настрій академії. Наприклад: перед публіку шойно виходить дівчина, щоб виконати свою точку програми, а серед присутніх, — неначе в якомусь провінційному цирку, — зриваються дикі оплески, бо в залі знайшлося кількох палких прихильників «дівочої музи».

Культурна публіка завжди повинна відчувати, коли можна оплескувати, що треба оплескувати, та як треба оплескувати.

Поведінка публіки під час академії свідчить про ступінь захоплення присутніх академією, про їх патріотизм, про їх культуру, освіту й про їх цивілізацію.

На жаль, дуже рідко стає в пригоді нашим рецензентам наша народня мудрість: «Як мене бачиш, так мене пиши». Вони в своїх дописах на сторінках рідної преси частенько не тільки замовчують недотягнення академії-свята, але не раз ще й непотрібно перехваляють виконавців програми, замість речево написати про академію і про Генія, що на його честь вона відбулась.

Не треба забувати, що рецензію читають не тільки очевидці-учасники свята, які, все таки, маючи своє враження з імпрези, можуть і про рецензію мати свою гадку. Але газета йде далеко в світ. І наші брати в Нью-Йорку, чи в Буенос-Айресі, читаючи про «колосальні успіхи промовця, чи мистця на академії-святі в Парижі», або про «Український театр ім. Лесі Українки в Парижі» тощо, будуть мати гарну, але зовсім неправдиву, уяву про справжнє культурно-мистецьке життя української еміграції у Франції.

Буває і таке, що хтось з присутніх на святі «збереться на відвагу» й напише про академію так, як вона відбулась, але редакція гірку правду викреслить, бо «не хоче мати ворогів та й якось не патріотично писати про невдачу святочної академії».

Громадським обов'язком рецензій є називати справи своїми іменами!!! Бо за рік треба знову уряджувати таку саму академію на рідній, чи чужій землі, але вже, добре приготувавшись до неї, на правду святкувати!!!

І. Іваницький

Всім членам і прихильникам Українського Музею в Празі, всім жертводавцям і співробітникам, що своїми пожертвами й працею допомагали в минулому, 1947, році Музеєві, дирекція Музею висловлює глибоку подяку й просить зберегти їхню прихильність до Музею на майбутнє.

З нагоди Нового Року й українських Різдвяних Свят, всім сердечні поздоровлення й найліпші побажання.

Директор Українського Музею в Празі

Д-р Симон Наріжний.

Ukrajinske museum, Praha XII, Chodska 22, Czechoslovakia.

Ш у к а ю т ь

Анну Мац, з південної Франції, що походить з Молодичі, пов. Ярослав, шукає брат — **Мац Іван**: Norfolk. England. 56 Botesdale, nr. diss.

Братів **Андрійцева Івана**, **Миколу**; і сестру, **Євфросину** шукає Андрійців **Марія**.

Сина **Авдія Грицька**, з с. Селиська, пов. Яворів, — **Балох Варвара**.

Сестру **Калібу Катерину**, з с. Волків, пов. Жидачів, — **Богдан**, зам. Шимків Євдокія.

Брата **Брайко Карпа**, з Катеринославщини, — **Брайко Василь**.

Антохій Зиновію; вийшла заміж і жила в Омекур, — **Будна Зиновія**.

Бузара Івана, з с. Коросно, п. Добромилъ, — **Бузар Розалія**.

Березу Анелю і **Терлецьку Степанію**; обидві з м. Бучач, — **Винниченко Микола**.

Дядька **Павука Федя**, з с. Задеревичі, пов. Стрий, — **Вільшинська Анна**.

Воськала Івана, з с. Воля Арламовська, пов. Мостиська, — **Воськало Дмитро**.

Радівнюка Івана, **Лівіцького Сергія**, — **Вояк В.**

Григорашка Василя, з с. Підгайчики, п. Коломия, — **Гаєвський Дмитро**.

Бучинського Івана і **Марію**, з с. Шишківці, пов. Броди; **Ганчарука Марію**, з Брідщини, — **Ганчарук Семен**.

Головіна Павла, з Харкова, — **Головін Віталій**.

Терлецького Петра, з с. Хревт, пов. Лісько, — **Горецький Павло**.

Шевчук Катерину й **Наталію**, з с. Тетевичці, пов. Радехів, — **Гоцук Йосип**.

Брата, **Помайда Миколу**, — **Демчук Софія**.

Дубрівного Михайла і **Кванікового Івана**; обидва з с. Болотня, пов. Перемишляни, — **Дубрівний Дмитро**.

Енклянта Григора, з Черновець, — **Енклянт Розалія**.

Ромінського Якова, з с. Новосолівка, — **Жиленко Йосип**.

Загурського Івана, з с. Городок, пов. Проскурів, — **Загурська Ромуальда**, зам. Цісар.

Сестру **Марію Заяць**, заміжною за **Бріньом Пилипом**, з с. Вага, пов. Підгайці, — **Заяць Евстахій**.

Мартинюка Теодора, з с. Щепанів, п. Бережани, — **Заяць Михайло**.

Пономаренка Павла Миколайовича, **Лясківського**, **Сніявського**, — **інж. Зімницький Михайло**.

Кисілевського Мирона Андрія, з с. Рошнів, пов. Станіславів, і **Величковського Костянтина**, з с. Росохач, пов. Коломия, — **Кисілевський Юрій**.

Дробязгуна Михайла, що жив у Ліоні, — **Кізенко Клявдія**.

Брата **Конюховського Дмитра**, — **Конюховський Йосип**.

Молявку Степаніду й **Галю**, — **Кузьменко Ніна**, заміжня **Миколенко**.

Деба, по чоловікові французові **Дорме Анну**, з с. Любича Королівська, пов. Рава Руська, — **Курдидик Іванна**.

Куцого Івана, з с. Бовшів, пов. Рогатин; працював у копальні в С.-Етієн; **Мируцького Петра**, з с. Настасів, пов. Тернопіль, — **Куций Василь**.

Сестру **Ксенюку Левчишин**, з с. Верхобужжя, пов. Золочів, — **Левчишин Семен**.

Гілярко Емілію й **Настю**, з с. Желехів, — **Лепак**, з роду **Гнида Ольга**.

Брата **Литовця Андрія**, сина **Дмитра** й **Фрузі**, — **Литовець Юлія**.

Мацькевича Костя, з с. Оравчик, п. Стрий, — **Лопатин Іван**.

Заверуху Параньку, з с. Бовино, пов. Перемишль, — **Мазгаль Петро**.

Брата **Мартина Миколу**, й кузена, **Даниляка Михайла**; обидва з с. Мальнів, пов. Мостиська, — **Мартин Михайло**.

Максимова Дисон-Нікініна, — **Мельників Михайло**.

Дядька **Федишина Олександра**, сина **Федора**, з с. Чорне, пов. Сянік, — **Михайлишин Марія**.

Боечка Івана і **Бучинську Марію**, з с. Стінка, пов. Бучач, — **Михайлок Степан**.

Лісаньку, з Павлограду, — **Мороз Леонід**.

Брата **Музику Івана**, сина **Василя**, з с. Підлипці, пов. Золочів, — **Музика Дмитро**.

Талалаєва Пімона, — **Натанов А.**

Козара Юліяна, сина **Павла**, — **Нафус Іван**.

Пашенка Степана і **Пашкову Антоніну**, — **Никишева Марія**.

Постоловського Петра і **Розалію**, з с. Тисьмениця, пов. Товмач, — **Оленчук Микола**.

Шептицького Олексу, **Шептицьку Катерину**, з роду **Дзюбак**; обое з с. Слобідка, пов. Терехівля; **Дзюбак Ксеня**, з с. Дерехів, пов. Терехівля, — **Павлицькі Владислав**.

Тітку Січинську Параню, з с. Хатки, п. Підгайці; дядька **Павлович Луця**, — **Павлович Анна**.

Рідних і **знайомих** з с. Подусів, пов. Перемишляни, — **Петриків Микола**.

Пітулу Богдана і **Максима**, **Яноша Олексу**, **Голодинського Теодора**; всі з с. Бонарівка, — **Пітула Лев**.

Блокрилого Олексу, з с. Баріш, пов. Бучач, — **Пилипів Степан**.

Катрун Марію, з с. Стрептів, пов. Камінка Струмилтова, — **Пристаєвський Олекса**.

Уважно читайте самі й передавайте другим! Відписуємо тільки у випадку, коли віднайдеться пошукуваний.

Звертатися на адресу: Service Social Ukrainien, 186, Bd Saint Germain. Paris (6).